הארץ

1.65 ש"ח יום ו' כ' בכסלו תשמ"ח, 11 בדצמבר 1987 VOL.68/20856 DECEMBER 11 1987

משתמטים מורשים

שתיים עד שלוש אגודות חרשות, ניתן היה להוסיף לצה"ל, אילו היו מגייסים במשך השנים כ־60 אלף תלמידי הישיבות. בתנן מהיום זה אשר נחשף ע"י ח"כ רובינשטיין, עורר הד ציבורי רחב. בנסיבות מסויימות עשוי מספר כה רב של חיילים, להכריע גורל קרב ואף של מלחמה.

תנועת המרכז תובעת לשים קץ להשתמטות תלמידי הישיבות, האמיתיים והמדומים. וכי אלה היונקים מתקציב המדינה, ישאו כשווים בעול הבטחת בטחון המדינה.

תנועת המרכז

צה"ל ומג"ב נערכים להפגנות אלימות היום בתום התפילות במסגדים

צה"ל ינקוט יד קשה נוכח המהומות בשטחים; נהרגו ילד בעזה וצעיר בשכם

פצועים היו גם בהתפרעויות אלימות במחנה בלאטה ובשכונת קלנדיה • בקבוקי תבערה הושלכו ליד טול־כרם ואל־בירה • יום שני של הפרות סדר ברצועה: 15 פצועים; שביתת מסחר; פועלים לא יצאו לישראל • נהרס בית משליך בקבוק התבערה על משפחות מוזס ורגב • נאסרה הפצת העיתון המזרח־ירושלמי "אל־פג'ר" בגדה המערבית וברצועת עזה

מכריאות עזה אתמול: חיילים רודפים אחר ילדים משליכי אבנים. (צילום: משה שי, "חדשות")

מאת אודי ניר ואיתן רבין סופרי "הארץ"

גל המהומות בשטחים הולך ומתרחב. אתמול התפשטו המהומות מרצועת עזה לגדה המערבית. במהלכן נהרג צעיר תושב שכם מידיות חיילי צה"ל, וחברו נפצע. השניים נפגעו מידיות של רובה צלפים מסוג "באדטה", המשמש באחרונה את חיילי צה"ל בגדה המערבית להתמודדות עם הפגנות. במהלך העימות בין החיילים למפגינים בכסבה של שכם נפצעו מרסיסי זכוכית שני קציני צה"ל.

ברצועת עזה נפצע ילד בן 11 באורח קשה והוא מת כמה שעות לאחר מכן בבית החולים "שיבא" בתל השומר.

פצועים מקרב המפגינים היו עוד בהתפרעויות אלימות במחנה הפליטים הסמוך בלאטה, ובשכונת קלנדיה, מצפון לירושלים. ליד מחנה הפליטים נור־שמס שבסמוך טול־כרם, וליד העיירה אל־בירה הושלכו בקבוקי תבערה על כלי רכב ישראליים. בהתפרעויות במקומות שונים ברצועת עזה נפצעו כ־15 צעירים במהלך ההתנגשויות עם כוחות הביטחון.

גורמי ביטחון מעריכים כי גם בימים הקרובים יסערו הרוחות בשטחים. היום חל יום השנה ה־20 להקמת "החזית העממית לשחרור פלשתין", ארגונו של ג'ורג' חבש, המהווה בדרך כלל עילה להפגנות והפרות סדר. אמש כבר צויירו סיסמאות בכמה מקומות על כביש ירושלים־שכם, ובהן ביטויי תמיכה בארגון, לרגל יום השנה להיווסדו. גורמי הביטחון חוששים כי בסיום

(סוף בעמוד 7)

החלטה ללא תקדים בקונגרס: לנהוג שוויון בכל זרמי הדת

ברוב של 291 מול 271 נתקבלה קריאה להעניק זכות חוקית לרבני כל הזרמים לבצע כל הטקסים • דיניץ: בישראל מחליטה הכנסת

מאת נדב שרגאי סופר "הארץ"

ברוב של 20 קולות, 291 מול 271, ו־20 נמנעים, קיבל אתמול הקונגרס הציוני הל"א, הצעת החלטה חסרת תקדים, הקוראת להעניק שוויון זכויות מלא לכל זרמי הדת היהודית, כולל מתן זכות חוקית, לרבני כל הזרמים, לבצע את הטקסים הקשורים למחזור החיים היהודיים ותפקידים רבניים רבים. היה זה שיאו של הקונגרס, כאשר במשך שעתיים תמימות עומדים מאות צירים על רגליהם, כשהד"ה,

(סוף בעמוד 7)

נראה כי 2 המנהיגים הסכימו עקרונית שוועידה בינ"ל היא הדרך הנכונה במזה"ת, אולם רייגן אמר: "אי אפשר לכפות וועידה; הצדדים צריכים לרצות בכך בעצמם"

הסתיימה הפסגה; רייגן: הסובייטים אינם מבקשים עוד לשלוט על העולם

מנהיגי ארה"ב ובריה"מ סיכמו על פיסגה נוספת במחצית הראשונה של 1988 • התחושה: למרות ההתקדמות המעשית המעטה בשיחות, נוצרה אווירה חדשה בין ארה"ב ובריה"מ

ברכת הדרך: גורבצ'וב ורעייתו ראיסה מנופפים לשלום, כשלידם ניצבים הנשיא רייגן ורעייתו ננסי – בלילה, בבית הלבן בוואשינגטון, בתום הפיסגה. (תצלום אי־פי)

מאת צבי בראל, שליח "הארץ"

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). רונאלד רייגן ומיכאיל גורבצ'וב הסכימו על עריכת פגישת פיסגה נוספת ביניהם במחצית הראשונה של 1988. על כך מסר לפנות בוקר דובר הבית הלבן, בתום שיחות הפיסגה בין השניים.

תחת מעטה של מטריות בגשם סוחף ניצבו בלילה שני המנהיגים רייגן וגורבצ'וב ברחבה שלפני הבית הלבן וללא חוזים, כפנים מתוחות כלשהוא נשאו את נאומי הסכום של ועידת הפסגה שאולי היתה המרגשת ביותר עד כה. "זו היתה הצלחה ברורה", פתח רייגן את דבריו. "כמו הכוכב שהודלק על עץ חג המולד ביום בן הגעת, כך הביתה הפסגה תקווה בלב כל האנשים בעלי הרצון הטוב... ומוטלת עלינו האחריות לדאוג לכך שהברק לא יכהה". רייגן

(סוף בעמוד 7)

אביו של הש"ג חדר ללשכת אלוף צפון: "אפילו אל לב הפיקוד אפשר לחדור"

אמר אמש: אני פגוע מהיחס אל בני וביקשתי להוכיח שהשמירה במחנות רופפת • דובר צה"ל: בשל התחשבותנו במצבו של האב הוחלט לא לעצרו ורק להאשימו בחדירה בלתי־חוקית למתקן

מאת מנחם הורוביץ

יצחק אלמוג, אביו של הש"ג ממחנה הנח"ל, הצליח לחדור לתוך מחנה פיקוד צפון של צה"ל, ולהגיע עד ללשכת האלוף מתוך מטרה להוכיח "שאפילו לקודש הקודשים בצפון אפשר לחדור".

האב הסתובב במשך זמן רב בתוך המחנה הצבאי בלא שמלכתחילה עורר כל חשד. הוא הצליח כאמור להיכנס לתוך הלשכה של האלוף יוסי פלד וכשהתברר כי האלוף לא נמצא במשרדו פנה אל מזכירתו. אלמוג נפגש לבסוף עם קצין צה"ל במטה הפיקוד ולאחר מכן עזב את המחנה.

דובר צה"ל בפיקוד צפון אמר כי יצחק אלמוג חדר למחנה הצבאי בדרך בלתי חוקית. בשל התחשבות במצבו של האב החליט במפקדת המחנה לא לעצרו ולהאשימו בחדירה בלתי־חוקית למתקן צבאי. במפקדת המחנה שוחחו על כך עם האב.

דובר צה"ל ביקש להדגיש כי לאחרונה מנצלים אורחים את האירוע המצער במחנה הנח"ל והם מנסים להוכיח שניתן לחדור ולהיכנס למחנות צה"ל בדרכים לא מקובלות ולא חוקיות.

אלמוג מביע צער

יצחק אלמוג הביע אמש צער על כך שחדר ללא רשות למחנה הצה"ל. הוא הדגיש כי לא היתה לו כל כוונה לפגוע באף אחד אלא ביקש לראות ולהוכיח כי השמירה במחנות צה"ל רופפת. הוא סיפר כי הוא פגוע מאוד מה"לינץ'" – כדבריו – שעושים לבנו אנשי צה"ל. והדגיש כי ידוע לו שההשפעה של המערכת הצה"לית על אמצעי התקשורת גדולה יותר. הוא סיפר כי מצבו של בנו רע מאוד. קשה לשוחח אתו, הוא קורא בעיתונים כיצד מגמדים את אביו וכיצד פוגעים בו.

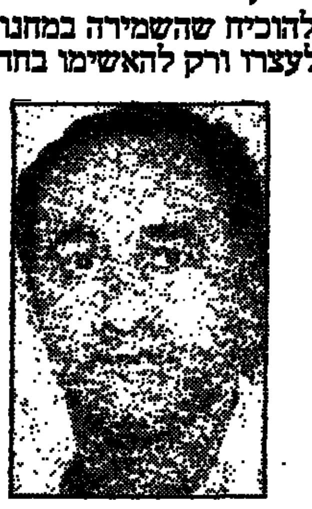

יצחק אלמוג

יצחק אלמוג סיפר כי הוא נפגש עם אלוף פיקוד הצפון האלוף יוסי פלד וביקש להעביר באמצעותו מסר לרמטכ"ל לפיו הוא אינו מצדיק את המעשה של בנו אך בנסיבות שנוצרו ספק אם הבן היה יכול לפעול אחרת. הוא אמר שהמשטרה הצבאית ממשיכה בחקירת בנו.

רב ניצב קראוס מגיב בחריפות על דברי ח"כ גדות כנגד חוקרי המשטרה בפרשת אלבין

המפכ"ל לגדות: האורווה הזקוקה לניקיון איננה נמצאת במשטרה

"אין שום סיבה שבגלל היותך חבר כנסת לא ייחקרו חשדות נגדך • אתה תקפת במלים בוטות ובצעקות, בנוכחות חברי כנסת, את תנ"צ גונן תוך איום שאתה עוד תראה לו" • גדות: תמוה שהמשטרה מזדרזת לפרסם מכתב אישי לפני שקראתיו • המשטרה: מסרנו המכתב לידיו

מאת ראובן שפירא סופר "הארץ"

מפכ"ל המשטרה רב ניצב דוד קראוס הגיב אתמול בחריפות נדירה על התבטאויותיו של ח"כ גדעון גדות כנגד חוקרי המשטרה בקשר לסגירת תיק החקירה נגדו בפרשת אלבין על ידי היועץ המשפטי לממשלה. במכתב ארוך ששלח המפכ"ל לח"כ גדות, ואשר, בצעד יוצא מן הכלל, הופץ לפרסום בכלי התיקשורת על ידי המשטרה, מאשים רב ניצב קראוס במפורש את ח"כ גדות כי במהלך החקירה בעניינו הוא איים בכנסת על ראש היחידה הארצית לחקירות הונאה תנ"צ יורם גונן, כדי להפחידו ולמנוע ממנו לחקור.

קראוס כותב בין השאר: "אני מוצא לנכון להזכירך שגם תוך כדי החקירה, בטרם שהועבר החומר לפרקליטות, באחת ההזדמנויות במסדרונות הכנסת, תקפת במלים בוטות, ובצעקות רמות בנוכחות חברי כנסת אחרים את תנ"צ גונן, תוך איום בין היתר, שאתה עוד תראה לו, מתוך מגמה להפחידו או להניאו מלבדוק ולחקור את הטענות בדיקה וחקירה".

ועוד מאשים מפכ"ל המשטרה את ח"כ גדעון גדות, שהוא מראשי מפעל הפיס, כי בעקבות החקירה

(סוף בעמוד 7)

ערך את העמוד: בועז שפירא

שוק ההון

הריבית יורדת

מאת יהודה שרוני

ירידה נוספת בריבית הזכות על פקדונות שיקליים לא גררה בעקבותיה החלטה של הבנקים הגדולים לשוב בהם מהחלטתם על העלאת ריבית החובה על פקדונות שיקליים. הורדת ריבית הזכות, לא גררה עליה בהיקף הפעילות בבורסה. מגמה שרבים גרסו שהיא תגיע.

היום ב"הארץ"

מתפרסם היום בעמודים:

חלק א' 11

חלק ג' 1 – 10

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:

בפיסגה: ציפיות, נסיבות — א. שוויצר

י"ב הערות על המצב — יואל מרקוס

בריחת הפטריה — גדעון סאמט

מפיסגה ומא לליכוד עמיקתא — דן מרגלית

עמ' ב'2:

מקורות מדיניים — עקיבא אלדר

איזו מין פיסגה — צבי בראל

מקום ארוך לישראלים — איתן רבין

עמ' ב'3:

מתכת קשה — דומן פריסטר

פעמי משיח — רן כסלו

בעל המאה והדעה — מרדכי ארציאלי

נפילת מתח — אודי ניר

עמ' ב'4:

מורדים ללא דגל — ניוזוויק

טיבט בצל המאורעות — לה־מונד

כאבי הצמיחה של הפסיכיאטרים — ניוזוויק

עמ' ב'5:

כתב זר — תום שגב

כספת

עמ' ב'6־7:

תרבות וספרות

עמ' ב'8:

הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

העיתון המדבר PCphone

מערכת ממוחשבת לניהול שיחות יוצאות

טל. 03-7517324

מזג האוויר

התחזית להיום: מעונן חלקית.

בשעות הערב יתרבו העננים וירדו גשם בצפון ובמרכז. תשקיף לשבת: התחזקות הגשמים וירידה נוספת בטמפרטורות.

- ירושלים: 18—10.
- תל־אביב: 22—11.
- חיפה: 19—12.
- באר־שבע: 23—10.

הגולן 17—7, צפת 15—7, טבריה 19—11, שומרון 18—9, נתב"ג 25—10, יריחו 23—10, אילת 25—12

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.5663	+0.0025
נוטעים	1.8617	+0.0030
שחור	1.7000	—

שער הסל

יציג	1.7087	+0.0017

בגליון זה 30 עמודים בצירוף 48 מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

בדירה

השקעה בטוחה

אלפי קוני דירות בחברת אלרם יאמרו לך שקניית דירה היתה החלטה נבונה ובטוחה לכספם. קבלו גם אתם החלטה בטוחה – ובחרו דירה באחד הפרוייקטים שלנו.

הרצליה הצעירה — גני הרצליה (רבי עקיבא)

- החלה מכירת דירות בבנין נוסף: דירות 4, 5 חדרים, פנטהאוזים ודירות קוטג'. כמו כן נמשכת מכירת קוטג'ים עם מרתף.

משרד המכירות באתר פתוח בימים: א'-ה' 10.00-13.00, ג' 14.00-16.00 ובשבת 11.00-14.00. טל. 052-574517.

רמת השרון — רח' ההגנה (פינת שד' ביאליק)

- במקום המרכזי ביותר ברמת השרון (ע"י המועצה המקומית) מוצעות דירות 4, 5 חדרים ודירות גג בסטנדרט בניה גבוה. פרטים ומכירה במשרדי אלרם בת"א.

נוה אלרם

- דירות 3½, 4 חדרים ודירות גג בבניינים בני 7, 6, 5 קומות עם מעליות. הבניינים מצופים באבן.

הפרוייקט נמצא ברח' בית שמאי, רח' המלכים ובפינת הרחובות שמואל הנגיד - עבדות.

אלרם — מיסודה של החברה לישראל

בית טוב מביא טוב!

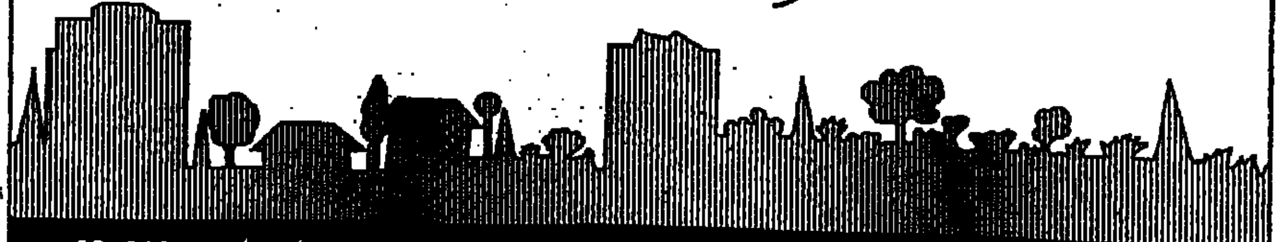

אלרם - משרד ראשי - שד' רוטשילד 133 ת"א (ליד כיכר הבימה) טל. 03-203341

פתוח בימים א'-ה' 8.30-18.00, ו' 8.30-13.00

גורבצ'וב בירך: בשנה הבאה במוסקווה

יד ביד: מיכאיל גורבצ'וב ורעייתו ראיסה מגיעים לארוחת צהריים לכבודם בסטייט דפרטמנט בוואשינגטון. (תצלום איפי)

ואשינגטון (עי"ד עסט"א וע"צ). גורבצ'וב הרים אמש את כוסו בסעודה שערכו הוא ורעייתו ראיסה לכבוד רונלד רייגן ורעייתו בשגרירות הסובייטית בוושינגטון ואמר, "לפגישה שלנו במוסקווה". . . .

מנהיג בריה"מ התכוון להצעה שייפגש שוב עם רייגן 1988 כדי לחתום על הסכמים נוספים שיצמצמו את מירוץ החימוש הגרעיני. 70 המסובים אכלו דגים, בשר כבש וקוויאר עם וודקה ושמפניה. זמרת סופראנו שרה שירים.

שני המנהיגים השמיעו ברכות ארוכות. נשיא ארה"ב ציין, כי הצד האמריקאי בא לפיסגה ללא אשליות, ללא כל נסיון להתעלם מחילוקי הדעות העמוקים בין שתי מעצמות העל. והוסיף: "אנו יכולים להשיג התקדמות, על אף הכל, ולגלות תחומים של הסכמה ושיתוף פעולה".

גורבצ'וב קרא קריאה נלהבת לפירוק הנשק הגרעיני והזכיר גם את הברית האמריקאית־סובייטית במלחמה נגד היטלר, בציינו כי מעצמות העל יכולות לפתור את הבעיות השנויות במחלוקת ביניהן. "המשורר הרוסי הגדול שלנו פושקין אמר: האוניברסיטה הטובה ביותר היא חוויות החיים. היינו רוצים להשתתף ביצירת אוניברסיטה מעין זו, שמתוכנית הלימודים שלה יימחקו כל הנושאים הזורעים חשד ואיבה, נושאים שנועדו להפיץ בה לאינטרסים של עמים אחרים, נושאים המעודדים סידור ואלימות. אוניברסיטה מעין זו מן הראוי שתלמד אותנו כיצד לחיות ביותר בעולם מסובך ורבגוני זה".

בין המשתתפים בסעודה בלטו הסנטור אדוארד קנדי והיו"ר הדמוקרטי של בית הנבחרים האמריקאי ג'ים רייט.

רב לגורבצ'וב: אתה מצטט את דברי הלל הזקן

הרב ארתור שנייר סיפר אתמול כי שוחח קצרות עם גורבצ'וב והעיר לו: אתה והנשיא רייגן משתמשים מדי פעם באימרה "אם לא עכשיו אימתי", אך לא זכרתם את העובדה שאלה דברי הלל הזקן. שנייר, המכהן כרב בבית הכנסת האורתודוכסי שבפארק אווסט בניו יורק, הצליח לשכנע את הסובייטים לפני כמה שבועות שיאשרו יבוא ספרי תפילה יהודיים ומזון כשר לבריה"מ.

ארה"ב הגבירה המעקב אחר הסובייטים

האף־בי־איי הגביר את הפיקוח על נציגים סובייטים בוושינגטון למשך הפיסגה.

נציגו סירב להגיב על דיווחים בעיתונות, לפיהם מפעיל המשרד שיטות פיקוח מתוחכמות, כולל מצלמות מוסתרות, מיקרופונים ארוכי טווח ובעלי כישרון לקריאת שפתיים המוסווים כמלצרים בבתי מלון, שם מתארחים פקידים סובייטיים.

עם זאת חזרו פקידי הממשל, שהפיקוח הוגבר לתקופת ועידת הפיסגה, שהסתיימה אמש.

הם סירבו לומר אם צעדים אלה מכוונים גם נגד מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבצ'וב, השוהה בשגרירות הסובייטית בקירבת הבית הלבן.

בהודעה רשמית של האף־בי־איי נאמר: "מוטלת עלינו האחריות לחשוף את המאמצים לאיסוף מידע של סוכני ביון זרים. זה תהליך הנמשך כל הזמן, ומביא בחשבון את רמת הפעילות העלולה להתנהל בניגוד לאינטרסים של ארה"ב".

ננסי: ראיסה אינטליגנטית ומבריקה

ננסי רייגן קידמה שלשום את ראיסה גורבצ'וב, כאשר הגיעה לסיור בבית הלבן.

עד לפגישה זו כמעט לא החליפו מלים ביניהן. בבית הלבן, נראה היה שננסי רייגן מבקשת להיות ידידותית, אולם ... שהן לא מחבבות זו את זו. העתונות דיווחה שרייגן רגוזה על כך שגורבצ'וב לא מיהרה להודיע על הסכמתה להתארח אצלה בבית הלבן, לשתות קפה ולסייר בחדרים הפרטיים של הנשיא ורעייתו.

"השמועות האלה מטופשות", אמרה רייגן והוסיפה: "היא נחמדה מאוד, אינטליגנטית ומבריקה". ננסי וראיסה דנו במכת הסמים בארה"ב ובשכרות, הבעיה החברתית המדאיגה ביותר בבריה"מ.

גורבצ'וב ניהל שיחות; הפמלייה ערכה קניות

לפני הפיסגה, אמר גורבצ'וב כי היה רוצה לראות את אורח החיים האמריקאי. למעשה כמעט לא ראה שמץ מאמריקה מלבד הבית הלבן והשגרירות הסובייטית, אולם חברי המשלחת הסובייטית, אנשי הביטחון, הטכנאים והעתונאים שבאו עם הפמלייה משתוללים לראות הרבה ככל האפשר וגם לרכוש מזכרות.

הם קונים כתבי עת אמריקאיים, מכשירי סטריאו למכוניות, משחקים אלקטרוניים וכן מכנסי ג'ינס כחולים.

גורבצ'וב נועד עם הנשיא רייגן, חברי קונגרס, אנשי עסקים, השחקן פול ניומן והזמר ג'ון דנבר, אך הוא נע מפגישה לפגישה במכונית משוריינת "זיל", שילוותה סיר גורים.

ראיסה שביקרה שלשום בגלריה הלאומית, ראתה יותר ממנו. אולם ביקור שערכה ביום ג' באנדרטת ג'פרסון, חלף במהירות כה רבה, שאפילו עובדי שירות הגנים הלאומיים המופקדים על האנדרטה, אינם בטוחים מה אירע.

ראיתי שמעתי

אורחים בארץ: אברהם סופר וג'ים רייט

היועץ המשפטי של משרד החוץ האמריקאי, אברהם סופר, ישתתף בעוד מספר ימים בכינוס סיום פרופ' שמעון שטרית מהפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית בנושא חופש הביטוי וביטחון המדינה. לסופר יש זיקה מיוחדת לסוגיה זו, שכן הוא היה השופט שפסק בתביעת הדיבה שהגיש השר אריאל שרון נגד השבועון "טיים" שפירסם פרטים לא מדוייקים על קשריו של שרון עם משפחת ג'מאייל בלבנון.

אורח חשוב נוסף הצפוי בארץ בימים הקרובים הוא יו"ר הקונגרס האמריקאי ג'ים רייט, שהודיע על היענותו להזמנה להשתתף בכנס השנתי של פורום קירקפטריק בתל־אביב. לכנס תגיע גם ג'ין קירקפטריק שיזמה את הפורום הקרוי על שמה.

א. לם

התעשיינים מצאו תקדים בן 2,000 שנה

לחיקם של התעשיינים נפל לאחרונה טיעון מלומד שהם עשויים להשתמש בו במאבקם על הגנת תוצרת הארץ. על־פי הסיפור ההיסטורי, שהועבר אליהם על־ידי פרופ' שמואל חיק, מאוניברסיטת בר־אילן, נקלעה תעשיית כלי הזכוכית המקומית עוד בזמן שלטון המלך ינאי לקשיים חמורים עקב יבוא גדול של כלי חרס מצור וצידון. היצרנים המקומיים פנו אז אל המלך ינאי וביקשו את הגנתו מפני היבוא. טענתם היתה שלמרות המחיר הגבוה של כלי הזכוכית המקומיים, הם בעלי יתרון, כיוון שהם אינם נדבקים בטומאה בעת מגע עם מת — להבדיל מכלי חרס. ואכן, יבוא כלי החרס הפסיק ותעשיית הקדרות הישראלית ניצלה.

יונתן שרמן

ייחוס טוב ליינות הגולן

היין שהוגש בבית הלבן בארוחה בה אירח הנשיא רונלד רייגן את מיכאיל גורבצ'וב, הוא "קברנה סוביניון 1978" המיוצר בייקבי סטג'ס ליפ שבקליפורניה. מידע על היין המיוחס גידע שמשון הולנר, מנכ"ל יקבי רמת הגולן: במשך שנים אחדות זכה הקברנה של סטג'ס ליפ בתחרות הבינלאומית בלונדון בגביע ע"ש הורן ויגואבסקי, ואילו השנה זכו יקבי רמת הגולן בגביע זה, המעניק ליין הקברנה הטוב יותר של השנה.

רקדני מיאמי למען אסף הרופא

הקהילה היהודית במיאמי תרמה את ההכנסות מהופעת הבכורה בארץ של להקת הבאלט של עירם להשלמת בניית בית־חולים לילדים ע"ש עליזה בגין בשטח בית־החולים אסף הרופא בצריפין.

להקת הבאלט של מיאמי היא להקה עירונית חדשה, וזו לה ההופעה הראשונה מחוץ לגבולות ארצות־הברית. ה"שידוך" בין פרנסי קהילת מיאמי לבין הנהלת בית־החולים אסף הרופא שהביא לתרומה, הוא פרי יוזמה של רעיית ראש הממשלה, שולמית שמיר, שהיא ובעלה נתנו חסותם להופעת הבכורה שתתקיים מחר בערב בהיכל־התרבות. כדי להדק את הקשר בין בית־החולים וחברי הלהקה שתרמו את המופע, הוזמנו היום הרקדנים ומלוויהם לסיור בבית־החולים.

עדנה ארידור

"לופטהנזה" בירושלים

חברת התעופה המערב גרמנית "לופטהנזה", חנכה סניף חדש ראשון, בירושלים. בקבלת פנים חגיגית לכבוד המאורע, שלשום במלון "לרום" בבירה, קרא שר התיירות, אברהם שריר, לממשלת גרמניה המערבית ללכת בעקבות חברת התעופה הלאומית שלה ולהעביר את שגרירותה לירושלים. שגריר מערב גרמניה בישראל, וילהלם האס, העלה זכרונות מהצטרפותו של חברת התעופה באירועים משמעותיים בחייו. בין השאר גילה למאות האורחים, כי את אשתו הכיר בדרכו למזרח הרחוק.

מנכ"ל החברה בישראל, דיטר גרבר, אמר כי פתיחת הסניף החדש בירושלים היא תולדה של הגידול בתנועת התיירות בין שתי המדינות ומהגידול הצפוי בשנים הקרובות. להערכתו יגיע מספר התיירים בשנה הבאה מארצו לישראל לכ־200 אלף.

בין מקבלי הפנים באירוע החגיגי, היה מנהלה האזורי של חברת התעופה, שמקום מושבו בוינה, ריימר מנגרה, וכן מנהל יחסי הציבור של החברה בישראל, יצחק זרעוני. בראש הסניף החדש בבירה תעמוד חנה ציטרון.

זוהר בלומנקרנץ

ה"בטלנים" עברו ל"מתיחות"

"הבטלנים" לא התבטלו מאז האירוויזיון. תוות מעטה סדרות עסקו בהסרטת פרס מתיחות חדש, "עבודה בעיניים" שמו, שבים יגאל שילון והפיק אריאק קול. בהשקעה של 300 אלף דולאר עסקו ה"בטלנים" במתיחות של אנשים מפורסמים, ביניהם יגאל בשן ותיקי דיין מתחום הבידור, יעקב אחימאיר ואריה אורהגד (מתחון ידוע בזכות עצמו) מהטלוויזיה ורבים אחרים. את סיום הצילומים חגגו עושי הסרט ב"מבנה 5" ביפו.

בעריכת עידית רוזנבלום

שיחת היום / עקיבא אלדר

עם: ד"ר יוסי ביילין, המנכ"ל המדיני של משרד החוץ
על: המחלוקת עם נתניהו על הצעת השלום הירדנית

אני בתחושה של שנת 1973: מרגיש כמו בערב המלחמה

על מה יצא קצפו של השגריר בנימין נתניהו?

עד לרגע זה לא קיבלתי שום מברק מהנציגות באו"ם ולכן אינני יודע על מה יצא הקצף ואם יצא הקצף ואם בכלל יצא. אני יודע רק מה היו ההוראות שנתן לו המשרד באותו נושא.

איזה הדיון היה בזק?

היתה הצעה ירדנית מעניינת ומתונה בעניין הסיכסוך באיזור והורינו להצביע נגדה אם תישאר בעינה ולהימנע אם היו מסכימים להוציא את הסעיף המזכיר את כל החלטות האו"ם כבסיס להסדר בועידה בינ"ל על בסיס 242 ו־338.

בודק אפשר נתניהו במוהאהה. שהרי זה אינו תואם את החלטות הממשלה.

במצב כזה היתה חצי ממשלה בעד וחצי נגד בגלל איכותה הועידה. למרות שישראל מחוייבת להחלטת ממשלה קודמת בעניין הועידה, אינני מציע להסתמך על כך כי זו ממשלה אחרת ומסגרת שונה. לכן ההוראה היתה להימנע ולא להתמך.

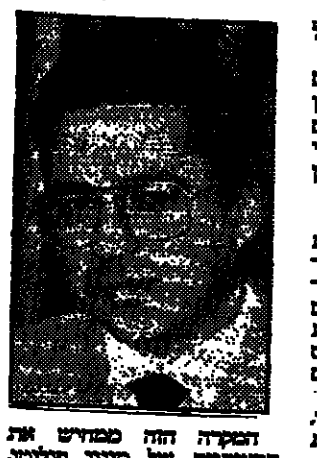

המקרה הזה ממחיש את הבעייתיות של מינוי פוליטי, בעיקר כשהוא מנוגה הוייב של שר החוץ.

נתניהו מסמל את ההצלחה של מינוי פוליטי ולא היה ויכוח לגבי ביצוע ההוראה. ויכוחים דומים עם הנציגויות לפני ביצוע החלטות המשרד הן עניין שיגרתי.

ומה היה קורה אם הירדנים לא היו מושכים ידם מההצעה ואנחנו היינו נמנעים?

זו היתה הצעה יפה ואני בהחלט מאוכזב מכך שהיא ירדה. אילו היו חלים בה השינויים המבוקשים היה נוצר מצב שונה לגבי מעמדה הבינ"ל של ישראל. הזדמן לי היום לפגוש את סגן מזכיר האו"ם מרק גולדינג וגם הוא ראה חשיבות רבה בהימנעות ישראלית בהצעת שלום ערבית.

בינתיים נראה בעליל שגם הפיסגה בוואשינגטון לא קידמה את תהליך השלום כאן.

לא ציפיתי שהנושא יעלה. אבל אני מאוכזב שהעניין נדחק לקרן זוית. אולי הם יגיעו אליו בפיסגה באביב. אבל אינני תולה גם בכך תקוות מוגזמות. אבל אסור להניח לזה, וננסה יוזמות אירופיות ואחרות. אני חי יותר מכל תקופה אחרת שאני זוכר בחיי בתחושה של 1973: בטחון עצמי ומצב של קיפאון מדיני שיכול להביא מלחמה.

מובארק לישראל: אל תבצעו תגמול על ליל הגלשנים

מאת סופר "הארץ" לעניינים ערביים

נשיא מצרים חוסני מובארק הודיע אתמול כי הוא חידש את המגעים עם ישראל וארה"ב שמטרתם למנוע "פעולת נקם העלולה לגרום לקרבנות רבים". בראיון לעתון "אל־אתחאד" המופיע באבו־דבי אמר הנשיא כי הבטחון הלאומי הערבי לא ניתן לחלוקה וקרא לשים קץ לחילוקי הדעות הערביים.

לדברי מובארק רייגן הבטיח לו שהסיכסוך הערבי־ישראלי יידון בועידת הפיסגה.

"באיגרת שקיבלתי מרייגן הוא הבטיח לי, שלא יתעלם מבעיית המזרח התיכון במהלך שיחותיו עם המנהיג הסובייטי", הטעים מובארק.

הנשיא גילה עוד, כי פנה לישראל בבקשה שלא תבצע פעולת תגמול, בתגובה על מבצע הגלשנים. "הייתי במגע עם ישראל וארה"ב במסגרת המאמצים למנוע פעולת תגמול ישראלית".

בוושינגטון פורסמו דיווחים, לפיהם קראו ארה"ב וממשלות מערביות אחרות לישראל לא לבצע פעולת תגמול במהלך ועידת הפיסגה בין רייגן לגורבאצ'וב המסתיימת היום.

במקביל מסר העתון הבירותי "אל־ספיר" בידיעה מקהיר כי מצרים הזהירה "מהתקפה ישראלית רחבה על לבנון שתשים קץ להזדמנות להשכין שלום באיזור". העתון מספר כי סגן ראש הממשלה ושר החוץ המצרי ד"ר עבד אל־מג'יד קרא אליו בעניין זה את שגריר ארה"ב בקהיר, בעוד שהנשיא מובארק תבע מהנשיא רייגן להפעיל לחץ על ישראל לבל תבצע פעולה צבאית, זאת במקביל לשיגור איגרת דומה ישירות לישראל.

עראפאת הצפוי לבוא לקהיר בקרוב שוחח אתמול טלפונית עם הנשיא מובארק והביע בפניו את חששו מפעולה ישראלית. העתון הכוויתי "אל־ראי אל־עאם" מסר אתמול כי הנשיא מובארק עשוי לערוך בקרוב ביקורים בסעודיה ובמפרץ.

כוננות גבוהה בצידון

צידון (ע"צ). ארגוני המחבלים הפלשתיניים הכריזו על גיוס כללי באיזור צידון, לאחר שקיבלו ידיעות בדבר התקפה ישראלית קרובה בקנה מידה נרחב — מסר מקור צבאי בכיר של המחבלים לסוכנות הידיעות הצרפתית. המחבלים נמצאים בכוננות עליונה והחולים במרפאות ובבתי החולים הנתונים למרות אש"ף בצידון, הוחזרו לבתיהם על כל צרה שלא תבוא, הוסיף המקור.

מהומות בקהיר עם אנשי אגודות איסלאמיות; הרוג ופצועים

מאת סופר "הארץ" לעניינים ערביים

לפחות אדם אחד נהרג אתמול בשכונת אל־סאחל בקהיר בהתקפה של למעלה מ־20 מוסלמים קיצונים וארבעה אחרים נפצעו באוניברסיטת אלכסנדריה במהלך התנגשויות עם חברי האגודות האיסלאמיות. שלטונות הבטחון המצריים נקטו בצעדים מיידיים כדי להחזיר את הסדר על כנו.

גרעון־שיא במאזן המסחרי בארה"ב הוריד את הדולר ומדד דאו־ג'ונס

הגרעון באוקטובר: 17.6 מיליארד ד' לעומת 14 מ' בספטמבר • וול־סטריט ירד ב־47 נק'

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). פרסום נתונים שליליים על סחר החוץ של ארה"ב קטע את התאוששות הבורסה בניו־יורק שנמשכה שלושה ימים והתאפיינה בעלייה רצופה בשערי המניות. הפרסום כי הגרעון בסחר החוץ לחודש אוקטובר הגיע לשיא חסר תקדים של 17.63 מיליארד דולר הזכיר למשקיעים את תחלואי הכלכלה האמריקאית ועורר מחדש עצבנות וחוסר אמון. הסחר אתמול התאפיין בתנודות חדות שכולן היו כלפי מטה והפגיעות העיקריות היו המניות המובילות. בסוף היום הסתמנה התאוששות קלה ומדד הדאו ג'ונס ראה הפסד של 47 נקודות כשהמדד הכללי צנח שוב אל מתחת ל־1900 ועמד על 1871 נקודות.

גרעון שיא בגרעון

ואשינגטון (ע"ד). גרעון־שיא בסך 17.63 מיליארד דולר נרשם בחודש אוקטובר במאזן המסחרי של ארה"ב, מסר אתמול משרד המסחר.

הגרעון היה גדול מן הצפוי. בחודש ספטמבר עמד הגרעון על 14.08 מיליארד דולר.

סיכומים מסחריים גרועים מן הצפוי סייעו לפני חודשיים לגרום להתמוטטות הבורסה ב־19 באוקטובר.

משרד המסחר מסר כי באוקטובר עלה היצוא מ־21 מיליארד דולר ל־21.75 מיליארד, אולם היבוא עלה לשיא של 39.38 מיליארד, לעומת 35.06 מיליארד בספטמבר.

יבוא הנפט עלה בחצי מיליארד דולר ואילו הגרעון המסחרי במוצרים מוגמרים עלה מ־11.85 מיליארד דולר ל־15.52 מיליארד.

השיא החודשי הקודם נרשם ביולי 16.47 מיליארד דולר.

התמורה בגרעון המסחרי חלה למרות ירידה תלולה בשווי של הדולר, שלמעשה הוסיפה כוח משיכה למוצרים אמריקאיים בשוקי העולם.

הדולר מגה לשפל־שיא

שער הדולר צנח אתמול לשפל־שיא לעומת המטבע היפאני, לאחר שנמסר על גרעון־השיא במאזן המסחרי החודשי של ארה"ב.

10 דקות לאחר שנמסר כי הגרעון המסחרי האמריקאי עלה ירד שער הדולר כמעט בשני ין לשפל שיא של 130.45 ין.

הוא גם ירד ב־3 פניג ועמד על 1.6540 מארקים.

הסוחרים ציפו כי הגרעון המסחרי של אוקטובר יהיה בסביבות 14.5 מיליארד דולר. אך אפילו התחזיות הפסימיות ביותר לא ציפו לגרעון העולה על 16 מיליארד דולר.

גם בבורסת וול סטריט ירדו מיד שערי המניות בעשר הדקות הראשונות של המסחר.

טדי קולק: לא בדירה נוספת בירושלים תהיה תפארתנו

דוחה הזמנת השר שרון להשתתף בחנוכת ביתו

(ע). "בית יהודי נוסף ברובע המוסלמי בנסיבות הנוכחיות מהווה עילה יקרה מפז לגורמים הקיצוניים הערביים על מנת לנגח ולהכפיש באותה תשתית של אמון, שהצלחנו להחדיר באוכלוסיה הערבית". כך כתב ראש עיריית ירושלים טדי קולק לשר אריאל שרון, בהשיבו בשלילה להזמנת השר להשתתף בטקס חנוכת הבית, שרכש השר שרון ברובע המוסלמי.

במכתב ששלח אתמול לשר שרון כותב קולק, כי הוא מאמין מעומק הלב בזכותנו ההיסטורית ובמפעליו של ראש העיר למען ירושלים. "אך לא בדירה נוספת תהיה תפארתנו. מעשה מעין זה מהווה אור ירוק לתהליך מנוגד לפריניות של חיים זה לצד זה התואם את אופייה של העיר", כתב קולק.

בהמשך מכתבו נאמר, כי מי שפועל מתוך דחף אינו לוקח בחשבון שהוא מגיש על מגש של כסף בסיס לאויבינו להסית, להחריף פחד ולגרום לשנאה בין ערבים ויהודים.

ראש העיר הוסיף, כי להבדיל מיגאל אלון, שבחר לגור ברובע היהודי, הרי העברת ביתו של השר שרון לרובע המוסלמי, נתפס כאקט פוליטי, ש"כוונתו בצידו".

אמש באופרה

התשתית איתנה אבל הפיגומים חשופים

מאת הדי גולומב

האופרה הישראלית החדשה מעלה באולם התיאטרון הקאמרי את "לה בוהם" מאת פוצ'יני, עם התזמורת הקאמרית הישראלית בניצוחו של שמואל פרידמן. בימוי: דיוויד אולדן. תפאורה והלבשות: רוני תורן.

כשרונות קוליים ומוסיקליים מקיימים (לאחר שלב ההבטחה) העניקו לנו ביצוע מרשים, ולעתים אף מרגש של "לה בוהם". בקבוצת זמרים זו יש תשתית ממשית לאופרה ישראלית: לכלול קולות ערבים ודרמטיים, וכולם "לתרום" ביצוע של אופרה איטלקית במלוא התנופה. הצטיינו במיוחד איילת אמיתי כמימי והזן ברנרדיני כרודולפו, יזהן וינדמילר כמרצלו וסיון רותם כמוזטה.

נקודות התורפה נובעות בחלקן מחוסר ההתאמה הפיסיאלי של אולם תיאטרון הקאמרי לביצוע אופרה. האקוסטיקה המעוותת גרמה לכך שהתזמורת לא נשמעה מספיק והדבר גרם לליקויי אינטונציה קלים, לליקויי ריתמוס חמורים פחות ולזיופים של ממש במקהלה, שנשמעה יותר מדי באולם (והדבר גרם לכך שחלק ניכר מהזימרה כוסה ברוטאליות).

רק רנן ברנרדיני הצליח כמעט תמיד להבקיע את החומה הזו. ניצוחו של שמואל פרידמן נטה יותר מדי לכיוון איטי, השאיר שטחים מתים במקומות שהעניין במוסיקה עצמה פחות. בניצוחו שמענו תזמורת סימפונית טובה, אך תזמורת אופרה אלימה וחסרת התחשבות.

המבנה המורכב של אופרה היה הפעם רעוע במקצת בשל דיבורי תפאורים גסים. אותם מבצעים עצמם באולם אחר, ובתוספת זמן להבנה יכולים ללא ספק להעמיד ביצוע משביע רצון מכל הבחינות. בשביל אופרה בראשית דרכה זה העיקר.

אדום־שחור־לבן

מאת מיכאל הנדלזלץ

אין ספק שבכבד היות ההפקה הזו ניצחון של זמרים ישראלים צעירים (סוף סוף הפקה עם סולן אורח — טוב מאוד — אחד בלבד) והיא בעיקר הפקה של בימאי והמעצב, ויש לכך צדדים טובים וטובים פחות.

אילו הסתפק הבימאי דיוויד אולדן בתוהרפת איפיון הדמויות ושימת הדגש על הצד הדרמטי בצורה המסוגלת אכן לרגש קהל (ואת זאת השיג לא מעט בזכות המשחק של הזמרים כולם, ולא השיג אצל המקהלה, למרות שהעמדותיה היו מרשימות) היה בכך הישג גדול לכשעצמו לכל בית אופרה.

אך הוא, והמעצב רוני תורן הגדו יתר מכך, בהפקה בצבעי שחור־לבן (עם מעט אדום) הנרכזו על עיצוב תפאורת תוך, ששירותה הישב את מערכות ב' וג', אך פגמה באינטימיות בעיקר במערכה הראשונה. פחות מזה בשלישית, כשתמונת ענק סגרה מעט את החלל.

יחד עם זאת, היתה זו הוכחה שהאופרה הישראלית החדשה יכולה לנתב דרך בין הפקת־חוץ של אמנים מכובדים אורחים, ובין משהו נסיוני לחלוטין, ולהיות הצגת תיאטרון מרשימה גם כשקיימים בה דברים שנעשו למען הבימה והאפקט יותר מאשר מתוך היצירה עצמה. בסופו של דבר ריגשה האופרה בזכות גודלם של הגיבורים, והתנופה התיאטרונית הלא שיגרתית לא הפריעה לה גם כשלא הכל עלה יפה, לא רק בגלל מספר תקלות

רבין ידון בארה"ב באיסור על כניסת משה לוי ולפידות

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

שר הבטחון, יצחק רבין, שיצא אמש לארה"ב, יעלה בשיחותיו גם את נושא ההגבלה המוטלת על כניסתם לארה"ב של הרמטכ"ל לשעבר ומפקד חיל האוויר הקודם.

השר רבין ינסה להגיע להסכמות עם נציגי הממשל לפיהן יוכלו רב אלוף (מיל') משה לוי ואלוף (מיל') עמוס לפידות להיכנס לתחומי ארה"ב מבלי שיילקחו לחקירה בפרשת פולארד.

רב אלוף לוי עמד לצאת לשנת לימודים בארה"ב. כאשר נציגי הממשל האמריקאי, ובהם גם השגריר פיקרינג, מיהרו להבהיר למערכת הבטחון כי אינם יכולים להבטיח שהרמטכ"ל לא יתבקש, מייד עם הגיעו לארה"ב, להיחקר.

הנציגים האמריקאים טענו כי הפרשה נמצאת בטיפול משרד המשפטים, ואין בכוחו של הממשל לעשות דבר בנושא.

בעקבות ההבהרות האמריקאיות יצא רב אלוף לוי ללימודים בבריטניה.

עתה ינסה שר הבטחון לבחון את הדרכים להביא לידי סיום את הפרשה, דבר שיאפשר ללוי וללפידות להיכנס לארה"ב. גישושים קודמים בנושא זה עשה מזכיר הממשלה, אליקים רובינשטיין, בעת ביקורו של ראש הממשלה, יצחק שמיר, בוושינגטון לפני מספר שבועות.

הנשיא הרצוג הגיע לביקור בבריטניה

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). נשיא המדינה חיים הרצוג, שהגיע אתמול ללונדון לביקור בן שישה ימים, העלה אמש על נס את החלטות ועידת הפיסגה הערבית ברבת־עמון לחדש את הקשרים עם מצרים. עם זאת מתח ביקורת על סירובם הכוזני של הערבים להידבר עם ישראל.

בארוחת־ערב חגיגית לציון 70 שנה להצהרת בלפור, שאורגנה על־ידי אגודת הידידות אנגליה־ישראל, סיפר הרצוג על סירובם האחרון של מנהיגים ערביים להפגש עם מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ במהלך ביקורו בירושלים, בגלל התנגדות אש"ף.

הנשיא ציטט אחד מהם שאמר לו: "אתה אדוני מעולם לא הלכת לישון בהרגשה שלמחרת בבוקר תקום עם כדור בראש". הפלשתינים, לטענת הנשיא, סירבו לכל אורך הדרך להתפשר. כך היה ב־1947 וכך גם בעת שהציע להם מנחם בגין אוטונומיה במסגרת הסכמי "קמפ דייוויד".

הרצוג התקבל אתמול אחר־הצהריים בלונדון בידי אחד הלורדים שייצג את המלכה. הנשיא ייוועד עימה בשבוע הבא.

יבי' אשרי הנפש שאוהבת אנש

בן־אדם

לחיים גורטני

טוהר זה בהולדך נצמד לשמך בראשו אחוז כסולם מידותיך

מפניו

אל תמוש כל עוד איי־הצדק בעמך בן־אדם

אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מקס'	הטמפרטורה אתמול		
אמסטרדם	4	−5	גשום	5	−5
אתונה	17	12	מ"ה	18	12
בוקארשט	—	—	שלג	−2	−7
בריסל	−1	−4	שלג	−2	−7
וינה	1	−6	שלג	−3	−10
ז'נבה	1	−1	שלג	1	−2
לונדון	5	1	מעונן	4	−2
ליסבון	16	10	גשום	14	12
מדריד	12	4	מ"ח	10	6
ניו־יורק	16	5	מ"ח	14	10
פאריס	1	−5	מ"ה	−2	−6
פרנקפורט	−1	−12	בהיר	−4	−12
ציריך	—	—	מעונן	−2	−3
קהיר	28	16	מ"ח	24	18
קופנהאגן	4	2	מ"ח	5	2
רומא	12	7	גשם	8	2
שטוקהולם	2	0	שלג	2	−2

EL AL אל על

ספרים חדשים בהוצאת שוקן

טי ז'אן להוריזון
מאת
סימון שוורץ־בארט

טי ז'אן הוא גיבורם המסורתי של המיתוסים הקריאוליים. אלף לילה ולילה של האיים האנטילים — גיבור השרוי בעולמה של אגדה מכושפת. רומן חשוב שיש בו חיפוש אחרי שורשים ומיתוסים עתיקים לוקח את הקורא אל התקופה שהיא מעבר לזמן, ומעל לכל זהו סיפור אהבה שחוט של קסם משוך עליו — אהבתו של טי ז'אן לאז'ה הקטנה בת כפרו שאת עקבותיה הוא מחפש בכל נדודיו.

פגישות עם אנשים מיוחדים
מאת
ג.א. גורדייף

ספר החושף מעט מן הרז בחייו החידתיים של אחד האישים החשובים בתחום הצמיחה והתעוררות המודעות באדם.
גורדייף מספר על ילדותו ונעוריו ליד הקווקז. על אביו המשורר, על השלבים השונים בחיפושו העצמי, על מסעותיו עם חבריו מקבוצת "מחפשי האמת" במקומות שקיימים בהם ידע נשכח. בעיקר באסיה התיכונה.
זהו ספרו הראשון של גורדייף בעברית. קטעים ממשנתו נתפרסמו כבר בספרו של פ.ד. אוספנסקי "חיפוש אחר המופלא" שיצא לאור בהוצאת שוקן.

ספרי ילדים חדשים

עובר דרך הסוד
מאת
נורית זרחי

אגדות מופלאות לילדים אולי גם לגדולים על נסיכים ונסיכות על מלכים ומלכות על בדידות ואהבה, על סודות העוברים מדור לדור, על געגועים ההולכים מסוף העולם ועד סופו.
הספר מלווה באיורים צבעוניים עדינים מאת גל כרמי.

פינוקי משחק
פינוקי בחצר המשק
פינוקי בגן השעשועים
מאת **אריק היל**

שלושה ספרונים לגיל הרך שגיבורם הוא הכלבלב פינוקי אהוב הילדים. ספרונים אלה מודפסים על קרטון קשיח ומתאימים לילדים בני שנתיים עד ארבע.

ש

הוצאת שוקן/ירושלים, ותל־אביב

יומן הקונגרס הציוני

דולצין: התנועה הציונית אוכלת את מנהיגיה, אהיה בחברה טובה

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ"

אריה דולצין הושפל אתמול והיה פגוע. אין זה משנה שהכחיש זאת בכל תוקף, היה חשוב לו הכבוד, אך הוא בזה.

אריה דולצין (74), אחרי עשר שנים שכהן כיו"ר ההנהלה הציונית רצה לזכות בתפקיד הייצוגי של נשיא עולמי של ההסתדרות הציונית. הוא האמין בכל לבו שיזכה בתפקיד זה, אולם בסופו של דבר לא התקיימה הצבעה, כפי שתיכנן דולצין מראש. ברוב קולות מליאת הקונגרס הוחלט להעביר את ההכרעה בנושא זה לוועד הפועל הציוני שיתכנס רק בעוד כחצי שנה.

השעה היתה 9.00 בבוקר. לחרדה של דולצין פרצו בהתרגשות כמה מעוזריו והובילו אותו אל אולם הקונגרס. דולצין לא היה מוכן להעביר את ענינו לוועד הפועל. ועלה לבמה כשהוא נרגז ונרגש. "אני במצב רוח טוב ולא תצליחו להרגיז אותי", אמר דולצין לצירים. אישית זכיתי להרבה כבוד. לא אשא נאום, אך אוכיח כי לא ביקשתי את כל תארי הכבוד שניתנו לי. יש לי שלושה תארים של דוקטור כבוד: של ישיבה יוניברסיטי, של תאולוג'יקל סמינר ושל ההיברו יוניון קולג'". באולם מתלבטים כמה צירים איך להוריד את דולצין בעדינות מהבמה.

הכבוד האבוד

דולצין ממשיך לדבר על הכבוד האבוד שלו. "אני בטוח שאני היהודי במדינת ישראל, שיש לו תארי כבוד של שלושה זרמים דתיים בארה"ב. קיבלתי אזרחות כבוד משמונה עשרה ערים במדינות, וגם את אלה לא ביקשתי. "אני רוצה שהתנועה הציונית תצא מהקונגרס הזה ותעבוד. אני לא רוצה שנושא דולצין יהיה הנושא במשך חצי שנה, ולכן אבקש לא להעביר את לוועד הציוני... יש פתגם האומר שכל מהפכה אוכלת את בניה. העם היהודי והתנועה הציונית אוכלים את מנהיגיהם. אני אהיה בחברה טובה. תודה רבה לכם."

דולצין אינו מסתפק בהופעתו הדרמטית. אחר לאחר, הוא מזמין אל הדרך את העיתונאים המסקרים את הקונגרס. דולצין חוזר על עיקרי דבריו במליאה.

שאלה: עוד ביום הראשון של הקונגרס מתח הנשיא, חיים הרצוג, ביקורת חריפה ביותר על מצבה של התנועה הציונית ומוסדותיה. אתה קמת ממקומך והשבת לו בבמה משפטים. הדברים לא היו לרוחך. אמרת כי כבר עשרות שנים מדברים על משבר בתנועה הציונית. עוד לא היה קונגרס שבו לא דיברו על משבר.

דולצין: אני יהודי שמקבל ביקורת. אני אוהב ביקורת, אבל כאשר הופכים את הביקורת לזלזול, אני לא מוכן לקבל את זה. אני נושא בכל האחריות עבור ההצלחות ועבור הכשלונות. אם נכשלתי בדבר מרכזי אחד ב־10 שנותי כיו"ר, זה להפוך את התנועה הציונית לתנועה אידיאליסטית. לא הולפתי איש במנגנון הגזברות שהיה מאויש כולו באנשי העבודה והמפד"ל, ואף מנכ"ל שלי לא בא ממפלגתי... בירכתי את שמחה דיניץ וביקשתי ממנו להלחם בפוליטיזציה, אבל הדוגמא שהוא נתן הבוקר, בקשר אליי, נושאת אופי פוליטי מובהק.

מאות החלטות

אתמול היה זה יומה של המליאה. מאות הצעות החלטה שגובשו ב־12 ועדות שונות הובאו להצבעה. צירי הקונגרס מודעים לעובדה, כי החלטותיהם הן הצהרתיות בעיקרן. למרות זאת הם מייחסים להן חשיבות רבה. לכל הצבעה מטנה "מצליף" המזעיק את חברי התנועות השונות לאולם.

הצעתו של דב שילנסקי לאסור על יורדים לכהן כצירים בקונגרס, ולקבוע כי ציר שכיהן שתי קדנציות ולא עלה לארץ לא יוכל להמשיך לכהן כציר בקונגרס, נפלה ברוב קולות.

הצעה דומה של אופיר פינס ותת רענן כלל לא הועלתה להצבעה, לאחר שהיועץ המשפטי גילה כי לפני עשר שנים קיבל הקונגרס החלטה דומה, אך ועדת הביקורת פסלה אותה. מדובר בהחלטה המחייבת כל מנהיג ציוני, העומד בראש פדרציה ציונית, לעלות לארץ בתום שתי תקופות כהונה, אם לא יתפטר.

הצעה בנושא ירושלים הוגשה לקונגרס ולהפתעת כולם הצביעו נגדה נשות הדסה. ההחלטה זו ציינה "בחגיגיות ובהדרת" את שנת ה־20 לאיחוד ירושלים, בירת הנצח של העם היהודי.

בתו של אסיר ציון לשעבר אריה ולבובסקי, קירה (20), הגיעה לארץ והתקבלה על ידי אסירת ציון לשעבר ג'ודית פרידקובה, ועל ידי מנכ"ל המועצה הציבורית למען יהודי ברית־המועצות, חיים צ'סלר. בפגישה הודתה קירה ולבובסקי לכל אלה שפעלו למענה. בתמונה, משמאל לימין: קירה, חיים צ'סלר, פרידקובה. (צילום: יונתן סלינגר, ישראל סאן)

טייטלמן דחה הצעה לבטל האשמתו בשוחד מיני אם יודה בסעיף אחר

סמנכ"ל משרד התיירות לשעבר עמד בבית המשפט על טענתו: אני חף מפשע

(ע). "שאלתי את טייטלמן, אם מגיעה לי אחזקת רכב. הוא ענה לי: מה תתני לי אם אתן לך אחזקת רכב. הבנתי זאת כהזמנה מינית. לא עניתי לו ויצאתי מהחדר" — סיפרה אתמול עובדת במשרד התיירות ששמה נאסר לפירסום, במשפטו של אהרון טייטלמן, שהיה סמנכ"ל משרד התיירות ומואשם בבקשת שוחד מיני מעובדות המשרד.

העדה סיפרה על שיחה עם טייטלמן: "שאלתי אותו למה א' (עדת התביעה הראשונה במשפט), קיבלה אחזקת רכב ולא אני. הוא השיב לי: אם היית נותנת לי מה שא' נתנה לי היית מקבלת אחזקת רכב".

העדה טענה כי, לפי בקשתה, היו יחסיה עם טייטלמן קורקטיים, אך "הוא התייחס אלי בחום, ליטוף פה ליטוף שם, קיבלתי ממנו מחמאות".

השופט, [illegible] מעיר: "הוא היה נחמד אליך — אני לא מבין [illegible] יכול להיות שכך. לא צריך להתנהג סמנכ"ל הנותן למזכירה צביטה בלחי, אך זה עניין לבית דין למשמעת".

ויכוח על סיבת פיטורי ר'

העדה: "כשהוא אמר לי מה תתני לי — זה לא היה בצחוק, הוא התכוון למה שאמר".

במשפט העיד גם דוד חזן, מנהל מחלקת כוח אדם במשרד. העד סיפר, כי הוחלט לפטר את ר', עדת התביעה השניה במשפט, מאחר שהיתה בלתי יעילה.

התביעה טענה במשפט, כי הוחלט לפטרה משום שסירבה להיענות לחיזוריו [illegible] של טייטלמן, ואילו העד טען כי ר' היתה בלתי־יעילה אך ועד העובדים התנגד לפיטוריה.

בתגובה שאל השופט את התובע: "האם אתם עדיין עומדים על כך שפיטוריה היו מעשה שרירותי תקף מני של הנאשם".

התובע מרדכי פנציאנו: "כן. אילו היתה העדה ממלאה את הציפיות, לא היה מציע לפטר אותה".

השופט: "אולי יש כאן צירוף מקרים אומלל? מה הראיות שלכם לכך?". התובע: אנחנו נוכיח את האשמות.

הועלתה אפשרות "פשרה" בתום העלאת עדי התביעה, טען סניגורו של טייטלמן, עו"ד אהרון ברשטר, כי אין מקום כלל להשיב על האשמה. לטענתו, אין בעדי התביעה כדי לבסס האשמות לכאורה נגד הנאשם.

לאחר קיטעת [illegible], הועלתה האפשרות, כי התביעה תחזור בה מאישומי דרישת השוחד המיני, ואילו טייטלמן יודה באשמת הפרת אימונים של עובד ציבור, במסגרת בעיסקת טיעון.

טייטלמן, באמצעות סניגורו, סירב להצעה זו, עמד על כך שהוא חף מפשע וביקש מהשופט להכריע בשאלה אם יש להשיב על האשמה. השופט עזרא הדיה הודיע כי יתן ביום ב' את החלטתו אם יש להשיב על האשמה.

הדיונים בחוק לזכויות האדם נדחו בשבועיים

לאחר שהמשתתפים לא הצליחו לגבור על חילוקי הדעות בנושא אפייה היהודי של מדינת ישראל

מאת סופרה הפרלמנטרי
של "הארץ"

ועדת החוקה של הכנסת, העוסקת בחוק זכויות האדם, דחתה את המשך ישיבותיה בשבועיים, לאחר שחבריה קיימו דיונים רצופים משך 48 שעות בהם היתה התקדמות בסעיפים רבים, אולם לא הצליחו להתגבר על תביעת נציגי הליכוד, התחיה והדתיים, להדגיש את אפייה היהודי של מדינת ישראל.

בהיעדר הסכמה בנושא זה, הוחלט לחזור ולכנס את הוועדה בעוד שבועיים, לאחר שהח"כ אלי קולס, ינסה לבוא במגע עם הצדדים, ולאחר שינוסחו סופית הסעיפים שכבר סוכמו. בדיון אתמול התגברו הח"כים על חילוקי דעות בשאלת חופש הביטוי, כאשר הליכוד, התחיה והדתיים, מבקשים להגביל את חרות הביקורת על הדת והאמונה במובנה הרחב. בסופו של דבר, הוסכם לאסור את "ביזוי הדת".

שופט לתעבורה בתל־אביב ביטל את פרישתו — "להוכיח טוהר מידותיו"

בעקבות פרסומים שהעדיף פרישה על הדחה

(ע). יעקב ברדיין, שופט בית המשפט לתעבורה בתל־אביב, הודיע בסוף החודש לשר המשפטים כי אינו מתכוון לפרוש לגמלאות בגיל 65, כפי שתיכנן בגלל שירבב שמו לעיתונות כאילו העדיף פרישה על הדחה.

במכתב הפרישה כתב השופט: "בעקבות הוראת סעיף 13 ב/1 לחוק בתי המשפט תשמ"ד — 1986 ובהתאם לידוע לכבוד נשיא בית המשפט העליון אני מודיע בזה על כוונתי לצאת לקיצבה החל מ־31 בדצמבר 1987. מובן מאליו שאחרי יותר מ־36 שנות שירות אני זכאי לשיעור הקיצבה המקסימאלי וליתר הזכויות הניתנות לשופט בגימלאות".

ב־27 בנובמבר שלח השופט ברדיין מכתב לשר המשפטים, לנשיא בית המשפט העליון, למנהל בתי המשפט ולנשיא בית משפט השלום בתל־אביב עם תצלומי הפרסומים בעיתונות. במכתב זה כותב ברדיין: "זה שבועיים מפרסמים בעיתונות פירסומים המשרבבים את שמי לפרשה שאין לי חלק בה. בכותרת אחת נכתב, 'שופט העדיף פרישה על הדחה', כאשר בגוף הכתבה הוזכר שמי כמה פעמים בצורה בלתי מחמיאה, וזאת על דרך ההמעטה".

"למקרא הפרסומים וכל אשר התלווה אליהם מבחינה ציבורית וה השפעה הקשה עלי ועל משפחתי, גמלתי בלבי להוכיח קבל עם ועדה את טוהר מידותי. ולעשות להסרת כל רבב שהיה עשוי לדבוק בשמי הטוב, שרכשתי במשך למעלה מ־36 שנות שרות במערכת המשפטית", כותב השופט, "לפיכך, אבקש לראות את הודעתי מיום ה־14 בספטמבר בדבר יציאה לגימלאות בטלה".

שר האוצר: חובה להוריד את שערי הריבית בבנקים

מאת אריה לביא
סופר "הארץ"

שר האוצר, משה ניסים, אמר אתמול כי חייבים להפחית את שערי הריבית. הוא לא הזכיר כלל את הוי־כוח הנוקב המתנהל כעת בין בנק ישראל לבין הבנקים המסחריים.

ניסים הופיע אתמול באסיפה הכללית של איגוד חברות הביטוח ואמר כי הרפורמה הבאה במשק אמורה להביא להורדת שערי הריבית על אשראי לזמן בינוני. "עלינו לשאוף להוריד את מחיר האשראי. מי שמבקש שתקציב המדינה יגדל רוצה בעצם שהריבית תעלה".

שר האוצר העריך שהייצוא יגדל השנה במונחים ריאליים בכ־10% ובכ־18% במונחים נומינליים. היבוא לא עלה באופן חריג בהתחשב בגידול בייצוא. האינפלציה תגיע השנה, להערכתו של שר האוצר, ל־16% לעומת 20% בשנה שעברה.

ניסים הביע דאגה מרמת השכר במשק ואמר שאם תמשיך לעלות לא יהיה זה רצוי למשק ולציבור. למעשה אנו ברמת שכר דומה לרמת השכר בתקופת השיא ב־1984. "הדרך היחידה לשפר את השכר היא על־ידי הגדלת התפוקה".

השר מתח ביקורת חריפה על מערכת הבריאות. "אם היתה כפילות היה המצב טוב, אך זה הרבה יותר גרוע. במקומות מסוימים יש גם קופת־חולים כללית, גם עממית וגם מכבי. במיוחד תקף את מי שמתנגדים לגביית ארבעה שקלים בעת ביקור אצל רופא ועשרה שקלים על יום אישפוז מבעלי יכולת. אין כוונה לגבות זאת מחולים כרוניים, מילדים ומזקנים, רק מאנשים המסוגלים לשלם.

ניסים תמך בשימוש במוסדות רפואיים לצורך רפואה פרטית, ואמר שגם בברית המועצות מקובל שגובים תשלום ממי שעוברים ניתוחים פרטיים בבתי־חולים.

דרישה להימנע מהרס מבנה היסטורי במעון העולים של בת־גלים

מאת אלי אלעד

המועצה הציבורית לשימור מבנים ואתרי התיישבות תובעת מהסוכנות היהודית שלא להרוס מבנה היסטורי, צריף חדר האוכל במעון העולים בשכונת בת־גלים בחיפה, ולהמנע מפגיעה בשדרה הייחודית וההיסטורית של דיקלי הוושינגטוניה [illegible] את האתר.

דורשים לפעול מיד לניהול תקין של "מנועי בית־שמש"

ח"כ אוריאל לין: מתחילת השנה צבר המפעל הפסדים של 20 מיליון דולר וחובותיו מסתכמים כיום ב־110 מיליון דולר

מאת צבי זרחיה

ועדת המשנה של ועדת הכספים תבעה אתמול מוועדת השרים לעניין "מנועי בית־שמש" לבדוק את כל החלופות להבטחת עתיד המפעל.

הוועדה דרשה מהממשלה לנקוט מיד בצעדים הדרושים לניהול תקין של המפעל.

ועדת המשנה הציעה להרחיב את סמכויות האוצר ולאפשר למשרד לשאת ולתת עם כל גורם שיהיה מוכן לרכוש את המפעל. ועדת המשנה תתכנס תוך שבועיים לשמוע על ההתפתחויות.

לפני הוועדה הופיעו גיורא גוזית, שמונה לנהל מו"מ עם וורטהיימר, מנהל רשות החברות הממשלתיות, זאב רפאה, יועץ ההשקעות של משרד הכלכלה, מיקי ידיד, ראש מועצת בית־שמש, יהודה בן זאב ונציג ועד העובדים.

ח"כ יאיר צבן (מפ"ם) מתח ביקורת חריפה על הסחבת במכירת המפעל: "אם הסחבת היתה בתום לב, הרי שיש לנו כישלון ניהולי פנטסטי ששולל מממשלה זו ומ־משרד האוצר כל זכות מוסרית להמשיך לנהל תקין. אם אינה נובעת מתום לב, פירוש הדבר שהאוצר לא קיבל את החלטת הממשלה בדיון, והחליט להמית את המפעל באמצעות גסיסה איטית. מוכרחים למצוא את הבירור עם האוצר".

ח"כ חיים רמון (מערך) אמר כי לא ישמח להצביע בעד מכירת המפעל לוורטהיימר, אם תגיע הצעה כזו לוועדת הכספים.

ח"כ דדי צוקר (רצ) ציין שיש רושם שקיים פער בלתי נסבל בין עמדת ועדת השרים למכור את המפעל לבין העמדה שמציג האוצר. "יתכן שידי האוצר אינן נקיות. יתכן שלמישהו באוצר יש אינטרס לסגור את המפעל. כאחרונה צומצמו הפסדי המפעל משמעותית ויש למנות למפעל הנהלה ומועצת מנהלים", אמר.

גיורא גוזית, שמונה לנהל את המו"מ עם וורטהיימר אמר, כי אין ספק כי [illegible] הציוני מציע את וורטהיימר לרכוש את המפעל, אך אין זה אומר כי בגלל זה הוא גם מוכן להפסיד.

משה לוי, נציג ועד העובדים טען, כי ההתרגשויות האחרונות לגבי עתיד המפעל הורסים את עצבי ציבור העובדים. הוא תבע מהוועדה לקצר את תהליך מכירת המפעל.

מנכ"ל משרד הכלכלה והתכנון, משה דברת, נפגש שלשום עם ראש מועצת בית־שמש, יהודה בן זאב, ראש המועצה המקומית, והציג את תוכניתו לחלוקת מפעל "מנועי בית שמש" ל־4־6 מפעלי משנה. דברת אמר כי אם יתברר כי אין קונה יחיד למפעל, התוכנית יכולה להיות סבירה בתנאי שתישמר יכולת הייצור ושיפוץ מנועי מטוסים.

יונתן שרמן סופר "הארץ" מוסר: מתחילת השנה צבר מפעל מנועי בית־שמש הפסד של 20 מיליון דולר, כך עולה מבדיקה של ח"כ אוריאל לין (ליברלים) במשרד האוצר.

חובות המפעל נאמדים כיום בכ־110 מיליון דולר. לדעת לין, לא ניתן להמשיך ולשאת את המפעל הכושל, הצובר הפסדים כה גדולים, בעת מצוקה תקציבית. לין מציין, כי בסכום שהפסיד מפעל מנועי בית שמש בשנת '87 לבדה, ניתן היה לפתור את בעיית עומס התנועה בגוש דן.

ערכה את העמוד: עדה ארשטיין

מכתב
לשר התעשיה והמסחר ולשר האוצר

יו"ר ועדת הכספים הח"כ אברהם שפירא, נציג אגודת ישראל ויורם ארידור נציג הליכוד, שניהם הורסי כל מוסר בארץ, הם הם אלה שמחליטים תוך 12 דקות על דם ועמל של העם בישראל, של המפעלים והפקידים, המהווים הבסיס לכספי המסים, מקור למשחק הפוליטי שלהם.

עננים קודרים טעונים שחיתות פוליטית מכסים את שמי ארצנו הקטנטונת ומונעים חדירת כל קרן אור של תקוה להגשמת החזון אלפיים שנות גלותנו. גרעין קטן, אטומי, אנכי בין היהודים הסובלים בארץ ובחו"ל מהחושך הרוחני השורר היום בארצנו. כי זה קרוב ל־50 שנה מיום שדרכתי על אדמת אבותינו, שאני הקרבתי בה את כל חיי ליצירה, לעבודה פוריה בשטח התעשיה, לטובת הארץ והעם. ללא כל מענקים, וללא כל הלוואות ממשלתיות, הקימותי בה מפעלים לייצור צמר סלעים, פוליסטירן מוקצף, רקמות פיברגלס, יריעות ביטומניות וכו' והחדרתי את המושגים של בידוד ואיטום שהם טרם היו ידועים בכלל בארץ.

הודות למאמצי שלמעלה מ־25 מיליון מטר צנורות להובלת מים, דלק וגז בארץ ובחו"ל, של חברה לצנורות במזרח התיכון ברמלה — בודדו במוצרי תעמס שלי, במקום לבד האסבסט שהובא מארה"ב; שבתי הזקוק בחיפה ובאשדוד, שכל חברות החשמל בחיפה, אשדוד, חדרה וכו' ויותר התעשיות בארץ בודדו בצמר הסלעים "סלער", עשרות אלפי מטרים מרובעים של גגות אוטמו ביריעות ביטומניות "סיבאסט", עשרות אלפי מטרים מרובעים של בתי קירור, בתים וגגות בודדו במוצרי פוליסטירן מוקצף "האיאקור" ועוד ועוד — כולם מוצרי תעמס שבאזור התעשיה בחולון.

ואחרון אחרון חביב.

לפני כארבע שנים הקימותי מפעל חדש ליצור לבד זכוכית — פיברגלס ה"סיבגמיך" לאיטום גגות וצנורות, בהשקעה עצמית של קרוב למיליון דולר. למעלה מ־80% של חומרי הגלם לייצור המוצרים דלעיל מקורם בארץ: בהרי הגליל, בבתי הזקוק וכו'.

אבל איזה ערך יש לכל המפעלים ומוצריהם המוזכרים לעיל כשאין להם גב פוליטי? הממשלה שלנו משתדלת במיטב יכולתה להשתיקם בכלל.

למי דרושה תוצרת הארץ עם ערך מוסף של 80% ופרנסה ל־50־60 פועל, כשיכולים לייבא במחירי היצף מחו"ל?

לבד הזכוכית ה"סיבגמיך" המוזכר לעיל מחירו במפעל באיטליה 280־300 לירטות למ"ר ומחירו פוב לישראל 150 לירטות, ז"א היצף של 50%. צמר הזכוכית המובא מחו"ל, כמעט בלי מכס בכלל, ממלא את מקומו של צמר הסלעים שלנו. כל המכתבים והתלונות שלנו בנדון לשר התעשיה והמסחר ולחברי הכנסת נתקלים באוזנים אטומות.

אלה הן התוצאות לתעשיה שאין לה גב פוליטי.

לולא המאמצים הכבירים שלי לעת זקנתי, גורל המפעלים דלעיל היה זהה לאלה של מולר ושל אחרים כמותו, שמחוסר דאגה אבהית וגב פוליטי היו מזמן סוגרים את שעריהם באמצעות ספסרי הבורסה.

"תוך 12 דקות החליטה ועדת הכספים על עשרות מיליוני שקלים" (הארץ 27.11.87). שרי ישראל! אנא הקריבו קצת מזמנכם היקר ותחדרו לקרום מוחם ולבבם של האזרחים היהודים בארץ ואפילו בחו"ל, בראותם את הסבל של התעשיה בארץ, שהיא כמעט נהרסת בגלל היבוא מחו"ל, וכשמאידך גיסא נציג הדתיים, המפלגות המהוות פחות מ־20% של אזרחי מדינתנו, מצליח, הודות לשחיתות הפוליטית השוררת בה, לא רק לתפוס את מקומו של יו"ר ועדת הכספים, ועדה השולטת על כל הרכוש של מדינתנו, אלא, בניצול מעמדו זה, להטיל מס יבוא של כ־350% על המוצרים (שטיחים) שהוא מייצר, ועל ידו גם תעשיינים אחרים, באם לא ברמה כה גבוהה, מתעשרים כולם, אך ורק הודות לקשרים הפוליטיים שלהם, והעבירו לפני עיניכם את מחשבותיהם של האזרחים האלה, על הזלזול המוחלט שלכם לדעותיהם הפוליטיות, על מעילה באמון שלהם, אך ורק על מנת להבטיח לעצמכם את כס ממשלתכם.

כי לא על כסף גרידא מדובר פה, אלא על הדכאון המוסרי הממלא את חלל לבם בראותם חוסר כל התחשבות ברצונם, בהוות דעתם בהצבעתם בכנסת.

ברור לי שתתחשבו במכתבי זה כפי שאתם מתחשבים ברצון העם בכלל.

ולמרות זאת, אין אני מצטער שלא נסעתי לברזיל וגם לא לאוסטרליה, מקומות בהם הציע לי נציג הארץ, בביקורו במפעלי עוד לפני כ־20 שנה, לייסד שם מפעלים זהים, ולקחת עמי שקלים על מנת למלאותם בזהב שהתעשיות אלה מאפשרות לי שם.

זהו גורלי, זהו גורלם של מיליונים יהודים אחרים: להמשיך לנשום את "האווירה דארצה", למרות שהיא מורעלת בשחיתות פוליטית.

(מודעה) חיים שכטר

אוניברסיטת חיפה

המרכז לחקר לחץ פסיכולוגי — היחידה ללימודי־חוץ, המדור ללימודי הרוח והחברה

מודיעים על פתיחת ההרשמה לתכנית חדשה לציבור הרחב:

פסיכולוגיה של ההסתגלות

המרצה:

פרופ' שלמה ברזניץ

הקורס יעסוק בבעיות העיקריות בתחום ההסתגלות האנושית. דגש מיוחד יושם על בדיקת השפעתם של לחצים נפשיים על תפקוד תקין והבנת דרכי ההתמודדות האופייניות. ייבחן הקשר בין תכונות אישיות, לחצי החיים ובריאות גופנית ונפשית.

מועד תחילת ההרשמה 29.11.87 מועד פתיחת התכנית 27.12.87
התכנית תתקיים בימי א' בשעות 18.00-16.00

פרטים והרשמה: המדור ללימודי הרוח והחברה, חדר 300, בבניין הרב־תכליתי באוניברסיטת חיפה, טל. 240508־04, 240398־04

MERLIN GERIN — סומת

חברות מרלין ג'רין וסומת

מתכבדות להזמינך ליום פתוח לרגל הקמת חברת "סומת" ותחילת פעילות עצמאית של חברת מרלין ג'רין בישראל, בימים ראשון ושני 14 — 13 בדצמבר 1987 בין השעות 10.00 — 20.00, במשרדי "סומת", בנין מרכזים, רח' משכית, אזור התעשיה הרצליה פיתוח, קומה א'.

קרן הביטוח והפנסיה של פועלי הבנין

טל' 03-269292

הזמנה להציע הצעות

לרכישת מגרש בלב רמת־גן

ניתנת בזאת הודעה בדבר קבלת הצעות לרכישת הנכס במקרקעין הנמצא ברמת־גן, גוש 6125, חלקה 5, שטח קרקע של 4.554 דונם.

לכל הצעה יש לצרף ערבות בנקאית בשעור של 5% מסכום ההצעה.

הערבות תשמש כבטוחה לחתימת חוזה רכישה ע"י המציע אשר הצעתו תתקבל ותחולט בנוסף פיצוי קבוע ומוסכם מראש, אם המציע יחזור בו מהצעתו.

הצעת המחיר לא תכלול מע"מ שיחול על הקונה ובהיטל השבחה, במידה ויחול ישא הקונה.

קרן הביטוח שומרת לעצמה הזכות לנהל מו"מ עם המציעים לאחר פתיחת ההצעות.

את ההצעות יש להגיש עד 13.1.88 ועד בכלל לפי המען: רח' ארלוזורוב 93 תל־אביב, בנין שני, חדר 55 ולציין על המעטפה "מגרש ברמת־גן".

קרן הביטוח לא מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

המכר כפוף לחתימת הסכם עם המציע שהצעתו תתקבל.

גם אני מזמין אחות פרטית מ"רפא־אל"
טלפון 053-342676
לכל הארץ 24 שעות

קרנבל בדרום אמריקה
עם מדריכי נאות הכיכר

נאות הכיכר — לגלות עולם נסתר

המסלול המקיף 33 יום — 31.1
כולל: תהלוכות היסטוריה בבהייה לקרנבל בריו ולקרחוני פטגוניה

פולקלור בברזיל 20 יום — 31.1
תהלוכות היסטוריה בבהייה לקרנבל בריו כולל טיול יסודי בברזיל

המסלול הדרומי הקצר 22 יום — 12.2
מהקרנבל בריו לשמורות הטבע והקרחונים בדרום ארגנטינה

הרצאות בליווי שקופיות במוצ"ש 12.12.87
בבית ציוני אמריקה בת"א
פטגוניה בשעה 20:00 ברזיל בשעה 21:00
המרצה: גילי חסקין — הכניסה חופשית

מפגש־ייעוץ למטיילים לדרום אמריקה יתקיים בכל יום א' משעה 17:00 במשרדנו בת"א הירקון 252, טל' 03-5463113 וביום ב' 14.12.87 בין השעות 17:00-19:30 במשרדנו בחיפה: הרצל 61, טל' 04-672605

מקום בצמרת

שכונת היוקרה בלב ירושלים

ברחוב ש"י עגנון

הזמנה לביקור בדירה לדוגמא בשכונה הטובה ביותר בירושלים

קוטג'ים, פנטהאוזים ודירות יוקרה 4,5,6 חד'.

השכונה הטובה ביותר **אוכלוסיה נבחרת** — בין 70 המשפחות המתגוררות בשכונה — מנכ"לים של משרדי ממשלה; שגרירים ואנשי משרד החוץ; פרופסורים ואנשי הסגל האקדמי; אנשי עסקים ותעשיינים; אנשי תקשורת ובעלי מקצועות חופשיים.

השכונה הטובה ביותר **השקעה כדאית** — עליית ערך הנכס הגבוהה ביותר־בשנתיים האחרונות בירושלים.

השכונה הטובה ביותר **בעלות פרטית** — 21 דונם בלב ירושלים עם פיתוח סביבתי מפואר.

השכונה הטובה ביותר **נוף מרהיב** — הנוף המשקף — מוזיאון ישראל; הכנסת; והמצלבה.

השכונה הטובה ביותר **בטחון מירבי** — גישה ישירה מהמכונית למעלית בחניה מקורה ומוארת 24 שעות ביממה, עם שער כניסה חשמלי המופעל בשלט רחוק.

השכונה הטובה ביותר **שמירת ערך הנכס** — חברת אחזקה לטיפוח השכונה ואחזקתה התקינה.

השכונה הטובה ביותר **איכות חיים** — חדרי מגורים עד 50 מ"ר עם חלונות צרפתיים אל הנוף; רצפת שיש, תריסי אלומיניום עם בידוד פוליאוריטן.

השכונה הטובה ביותר **שכלולי שנת 2000** — מערכת לקליטת 4 ערוצים, קליטת T.V. מלויינים, תקשורת מחשבים.

השכונה הטובה ביותר **עיצוב לפי דרישה** — תכנון ועיצוב פנים לפי דרישה לרוכשי קוטג'ים או פנטהאוזים ע"י ארכיטקט החברה.

ערבות בנקאית צמודה לכל דורש.

ההרשמה נמשכת

מקום בצמרת — אתה רוכש דירה ומקבל שכונה יוקרתית שלמה.

מציגים בדירה לדוגמא:

ויסמן — תצוגת רהיטים בע"מ דרך בית לחם 118 • אמישראגז, המלך ג'ורג' 33 • זהבה ב', אמנית, ת.ד. 7262/115 רם • קלדן מערכות בע"מ, ת.ד. 119 נתניה • אמקור בע"מ, יפו 19 • שטרן, נברשות, שטראוס 16 • מתתוף עפע־כל, וילונות, אבר ישראל 3 • החנות היפה, מרכז מסחרי רמות • נעמי מורג, ציירת • אורי קפלן, ארכיטקט פנים • פוליש השדרות בע"מ, שאול המלך 41. • מטבחי רגבה •

هكذا عن الأصل

חדשות חוץ

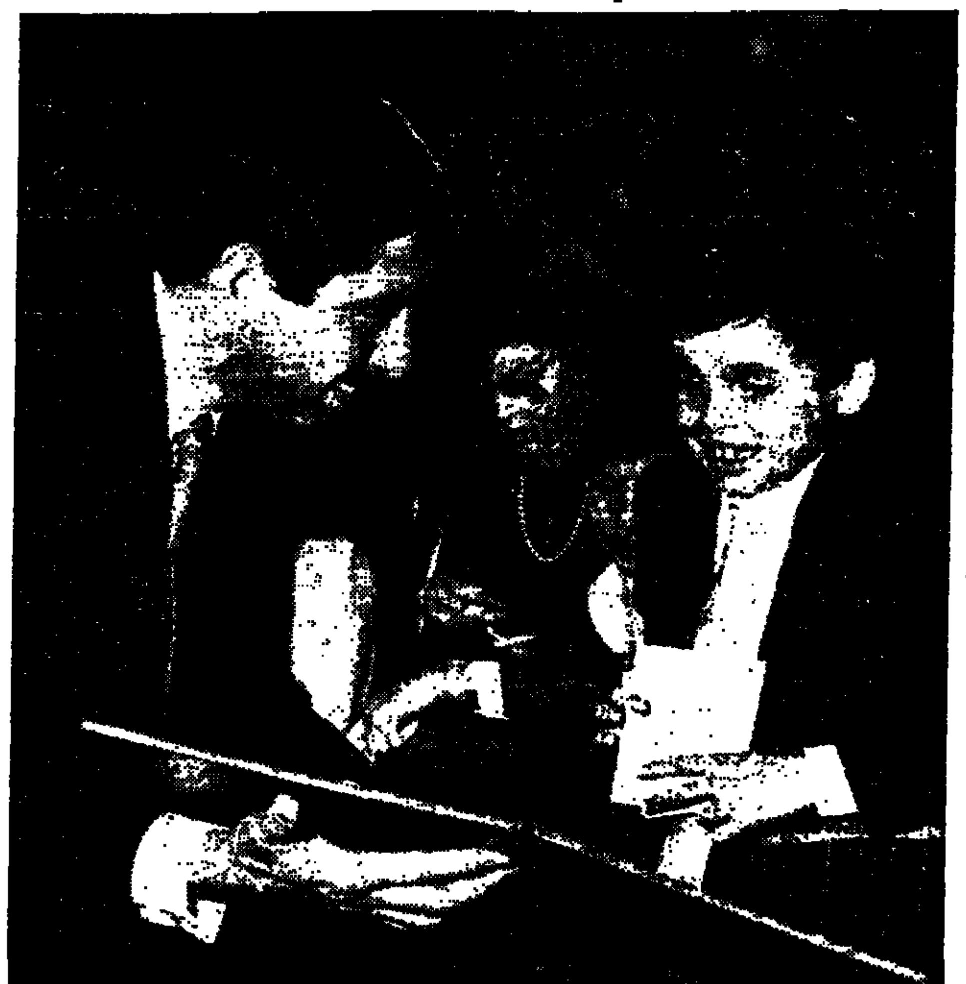

חתן פרס נובל לשלום נשיא קוסטה ריקה אוסקר אריאס סנשז ובנו אוסקר פליפה, מתבוננים בתעודת הפרס, אתמול בעת סיום הטקס באוסלו. ברקע נראים גם אמו של חתן הפרס ליליאן ובתו בת ה־12 סילביה אוגניה. (תצלום: אי־פי)

נשיא קוסטה ריקה קיבל פרס נובל לשלום

"תנו לתושבי אמריקה הלטינית ליישב בעצמם סכסוכי האיזור"

הכריז אריאס סנשז, הוגה תכנית השלום לסיום המלחמה במרכז אמריקה, בטקס קבלת הפרס באוסלו

אוסלו (אי־פי) נשיא קוסטה ריקה, אוסקר אריאס סנשז, קיבל אתמול באוסלו את פרס נובל לשלום. בדברים שנשא בעת טקס קבלת הפרס אמר כי על המעצמות לתת לתושבי דרום־אמריקה ליישב בעצמם את הסכסוכים באזורם, ולעזוב אותם במנוחה.

ואגיל אארוויק, יו"ר ועדת הפרס, אמר בדבריו כי הפרס נועד לעודד את תכנית השלום שהגה אריאס, כדי לסיים את מלחמות הגרילה במרכז אמריקה.

"לאלו מן המזרח והמערב, עם כל כוחות ומשאבים רבים הרבה יותר מאשר מדינתי יכולה לייחל להם אני אומר, במלוא הדחיפות: הניחו לדרום אמריקאים להחליט לבדם על גורל אמריקה המרכזית. עזבו את הפרשנויות על תכנית השלום שלנו. תימכו במאמצים לשלום במקום לתמוך בכוחות המלחמה" — אמר נשיא קוסטה ריקה.

בזיותו של אריאס לחתן פרס נובל באה בהפתעה, כאשר נודע עליה באוקטובר — חודשיים לאחר שחמש מדינות מרכז אמריקה התמו על תכנית השלום שיום.

ההחלטה להעניק את הפרס לנשיא קוסטה ריקה זכתה בינתיים לתמיכה רבה. אלפי נורבגים השתתפו אתמול בתהלוכת לפידים באוסלו, בתמיכה בתכנית השלום.

חומייני שינה צוואתו הדתית והפוליטית "לפי צרכי הזמן"

על פי ההשערה נכלל בצוואה שמו של יורש מנהיג איראן

ניקוסיה 10 (רויטר־עתי"ם). האימאם חומייני, מנהיג איראן, הכניס שינויים בצוואתו הפוליטית והדתית שהוכנה ב־1983 ומסר ביום אתמול את הגירסה החדשה למנהיגים הראשיים של המדינה, מסר רדיו טהרן.

הרדיו שידר הקלטה על פגישה בת 10 דקות, שבה ביקש חומייני ממנהיגים העיקריים לקבל שני עותקים של צוואתו החדשה, לחתום עליהם ולהפקידם בכספת, במקום הצוואה שניסח לפני חמש שנים.

חומייני טען כי לצוואה הוכנסו שינויים "בהתאם לתנאים ולצרכים של הזמן", ועל שאר הצוואה נכתב: "צוואתי הפוליטית האלוהית". לא נמסר דבר על תוכן המסמך, אך משערים כי נכלל בו שמו של האיש בו בחר חומייני כיורשו.

רדיו טהרן הוסיף כי האיאטוללה מונטאזרי, שנבחר ב־1985 ע"י אסיפת המומחים של אנשי הדת המוסלמיים הבכירים כמנהיג איראן בעתיד, נועד לאחר מכן באופן פרטי עם חומייני ושוחח עמו על "עניינים שונים של המדינה".

[illegible] מעמדו של מונטאזרי כמנהיג הבא של איראן, למרות השערות כי הוצאתו להורג של אחד מקרובי משפחתו באשמת רצח חבלה לפני זמן מה, פגעה בסיכוייו לרשת את מקומו של חומייני.

בידיעות בעתונות הזרה נמסר באוקטובר, כי מצב בריאותו של חומייני החמיר מאוד, אך מאז הוא הופיע מספר פעמים בפומבי ולא גילה סימני חולשה מיוחדים.

הערכה של חוקרי תאונת המטוס האמריקאי השבוע:

עובד שפוטר ירה למוות בטייס משנה של המטוס שהתרסק

בתאונה זו נהרגו 43 אנשים

קיוקוס, קליפורניה (אי־פי). חוקרים מצאו אקדח בתוך שברי המטוס האמריקאי שהתרסק בתחילת השבוע וגרם למותם של 43 הנוסעים שהיו על סיפונו. המטוס של חברת פסיפיק סאוטווסט התרסק כנראה כתוצאה מירי כדור אקדח על ידי אחד מנוסעיו. באתר ההתרסקות נמצאה ה"קופסה השחורה", ובסרט ההקלטה נשמעה בברור יריית אקדח.

מקורות בוושינגטון מסרו כי החוקרים סבורים כי המטוס התרסק כנראה, לאחר שטייס המשנה בו נורה למוות על־ידי עובד לשעבר של החברה. העובד, אשר פוטר מן החברה, ביקש לנקום במעבידו, שהיה בין נוסעי הטיסה.

החוקרים פסלו את האפשרות כי צוות המטוס לא יכול היה להמשיך ולטוס בגלל תקלה או ירידת לחץ פתאומית בתא הטייס, של המטוס בעל ארבעת המנועים, מדגם בי־איי־אי.

העתון "לוס אנג'לס טיימס" ציטט אתמול בגליונו מקורות שהאזינו להקלטה. לדבריהם ניתן לשמוע בברור על גבי הסרט את האדם שניסה להכנס ללא רשות לתא הטייס, ואת היריה שבאה אחר כך. בנוסף לכך נשמע גם רעש חד שהעיד כי המטוס החל לאבד גובה בפתאומיות.

באתר ההתרסקות נמצאו מסמכיו של דויד בורק, העובד המפוטר, שהחזיק באקדח ברשיון, אמר פקיד בתביעה הכללית בלוס־אנג'לס.

על פי הידיעות פוטר בורק בחודש שעבר על ידי חברת התעופה "יו.אס. איר", שהיא בעלת המטוס שהתרסק. הוא רצה לנקום במעבידו לשעבר ריי תומפסן שהיה אחראי לפיטוריו, לאחר שנמצא כי גנב כספים מהחברה.

דובר משטרתי אמר כי אקדח המגנום שנמצא נבדק, ובודקים את טביעות האצבעות שהיו עליו.

ביום שישי, לקח בורק על פי המידע את אקדחו מחברתו לשעבר, ודרש כי תסיע אותו חמש שעות במכוניתה כדי שיוכלו לשוחח — מסר דובר משטרתי המפקח יאן קורן. המשטרה חקרה את האשה, בת 33 ג'קלין קאמאצ'ו, אך זו לא שיתפה פעולה.

חברים וקרובים סיפרו כי בורק היה באמן ופעיל בזכויות האדם. אחרים סיפרו כי היה מעורב בסחר בסמים, לא נישא מעולם, אם כי היה אב ל־11 ילדים.

שמועות שאיב מונטאן יציג מועמדותו לנשיאות צרפת

פאריז (ע"ר). השמועות בצרפת גוברות כי השחקן איב מונטאן מתכוון להציג בשנה הבאה את מועמדותו בבחירות לנשיאות.

מונטאן (65) יופיע בשבת בתוכנית טלוויזיה השמורה בדרך כלל לפוליטיקאים. הוא סירב לאשר ידיעות כי ינסה ללכת בעקבות רונלד רייגן, שחקן שהיה לנשיא.

מראיינת התוכנית אן סינקלר, אמרה: "תוכן השידור סודי ביותר ואינני יכולה לומר אם יכריז על עצמו כמועמד".

מונטאן אמר בראיון ביוני אשתקד כי הוא עשוי להציג מועמדותו לנשיאות. העתון "לה פאריזיין" כתב אתמול כי 29% מהצרפתים יהיו מוכנים להצביע בעד מונטאן בבחירות לנשיאות הנערכות בשני שלבים.

אם ההערכות נכונות הוא יהיה מתחרה רציני לאישים פוליטיים ידועים כגון ראש הממשלה שיראק וראש הממשלה לשעבר באר, שיציגו כנראה את מועמדותם לנשיאות.

המועמד העיקרי הוא הנשיא פרנסואה מיטראן, אך הוא עדיין לא הודיע רשמית כי ירוץ לקדנציה נוספת.

ערכה את העמוד: עדה ארושטי

רק ב"לוח העיר" תקבל
מודעה באחריות
לא מכרת-לא שילמת
קבלת מודעות
מ־8:00־20:00
03-371261

נפלה עטרת ראשנו

בצער רב וביגון קודר, אנו מודיעים על פטירתו של ראש משפחתנו היקר באדם

ויקטור יהודה שלום

ההלוויה תצא היום, יום שישי, כ' כסלו, תשמ"ח (11.12.87) בשעה 10.00 מבית ההלויות העירוני ברח' דפנה, ת"א, אל בית העלמין בקרית שאול

המתאבלים: אשתו: תמר שלום
בניו וכלותיו: אריה וסוניה שלום
יעקב וקלודין שלום
רוני וענת שלום
אחותו: כוכבה לוי וב"ב
נכדיו: תמי, ליאור, דורון, ערן, דניאל

בצער רב וביגון קודר,
אנו מודיעים על פטירתו של
מייסד מפעלנו ומנהלנו האהוב

ויקטור יהודה שלום

סריגי הלן בע"מ
ההנהלה והעובדים

אנו מודיעים שהלוויתו של

יעקב ליאור

תתקיים היום יום שישי כ' כסלו תשמ"ח 11.12.87
בשעה 12.00 בבית העלמין רמות השבים בהוד־השרון
אוטובוס יצא מרחוב לוינן 6 בתל־אביב בשעה 11.00
המשפחה תשב שבעה מיום ראשון ברחוב לוינן 6

המשפחה

משפחת אילון

מודה לכל אלה שהשתתפו באבלה והיו לצידה באסון שפקד אותה עם פטירתו של

פנחס אילון ז"ל

ראש העיר של חולון משך 36 שנים

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

פרופ' יגאל שילה ז"ל

נעלה לקברו בהר המנוחות בירושלים ביום ב' כ"ג בכסלו תשמ"ח 14.12.87 בשעה 3.00 אחה"צ
נפגשים ליד חלקת הקבר

המשפחה

תודתנו העמוקה לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03־38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

שרלוטה שטיין ז"ל

מייסדת חנות "שרלוט"

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון,
כ"ב בכסלו תשמ"ח 13.12.87
[illegible]

צוות עובדי חנות "שרלוט"

במלאת שנתיים לפטירתו של יקירנו

השופט ד"ר **מאיר רובין** ז"ל

נעלה לקברו ביום שני כ"ג בכסלו תשמ"ח (14.12.87) בשעה 15.00 בבית הקברות בנחלת יצחק

המשפחה

חבריו לעבודה של דב גבע
במינהל החינוך הנוער והתרבות
בעירית תל־אביב־יפו
הומים וכואבים את כאבו
עם הילקחה בטרם עת של רעייתו

רחלה ז"ל

יהי זכרה ברוך

במלאת שלושים לפטירתו של

אהרון דייחובסקי
ז"ל

מחנך דגול,
אשר העמיד דור מורים יהודים בארגנטינה,

נעלה לקברו לגילוי מצבה ביום ראשון
כ"ב כסלו תשמ"ח 13.12.87 בשעה 15.30
בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים

נפגשים ליד השער החדש

תלמידיו

במלאת שמונה שנים לפטירתו של

ד"ר **פרי** (חיים) **איזק** ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון כ"ב בכסלו תשמ"ח
13.12.87 בשעה 15.00
בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים
נפגשים ע"י השער הישן

המשפחה

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה
המחלקה לגאוגרפיה
מתאבלת על מותו ללא עת של

אינג' **אליעזר ברוצקוס** ז"ל

ממניחי היסוד לתכנון ישובי הנגב ומרצה לתכנון עירוני במוסדנו

ומביעה תנחומים למשפחה

לאביגיל בנאי

אתך באבלך הכבד על מות בעלך

אברהם ז"ל

מכון ון ליר בירושלים

במלאות שלוש שנים למותה של יקירתנו

רות פרנקל ז"ל

נקיים אזכרה במוצ"ש, 12.12.87 בשעה 19.00
ב"בית רות" — המרכז ללקויי למידה
רח' אילון 3, אחוזה
נעלה לקברה ביום ראשון 13.12.87 בשעה 12.00
בצהרים בבית העלמין הישן בחוף הכרמל, בחיפה
נפגשים בשער

המשפחה

ליצחק יום־טוב

משתתפים בצערך על מות
אשתך

רותי

בטרם עת

מחלקה 3187
התעשיה האוירית

דחפון
שרות מודעות טלפוני של הארץ
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של

רוזה מרגוליס

ההלוויה תתקיים היום יום שישי כ' כסלו תשמ"ח 11.12.87
בשעה 12.00 בצהריים בבית העלמין בדרום גבול חולון בת־ים

בנותיה: זיוה בקמן
עליזה רצקובסקי
נכדיה
וכל בני המשפחה

לחברנו **עזרא שעיה**

אתך באבלך על מות

אמך ז"ל

מכתשים — אגן

עירית תל־אביב־יפו
משתתפת באבלו
של מנהל האגף לשרותי קהילה
מר דב גבע
על מותה בטרם עת של אישתו

רחל גבע ז"ל

יהי זכרה ברוך

שלמה להט, ראש עירית תל־אביב־יפו

אנו אבלים על מות של

אילזה רדאי ז"ל

המשפחות
רדאי, לש, ורבורג, בן־שאול

השבעה בבית בן־שאול בירושלים

הומים ודואבים על מותה של

רחל ז"ל

ומשתתפים בצערו של חברנו

דב גבע

מנהל האגף לשרותי קהילה ונוער

נתן וולך — סגן ראש עירית תל־אביב־יפו
וכל עובדי מינהל החינוך, נוער ותרבות

במלאות שנתיים למותו של יקירנו

רפאל (רפי) **שפירא** ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ"ב בכסלו תשמ"ח
13.12.87 בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר סמיר, בחיפה.
נפגשים ליד השער הראשי

"אמינים"
סוכנות לביטוח בע"מ

המשפחה

מזכיר המדינה של ארה"ב ג'ורג' שולץ ושר החוץ הסובייטי אדוארד שוורדנדזה מחליפים עטים בעת חתימת הסכם בוושינגטון. ההסכם שנחתם ירחיב את קשרי התעופה המסחריים בין ארה"ב ובריה"מ, והוא יכנס לתוקפו בחודש מאי הקרוב. (תצלום: א-פי)

כ-14 מיליון ילדים מתחת לגיל 5 מתים מדי שנה ממחלות ילדות

השיעור הגבוה ביותר של תמותה באפגניסטן ● קרן הילד העולמית: חיסון כל ילדי העולם השלישי שווה למחיר עשרה מטוסי קרב חדישים

לונדון, 10 (ע"צ) – יותר מ-14 מיליון ילדים מתחת לגיל 5 מתים מדי שנה בעולם ממחלות ילדות, בדרך כלל על רקע תת-תזונה – נאמר בדו"ח 1988 של יוניסף (קרן הילד של האו"ם).

קרן הילד ציינה כי המחיר השנתי של חיסון כל הילדים הנולדים בעולם השלישי, היה מסתכם ב-500 מיליון דולר, "דהיינו, המחיר של עשרה מטוסי קרב חדישים ביותר".

המדינה שבה שעור התמותה של ילדים השייכים לקטגוריה זו הוא הגבוה בעולם, היא אפגניסטאן: 329 מיתות על כל 1000 לידות. אחריה באה מאלי (302 על 1000).

שיעור התמותה הנמוך ביותר הוא בשוודיה: 8 לאלף.

קוהל דורש לחסל בעדיפות ראשונה מאגרי הנשק הכימי

"ההסכם לחסול הטילים הגרעיניים לטווח בינוני חייב להיות ראשיתו של תהליך"

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

בון, (מיוחד ל"הארץ"). קאנצלר מערב-גרמניה הלמוט קוהל אמר אתמול, כי ההסכם לחיסול הטילים הגרעיניים לטווח בינוני חייב להיות ראשיתו של תהליך, שיביא להתקדמות נוספת בתחום פירוק נשק.

קוהל דרש בעדיפות ראשונה לחסל מאגרי נשק כימי, להשיג איזון בין נאט"ו לבין ורשה בתחום הנשק הקונבנציונאלי ולהגביל את הפוטנציאל הגרעיני, והטילים לטווחים של פחות מחמש מאות קילומטרים.

ודרישתו של הקאנצלר לצעדים נוספים בתחום פירוק הנשק התפרשה כאן כביטוי לחשש של בון, שההסכם לחיסול הטילים לטווח בינוני יפגע בכושר ההרתעה של נאט"ו ויהפוך את גרמניה לזירת קרב מוגבלת במקרה של סכסוך מזויין.

עם זאת קוהל בירך על חתימת ההסכם בוושינגטון, ואמר שהוא הישג למערב. הקאנצלר גם טען, שלמערב-גרמניה חלק בהשגת ההסכם, על-ידי נכונותה להציב טילים לטווח בינוני, ואחר-כך בהסכמתה לוותר על טילי "פרשינג 1" המיושנים של צבא מערב-גרמניה. הדרישה הסובייטית לסילוקם היתה אחד המכשולים האחרונים בדרך להשגת ההסכם.

מקורות בממשלת בון מדגישים, כי מערב-גרמניה תפעל עתה בצורה נמרצת לקיום משא ומתן בין-גושי לסילוק הנשק הכימי ולקיצוץ בכוחות הקונבנציונאליים.

מבקרים אירופאיים של ההסכם אומרים, כי על-ידי חיסול הטילים לטווח בינוני נפגעה אמינות המטריה הגרעינית האמריקאית להגן על מערב אירופה. כמו-כן טוענים המבקרים כי ההסכם חשף את מערב-גרמניה ללחצים ולפיתויים של מוסקווה. לדבריהם יתחזקו בה מגמות הניטרליזציה.

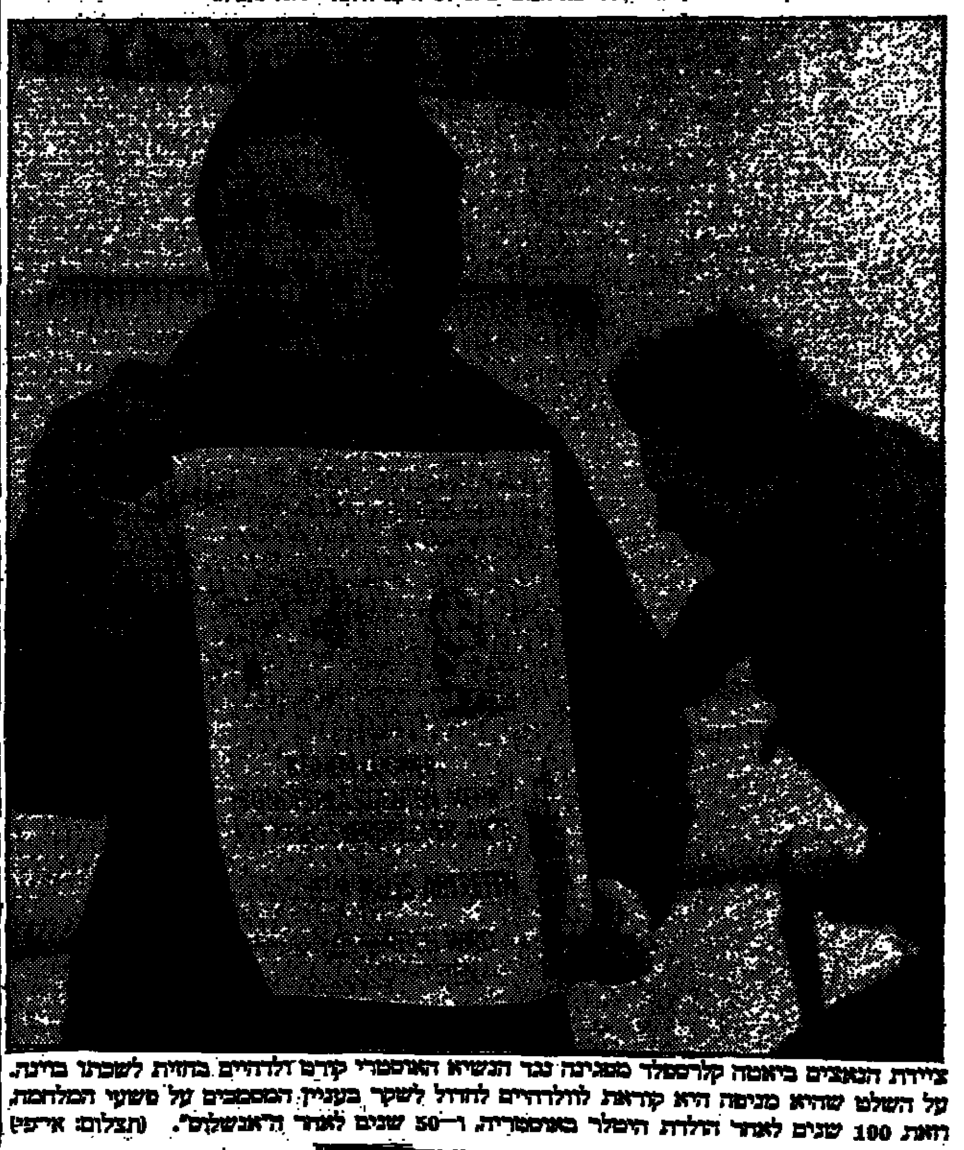

ציידת הנאצים ביאטה קלרספלד מפגינה נגד הנשיא האוסטרי קורט ולדהיים בחזית לשכתו בוינה. על השלט שהיא מניפה היא קוראת לולדהיים להודות לשקר בעניין הסתבכותו על פשעי המלחמה, וזאת 100 שנים לאחר הולדת היטלר באוסטריה, ו-50 שנים לאחר ה"אנשלוס". (תצלום: א-פי)

3326 נמלטו מווייטנאם דרך הים

באוקטובר (אנויש"צ). מספרם של הנמלטים בדרך הים מוייטנאם עלה באוקטובר והסתכם ב-3326. מראשית השנה היגרו מוויאטנאם כ-22,000 אזרחים בדרך הים.

נציבות הפליטים של האו"ם מארגנת הגירות חוקיות של וייטנאמים. בתחום זה חלה ירידה – 815 מהגרים בספטמבר לעומת 889 באוגוסט.

המדינות העיקריות הקולטות מהגרים חוקיים מוויטנאם הן: ארה"ב, קנדה, אוסטרליה וצרפת.

תאומים במוסקווה נקראו ע"ש גורבאצ'וב ורייגן

מוסקווה (ע"ד). זוג הורים במוסקווה החליט לקרוא לתאומים שנולדו להם בשמות מיכאיל ורונאלד, לכבוד מנהיג בריה"מ מיכאיל גורבאצ'וב ו-נשיא ארה"ב רונאלד רייגן.

עיתון הנוער הסובייטי "קומסומולסקאיה פראבדה" מסר אתמול כי שני הבנים נולדו ביום שבו נחתם בוושינגטון החוזה לחיסול הטילים הגרעיניים לטווח בינוני.

"אנו סמוכים ובטוחים שילדינו יחיו תחת שמי שלום", אמרו ההורים במברק ששיגרו אל שני המנהיגים בוושינגטון.

עיכובים בנסיונות להשיג פיוס לאומי

סיהנוק דורש לשתף את החמר רוז' בשלטון החדש הקמבודי

הנסיך סיהנוק ביטל שתי פגישות עם ראש הממשלה בטענה שיש לשתף בהן את כל הסיעות המעורבות בסכסוך ● הצלחת השיחות תהווה גושפנקא סופית לנוכחות הוייטנאמית

פריס (א-פי). מנהיג התנועה למען עצמאות קמבודיה, הנסיך נורודום סיהנוק, ביטל שתי פגישות עם ראש הממשלה, הון סן. באומרו כי דיון נוסף יהיה חסר תועלת, אלא אם כן ישתתפו בו גם שתי הסיעות האחרות המעורבות בסכסוך.

שבוע אחד לאחר ששני המנהיגים החליטו להפגש שוב במאמצים לסיים את מעשי האיבה בקמבודיה, אמר סיהנוק כי לא יהיה טעם בפגישות עתידיות, בלי השתתפות הצדדים האחרים לסכסוך.

הצלחת השיחות בין ראש הממשלה הקמבודי, התומך בשלטון הוייטנאמי בקמבודיה, לבין הנסיך סיהנוק, המייצג את המאבק לעצמאות קמבודיה אפילו תוך שיתוף החמר רוז', שהנהיגו בקמבודיה שלטון רצחני קודם הפלישה הוייטנאמית ועתה נתמכים על ידי סין – פירושה מתן גושפנקא סופית לנוכחות הוייטנאמית בקמבודיה ופיוס לאומי.

הפגישה הראשונה בין השניים נערכה בשבוע שעבר בעיירה הצרפתית פרה-אן-טרדנואה. בהודעה משותפת, שסיימה שלושה ימים של דיונים, הם הסכימו להפגש שוב בינואר בצרפת ובאפריל בצפון קוריאה. הצדדים גם קראו לכוחות החמר רוז', הנתמכים על ידי סין, ולקבוצת ה"חמרים הלבנים" להצטרף אליהם במאמציהם להשיג פיוס לאומי.

קבוצות אלו משתתפות בקואליציה הרשמית אותה מנהיג הנסיך סיהנוק, אשר נלחמת לסילוק הכוחות הוייטנאמיים מקמבודיה.

סיהנוק דורש כי השלטון החדש בקמבודיה יורכב מכל ארבע המפלגות הראשיות הפועלות בקמבודיה.

וייטנאם הבטיחה לחסל את כוחותיה המונים 140 אלף חיילים עד 1990, וטענה כי חלק מחייליה עזבו כבר את שטחה של קמבודיה. אולם משקיפים סבורים כי למעשה היו אלו רק חילופי כוחות.

וייטנאם פלשה לקמבודיה ב-1978, והביסה בכך משטר רצחני בן שלוש שנים בהנהגת החמר רוז'.

פקידים באו"ם: נמצאו תיקי פושעי מלחמה שנעלמו השבוע

מדובר בתיקים שלא כללו די ראיות לביצוע פשעים

ניו-יורק (א-פי). פקידים באו"ם מסרו כי איתרו את כל התיקים של פושעי המלחמה, אשר דווח כי נעלמו בתחילת השבוע – כך מסרו מקורות מוסמכים באו"ם. המקור טען כי הודעה רשמית על כך תימסר במהלך הימים הקרובים.

העתון "ניו-יורק פוסט" פירסם ביום ג' כי 435 תיקים של פושעי מלחמה מתוך 8,100 הנמצאים בארכיון האו"ם, נעלמו באופן מיסתורי. על פי מקורות העתון, פקידים באו"ם טענו גם כי התיקים בהם מדובר, הם של מקרים בהם לא היו די ראיות לביצוע פשעי מלחמה.

ההודעה הרשמית כי התיקים נמצאו עוכבה בשל חקירה שיזם מזכיר האו"ם פרס דה קוויאר. דו"ח זה צפוי להתפרסם היום.

"אנו מרוצים כי כל התיקים מצויים תחת השגחה" – אמר דובר של האו"ם בתידרוכו היומי. לעומתו טען אלן שטיינברג, המנהל בפועל של הקונגרס היהודי הלאומי, כי המידע על העלמותם של התיקים הוא מוטעה וגילוי מרהיב לכשעצמו.

הצטמצם הסחר בין ארה"ב למדינות ערב

שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו-יורק

ניו-יורק (מיוחד ל"הארץ). היקף הסחר בין ארצות הברית למדינות ערב הצטמצם – כך עולה מנתונים שפורסמו על-ידי הקונגרס היהודי האמריקאי בסקירה על החרם הערבי.

להוציא את מצרים, סחרו 16 מדינות ערביות פחות עם ארצות הברית. במחצית הראשונה של 1987 הסתכם היצוא האמריקאי למדינות הערביות ב-4.05 מיליארד דולר, לעומת 4.35 מיליארד בתקופה המקבילה אשתקד.

היבוא ממדינות אלה הסתכם במחצית הראשונה של השנה ב-4.45 מיליארד דולר. לעומת 4.54 מיליארד בתקופה המקבילה אשתקד.

לעומת זאת גדל היקף הסחר עם ישראל. בששת החודשים הראשונים של השנה רכשה ישראל בארצות הברית מוצרים בסכום כולל של 1.70 מיליארד דולר לעומת 1.31 מיליארד בששת החודשים הראשונים של 1986.

היצוא האמריקאי לסעודיה פחת אף הוא, והגיע במחצית הראשונה של 1987 ל-1.78 מיליארד דולר. באותה תקופה ירד היבוא מסעודיה לארצות הברית בשיעור 13.1%. הדו"ח מציין כי ישראל היא כיום הלקוחה הטובה ביותר במזרח התיכון למוצרים אמריקאים.

איראן רכשה בארצות הברית בששת החודשים הראשונים של 1978 מוצרים בשווי שלא עלה על 18.4 מיליון דולר. באותה תקופה הוכפל היבוא מאיראן לארצות הברית מ-418.8 מיליון בשנת 1986 ל-935 מיליון בששת החודשים הראשונים של 1987.

גידול משמעותי נרשם ביבוא האמריקאי מסוריה, שהגיע ל-45.3 מיליון דולר, לעומת 1.8 מיליון בששת החודשים הראשונים של 1986.

סנט ארה"ב הגביל אספקת מטוסי אף-15 לערב הסעודית

ההחלטה טעונה עדיין אישור בית הנבחרים

וושינגטון (ע"ת). הסנט בארה"ב אישר ביום ד' החלטה, שתגביל אספקת מטוסי יירוט מתוחכמים ביותר מתוצרת ארה"ב לערב הסעודית.

לפי החלטת הסנט, הטעונה אישור בית הנבחרים, תקבל ערב הסעודית לא יותר מ-60 מטוסי "אף-15" מדגם ישן יותר ומתוחכם פחות מהמטוס החדש מסוג "אף-15-אי".

ערכה את העמודה: עדה ארנסט

אוטופון
זה הרבה יותר מטלפון במכונית
רדיו-טלפון + שירותי משרד
מבצע לקוראי הארץ
רק $1,999
ב-4 תשלומים ללא ריבית
בהצמדה בלבד, לא כולל מע"מ.
אפשרות לשכירות ולליסינג
● כיסוי כלל ארצי (עד הערבה)
● שירותי משרד ומזכירה סביב היממה
● פעימת מונה במחיר של אסימון
● מעבדת שירות עצמאית המתמחה בשירות טלפונים-למכוניות בלבד!
אז מה הפלא שעברתי לאוטופון
שבוע ניסיון חינם
קבלת הטלפון חזרה תוך שבוע ללא כל התחייבות
משרד ראשי: אהליאב 8 (מאחורי הבורסה) רמת גן, 7523530, 03-7517711/4
מוקדים: חיפה ● ירושלים ● באר-שבע ● תל-אביב

"בזר שטיחים" אשר
רח' דיזינגוף 184 ת"א
המרכז לשטיחים פרסיים וסיניים
למכירה: שטיחים פרסיים וסיניים
בוכרה ● בלוצ'סטן ● קוקז ● קשמיר
קילים ● אבגן ● שטיחים טורקיים וסוזנים.
שטיחים עתיקים!!
ושטיחים במחירי הזדמנות!!!
טל: 234580, 243598
ת"א דיזינגוף 184, 190

صورة عن الاصل

مكبرة عن الأصل

שערי המניות 10.12.87

שם הנייר	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ.
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אתה ש	23000					
המגנות 0.1	1521		657	+1	+0.1	+3
המגנות א 0.5	865		166	−3	−0.6	−234
כללי לא בהסדר	14800		53	−220	−1.5	−127
פיבי 0.5	8215		651	+50	+0.6	+390
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88						
אדיבי רג 100.0	101750		170			−101
אדיבי ב 100.0	101750			−1650	−1.6	−1
אדיבי בב א	611200		5	+1000	+0.2	+7
אגוד 0.1	75350		31	−450	−0.6	−31
דיסקונט ב	130700		17	+1300	+ 1	+8
דיסקונט א	129401		89	+51		+147
דיסקונט שה ב	15205		2			−4
המזרחי ש	41800		654			−628
המזרחי ב	41850		27	+200	+0.5	+75
הפועלים בבב	87600		8	−2400	−2.7	−6
הפועלים ש	69030		1375			−1137
הפועלים ב	69005		39	+5		+117
כללי א 1.0	176000		5			
כללי שה 7	8460			+10	+0.1	+100
כלל 0.1	43800		1130			−1192
כלל שה 11	16355		16			−18
כימון הסחר 1.0	57700		1	−400	−0.7	−1
כימון הסחר 5.0	29850		50	+450	+1.5	+131
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89						
אדיבי רג 100.0	125000		79	+600	+0.5	+211
אדיבי ב 100.0	122210	לג				
אדיבי בב א	740570	לג				
איגוד 1 ש"ח	91801	שב				
דיסקונט ב	156420	לג				
דיסקונט א	156500	שב				
מזרחי ש	50110		111	+510	+ 1	+488
מזרחי ב	50100	לג				−2
הפועלים ש	83415		145	+380	+0.4	+564
הפועלים ב	82600		16			−15
כללי א	210500		1	−1000	−0.5	−1
כלל ססוק	53180		186	+280	+0.5	+644
בנקים למשכנתאות						
ארנים 0.1	25300		17			−17
לאומיבכב ש	8600		24			−27
לאומיבכב ם	8610	שב				
כרמל ש	—		הפסקת מסחר			—
כרמל שה 1	—		הפסקת מסחר			—
מת כבב ש	2310		825	−90	−3.8	−957
מבבב ב ש	3420		400	−180	− 5	−603
עצמאות 0.1	20200		35	−699	−3.5	−65
טפחות כבב ש	22708		14	−200	−0.9	−14
טפחות רג ש	23000		95	−450	−1.9	−193
טפחות שה 1	—		הפסקת מסחר			—
טפחות שה 2	5410		658			
יעפור 1.0	2511		50	+1		+200
יעפור 5.0	1665		239	+1	+0.1	+69
ביוד 1.0	8299					−1
מוסדות מימון						
שלמן אש	820		3138	−20	−2.4	−2195
הקלאות בכבב א	310000	לג				
הקלאות בכבב ג	213000	לג				
לאומי תעש א ש	12300		15			−15
פתוח תעש בבב	142299	לג				
פת תעש בב ג	467000	לג				
פת תעש בב גג	269000	לג				
פת תעש בב גגג	274000	לג				
פת תעש בב ד	282206	לג				
פת תעש בב וד	66894	לג				
מרכז קבלנים 5.0	860		949			
תיירות בב	210500	לג				
כלל ליסינג 0.1א	24500		51			
כלל ליסינג 0.5ב	22450		105			
ביטוח						
איילון	125.5		2000			−2000
איתן	154		3761	−2	−1.5	−3761
ארדם 0.1	1560		1207	+36	+2.4	+610
ארדם א 0.5	1080		3780	+40	+3.9	+5854
כמנה משנה 0.1	330		200			
כמנה משנה 0.5	226		2960	−4	−1.7	−4628
משנה אפ	228		1800			−860
משנה הש	107			+1	+0.9	+15000
הדר 1.0	163		4207	−2	−1.2	−1713
הדר 5.0	126		1400	−2	−1.6	−1593
הדר אש סד 2	149		7700	+5	+1.7	+6150
הפניקס 0.1	770			−4	−0.5	−400
הפניקס 0.5	551	שב				
המגשר-הראל 1.0	5640			+200	+3.7	+25
המגשר-הראל 5.0	4400					
מנורה 1.0	2161	שב				
מנורה 5.0	1420	שב				
סהר ג 1.0	380		1025	−1	−0.5	−1025
סקורים 0.1	1048		805	−2	−0.2	−805
סהר ש	320		10875			
ציון הפקות 1.0	4620			−120	−2.5	−20
ציון הפקות 5.0	1043		5	−22	−2.1	−82
מסחר						
אינטר גאבא 1 ש	760		1600	−10	−1.5	−600
אינטר גאבא 5 ש	565		2612			
מאור עזרא 1.0	761		560			−560
מאור עזרא אש	410	תב	240	+20	+5.1	+108
כלל אש 4	368		2742			−840
כלל אגח 2	159		8085	−1	−0.6	−13915
קריסטל 1.0	808		1684	+8	+ 1	+861
רפק 0.1	18500		15			
רפק 0.5	19000	שב				
שופרסל א 2.0	11250		469			−177
שופרסל אש	5487		98			−73
שופרסל אגח	109		11350	+1	+0.9	+42950
שירותים						
אמותא	383		4254	−7	−1.8	−5821
מבנות הנפקה 0.1	790		578	−21	−2.6	−613
מבנות הנפקה 0.5	260		1750			
קרור 0.1	893		576	+3	+0.3	+150
קרור 1.0	236		8500	−4	−1.7	−5233
כתר שיגה 0.1	1599		57	−24	−1.5	−57
כתר שיגה 0.5	970		358			
מלונות ושירותי תיירות						
גלי זהר 1.0	2535	לג				
גלי זהר 5.0	1650	לג				
מלונות דן 1.0	1700		122	+45	+2.7	+78
מלונות דן 5.0	1430	תב	487	−125	− 8	−987
חוף האלמוג 1.0	6600	בח	26	+410	+6.6	+55
מלונות הירדן	2900	שב				
מחשבים ושירותי מחשבים						
תיה.ל.ג 1.0	224		19489	−2	−0.9	−14488
תיה.ל.ג אפ	98		21206			−21206
תיה.ל.ג אג"ח	104		7436	+5	+1.5	+28011
יבא 1.0	6050		458			
מ.ל.ל. 1.0	11700	תב	6	−1300	− 10	−6
מ.ל.ל. 5.0	2400		172	−34	−1.4	−141
ניקוב מחשבים 1	1089	תב	2540	+99	+ 10	+2878
ניקוב מחשב 5	451	תב	12179	+41	+ 10	+24089
ניקוב אפ סד 2	1030		6624	+39	+3.9	+3358
תים מחשבים 1.0	770		3880	+22	+2.9	+5101
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
אזורים אפ	715		1227	+9	+1.3	+1175
אזורים אגח	144		5653	+1	+0.7	+1347
אילון 1.0	297		3172	+6	+2.1	+3153
אל-רוב 1.0	322	בח	1966	+7	+2.2	+5222
אפריקה 0.1	43000		107	+400	+0.9	+89
אפריקה אפ	25650		4	−1008	−4.1	−14
איים	4800		573	+200	+4.4	+610
אילון 0.1	2865	שב				
אילון 0.5	2050		375	−40	−1.9	−375
בונביין 1.0	2841	שב				
בונביין 5.0	2254		400	−46	− 2	−450
הבקר 1.0	6360		135			−35
הדש 0.1	177		1460	−1	−0.6	−1460
הדש 0.5	139		2550			
הבסלול 1.0	810					
הבסלול 5.0	460	בח	201	−5	−1.1	−99
תלב 0.1	—		הפסקת מסחר			—
תלב 0.5	—		הפסקת מסחר			—
חברה לירושלים	316		6793	+1	+0.3	+115
ירושלים אפ	109.5		4767			−1119
גבים 0.1	4340		434	+40	+0.9	+109
גבים 0.5	3620		354			+176
יבסוד 0.1	3300		265	−140	−4.1	−289
ישראלום 1.0	1265		1000	−15	−1.2	−550
ישרס 10.0	18800		160	−190	− 1	−351
כבן מדהו 1.0	9000		4			
לומיר 1.0	6621	בח	1746	+300	+4.8	+2450
לומיר 5.0	2450	תב	2697	+160	+ 7	+7237
בתנב 1.0	303	לג				
בתנב אפ 2	164	לג				
בתנב אגח	117	לג				
מאור בניה 1.0	546	לג				
מיכאל 5.0	—		הפסקת מסחר			—
מיכאל אפ	—		הפסקת מסחר			—
מבנב 5.0	1202		100			−100
מרילו 1.0	1900	תב	1446	+95	+5.3	+1547
לוינשטין 1.0	390	שב				
לוינשטין 5.0	166		5349			+1267
ליפשיץ 1.0	310		1000	−1	−0.3	−867
ליפשיץ 5.0	198		11700	−2	− 1	−14216
ליפשיץ אפ 1	121		3150			−1655
ליפשיץ אגח	102		35375			−28375
נאות אביב 0.5	3298		151			−101
נכסי אזורים	320		828			−828
סדר התקות 1.0	707		50			−50
סהר 1.0	5549	קב		+264	+ 5	+449
עמר וסלע סד 1 ש	—		הפסקת מסחר			—
קיסריה 0.1	2900					
קיסריה 0.5	1360		550	+5	+0.4	+550
רוסכין 1.0	350	בח	442	−4	−1.1	−880

שם הנייר	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ.
הנפקון 5.0	198		9822			−9822
הנפקון אפ	920		200	−35	−3.7	−950
הנפקון אג"ח	126.5		2	+5	+0.4	
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	2570		150	−130	−4.8	−120
מטעי הדר 0.5	2099			−10	−0.5	−432
מהדרין 0.1	6420		16	+101	+1.6	+14
מהדרין אפ	3910	שב				
מבור הדרים 1.0	1692	שב				
פריאור 0.5	3500		205	−50	− 2	−205
מזון וטבק						
דובק מב ש	3500		515	−10	−0.3	−587
דובק מב ב	3550		145	+50	+1.4	+45
עלכל 1.0	360		1400	−10	−2.7	−1400
עלכל 5.0	380	שב				
עלכל אגח	104			+1	+ 1	+30000
טמפו בירה 1.0	33680		10	−20	−0.1	−19
טמפו בירה 5.0	27900		142			
יכגד 1.0	940	תב	108	−80	−7.8	−183
יכגד א 5.0	640		197	+20	+3.2	+347
יכגד אש 2	566		250	+11	+5.1	+534
כן 1.0	485		200			
כן 5.0	363			−7	−1.9	−500
סנפרוסט 1.0	15720		2			−2
עסיס ב 0.5	335	תב	7505	−25	−6.9	−8395
אבגל שקל 1	2347			+100	+4.5	+27
עסן מבב א	1665		144	+15	+0.9	+3
טכסטיל והלבשה						
ארגד סד 1 ש	500		615	−2	−0.4	−830
ארגד אפ	286		920	−12	− 4	−1820
ארגד אגח	107		1600	−5	−0.5	−1600
אתיים 1.0	545		650			
אתמה בורך 1.0	395		1770	+2	+0.5	+192
אתמה בורך 5.0	291		7000			
אתם א	320		2000	+21	+ 7	+2500
ארגמן רג ש	9700		151	−400	− 4	−256
דלתא-גליל 1.0	1620		2023	+20	+1.3	+770
דלתא-גליל א 5.0	1268	תב	1084	−70	−5.3	−1084
מטויות מסדר 1	1680					
מטויות מסדר 5	856					
וישלם 1.0	285		803	−14	−4.7	−803
וישלם 5.0	219		500			−500
ורדינון 1.0	4870		65			−65
דיקות 1.0	1935		850	+34	+1.8	+881
דיקות 5.0	1730		785	+15	+0.9	+315
דיקות אש	675		200	+20	+3.1	+280
כספי	197		1100			−334
כספי אש	118		3479	+3	+2.6	+2179
לודזיה 0.1	830		338	−9	−1.1	−338
לודזיה 0.4	544		655			−655
ליבנת 1.0	239		554	−9	−3.6	−8626
עיט 1.0	377		1276			−6
עיט 5.0	288		1124			−724
עיט אש	175		3500	+3	+1.7	+2234
עיט אגח	112		2500	−3	− 3	−2000
עמק פריגה 1 ש	260		7359	−6	−2.3	−7366
עמק אש	144		6394			−2766
פולגת א	1127		1245			
פולימן א 0.5	9450	שב				
פרמר	801		100	+12	+1.5	+100
גיבור ספורט	7212		20	+142	+ 2	+257

שער נאמנות
בטחה כלל
ניהול תיקי השקעות, ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל

שם הנייר	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ.
מתכת ומוצריה						
אורדן 0.1	8000		100	+300	+3.9	+227
אורדן 0.5	6839		27	−11	−0.2	−3
אלומית 1.0	6200		100	+209	+3.5	+100
אלומית 5.0	4970	שב				
בכלים ש	368		11846	+6	+1.7	+7271
בכלים אפ	101		5517			−11817
בכלים אגח	101.5		15000	+5	+0.5	+14000
0690073	99.5		365000	+5	+4.7	+816600
התכוף 1.0	600		674			
התכוף 5.0	338		500	−1	−0.3	−775
התכוף אש	2900		78	+100	+3.6	+120
וקה 1.0	2849		20	+1		+20
וקה 5.0	1550		51	−18	−1.2	−504
קספאות פח 5.0	3750		14	+50	+1.4	+13
כבלי ציון 1.0	2380		260			−15
כבלי ציון 5.0	1310		1663			−113
קרמר 1.0	228		500			
קרמר 5.0	133		6600	−4	−2.9	−7984
נחושתן 0.1	35099	בח	47	−8980	−10	−151
נחושתן 0.5	14550	תב	32	−800	−5.5	−55
פקר פלדה 1.0	2070		1040	+20	+ 1	+548
קבגל 1.0	720		15	+10	+1.4	+50
קינג 5.0	447	שב				
קליל 1.0	—		הפסקת מסחר			—
קליל 5.0	—		הפסקת מסחר			—
קליל אש	—		הפסקת מסחר			—
קליל אגח	—		הפסקת מסחר			—
שלרות 5.0	5300		19	+34	+0.7	+19
תעשיות לביש 1.0	765		1100	+1	+0.1	+859
תעשיות לביש 5.0	473	תב	300	+43	+ 10	+420
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 3.0	305000		18	+5000	+1.7	+19
אלקו 0.1	7240		50	+105	+1.5	+10
אלקו 0.25 ש	4130		470	+130	+3.5	+320
אלקו 0.25 ם	4081			+170	+4.4	+40
אלקטרה 0.1	1970		297			+167
אלקטרה א 0.5	1458		445	+5	+0.2	+233
אפ 5	1046		375	+10	+ 1	+470
אגח 3	146		2350			
אורית 1.0	15850	בח	140	−450	−2.8	−108
כלל תעש אלק	2299		5933	−72	− 3	−8545
טמקטרוניקס 1.0	1205		462			
טמקטרוניקס 5.0	1050		2400			−1792
פירכאנגר 1.0	500		1040	−7	−1.4	−1595
פירכאנגר 5.0	399		2670	+9	+2.3	+3347
ציקלון 1.0	1698		23	+48	+2.9	+664
ציקלון 5.0	717		425			
קבנסטין אילך 1	5070		3			−3
קבנסטין אילך 5	3260		3			−3
ת.א.ת. 1.0	922		744			+56
ת.א.ת. 5.0	439		3042	+7	+1.6	+1873
תדיאה	755		1975			−1043
מוצרי בניה						
א.ש. תעשיות 1	192		7992			−6484
א.ש. אפ	716		1250			−2640
א.ש. אגח	135.5		15000			−11780
אקרשטיין 1.0	568		6000			−6223
אקרשטיין 5.0	337		1600	−5	−0.9	−2180
אקרשטיין אפ	523		1500			−1500
אקרשטיין אגח	128		26480			
אוים סלופ	145		5964	+1	+0.7	+5780
סלופ אש	94		12882	+2	+2.2	+2527
מודול הסק בטון	525	שב				
מגאיקה הלמן 1	21886	לג				
מגאיקה הלמן 5	16700		2	+150	+0.9	+2
נגב קרמיקה	444		8320	−12	−2.6	−6778
נגב קרמיקה אש	216		7362			−1124
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	1840		1532	−7	−0.4	−1276
אליאנס ב	1630		69			−16
גל תעשיות 1.0	440		645			+265
גל תעשיות 5.0	300		140	+3	+ 1	+860
גל אש	125		3700			
גל אגח	101	שב				
דשנים 0.1	3535		85			−135
דשנים 0.5	1560		609	+1	+0.1	+204
חיפה כמי 10.0	852		6171	+2	+0.2	+3217
ליפסקי 1.0	2368		369			−369
מקרטה 1.0	900	שב				
מקרטה 5.0	622		300			−50
מגז 1.0	20300		30	+400	+ 2	+48
מגז 5.0	16700		100			
פריקלאס	535		3189	−9	−1.7	−6659
פריקלאס אפ	172		2812	−1	−0.6	−4285
קים כימיקל 1.0	4594	בח	40	−120	−2.6	−272
קים אש	2255	בח	60	+25	+1.1	+465
קים אגח	105.5		5000	+5	+0.5	+10000
תיא 5.0	4522		100			+50
פרוטארום 10.0	54500		59	+1970	+3.8	+115
עץ, נייר ודפוס						
כתר	191		1693	+1	+0.5	+730
דפרון 1.0	6859		9			−11
דפרון 5.0	4603		10			−12
הגכן 1.0	10450		410			+93
יאה 1.0	1648		69	−24	−1.4	−175
לבירי אשקלון 1	689		1452			−952
מלט ב 0.5	35500		1	+56	+0.2	+1
קרגל	985		6987			−2238
0217315	560		3163			+3163
רים 0.1	530	תב	3890	−59	− 10	−2782
רים 0.4	255		3332	+3	+1.2	+2118
תעל ב 0.2	17200		30	+670	+4.1	+23
תעשיות שונות						
אגרין 1.0	441		10652			−10800
אגרין 5.0	162.5		2460	−5	−2.1	−2460
תכושה יהד	2650		437	−20	−0.8	−437
הגפולק 1.0	1360	תב	10	−81	−5.6	−580
הגפולק 5.0	922		708			+750
השקעות בתעשיה						
סור בכל ש	7970		117.5	−80	− 1	−13.5
תעשיה אפ	170		11295			−11560

שם הנייר	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ.
תעשיות אגח	112		35300			
חברות השקעה						
אגיקו ש	6500		115	+135	+2.1	+68
אלגד ש	1155	שב				
גמלת 1.0	1040	שב				
גמלת אש	735	שב				
גמלת אגח	105		2500			−2500
דנבאר 1.0	480		100	+5	+1.1	+34
דנבאר 5.0	420		594	−4	−0.9	−67
חברה לישראל 5.0	3700		1058			−196
הלמן 0.1	115000					
הלמן 1.0 ש	21700		11	+500	+2.4	+20
אמצא א 0.5	21200	שב				
פועלים השק ש	822		3527			−5333
דיסקונט השק אפ	1025		3194			−527
דיסקונט השק אגח	109		4200	+5	+0.5	+60844
מזרחי השק ש	30550		25			−25
כור השקעות 124	13435	שב				
חירון 1.0	2250	בח	610	−30	−1.5	−578
חירון 5.0	1005		694	+25	+2.6	+394
יצוא ש	12300		50			
ירדן א 0.1	1329	תב	100	+69	+5.3	+522
כלל 50.0	1155		166			−124
כמבור 0.1	485					
כמבור א 0.5	430	שב				
כמבור אש	185		547			−97
אגח 1	123		2000			−2000
פז השק ש	2630		337	+10	+0.4	+337
מכה א 0.1	7630		72			−125
מכה 0.5	5570		173			−165
פריון ב 2.5	12751		177	+50	+0.4	+97
קרדן 1.0	108		34000	+1	+0.9	+7699
קרדן 5.0	67		16470			+11050
קרדן אש	52		29890			
קרדן אגח	104		31634			
נסחורות במט"ח						
כרית מ	205	לג				
בנין ב 5.0	—		הפסקת מסחר			

רשימה מקבילה

שם הנייר	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ.
מסחר שרותים מלונאות מחשבים						
הראל 1.0	1418	לג				
יסקל	230		1417	−1	−0.4	−2717
קונסורסיום 0.1	1555	תב	230	−73	−5.1	−1269
קונסורסיום 0.5	356	בח	6569	−40	−10.1	−10137
קונסורסיום אפ	129		11183	−13	−9.2	−19722
קופל 1.0	677		380			−500
תכל	248		3511			−1711
בני הדר	140		20950	+5	+4.1	+23100
בני הדר אש 1	100		5414			−1300
החברה הישראלית	73.5		15064	−5	−0.7	−6103
כגם סד 1 ש	2219		8643			
איכות מחשבים	561	תב	3579	+51	+ 10	+6350
דפנה מיכון 1.0	5496		1300	−100	−1.8	−882
כלל מחשבים 1.0	6500		6	+380	+4.8	+68
משוב מחשבים 1.0	305	תב	1958	−18	−5.6	−1805
רשף	482		953	+22	+4.8	+2566
נדל"ן בינוי חקלאות						
אורן 1.0	—		הפסקת מסחר			
אורן 5.0	—		הפסקת מסחר			
אמגתים 1.0	720		2040	−12	−1.6	−2181
בן-יקר גת 1.0	4193	תב	604	+381	+ 10	+664
דוהקר 1.0	—		הפסקת מסחר			
דוהקר 5.0	—		הפסקת מסחר			
עוד 3.0	1786		1450	−80	−4.3	−1282
רסק מכבל	2075		50	+19	+0.9	+150
רסק רג	1737	תב	204	−100	−5.4	−548
שמיר 5.0	1460		508	−62	−4.1	−449
שמיר אש	521		504	−15	−2.8	−1080
אגמם	1948		572			−140
גולדפוסט 1.0	1400		250	−50	−3.5	−171
גולדפוסט 5.0	880		515	+48	+4.8	+515
תעשייה						
מים גליקו	258	לג				
מקס 0.1	3471	תב	638	−250	−6.7	−673
מקס 0.5	1554		580	−45	−2.8	−500
תעש רהיטין 1.0	2310		270	−10	−0.4	−360
אקסטן 5.0	1140	לג				
מרגן 1.0	630	לג				−100
משגבת סלע	125		2500			−390
מתכת כרום 1.0	130.5		49712	+5	+2.8	+24810
מתכת כרום אש	45.5		31371			−29568
אלקל	—		הפסקת מסחר			
אלקל אש 2	—		הפסקת מסחר			
בר-און 1.0	1700		242	+100	+6.5	+755
בר-און 5.0	1008	תב	860	+50	+6.3	+2803
פורמאטוס 1.0	6300					
פורמאטוס 5.0	1568	תב	626	−112	−6.7	−644
גלגב 1.0	948	שב				
גלגב 5.0	578	שב				
אלרון-טק	180	בח	10230	+6	+3.5	+17814
דקסטר 1.0	1925		86			−57
קפה בנקל 1.0	4750		28			−20
ת.ג.ל. 1.0	2215	שב				
ת.ג.ל. 5.0	1740		20	+30	+1.2	+30
תוף א 5.0	6660		38	−8	−0.1	−58
אורדע פריגה	705	בח	2824	+10	+1.4	+999
סקופריה 1.0	3508	תב	210	+180	+5.4	+345
גולן	545		1100	−6	−1.1	−1865
מו זק	399	שב				
מאגרי טכנולוגיה	162		8000	−5	−1.8	−8431
השקעה						
אלקמה 0.1	51.5		14937	+5	+ 3	+6719
אזום	280		2	+2	+0.7	+498
אזום אפ	185		500			−500
אמישר בכ	990	תב	533	−89	−8.3	−673
אפיק 1.0	521	לג				−612
אפיק 5.0	270	לג				
ישום התפקות	147		3514	+1	+0.7	+3514
ישום אגח-אפ	111		500			−430
לנדיק 0.1	1444	לג				
לנדיק 0.5	559	לג				
עז השק ב 0.1	1860			+40	+2.2	+150
עז השק ב 0.5	925	קב		+44	+ 5	+246
חיפושי נפט						
דלק נפט 1	2930		384	−100	−3.3	−349
דלק נפט 5	1655		292	−35	−2.1	−293
דלק חיפ אפ 2	916		130			
פז חיפושי נפט	19600		38			
יואגל 5.0	419		9379			+6469
יואגל אש	124		8535	+3	+2.5	+8176
מגג 1.0	3250		184			
מגג 5.0	2300		357	−55	−2.5	−257
פוריאל ב 0.5	6600		129	+150	+2.3	+300
נפטא ש	545		2789	−25	−4.4	−4979

משתנים

שם נייר ערך	מחזור	שער קבע	שער מרב	שינוי יומי %	מס' עסקאות
בנק בינלאומי 05	1011	7640	7602	0.5	5
ומנה ש	26483	258	252	0.89	7
כלל סחר	15383	458	452	1.55	8
שופרסל ב 10.0	498	9937	9839	1	3
דלק 1 ש	7222	2397	2375	0.76	10
אפריקה 1.0	53	37459	37273	0.5	1
אזורים 1.0	16998	1086	1070	1.5	11
נכסים ובנין	4171	2930	2901	1	11
הכשרת הישוב	48	69615	69441	0.25	3
כלל מלון	18253	807	795	1.51	9
עלית	1191	14274	13954	0.5	3
פולגת ב 4	16858	790	800	−0.5	7
קספאות פח 1.0	298	4201	4190	1.25	1
אלרון 3.0	19	198360	199859	−0.75	4
טבע ש	2986	9838	9789	0.5	16
ים המלח	1863	2666	2646	0.76	5
פטרוכימים 10.0	14751	878	869	1.04	6
מפעלי נייר 10.0	173	310402	308858	0.5	15
מרכזת ב 0.1	333	14938	14975	0.5	2
כלל תעש 1.0	101778	236	234	0.85	11
אדיבי פתח 2.8	901	7969	7918	0.75	7
אלון ש	5411	951	951	0.96	6
חברה לישראל 1.0	469	4070	4070	0.25	
דיסקונט השק ש	2882	2153	2157	0.75	6
כלל 10.0	15075	1296	1299	1.25	7

שערים בין-בנקאיים

אתמול, צהריים, 10.12.1987 באירופה
ממירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	ל"י שטרלינג	1.8035/1.8040
מרקים גרמניים	ל"ש ארה"ב	1.6610/1.6620
פלורינים הולנדיים	"	1.8683/1.8693
פרנקים שווייצריים	"	1.3565/1.3575
פרנקים בלגיים	"	34.78/34.80
פרנקים צרפתיים	"	5.6280/5.6310
לירטות איטלקיות	"	1223.00/1224.00
ינים יפאניים	"	132.00/132.10
$ ארצות הברית	לפ.ר.ג.	1.3338/1.3345

שער הזהב $ 484.50 ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג
ממירה מאוחרת (פורוארד)

	$/ל"ש	$/פ"ש	$/מרק
1 ח'	1.8033/1.8039	1.3514/1.3529	1.6547/1.6559
3 ח'	1.8007/1.8015	1.3424/1.3439	1.6431/1.6444
6 ח'	1.7972/1.7982	1.3287/1.3307	1.6271/1.6286

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

עליות מתונות

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה מעורבת, עם נטייה לעליות שערים. השבוע אופיין בירידה משמעותית בהיקפי המחזורים במניות חופשיות, שעמדו על רמה יומית ממוצעת של 7 מיליון שקל (בדומה לאתמול). חלק מסוחרי הבורסה הסביר זאת בשינויים בסדרי המסחר בשוק שהונהגו לראשונה השבוע, אך נראה כי המדובר בתירוץ בלבד. המחצית הראשונה של השבוע עמדה בסימן של החלטת הבנקים להעלות את ריבית החובה על פקדונות שקליים. עקב כך נשחקו שערי המניות החופשיות, ובכלל זה אלה הנסחרים במסגרת "המשתנים". בהמשך, כשירדה ריבית הכוכות, הציפיות המוקדמות היו לתיקון כלפי מעלה ברמת המחירים. ואולם, תיקון זה כמעט ולא הגיע, או ליתר דייק, הוא לא טופף את המניות החופשיות. עם זאת, ירידת הריבית היוותה עילה עבור מנהלי תיקים, לגרש את הפעילות בניירות ערך המוצים איתם, תוך הזרמת ביקושים גדולים. כך היה במניות כן יקר גת, לומיר, ברטון ועוד. מניות אלה אינן מהוות את עמוד השידרה של השוק, ולכן התחושה הכללית בשוק היתה של חוסר עניין. את הפעילות המוסדית ניתן לאפיין כהורדת פרופיל מצד קרנות בנק הפועלים, מול גידול מסויים בפעילות מצד "לאומי פיא". בבורסה השמעה דעה כמעט אחידה כי ללא זרימת משאבים חדשים, לא צפוי מפנה מהותי בשוק בכלל, ובמניות הבכרות בפרט.

	מדד יומי	שינוי ב%
מדד מניות כללי	121.43	+0.09
כללי ללא בנקים	121.46	+0.22
מדד אג"ח כללי	112.71	+0.14
אג"ח צמוד מדד	122.87	+0.15
אג"ח צמוד מט"ח	118.00	+0.08

יציבות בבנקאיות

ביקוש של 1.5 מיליון שקל שהוזרם לבנקאיות, מול היצע בסכום דומה, איזן את עודפי הביקוש וההיצע, ומנע תנודות מחירים מהותיות. הבנקאיות נסחרות כעת ברמת תשואה לפידיון של 13 אחוז. בהתחשב באפשרות לפיחות חד פעמי של השקל לקראת 1988, נראה כי התשואה בהן מעניינת לרכישה. המחזור בבנקאיות הסתכם ב-2.5 מיליון שקל.

תשואה שנתית דולרית ב%

	פדיון אוק' 88	פדיון אוק' 88
בל"ל 0.1	13.36	9.47
הפועלים ש	13.17	9.67
אי.די.בי. רג	13.00	9.55
דיסקונט א	13.45	9.74
המזרחי ש	13.20	10.14

הסידרה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
1237	5	99.80	15.95
1247	12	99.53	15.50
1257	19	99.26	15.30
118	26	98.99	15.30
128	33	98.70	15.60
138	40	98.41	15.75
148	47	98.12	15.90
218	54	97.80	16.20
228	61	97.49	16.45
238	68	97.19	16.50
248	75	96.91	16.50
318	82	96.63	16.50
328	89	96.30	16.70
338	96	96.02	16.70
348	103	95.69	16.90

הקרנות משחקות בניירון

עד כמה משעממת זירת המסחר ב-25 המניות הנסחרות בקבוצת הניסוי, יעיד המספר הגבוה יחסית של "הסיבובים" הנערכים בכל אחד מהימים ומחזורי המסחר הנמוכים. במצב דברים זה לא נותר לקרנות "אילנות" ולקרנות "פיא" אלא להוליך ביניהן את מניות דלק ומניות קפאות פח, לקרנות פועלים לא נותר אלא להוריד פרופיל. הגופים הפעילים באמצעות "ביטוחה" מסתפקים ברכישת ניירות ערך המוחזים עם קבוצת כלל.

חשוב!
למה לך עגמת נפש
אם אינך רוצה לחכות לפריצה,
פנה אלינו לקבלת יעוץ מיקצועי
למערכת אזעקה.
עירון מערכות
טל: 03-760155
או 294262 מנוי 249

אינטר ישראל סוכנות לנכסים בע"מ
בבורסה ברמת-גן
להשכרה
משרדים
216 מ"ר מפוארים
טלפונים + מיזוג
כניסה מיידית
בית מגדלור ת"א בן יהודה 1 (קומה 14)
03-5103030-5

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
אב	5529.76	5453.29	5.23	0.10
אבוקה	474.65	465.37	−3.85	−0.82
אגוז	259.51	254.64	0.39	0.15
אגם	102.21	100.23	0.17	0.17
אדיר	1708.37	1696.57	3.25	0.19
אודם	2400.82	2384.92	8.05	0.34
אופיר	2034.99	2022.24	2.41	0.12
אור	424.75	421.25	−0.56	−0.13
אורין	140.76	138.03	0.31	0.23
אורלי	287.03	284.99	0.25	0.09
אורן	815.98	800.28	1.14	0.14
אייל	5193.79	5098.47	−2.61	−0.05
איריס	5494.34	5374.20	2.83	0.05
איתן	777.22	761.90	0.34	0.04
אלון	634.46	621.65	0.25	0.04
אלמוג	685.58	672.17	0.36	0.05
אנליסט	101.61	99.25	0.16	0.16
ארז	349.16	342.42	0.61	0.18
אש	163.16	159.63	0.96	0.61
אשל	186.11	182.50	0.28	0.15
אתגר	99.47	97.58	0.28	0.29
אתרוג	255.02	252.59	−0.15	−0.06
בדולח	2278.86	2264.61	8.93	0.40
ברוש	543.35	532.90	1.21	0.23
ברק	510.13	500.13	0.21	0.04
ברקת	309.55	307.36	−0.29	−0.09
גביש	1555.95	1546.29	3.46	0.22
גבע	112.15	110.49	0.11	0.10
גורן	451.97	443.47	0.55	0.12
גיא	102.06	100.55	0.02	0.02
גיל	3463.93	3397.07	−7.48	−0.22
גלית	637.39	629.89	0.44	0.07
דובדבן	373.56	369.98	0.71	0.19
דוכיפת	514.96	504.94	0.72	0.14
דולב	245.90	240.90	0.25	0.10
דורון	1552.17	1522.63	1.58	0.10
דותן	266.79	261.65	0.28	0.11
דליה	604.61	594.55	0.64	0.11
דרור	353.75	347.38	0.56	0.16
דקל	410.01	402.32	1.33	0.33
הדס	400.33	396.59	0.22	0.06
הילה	410.53	406.73	0.56	0.14
ורד	557.15	547.83	0.52	0.10
זהבית	2679.69	2614.43	25.85	1.00
זוהר	107.32	105.73	0.09	0.09
זיו	132.86	130.93	0.76	0.58
זמיר	509.95	500.14	1.09	0.22
חוחית	160.19	158.04	0.17	0.11
חליפין	141.11	140.78	0.01	0.01
חלמיש	214.60	213.16	0.44	0.21
חן	148.49	147.90	0.08	0.05
טופז	1452.76	1440.37	−0.72	−0.05
טל	6496.66	6414.49	4.78	0.07
יובל	457.55	448.75	0.51	0.11
יהלום	2392.76	2377.72	5.62	0.24
יהודית	399.91	396.72	0.88	0.22
יערה	454.94	445.13	0.56	0.13
כוכב	342.17	335.56	0.59	0.18
כחל	134.18	131.56	−0.05	−0.04
כלנית	666.45	655.21	0.98	0.15
כספית	260.89	259.03	−0.73	−0.28
כרמל	148.63	146.31	0.03	0.02
כתר	1228.37	1210.89	0.84	0.07
להב	4976.15	4879.84	−14.07	−0.29
למשקיע	126.19	124.79	0.06	0.05
לפיד	394.55	386.83	−2.70	−0.69
לקט	1876.59	1862.60	1.26	0.07
לשם	367.91	365.50	0.44	0.12
מבחר	1342.61	1317.08	2.06	0.16
מבטח	3896.60	3861.98	2.56	0.07
מגד	252.57	248.95	0.33	0.13
מגדן	3741.52	3708.20	2.60	0.07
מור	1805.36	1789.72	7.06	0.40
מורן	891.19	882.78	1.77	0.20
מטח	25779.67	25387.69	70.28	0.28
מיטר	1018.72	999.34	0.35	0.04
מנוף	4725.80	4636.15	13.16	0.28
מעיין	764.81	750.67	0.60	0.08
מקשה	374.93	372.46	0.81	0.22
מרגלית	1371.33	1362.52	1.58	0.12
מרווה	123.17	122.69	0.03	0.02
מרום	1334.06	1308.99	0.65	0.05
[illegible]	1446.70	1443.57	0.13	0.09
נטיף	311.04	308.99	0.68	0.22
נטע	503.27	495.53	0.74	0.15
ניל"י	153.79	151.56	0.31	0.20
סביון	685.59	673.86	1.13	0.17
סגולה	137.24	136.27	−0.04	−0.03
סלע	365.45	363.01	0.53	0.15
סנונית	529.72	519.33	0.27	0.05
סער	403.14	395.56	0.61	0.15
ספיר	176.48	176.03	−0.24	−0.14
עדיף	384.10	376.86	0.60	0.16
עדית	797.90	792.96	1.24	0.16
עידן	487.11	480.05	0.76	0.16
ענבר	1233.26	1223.35	−0.04	−0.00
ענת	2591.74	2571.76	−0.60	−0.02
עפרוני	495.79	489.16	0.43	0.09
ערמון	133.83	131.38	0.23	0.18
פ"א	1670.29	1659.54	6.03	0.36
צבר	560.33	549.32	0.12	0.02
צופית	493.46	483.78	0.98	0.20
צוק	124.54	124.05	0.13	0.10
צמיד	1098.13	1089.99	0.42	0.04
צמיחה	545.79	538.02	1.16	0.22
צמרת	1866.36	1854.38	−1.71	−0.09
קלע	2283.35	2278.77	6.86	0.30
קשת	104.00	102.00	0.05	0.05
רנית	19322.52	19167.79	8.11	0.04
רימון	131.95	131.77	0.16	0.12
רקפת	877.65	862.08	1.54	0.18
רשף	419.00	410.52	0.50	0.12
שבים	451.76	443.02	0.54	0.12
שחם	341.23	338.19	0.56	0.17
שחף	102.17	100.21	0.18	0.18
שירה	459.69	456.40	0.00	0.00
שמיר	400.00	397.32	0.78	0.20
שנהב	779.35	768.23	−0.11	−0.01
שסק	839.91	820.04	1.04	0.13
שקד	186.40	182.81	0.36	0.20
תאנה	258.75	256.40	0.51	0.20
תדהר	552.50	549.75	0.92	0.17
תירוש	540.85	534.54	0.51	0.10
תנופה	102.66	102.00	0.09	0.09
תפוז	244.53	239.86	0.36	0.15
תמה	196.35	195.02	−0.03	−0.02
תרשיש	1475.25	1465.65	0.88	0.06
תשורי	534.76	527.31	0.49	0.09

שערי אגרות החוב

4.25% שג"א

סידרה	שער	שינוי בנק'
4101	391.1	+0.8
4102	156.1	+0.2
4103	149.9	+0.2
4104	145.2	+0.2
4301	145.2	+0.2
4302	138.4	−−
4303	137.4	−0.1
4304	135.4	−0.1
4105	121.3	+0.8
4106	118.2	+0.8
4107	114.7	+0.8
4108	112.6	+0.8
4109	112.8	+0.4
4110	111.6	+0.5
4201	140.4	+1.3
4204	130.8	+1.3
4205	128.4	+1.5
4206	124.9	+0.1
4207	124.5	−−
4208	122.9	−−
4209	120.3	+0.1
4210	117.2	+0.1
4211	113.7	+0.1
4212	113.9	+2.1
4213	114.4	+2.2
3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)		
3601	42045	− 191
3602	38765	− 178
3603	36051	− 171
3604	32407	− 106
3605	29572	− 101
3606	27851	− 98
3607	25828	+ 10
3608	24922	+ 12
3609	25729	+ 12
3610	21607	+ 211
3611	20871	+ 209
3612	20262	+ 207
3613	19038	− 49
3614	18299	+ 8
3615	16768	− 10
3616	16400	+ 7
3617	14588	+ 55
3618	13827	+ 17
3619	12834	+ 5
3620	12336	+ 15
3621	11720	+ 6
3622	10590	+ 47

סידרה	שער	שינוי
3623	9824	+ 5
3624	9249	+ 5
3625	8595	+ 4
3626	7952	+ 3
3627	7377	+ 3
3628	6798	+ 3
3629	6367	+ 5
3630	6021	+ 5
3631	5529	− 11
3632	5310	− 10
3633	5018	− 9
3634	4413	+ 2
3635	4174	+ 2
3636	4021	+ 2
3637	3794	+ 1
3638	3534	+ 2
3639	3286	+ 1
3640	2670	− 19
3641	2315	− 16
3642	2063	− 10
3643	1791	− 8
3644	1634	+ 1
3645	1474	+ 1
4.25% גליל		
3701	1204	− 11
3702	956.4	−27.2
3703	827.7	+3.9
3704	789	+5.3
3751	381.2	−0.2
3752	149.3	−2.6
3753	143.3	−2.5
3901	139	−0.2
3902	132.4	−0.2
3903	131.5	−0.2
3904	129.4	−0.3
3754	133.6	−1.1
3755	128.7	−1.1
3756	124.2	−1.1
3757	121.9	−1.1
3758	119.5	−0.1
3759	119.1	−0.2
3760	117.5	−0.1
3761	115	−0.1
3762	112	−0.1
3763	108.6	−0.1
3764	106.7	−0.2
3765	107.2	−0.2
3766	105.9	−0.2
3791	109.9	−0.2
3792	107.8	−0.3
3826	133.2	+0.1
3827	130.7	−−

סידרה	שער	שינוי
3828	126.2	+0.1
3829	123.8	−−
3830	121.1	−−
3831	120.8	−−
3832	119.1	−0.1
3833	116.6	−−
3834	115.5	−−
4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)		
3505	169900	−−
3521	169000	−−
3522	165100	−−
3523	154800	−−
3524	154100	+ 100
3525	150970	−−
3526	150667	−−
3527	147575	−−
3528	144800	− 70
3529	143700	−−
3530	140100	−−
3531	139680	−−
3532	135600	−−
3533	136400	− 400
3534	127500	−−
3535	128400	−−
3536	127700	−−
3537	127600	−−
3538	119800	−−
3539	120450	−−
3540	119720	−−
3541	115800	−−
3542	115700	−−
3543	109600	+ 300
3544	116600	+ 100
3545	113780	+ 200
3546	114080	−−
3547	115300	−−
3548	113189	−−
3549	107150	−−
3550	108000	+ 1000
3551	106700	−−
3552	98270	−−
3553	98050	−−
3554	98011	−−
3555	98008	−−
3556	93500	−−
3557	94200	−−
3558	93300	− 700
3559	89830	−−
3560	86000	−−
3561	84800	−−
3571	84300	−−
3572	85200	−−
3573	85400	−−
3574	78300	+ 200

סידרה	שער	שינוי
3575	77878	+ 85
3576	77707	+ 84
3579	71819	+ 82
3577	78116	+ 73
3578	72205	+ 68
3580	66980	+ 65
3581	60985	+ 60
3582	56317	+ 57
3583	52228	+ 20
3584	51869	+ 23
3585	49240	+ 22
3586	44684	+ 20
3588	44661	+ 20
3589	40782	+ 18
3587	45056	+ 20
3591	41113	+ 18
3592	41077	+ 18
3593	41024	+ 18
3590	40566	+ 18
3595	38699	+ 17
3594	38926	+ 62
5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)		
2001	165100	−−
2002	164850	+ 100
2003	159400	−−
2004	160580	−−
2005	150400	−−
2006	150900	+ 100
2007	147900	+ 100
2008	146000	−−
2009	147900	+ 100
2010	147700	−−
2011	144500	−−
2012	143400	−−
2013	144500	−−
2014	141500	−−
2015	142458	−−
2016	142100	+ 100
2017	137708	−−
2018	137900	−−
2019	137500	−−
2020	134100	+ 1500
2021	133900	+ 100
2022	126553	−−
2023	125900	−−
2024	118400	−−
2025	118700	+ 100
2026	118400	+ 100
2027	118300	− 1200
2028	114300	−−
2029	107000	− 2800
2030	113250	−−
2031	108800	−−
2032	110790	−−

סידרה	שער	שינוי
2033	102600	−−
2034	103500	−−
2035	94000	− 2689
2036	94500	− 2000
2037	89916	−−
2038	89900	− 1200
2039	88500	−−
2040	87500	− 2200
2041	82000	− 1350
2051	84000	−−
2052	87945	−−
2053	78211	− 2154
2055	72594	− 2099
2054	75087	+ 25
2056	69760	+ 23
2057	70557	− 1966
2059	64426	− 1881
2058	70273	+ 1976
2060	65387	+ 1920
2061	47593	+ 1317
2062	45600	+ 1245
2063	41755	+ 1235
צמודות זהב		
5 יהד	153.3	−−
רמון		
7006	194	+2.1
7007	180.7	+1.8
7008	171.7	+1.7
7009	165.1	−1.3
7010	156.8	+0.2
7011	147.4	+0.2
7012	142.5	+0.3
7013	136.6	+2.7
7014	119	+2.5
7015	100.2	+0.2
7016	99.4	+0.2
7017	98.6	+0.2
7018	98.4	+0.2
7019	98.8	+0.2
7020	98.6	+0.2
7021	97.7	+0.2
7201	96	+0.2
גלבוע		
6101	13031	+ 52
6102	8115	+ 10
6103	7154	+ 9
6104	6588	+ 8
6105	6250	+ 14
6106	6055	+ 15
6107	5835	+ 12
6108	4249	+ 42
6109	4044	+ 40
6110	3975	+ 40
6111	3226	+ 4

סידרה	שער	שינוי
6112	3132	+ 4
6113	2135	+ 2
6151	820.5	−2.8
6152	786.5	−2.7
6153	684	+0.9
6154	672.2	+0.8
6155	434.3	+2.4
6156	350.3	−3.8
6157	262	+0.3
6158	247.8	+0.3
6159	209	−0.9
6160	196.6	−5.4
6161	190.4	−5.3
6162	172.1	−0.6
6163	160.6	+0.8
6164	154.6	+0.7
6165	145.1	+0.8
6166	137.7	−1.1
6167	134.2	−1.2
6168	131.9	−1.1
6169	123.9	− 1
6170	116.7	+0.3
6171	83.5	−0.5
6172	82.4	−0.4
6801	92.5	+0.1
100% מט"ח		
אל אופ	1549	+ 3
אלביט	239	− 3
אלתא	1184	−−
אלסינט	2340	− 1
סאיטקס	1073	− 2
תרד 84	108.4	+ 2
תרד 85	391	−−
הב היש	264	−−
דים הש	185.3	−3.3
כור	170.5	−−
כלל	463	−−
מ"צפ ד	196.9	−−
מ"צפ מ	274.9	−−
מ"צפ י	307	−−
רן	141.5	−0.5
טל בת	188	−−
תיעש	263	−−
מדד/מט"ח		
בלת	149.4	−−
דים הש	154.1	+0.1
כור	144	−0.1
כלל	187.1	−0.2
מב דים	150.1	+0.1
משא מ	146.9	+0.1
משא מ	143.7	−−
משא מ	131.1	−−
לאומי	138.2	−0.1

נסתיימה הפיסגה בוואשינגטון

(סוף מעמוד 1)

דיבר הרבה על האווירה החיובית שהושגה והדגיש כי הוכיח את נושא זכויות האדם כדי להצביע על חשיבות הנושא בארה"ב. בנושאים האיזוריים "שוחחנו רבות... יש לנו דעות שונות" אבל "הדלת נפתחה והיא תישאר פתוחה".

גורבצ'וב בדברי תשובתו הדגיש אף הוא את האווירה הידידותית ואת כוונתו להשתמש במסגרת היחסים הטובה שהושגה עם רייגן "ועם העם האמריקאי כדי לפתוח יחסים ארוכי טווח".

הוא אמר שהוא מקווה לבוא שוב לביקור בארה"ב "כדי שיוכל להפגש עם תושביה הרגילים של מדינה זו". אבל שניהם הודו כי הושגה רק מעט התקדמות בנושא חסול הנשק האסטרטגי, בנושאים האיזוריים "הוחלפו דעות" – לשון נקייה לאי הבנה וחילוקי דעות – ובנושאים אחרים "נותרה הרבה עבודה לעשות" – ביטוי דיפלומטי נוסף המצביע על חוסר יכולת להגיע להבנה ולהישגים.

לאחר חמש פגישות

הפרשנות הראשונה לבאותיהם של השניים שבאו לאחר חמש פגישות בין שני המנהיגים ושעות ארוכות לתוך הלילה של עוזריהם שישבו בנושאים שעמדו לדיון, מצביעה על כך שמבחינה משמעותית יבשה היה ההישג המוחשי היחיד של הפסגה החתימה על ההסכם לחיסול הטילים לטווח בינוני. זהו הסכם היסטורי ראשון במינו המחסל קטגוריה שלימה של נשק גרעיני ויוצר מערכות פקוח ובקורה של קיומו, מערכות שלא היו קיימות בעבר בין ברית המועצות לארה"ב. אולם הצפייה היתה ששני הצדדים יצליחו להגיע להסכם מסגרת או לפחות להסכמה עקרונית בשאלת חסול מחצית כמות הנשק האסטרטגי הבינ־יבשתי. רמזים לכך ניתנו במהלך התדריכים והתבטאויות הדלות של כמה מן המשתתפים בדיונים.

אולם נראה כי מה שהושג אינו מספיק דיו כדי להציגו כהישג. השניים דברו על "התקדמות מה" בלבד. הגם שמסרו על הסכמה באשר למיגן הנושאים, לנקודות שהוסכמו ועל סדר היום לעתיד, הסכמה המאפשרת "לצפות מראש את אופי הדיונים הבאים". בנושאים האיזוריים, לא קיבל הנשיא ככל הנראה לוח זמנים מפורט לתחילת נסיגת הכוחות הסובייטיים מאפגניסטאן על אף שגורבצ'וב יביע הסכמה לסגת בתוך שנה כפי שרייגן לא קיבל הבטחה סובייטית לתמוך בהחלטת או"ם חדשה שתטיל אמברגו צבאי על איראן. הסכסוך הערבי־ישראלי נשמט כנראה מסדר היום.

אשר לזכויות האדם, נמנע גורבצ'וב מלהתייחס בכלל לנושא בנאום הפרידה שלו, הותיר רק לתציה לפי שעה שאין ברית המועצות מתכוונת לחרוג מן הנהלים שנקבעו עד כה בדבר פתיחות מסויגת הכפופה לשינויים בחוק הפלילי. גם התבטאויותיו הקודמות של גורבצ'וב בנושא זה בפני נציגים אמריקאיים שונים מלמדים על חילוקי דעות עקרוניים בינו לבין רייגן באשר להגדרת מהות זכויות האדם.

אך מול אי ההסכמה וחילוקי הדעות, עומד הישג מרשים אחר שלא ניתן למדוד בסרגל חישוב. זו האווירה החדשה שנוצרה לא רק בין גורבצ'וב ורייגן, הישג מרשים לכשעצמו לאחר שועידות הפסגה הקודמות הסתיימו כמעט בהפגיית שוק נרגזות, אלא התחושה שעולה מעין קרבה חדשה בין ברית המועצות לארה"ב.

הנשיא רייגן, בראיון מיוחד שנתן לארבעה עתונאים שמרנים, אמר בהתייחסות ראשונה לוועידה הבינלאומית: "יש אנשים המעורבים במצב במזרח התיכון שאינם רואים בוועידה הבינלאומית תשובה (או פתרון) וכמובן אינך יכול לכפות זאת עליהם, הם צריכים לרצות בכך (בעצמם)".

את הדברים הוא אמר כתשובה לשאלה האם חלה התקרבות דעות בינו לבין גורבצ'וב בנושא תהליך השלום במזה"ת. לדעת העתונאית ג'ורג'י אן גאייר שנכחה בראיון, נראה כי עקרונית קיימת הסכמה בין רייגן לגורבצ'וב שועידה בינלאומית היא הדרך להמשיך בה. לדברי החוקר והפרשן בן ואטנברג שגם הוא היה אחד מהארבעה שנכחו בפגישה, נקט רייגן בנוסח דיפלומטי זה כדי לומר בעצם: "היה טוב אם הם (הישראלים) היו מסכימים לגשת לועידה בינלאומית, אבל אני לא מתכוון להכריח אותם".

שינה את הערכתו

על פי הראיון הזה עולה עוד כי רייגן סבור כי הסובייטים אינם מעוניינים עוד לשלוט על העולם וכי הוא שינה את הערכתו "בענין זה" כלפיהם. "יתכן שהשינוי המהותי הוא שבעבר הביעו המנהיגים הסובייטים את דבקותם בתיאוריה המרקסיסטית הגורסת בעולם של מדינה קומוניסטית אחת, הם אינם חושבים כך עוד", אמר רייגן בראיון מפתיע לקבוצה של ארבעה עתונאים שמרנים. רייגן הוסיף כי גורבצ'וב הוא המנהיג הסובייטי הראשון שאינו מצהיר על הכוונות המרקסיסטיות העולמיות... ברור לי שהוא מוכן להתנהג (עם ארה"ב) אבל גם לחיות בשלום. לא שמעתי גם בעבר ממישהו, כפי ששמעתי מגורבצ'וב, שהם, הסובייטים הולכים לחגוג את שנת האלף להתנצרותו של הנוצרי הראשון בברית המועצות".

דבריו אלה של רייגן נחשבו אתמול כאחת התפניות החשובות שערך רייגן בהלך מחשבתו.

שלשום בלילה נפגש גורבצ'וב עם קבוצה של מוציאים לאור ועיתונאים בכירים וכאן בשצף קצף תקף אותם על "שחקרו" אותו בנושא זכויות האדם. הוא אמר להם כי אמר לנשיא "אתה לא התובע ואני לא הנאשם" בנושא זכויות האדם, וכי "ברור תודה מה קורה בתוך ביתך בנושא זה. אתה מספר סיפורים יפים על ארה"ב ומציג כאילו הכל כל כך יפה כאן".

הוא תקף את העתונות האמריקאית בכך שהיא מציגה את ברית המועצות כאויב, וכששאל אותו עורך עתון על זכויות האדם הוא הגיב בכעס: "אינני נותן כאן ראיון. אני באתי לשוחח ואתה יורה בי שאלות". הוא הוסיף כי ביקש להמנע מפרופוגנדה בשיחותיו עם הנשיא "אבל זה מה שאתם (העתונים) עושים בעצמכם... המידע האהוב עליכם הוא מידע שאינו אובייקטיבי. אתם מקבלים השראה מרכילות". בכעס גדול הוא דיבר על דובר הבית הלבן מרלין פיצווטר שתאר את הועידה כפגישה בין יריבים. "איזו מין פראבדה היא זו?"

ההתפרעויות בשטחים

(סוף מעמוד 1)

של תפילות יום השישי במסגדים היום – בביטוי ברצועת עזה, אך גם בגדה המערבית – יצאו רבים להפגנות אלימות. כוחות השיטור של צה"ל ומשמר הגבול בשטחים תוגברו במהלך הימים האחרונים.

צה"ל ינקוט יד תקיפה

במערכת הביטחון הוחלט על נקיטת יד תקיפה יותר מבעבר בטיפול בהפרות סדר במחנה הפליטים בלאטה, ליד שכם. במסגרת מדיניות זו הוכנסו כוחות גדולים יותר של משמר הגבול אל תוך המחנה, וניתנו להם הוראות לרדוף אחרי משליכי האבנים ומפירי הסדר, ולתפוס אותם.

התקרית שאירעה אתמול במחנה, ובמהלכה ניסתה תושבת המחנה איש משמר הגבול, נבעה למעשה מהמדיניות החדשה. שוטרי משמר הגבול ניהלו מרדף אחרי נער שנראה משליך אבן לעברם, מתוך קבוצה של מתפרעים. הנער נמלט לביתו, והחיילים פרצו בעקבותיו אל הבית. כאשר ניסו לעצור אותו, התנפלה עליהם אימו של הילד כשסכין בידה, ובמאבק עם אחד השוטרים נחבלה. מקורות ערביים בשכם מסרו כי האישה, אמינה סינאקרה בת 40, הועברה כשהיא חבולה בכל חלקי גופה לבית החולים "התאחדות הנשים" בשכם.

המדיניות החדשה בבלאטה ננקטה עקב המצב שנוצר במחנה בחודשים האחרונים, כאשר קבוצות של צעירים השליטו בו טרור פנימי, ואירגנו התפרעויות של קבוצות נערים. במשך תקופה ארוכה ננקטה מדיניות של הימנעות מעימותים עם המתפרעים ככל האפשר, אך במשך הזמן הוכרז כי מדיניות זו גורמת להעזה רבה יותר מצד המתפרעים, ומשום כך לסיכון רב יותר. עקב כך הוחלט לנקוט מדיניות תקיפה הרבה יותר, במטרה להרתיע את המתפרעים ולמנוע אפשרות שהמצב במחנה בלאטה יועתק גם למקומות בעייתיים אחרים בגדה המערבית.

"הקרנבל" אלימה

במערכת הביטחון אין מייחסים את גל המהומות האחרון להתפתחויות פוליטיות כלשהן. גורמי ביטחון מצביעים על התופעה הטיפוסית של ליבוי יצרים והתעוררות אלימה עקב תקריות שבהן נהרגים ונפצעים תושבים ערביים בגדה וברצועה בעימותים עם כוחות הביטחון או עם מתנחלים. אופי כזה היה להתפתחות האירועים ברצועת עזה בשבוע האחרון. כמו בעבר, קיימת תופעה של "הקרנבל" אלימה, הדדית, בין רצועת עזה לבין הגדה המערבית, וכך קרה אתמול, כאשר המהומות ברצועה התפשטו לאיזור יהודה ושומרון.

בהתפרעויות באזור שכם החלו אתמול בשעות לפני הצהריים, והתמקדו בשתיים מהכניסות לעיר העתיקה, ובמחנה הפליטים בלאטה. באותה שעה התחוללה הפגנה אלימה במבואות הכסבה של שכם. כחמישים צעירים רעולי פנים התגודדו בכניסה המזרחית לכסבה, כשהם משליכים חפצים מכל הבא ליד על קבוצה של חיילי צה"ל שניצבו מולם. קצין צה"ל נפצע בכף ידו משברי בקבוק זכוכית, שהושלך לעברו. בתקרית אחרת בקרבת מקום נפצע בצוואר קצין אחר אף הוא משברי זכוכית. מקורות צבאיים מסרו כי החיילים ניסו לפזר את הצעירים בכדורי גומי ובגז מדמיע, וכשהחיילים הגיעו למצב של סכנה לחייהם, הם נאלצו לירות כדי לחלץ את עצמם. מהירי נהרג צעיר בן 17, איברהים אל־עקליק, ואחר נפצע.

התפרעות בקלנדיה

התפרעות אלימה היתה אתמול גם במכון להכשרה מקצועית בשכונת קלנדיה, צפונית לירושלים. תלמידים מהמכון יידו אבנים על כלי רכב שעברו בכביש. שוטרים ממשטרת ירושלים וממשמר הגבול פרצו אל המכללה, ועצרו מעל עשרים מפגינים. כמה מהמפגינים וכמה שוטרים נפצעו במהלך העימות.

בצו של ראש המינהל האזרחי ביו"ש, תת־אלוף ארז, נאסרה אתמול הוצאתו של העיתון המזרח־ירושלמי "אל־פג'ר" בגדה המערבית וברצועת עזה למשך עשרה ימים. במחאה על כך החליטו מנהלי "אל־פג'ר" לא להדפיס כלל את העיתון.

נהרס בית משליך בקבוק התבערה על משפחות מוזס

בשעת לילה מאוחרת שלשום, הרסו כוחות הביטחון את ביתו של מוחמד חסן ראור, הצעיר מקלקיליה שהודה בהשלכת בקבוקי התבערה על מכוניותיהם של משפחות מוזס ודגב מהישוב הסמוך אלפי מנשה. החשוד, ששוחרר שלשום את הפיגועים, נעצר רק במהלך הימים האחרונים, לאחר שהצטרף לחולית חבלנית של צעירים מקלקיליה ומסביבתה, שהשתייכו לאירגון "החזית הדמוקראטית לשחרור פלשתין".

החשוד מתגורר סמוך לצומת האבלה, שבה השליך את בקבוקי התבערה על מכוניות מהישוב. הוא נהג לעבור בפרדס שבצד הדרך. פרדס זה שימש לו כנראה מסתור בכמה מהפיגועים שהוא חשוד בביצועם. באחרונה עבד בחנות לצרכי חשמל בקלקיליה. כמה מחבריו להתארגנות החבלנית נעצרו אף הם בימים האחרונים.

נגד החשודים יוגש בקרוב כתב אישום.

הפרות סדר ברצועה

"אנו מעריכים כי הפרות הסדר ימשכו בכל ערי הרצועה. אך אנו ניתקוף ביד קשה נגד כל המפירים", כך אמר אתמול מקור צבאי בכיר ל"הארץ".

הפרות הסדר התרחבו אתמול לכל ערי הרצועה והמוקדים העיקריים היו ברפיח ובחאן יונס. מקורות צבאיים מסרו כי בהפרות הסדר נפצעו 15 מקומיים, אך מקורות ערביים מסרו כי מדובר ב־17 פצועים, וחלק מהפצועים הקשה הועברו לבתי חולים במרכז הארץ.

בת 13 נפצעה קשה

סיאם חוסיין המאר בת 13 מחאן יונס נפצעה באורח קשה מכדור אקרה בבטנה והועברה לבית החולים באסר בעזה.

מקורות ערביים וכן אביה של הנערה טוענים, כי מתנחלים הם שירו בנערה משני כלי רכב מסוג פג'ו. מקורות צבאיים רשמיים מסרו, כי מבדיקת המקרה לא מדובר במתנחלים אלא באנשי כוחות הבטחון. דובר צה"ל מסר כי כמה צעירים ידו אבנים לעבר כוחות הבטחון, ובשל החשש כי הם יפגעו פתחו אנשי כוחות הבטחון באש.

הפרות הסדר התבטאו ביידוי אבנים, הבערת צמיגים וזריקת בקבוקי תבערה. חיילי צה"ל הגיבו בגז מדמיע, בכדורי גומי וידוי באוויר לעבר המפגינים במקרים של סיכון. בניגוד לשלשום עצרו כוחות הביטחון מפירי סדר.

בכל ערי הרצועה היתה שביתת מסחר ורוב הפועלים העובדים בישראל לא יצאו לעבודתם. במחנה הפליטים ג'באליה נמשך העוצר. חיילי צה"ל הסירו בבית החולים שיפא בעזה כרוזות בגנות ישראל.

ברצועה ניכרת תנועת כוחות צבא ומשטרה רבה מהרגיל.

הדיונים בקונגרס

(סוף מעמוד 1)

משתלט אך בקושי על ויכוחים בלתי פוסקים, כולל תגרת ידיים אחת. קודם לכן נשאו הרב אלכסנדר שינדלר מטעם הרפורמים, והרב לואי ברנשטיין מצד האורתודוכסים, נאומים חריפים בעד ונגד ההצעה.

היו"ר החדש של ההסתדרות הציונית שמחה דיניץ, אמר בתגובה, כי ההחלטה שנתקבלה אינה קובעת את הנוהג הנהוג במדינת ישראל. חוקת ישראל נחקקת רק ע"י כנסת ישראל. הנושא כולו ידון באופן מעמיק בוועד הפועל הציוני הקרוב.

שבע פעמים הצביעו הצירים על הצעת ההחלטה הזו. בשתי הפעמים הראשונות התקבלה הצעת החלטה ללא ספירת קולות. במשך 10 דקות רצופות עמדו צירי תנועת העבודה ביחד עם צירי התנועה הרפורמית והקונסרווטיבית – רקדו, שרו והתחבקו. אחדים מהם פרצו בבכי של התרגשות, תפסו את ראשם כלא מאמינים, וצעקו "ויקטורי ויקטורי". (ניצחון ניצחון).

גם בקרב צירי המזרחי היו דמעות, שירת "עוצו עצה ותופר" ו"עם ישראל חי". בשעת מסירת הידיעה התנהל ויכוח קשה בתוך סיעת המזרחי, אם להודיע כבר עתה על פרישה מההסתדרות הציונית העולמית. לאחר קבלת ההחלטה הודיעו הרפורמים למזרחי כי הם מושכים בחזרה הצעות החלטה דומות שהתכוונו להביא להצבעה, ומציעים הקמת ועדה של שלושת הזרמים ביהדות, בנסיון להתגבר על חילוקי הדיעות ולמנוע פילוג.

עוד חמש הצבעות

לאחר שהוכרז על ניצחון להצעת ההחלטה בשתי ההצבעות הראשונות, התקיימו, כאמור, עוד חמש הצבעות על אותה הצעה, כשהתוצאה הסופית היא כאמור 271:291.

וזו לשון ההחלטה: "הקונגרס הציוני, המייצג את העם היהודי בכללותו קורא להעניק שוויון זכויות מלא לכל זרמי הדת היהודית, ולתת לרבנים שלהם, זכות חוקית לבצע את הטקסים הקשורים למחזור החיים היהודיים, ותפקידים רבניים אחרים, כדי שיוכלו לעבוד יחד עם כל אלה הלוחמים בחולאים רוחניים, המאיימים על יהדות העולם ופרט על חיי החברה הישראלית".

בתום השעתיים שבהם התקיימו הצבעות בנושא ההחלטה, ניסה מזכ"ל תנועת העבודה, עוזי ברעם, לשאת דברים מעל הבמה, במטרה להרגיע את הרוחות ולמצוא פשרה, שתהיה מקובלת על הכל, אולם כאשר האשים את המפלגות הדתיות בארץ, כי הן היו אלה אשר הביאו את הוויכוח בנושא זה למדינת ישראל, פרצה באולם סערה ונשיאת הקונגרס רות פופקין הפסיקה את דברי ברעם והורתה למעשה לסלקו מעל הבמה.

בנושא המדיני נמנע פיצוץ, לאחר שהיו"ר החדש שמחה דיניץ ניסח הצעת פשרה מדינית, שהיתה מקובלת על כל הסיעות.

בשעת כתיבת הידיעה דן הקונגרס בשתי הצעות בנושא ההתיישבות בשטחים האחת, של גוש העבודה והשניה של גוש הליכוד. בוועדת ההתיישבות היתה התוצאה – תיקו. את האווירה באולם מגדיר אחד הצירים כמחושמלת.

17 מחזיקי התיקים

בשעת כתיבת שורות אלה נראה כי לא יוצגו קודם לנעילת הקונגרס מחזיקי התיקים בהנהלה הציונית החדשה. למרות זאת עומדים הליכוד והעבודה להציג במשותף ובהסכמה, את שמות 17 חברי ההנהלה המצומצמת, שמתוכם ייבחרו מחזיקי התיקים. 17 חברי ההנהלה יהיו ככל הנראה אלה:

- הליכוד – גרשון פת, מתי דרובלס, שלמה גרביץ, חיים אהרון ח'ק טורצ'ינר.
- תנועת העבודה 5 חברים – שמחה דיניץ, ניסים זווילי, אורי גורדון, עוזי נרקיס, ודב פודר נציג מפ"ם.
- סיעת הקונפדרציה – קלמן סולטניק, אברהם אביחי, [illegible] טננבאום.
- סיעת המזרחי – יצחק מאיר ואליעזר שפר.
- הרפורמים – חיים סקרבל.
- הקונסרבטיביים – ג'ו ורניק.

בנאום שנשא אתמול ראש הממשלה יצחק שמיר בפני מליאת הקונגרס הכריז ראש הממשלה, כי "כל יהודי באשר הוא יהודי, מוקנית לו הזכות, לעלות ולהתיישב בארץ ישראל, ולא יעלה על הדעת לפקפק בזכות זו, או להטיל דופי בלגיטימיות של יהודי, בין הוא משתייך לזרם רפורמי, קונסרבטיבי או אורתודוכסי. כולם יהודים שווים בעינינו ובעיני החוק בישראל ובאשר לבעיה של ההכרה בגיורים הנעשים בחו"ל, אנו לא נרפה מן המאמצים למצוא לה פיתרון. לדעתי, הפיתרון חייב לבוא ע"י הידברות, סובלנות, הבנה, אהבת ישראל ואחדות ישראל".

בהצבעה שהתקיימה אתמול אחר הצהריים במליאת הקונגרס הציוני, נמנעה חירות בהצבעה על החלטה נגד כהנא. לדעת חירות, היה צריך להציב את החינוך היהודי והציוני בראש החלטות של ועדת החינוך ולא לציין תחילה את החשש מקבוצות שוליות בעם היהודי.

המפכ"ל־גדות

(סוף מעמוד 1)

המשטרתית בעניינו הפסיק מפעל הפיס את התמיכה בועד הציבורי למען השוטר. בעניין זה כותב קראוס לגדות: "היצגה גם הפסקה ללא סיבה משום מה התמיכה של מפעל הפיס בועד הציבורי למען השוטר, העוסק בין היתר בחלוקת מילגות חינוך לילדי השוטרים. בהפסקת התמיכה 'הענשת' לא רק את השוטרים 'שהעזו' אלא גם את ילדיהם".

במכתבו תוקף מפכ"ל המשטרה בהתבטאויות חריפות את ח"כ גדות ומתפלמס איתו על הופעותיו בכלי התיקשורת שבהן תקף את חוקרי המשטרה ודרש את סילוקם מהמשטרה, בעקבות החקירה נגדו. "בהופעתך בכלי [illegible] הצעת להוציא את האבנים הרקובות מהחומה ובערב חדש הצעת לי לנקות את האורווה", כותב קראוס לגדות, "אציע לך לחפש את החומה הרקובה והאורווה הזקוקה לנקיון במקום אחר ולא במשטרה. המשטרה שמחובתה לחקור תלונות או מידע שיש בו חשד לביצוע עבירה פלילית, לאחר איסוף חומר החקירה עוסקת רק בסימון האבנים הרקובות בחומה (האחרת). כשהוצאתן מהחומה מוטלת על המערכת השיפוטית. אסרתי על קציני המשטרה להתראיין ולהשיבך באמצעי התיקשורת, כי אני סבור שאין הם צד בעניין. מתפקידם לחקור ולהעביר את תוצאות החקירה לגורמים המוסמכים. זאת הם עשו במסירות ובנאמנות. אין שום סיבה והצדקה שבגלל היותך חבר כנסת לא ייחקרו חשדות קיימים, ולו גם כדי לגלות חפותך".

באורות הר משמעי

רב ניצב קראוס מזכיר במכתבו לח"כ גדות דברים שכתב היועץ המשפטי לממשלה בנימוקיו לסגירת תיק החקירה בעניינו. בין השאר מצטט קראוס את המשפט של השופט חריש שבו הוא אומר: "חרף כל מאמציה ושקידתה של היחידה הארצית לחקירות הונאה, שעליהם היא ראויה לכל שבח, אין בממצאי החקירה שבאוסף [illegible] להאיר את "הנסיבות" באורות חד משמעי, זולו רק "מבחינתה" של התביעה". (קראוס מדגיש את המילים "באורות חד משמעי").

עוד אומר קראוס כי היועץ המשפטי לממשלה קבע כי בחשבונו של ח"כ גדות הופקד בעת שהיה כתפקיד בכיר במפעל הפיס מניות במחיר שהיה בו משום הטבה בהיקף 5500 דולאר וכי מחומר החקירה שבאוסף "משתייך הפסול האתי שבעצם נטילת האופציות". (גם את המשפט הזה מדגיש המפכ"ל).

הוא גם מציין כי אין בפי היועץ המשפטי לממשלה כל ביקורת או טענה לעילת הפתיחה בחקירה נגד ח"כ גדות, שהיתה "לא רק מתפקידה של המשטרה אלא גם מחובתה".

המכתב החריף של מפכ"ל המשטרה הוא ביטוי פומבי ראשון לזעם במשטרה כלפי התבטאויות ח"כ גדות ואחרים שתקפו את חוקרי המשטרה. אתמול נפגש המפכ"ל לשיחה עם חוקרי היחידה לחקירות הונאה שבה הביע בפניהם את תמיכתו המלאה בהם ואת הגיבוי שהוא נותן להם.

תגובת גדות

במהדורת "מבט" בטלוויזיה שודרה אמש תגובתו של ח"כ גדות למכתב המפכ"ל. גדות אמר כי תמוה בעיניו שמשטרה מודיעה לפתע, באמצעי התקשורת, תוכן מכתבים אישיים בין המפכ"ל לבין ח"כ נבחר בכנסת. [illegible] שהמפכ"ל בדק קודם לכן אם האיש שאליו נשלח המכתב אמנם קרא אותו. "די בהערה זו בשלב זה כדי להוכיח את אופיה של התנהגות המשטרה", אמר גדות.

תגובה לתגובת גדות

בתגובה לדבריו אלה של ח"כ גדות מסר אמש דובר המשטרה כי מכתב המפכ"ל אליו נשלח אתמול על ידי שליח לכנסת והשליח המתין עד שח"כ גדות קיבל את מכתב המפכ"ל לידיו.

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ

10.12.87

המטבע	בנק לאומי – מזומנים – קניה	בנק לאומי – מזומנים – מכירה	בנק לאומי – העברות והמחאות – קניה	בנק לאומי – העברות והמחאות – מכירה	בנק הפועלים – מזומנים – קניה	בנק הפועלים – מזומנים – מכירה	בנק הפועלים – העברות והמחאות – קניה	בנק הפועלים – העברות והמחאות – מכירה	בנק דיסקונט – מזומנים – קניה	בנק דיסקונט – מזומנים – מכירה	בנק דיסקונט – העברות והמחאות – קניה	בנק דיסקונט – העברות והמחאות – מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.52	1.59	1.5533	1.5727	1.52	1.60	1.5583	1.5777	1.52	1.59	1.5563	1.5759	1.5663	0.0025
1 לי"ש	2.73	2.86	2.7990	2.8340	2.76	2.89	2.8127	2.8478	2.76	2.89	2.8067	2.8420	2.8256	−0.0002
1 מארק גרמני	0.92	0.96	0.9357	0.9474	0.92	0.97	0.9387	0.9504	0.92	0.96	0.9363	0.9481	0.9431	0.0001
1 פרנק צרפתי	0.27	0.28	0.2757	0.2791	0.26	0.28	0.2769	0.2804	0.27	0.28	0.2765	0.2800	0.2782	—
1 גולדן הולנדי	0.81	0.85	0.8306	0.8410	0.82	0.86	0.8340	0.8444	0.81	0.86	0.8329	0.8434	0.8383	−0.0001
1 פרנק שווייצרי	1.12	1.17	1.1451	1.1594	1.13	1.18	1.1488	1.1631	1.12	1.18	1.1472	1.1617	1.1538	0.0004
1 כתר שוודי	0.25	0.26	0.2585	0.2618	0.25	0.27	0.2592	0.2624	0.25	0.27	0.2589	0.2622	0.2605	−0.0001
1 כתר נורבגי	0.24	0.25	0.2411	0.2442	0.24	0.25	0.2423	0.2453	0.23	0.25	0.2418	0.2449	0.2435	0.0002
1 כתר דני	0.24	0.25	0.2426	0.2456	0.24	0.25	0.2436	0.2466	0.23	0.25	0.2433	0.2464	0.2448	0.0001
1 מרק פיני	0.37	0.39	0.3804	0.3851	0.37	0.39	0.3819	0.3867	0.37	0.40	0.3813	0.3861	0.3839	0.0001
1 דולר קנדי	1.16	1.22	1.1898	1.2047	1.17	1.23	1.1928	1.2076	1.17	1.23	1.1921	1.2070	1.1988	0.0035
1 דולר אוסטרלי	1.02	1.12	1.0889	1.1025	1.06	1.14	1.0937	1.1073	1.06	1.13	1.0918	1.1056	1.0995	−0.0002
1 ראנד דרא"פ	0.51	0.61	0.7899	0.7997	0.84	0.80	0.7937	0.8036	0.50	0.70	0.7932	0.8032	0.7981	−0.0015
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4476	0.4532	–	–	0.4489	0.4545	–	–	0.4472	0.4528	0.4508	−0.0001
10 שילינג אוסטריים	1.30	1.36	1.3276	1.3442	1.31	1.37	1.3319	1.3485	1.30	1.37	1.3307	1.3474	1.3404	0.0007
1000 לירטות איטלקיות	1.24	1.31	1.2699	1.2858	1.25	1.33	1.2749	1.2909	1.25	1.34	1.2725	1.2885	1.2800	0.0003
100 יינים יפאניים	1.15	1.20	1.1750	1.1896	1.16	1.21	1.1787	1.1934	1.15	1.21	1.1790	1.1938	1.1857	0.0019

190 אנשי "אל על מטענים" בסניפי החברה בעולם –
יטפלו אישית במטעני היצוא והיבוא שלך.
אל על ELAL

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס של מפעל הפיס מס' 50/87 שהתקיימה ביום 10/12/87 זכו הכרטיסים הבאים:

ב"וילה + וולוו" זכה המספר 492191

בסך 10,000.00 ש"ח זכו המספרים:
022273; 037841; 215169; 365511; 405414; 698414; 721807; 816153.

בסך 1,000.00 ש"ח זכו המספרים:
007947; 038489; 050715; 057380; 158654; 069805; 073723; 096544; 112472; 118224; 137678; 155593; 180605; 194881; 195416; 212769; 213353; 241299; 259461; 265243; 267057; 297086; 322180; 364727; 414526; 419437; 445379; 458087; 467385; 473281; 483948; 499607; 507630; 522480; 527329; 527756; 554959; 545285; 577979; 601229; 607555; 628428; 628693; 655338; 663627; 677098; 682440; 702709; 702825; 715257; 721391; 724966; 744324; 791289; 795275; 802445; 808911; 812147; 836599; 854385; 868551; 894350.

בסך 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 0424; 1884; 4591; 6085.

בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 619; 787.

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 012; 551; 811; 818.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 1; 2; 5. זכו בסך של 2.50 ש"ח.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

אחל לידידך ברחבי העולם
עסקים פורחים ב־'88

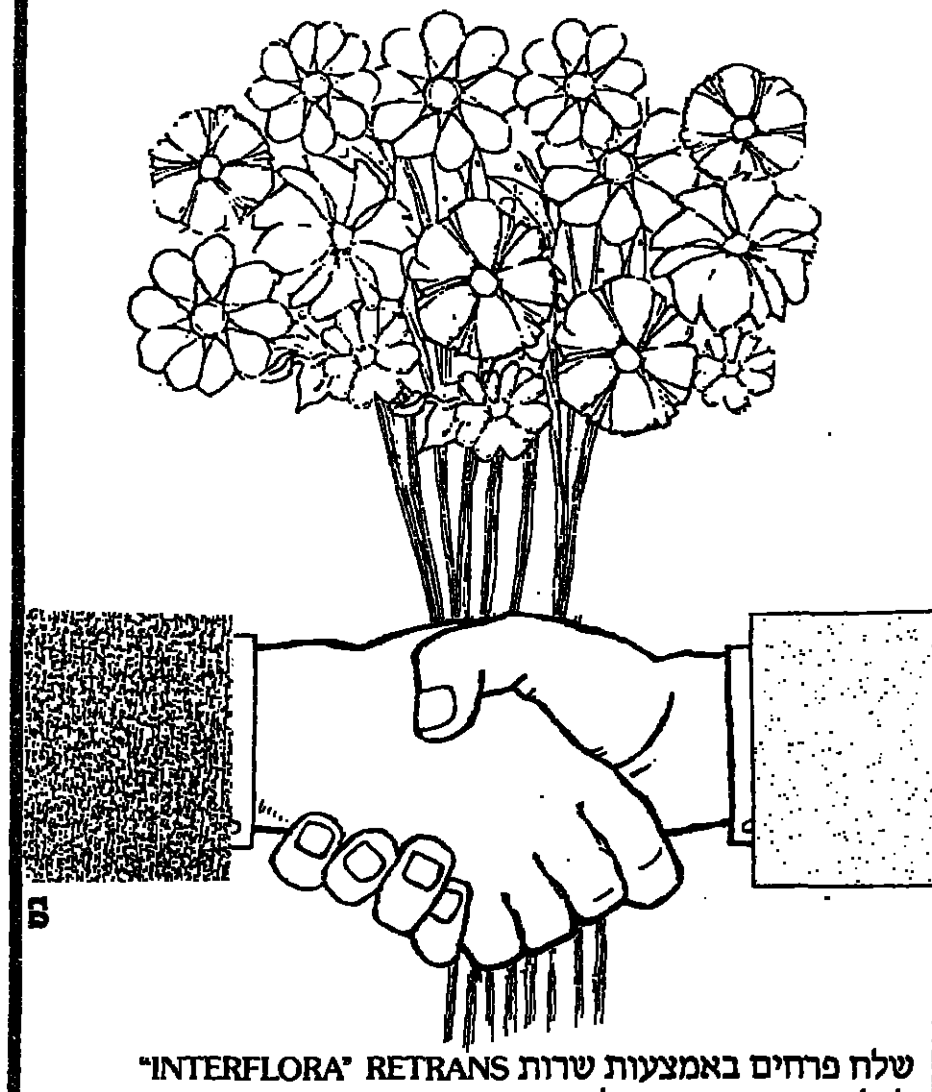

שלח פרחים באמצעות שרות "INTERFLORA" RETRANS לכל מקום ברחבי העולם!
הכנס עוד היום לאחת מ־57 חנויות רשת "אינטרפלורה" בארץ וזרי הפרחים שלך יגיעו הישר לבתיהם או למשרדיהם של ידידך, עם אחוליך לחג החנוכה או לחג המולד או לשנת עסקים פורחים ב־1988.
אינטרפלורה

משרד הבריאות
מרכז ההדרכה לבריאות הציבור ע"ש פרופ' ג.ג. מר צריפין

הודעה
למדבירים מוסמכים
בהתאם לסעיף 28 (א) (ב) לתקנות רישוי עסקים (הדברת מזיקים) תשל"ה 1975, הנני מזמין את כל המדבירים
ליום העיון השנתי
המוקדש לחידושים בהדברת חרקים ומכרסמים
אשר יתקיים עבור מדבירים:
א. שמס' היתריהם 450 – 001 ביום ג' 29.12.1987
ב. שמס' היתריהם 731 – 451 ביום ד' 30.12.1987
בשעה 09.00 ב"בית שלום"
מרכז רפואי "אסף הרופא" צריפין.
למוזמנים נשלחו הזמנות בדואר רשום.
בדבר מידע נוסף נא לפנות למרכז ההדרכה לבריאות הציבור - מרכז רפואי "אסף הרופא" צריפין, טל' מס' 08-225827.

הודעה
ליצרנים, יבואנים ומשווקים של תכשירים וציוד להדברת מזיקים
בימים ג' וד' 29-30.12.1987 יתקיימו ימי עיון ארציים למדבירי מזיקים המוגנים בבריאות הציבור.
באותם ימים תתקיים תצוגה של תכשירי הדברה מורשים, מכשירים וציוד לקטילת מזיקים וכן ציוד מגן למדבירים.
המעוניינים להשתתף בתצוגה יפנו אל מרכז ההדרכה לבריאות הציבור מרכז רפואי "אסף הרופא" צריפין, ויגישו רשימת הפריטים שברצונם להציג.
ההשתתפות בתצוגה מותנית בקבלת אישור מטעם מרכז ההדרכה.

מוזיאון ישראל, ירושלים
אוסף שטיגליץ
יצירות מופת באמנות יהודית
הדרכות מיוחדות לקהל בחג החנוכה

	יום	שעה
ג'	15/12	18.30
		19.30
ה'	17/12	14.00
		15.00
ו'	18/12	11.00
שבת	19/12	12.00
א'	20/12	14.00
		15.00
ב'	21/12	14.00
ג'	22/12	19.00
ד'	23/12	15.00

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

רק ב"פק"מ עולה" של בנק לאומי מובטחת לך ריבית מינימום לשנה:
18.2% לא פחות ואף יותר!
פקדון ל־3 חודשים ועד שנה בסכומים של 2000 ש"ח ומעלה
הריבית מבוססת על תשואת המק"מ + 1% לשנה.
למפקידים 100,000 ש"ח ומעלה - 19.2% ריבית שנתית.
הריבית מבוססת על תשואת המק"מ + 2% לשנה.
אפשרות להאריך את הפקדון מידי 3 חודשים עד למקסימום שנה.
בנק לאומי - רווח יומי

صكذا من الأصل

ספורט
בעריכת יחיאל ארזי

מכבי לא עצר את גאליס אבל ניצח את אריס 95 — 91

ארבע וחצי דקות לסיום עוד הובילו היוונים 80–77, אבל הסיום היה שוב של האלוף הישראלי ★ 12 שניות לסיום קלט קווין מגי (36 נק' ו־15 ריבאונדים), כדור חוזר בהתקפה, קלע סל והוסיף נקודת עונשין שהבטיחה את הניצחון ★ 44 הנקודות של גאליס לא הספיקו הפעם

גביע האלופות

מאת מיכאל קרנין

ניקי גאליס המתין בסבלנות ליד עמדת הטלוויזיה לראיון של סיום המישחק. מהעבר השני הגיע קווין מגי לאותה מטרה. ניקי הרים כף יד וביצע תחילה עם שחקן הציר של מכבי תל־אביב. שני כדורסלנים גדולים שידעו להתעלות גם אחרי ההתרגשות של מישחק מרתק שהוכרע ממש בסיום.

במאבק האישי בין ניקי וקווין ניצח היווני (44 נק' לעומת 36), אבל למגי היה הסיפוק לראות את קבוצתו מנצחת 95–91 (52–42) ומנחילה לאריס סלוניקי הפסד ראשון בבית הגמר. והיה זה מגי שהבטיח למעשה את הניצחון בריבאונד וסל מהחשובים ביותר שהשיג עד היום. כשנותרו 45 שניות לסיום ביצע מגי עבירה על הענק הקנדי של אריס גרג וילצ'ד. הכדורסלן הבלונדי הענק (2.13) קלע רק בנסיון השני שלו ומכבי הוביל 92–91. עתה פיתח מכבי התקפה. היוונים להגן ומנעו משחקני החוץ לזרוק או להכניס את הכדור פנימה. ג'מצ'י כידרר לרוחב המיגרש בנסותו למצוא פירצה. כאשר נותרו עוד 3 שניות בתוך 30 השניות המותרות, הוא התרומם, זרק כדור קשתי והחטיא. מגי ווילצ'ד התרוממו לכדור החוזר. קווין השיג, השתחרר וזרק לסל. הכדור חדר פנימה לפרות העבירה (החמישית) של הקנדי. מגי זרק עוד מקו העונשין וקלע. 95–91 למכבי. 12 שניות לסיום הכדור של אריס. ניקי גאליס ניסה מרחוק והחטיא. ג'מצ'י השתלט על הכדור ושמר עליו עד לסיום. ניצחון שני למכבי בבית הגמר.

זה היה עוד מתוחן במרדה הארוכה שכשודאי צפויה לנו גם בהמשך העונה. שוב התברר שאין מישחקים קלים בבית הגמר ושגורם הביתיות כבר אינו משמעותי כפי שהיה בעבר. כקבוצה נופלת אריס בהרבה ממכבי תל־אביב. אבל עם כדורסלן־על כמו גאליס וחבורת לוחמים מסביבו, הכל אפשרי.

מאידך נוכחנו שתופעת חוסר היציבות ממשיכה לאפיין את מכבי. מחצית ראשונה מצויינת לחותה במחצית שניה פושרת כאשר עיקר הבעיות של מכבי הן דווקא בהתקפה. מישחק בינוני של שחקני החוץ איפשר ליוונים לצופף את הגנתם ו"להרגיע" במחצית השניה את מגי ובארלו, שעשו שמות ב־20 הדקות הראשונות וקלעו 41 מ־52 הנקודות לזכות האלוף הישראלי. כך למשל הוסיף בארלו רק 3 נקודות במחצית השניה וגם מגי המצוין חזר לעצמו רק בדקות האחרונות.

מכבי שמר מרבית הזמן שניים אישית ושלושה איזורית, ושמירה זו הוכיחה כמוצלחת במחצית הראשונה. גאליס סיים מחצית זו עם 18 נקודות, למטה מהממוצע שלו. יתר השחקנים של אריס, להוציא את יאנאקיס שקלע שישה סלים של 3 נקודות, כמעט ולא הורגשו בהתקפה. למכבי היה גם שליטה מוחלטת בכדורים החוזרים, מה שאיפשר לשחקניו לצאת להתקפות מתפרצות מהירות, שהקפיצו את האוהדים ממקומותיהם. משוויון 10–10 עלה מכבי ל־16–10 ו־25–16. גאליס הקטין פה ושם אבל למכבי היו עשר נקודות יתרון בהפסקה כשמגי הנפלא סיים את המחצית הראשונה עם 25 נקודות.

אבל מיד עם חידוש המישחק השתנתה התמונה. גאליס נטל יוזמה ושיחק כמעט לבד. אחוז הקליעה שלו במחצית השניה היה גבוה מאוד כך שלריבאונד לא היתה משמעות ומכבי לא יכול היה לרוץ. הסגירה על מגי ובארלו הלכה והתהדקה ושחקני החוץ של מכבי התקשו להגיע למצבי קליעה. הפער נסגר ל־57–58 ותשע דקות ו־16 שניות לסיום העלה גאליס את האלופה היוונית ליתרון 70–69. המצב לטובת היוונים גדל ל־78–74 ואריס הובילה עוד 80–77. אבל מוטי דניאל, בשתי זריקות עונשין, החזיר את מכבי ליתרון 81–80. סל של 3 נקודות של ווילי סימס ו־84–80 למכבי. אריס השוותה עוד ל־86–86 בסל של 3 נקודות של יאנאקיס. 88–88 וג'מצ'י, שהציג את הדקות הטובות שלו רק בסיום, קבע 90–88. גאליס השווה ל־90–90, דניאל העלה ל־92–90, ואז בא הסיפור של 45 השניות האחרונות.

עכשיו אפשר להתחיל לחשוב כבר על טרייסר בשבוע הבא. זה יהיה סיפור שונה לגמרי ויש לקוות שהפעם נראה את כל חלקי הקבוצה מתפקדים במיטבם.

הגיבורים העייפים במיטבם של הדראמה בהיכל: קווין מגי משקיף על ניקי גאליס. הם סיפקו חוויה לצופים (צילום: עודי קרן)

מכבי תל־אביב — אריס סלוניקי 95–91 (52–42)

● המצטיין: קווין מגי

● למכבי קלעו: מגי 36 (22"15, 7"6), בארלו 19 (13"9, 5"2), ג'מצ'י 14 (11"6, 2"2), ברקוביץ' 12 (12"5, 2"1, 3x1 נק'), דניאל 10 (4"1, 4"3, 3x1 נק'), סימס 4 (4"1, 2"1, 3x1 נק'). סה"כ מהשדה: 66"37 (65 אחוז). בעונשין: 22"15 (68 אחוז). ריבאונד: 24 הגנה, 12 התקפה (מגי 15, בארלו 10). עבירות: 19.

● לאריס קלעו: גאליס 44 (30"17, 12"9, 3x1 נק'), יאנאקיס 28 (17"10, 6"5, 3x6 נק'), וילצ'ד 9 (7"3, 4"3), סוברסיק 7 (12"3, 4"1), רומבידיס 2 (3"1), ליפרידיס 1 (2"0, 2"1), פיליפו 0 (2"0). סה"כ מהשדה: 73"34 (46 אחוז). בעונשין: 28"19 (67 אחוז). ריבאונד: 12 הגנה, 13 התקפה (וילצ'ד 11, ליפרידיס 5). עבירות: 19.

● שופטים: ג'ראד (אנגליה), פריגר (אוסטריה). 10,000 צופים בהיכל הספורט.

דניאל: "עצרנו את גאליס לשתי דקות — וניצחנו"

מה הם אמרו

מאת יוסי לוין
סופר "ספורט הארץ"

זה כבר הפך לשיגרה. כל שבוע אותו סיפור, רק שאתמול זה הסתיים בטוב. מראש של רלף קליין בסיומו של המישחק אמר בעצם הכל. עוד מישחק קשה מאחוריה: "במחצית הראשונה הצלחנו, יחסית, לעצור את גאליס. במחצית השניה זה היה קשה יותר. בנוסף לכך היתה לנו בעיה במחצית השניה במישחק ההתקפה. הגבוהים לא חזרו אל עצמם. לפני המישחק אמרתי לשחקנים שיעזבו את גאליס ושיסגרו את סוברסיק. אותו הצלחנו באמת לעצור אך לא הצלחנו בשמירה על יאנאקיס. אנחנו משחקים בגביע אירופה מול קבוצות טובות, כך שכל מישחק הוא קשה וצמוד. כל הכבוד לבחורים שעשו עבודה טובה".

רלף, איך אתה מצליח להחזיק מעמד בכל המתחים האלה?

"תשאל את אשתי".

קווין מגי, גיבור הניצחון, נראה עייף מאוד: "במחצית השניה הם שיחקו טוב מאיתנו. אני חושב שהספסל שלנו הוא זה שניצח את המישחק. זה לא רק אני לבד. לכל הקבוצה יש חלק בניצחון".

חן ליפין שמר על ניקי גאליס במחצית הראשונה. הוא עשה את זה טוב מהשחשר: "אני מכיר את גאליס עוד ממישחקי הנבחרת ואני חושב שזה עזר לי מאוד היום. גם במישחק מול נבחרת יוון עשיתי עבודה טובה מולו".

קן בארלו עלה לשחק חולה. במחצית השניה נחלש: "שניים שמרו עלי וזו היתה הבעיה. לא הייתי במצב שיכולתי לשנות את זה".

גם מוטי דניאל שמר על ניקי גאליס וכך הוא מתאר את החוויה: "אי אפשר לעצור אותו. הצלחנו לשמור אותו טוב במשך שתי דקות וזה מה שניצח את המישחק. גם זה הישג".

מיקי ברקוביץ', שלא כהרגלו לאחרונה, לא שיחק בדקות האחרונות: "הרגשתי עייף מאוד בגלל המאמץ של השבוע האחרון. אני מאוד שמח שהקבוצה ניצחה גם בלעדי. לגבי המישחקים הצמודים, אני מקווה שזה יהיה אותו תסריט כמו בעונה של רודי דאמיקו. גם אז ניצחנו במישחקים צמודים וזכינו בכל התארים".

אריס סלוניקי הצליחה להרגיז את מכבי כבר לפני פתיחת המישחק. השחקנים היוונים הופיעו עם בגדים צהובים בהירים, דבר שמנוגד לתקנון פיב"א ואילץ את מכבי לשחק עם המדים הכחולים. היוונים טענו ששמעון מזרחי הסכים לכך שיופיעו בתל־אביב בבגדים כאלה, טענה שלדברי אנשי מכבי לא היתה ולא נבראה.

המאמן יואנידיס והספסל עצמו היו עצבניים מאוד במהלך המישחק. באחת הפעמים נתן המאמן הבטות אגרוף לשחקנו ליפרידיס. פאנאגיוטיס יאנאקיס האשים את השופטים בהפסד: "כמה החלטות שלהם בסיום הביאו לתוצאה הזו. אצלנו בבית הם לא היו שורקים כך".

ניקי גאליס, כהרגלו, נותר ג'נטלמן: "זה היה מישחק גדול עד הסוף, מסוג המישחקים שאני אוהב. קווין מגי היה זה שהכריע את המישחק".

כדורסל

הפועל ת"א מחר בגליל

מישחקי המחזור העשירי בליגה הלאומית יפתחו כבר הערב (20.00), כאשר הפועל גליל עליון יארח את הפועל תל־אביב באולם בית ציבורי בכפר גלעדי. הקבוצה מתל־אביב אמורה לצאת ליוגוסלוויה ביום ראשון לקראת מישחקה ביום שלישי מול יוגופלסטיקה ספליט. גליל־עליון יארח ביום שלישי את חובנסוד באולמה.

1,000 ש"ח קנס להפועל חולון

הפועל חולון נקנס ב־1,000 ש"ח ע"י ועדת המשמעת של איגוד הכדורסל. זאת משום שמכבר כרטיסים לתוך המיגרש ואותם אוהדים אף קיללו את השופטים. הדיון בהתנהגות אוהדים באולם אליצור נתניה, נידחה לשבוע הבא.

מכבי פתח־תקוה (ליגה ארצית) ישחק מישחק אחד ללא קהל וישלם 500 ש"ח קנס על התנהגות בלתי הולמת. קבוצת הנשים של הפועל גלבוע נקנסה ב־500 ש"ח על התנהגות בלתי־ספורטיבית.

ליגה סקוטית

מישחק צמרת בגלאזגו: סלטיק נגד הארטס

גלאזגו (שרות "ספורט הארץ"). שתי הראשונות בליגה הסקוטית יפגשו מחר בגלאזגו כאשר סלטיק (36 נק') תארח את הארטס (35). ריינג'רס (30 נק') יוצאת לאדינבורו למישחק עם היברניאן.

יתר המישחקים: אברדין — מורטון, דאנדי יונייטד — מאת'רוול, פאלקירק — דאנדי, סנט מירן — דאנפרמלין.

קייסי הורחק ל־4 מישחקים

נועם קייסי, מהפועל פ"ת, הורחק ל־4 מישחקים בפועל ועוד 4 על־תנאי — כך קבע אמש בית־הדין המשמעתי של ההתאחדות לכדורגל.

פרסים והרשמה בכל משרדי הנסיעות
מהלי סוכנים בע"מ דיזנגוף 74 ת"א טל: 299414

הבימה התיאטרון הלאומי
הארץ עיתון לאנשים חושבים

עירית תל־אביב יפו
מקיימים בשבת 19.12.87 ב־11.00
מוספשבת
בהשתתפות:
- ניסים זוילי – ראש המחלקה להתישבות כפרית בסוכנות
- יעקב אגמון – על חגיגות ה־40 למדינה.
- רות אלמוג – על סיפרה החדש "שורשי אויר".
- הרביעיה הקולית – "קו 4": גילה חסיד, רינה שסקין, צבי שרף וגדעון אפרתי.
- אריק לביא על תוכניתו החדשה – "כל החלומות". ליד הפסנתר עידן סוחובולסקי.
- הזמרת טל אמיר עם המלחין ששה ארנוב.

מנחה: מיכאל הנדלזלץ

כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'־ד'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.
דמי כניסה: –10. ש"ח.
הנחה 50%
למנויי "הארץ" "הבימה" ולבעלי תעודת תושב או תעודת קשיש של ת"א.

הארוע באדיבות
כתר בית היוצר לספר הטוב
חנות הספרים בהבימה
פתוחה מ־11 בבוקר עד 11 בלילה

טניס

מצ'יר ושמיד לחצי גמר מאסטרס הזוגות

לונדון (אי־פי). אלופי אשתקד, שטפאן אדברג ואנדרס יארד, נוצחו כאן במפתיע ע"י הצ'כים תומאס שמיד ומילוסלאב מצ'יר בסיבוב הראשון של תחרות המאסטרס לזוגות. השוודים הובילו 5–3 במערכה החמישית והיו להם שתי נקודות מישחק, אבל הצ'כים ניצחו 6–2, 6–7, 6–1, 6–7, 5–7.

שמיד ומצ'יר זכו בניצחון שני, 6–4, 6–3, 3–6, 5–7 על האוסטרלים וודר ודוהאן והבטיחו מקומם בחצי הגמר. אדברג ויארד גברו במישחקם השני על אבאקון (ארה"ב) ודרנסבורג (דרא"פ) 6–7, 3–6, 2–6.

בחזרה על גמר וימבלדון ניצחו שוב האמריקאים פלאק וסגוסו את הספרדים סאנצ'ס, וקאסאל 3–6, 2–6, 3–6.

קוריאט וסגל לרבע הגמר במיאמי

מיאמי (שרות "ספורט הארץ"). דליה קוריאט ויעל סגל העפילו לרבע הגמר בטורניר "אורי הד" הנערך כאן. קוריאט ניצחה את קלקו (פינלנד) 6–1, 6–2 ואת סטבלנגר (שוודיה) 6–3, 6–2 וסגל גברה על וייס (הולנד) 6–1, 6–2 ויודרופ (שוודיה) 7–5, 6–0. ענת אחיון נוצחה ע"י מורנדיה (צ'ילי) 4–6, 1–6.

בין הבנים ניצח רק רביב ויידנפלד את הסובייטי סנראנבן 6–3, 6–4. ברעו מרנשטיין הפסיד לאנגלי פאסטי 7–6, 1–6, 1–6 ואהוד ויינברג נכנע לצ'כי ובדילה 7–5, 1–6.

ליגה אנגלית

ליוורפול בסאותהמפטון אברטון ויונייטד בבית

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). רק שבעה מישחקים יערכו מחר בליגה האנגלית. שלוש קבוצות יקיימו את מישחקי הבית שלהן ביום א' וזאת כדי לאפשר לאוהדיהן להתארגן לקניות חג המולד.

המובילה (43 נק') ליוורפול משחקת מחר בסאותהמפטון כעוד שהאלופה אברטון (30 נק') במקום החמישי, מארחת את דרבי קאונטי. מישחקים אחרים: צ'לסי — ווסטהאם, מנצ'סטר יונייטד — אוכספורד, ניוקאסל — פורטסמות, שפילד וונסדיי — וימבלדון, ווטפורד — לוטון.

ביום א' יהיו המישחקים: קובנטרי — ארסנל, נוטינגהאם — קווינס פארק ריינג'רס, טוטנהאם — צ'רלטון.

מובילי הטבלה מחר בשכונת התקווה

שמעון מנחם: אסור שיקרה מחר מה שקרה לנו בכפר־סבא

התחזית שלהם

מאת משה הר־געש

בני־יהודה — מכבי נתניה

(שכונת התקווה: 14.30 — בסיבוב הראשון: 0–1)

● דוד גורדנה, בני־יהודה: הנתנייתים אמנם צועדים בראש הטבלה אך אנחנו חייבים להאמין בעצמנו. המטרה לנצח. לשם כך אנחנו צריכים להיות טובים יותר מהשבת האחרונה.

● שמעון מנחם, מכבי נתניה: בבני־יהודה טובים מאוד בבית ולכן אני צופה מלחמה ולא מישחק רגיל. אנחנו בכל זאת מובילים את הטבלה ואסור לנו לבייש כמו שקרה בכפר־סבא.

הפועל באר־שבע — הפועל תל־אביב

(באר־שבע: 14.30 — בסיבוב הראשון: 0–0)

● מוטי דאהן, באר־שבע: זה מישחק שני רצוף בבית ולכן אנחנו חייבים לנצח אחרי התיקו בשבת, גם עבור הקהל וכדי להגיע לצמרת. אנחנו לא פחות טובים מהפועל ת"א.

● אריה אלתר, הפועל ת"א: אנחנו נוסעים לבאר־שבע כדי לחזור עם ניצחון. במצב שנוצר בצמרת הטבלה אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו לאבד נקודות ולאפשר לנתניה לברוח.

הפועל פתח־תקוה — הפועל כפר־סבא

(פתח־תקוה: 14.30 — בסיבוב הראשון: 0–1)

● דורון רבינוביץ, הפועל פ"ת: עבורנו זה כמו גמר גביע. חייבים לעצור ומהר את ההידרדרות. אני מקווה שהחבורה מודעים למצב. רק ניצחון יפצה על ההפסדים האחרונים.

● רז רבינוביץ', הפועל כפר־סבא: הפועל פתח־תקוה אחרי שני הפסדים ועובדה זו אומרת מה צפוי לנו. נילחם על ניצחון כי אנחנו לא רוצים לאבד את המקום בצמרת הטבלה.

שמשון תל־אביב — מכבי תל־אביב

(בלומפילד: 12.30 — בסיבוב הראשון 1–2)

● אבינועם עובדיה, שמשון ת"א: אנחנו רוצים להתמקם בחלק העליון. זו אחת ההזדמנויות האחרונות שלנו. אם לא ננצח יהיה מאוחר. היעדרם של שחקני מפתח במכבי יקל עלינו.

● אלי דריקס, מכבי ת"א: שמשון תמיד היה יריב שקשה לנצח. הוא מאוד אמביציוזי. אנחנו חייבים לנצח כדי שהפער ממכבי נתניה לא יגדל עוד יותר ואי אפשר יהיה להדביקו.

בית"ר ירושלים — בית"ר תל־אביב

(בלומפילד: 14.30 — בסיבוב הראשון: 1–2)

● שלומי עמר, בית"ר ת"א: צפוי מישחק מהיר ומעניין. שתי הקבוצות מדורגות מעל המקום ה־8. גם תיקו יהיה טוב עבורי, כי זה מישחק חוץ ובית"ר ירושלים קבוצה טובה מאד.

● יעקב שוורץ, בית"ר י־ם: זו ההזדמנות האחרונה לחזור לתמונת הצמרת. אנחנו יכולים לפתוח דף חדש עם תחילת הסיבוב השני. עדיין לא מאוחר להיאבק על הכתר, אם ננצח כמובן.

מכבי חיפה — צפרירים חולון

(קרית־אליעזר: 14.30 — בסיבוב הראשון: 0–1)

● זאהי ארמלי, חיפה: למרות כל הכוונות שלנו להתקדם לצמרת בינתיים אנחנו נלחמים למטה. לא שכחנו שבגלל ההפסד בחולון החלה ההידרדרות שעד היום לא הצלחנו לצאת ממנה.

● בני דמתי, חולון: כל קבוצה תרצה לנצח. הם ירצו לגמול על הניצחון שלנו בחולון במחזור הראשון, שהיה היחיד שלנו עד כה. גם תיקו במישחק כזה קשה יהיה טוב.

הפועל לוד — מכבי פתח־תקוה

(לוד: יום ו' 14.00 — בסיבוב הראשון 1–1)

● יעקב הלל, הפועל לוד: זהו מישחק על שש נקודות. אם ננצח נחזור לתמונת המאבק על ההישארות בליגה. אם לא קרוב לוודאי שזה יהיה סוף הסיפור שלנו בליגה הלאומית.

● רפי כהן, מכבי פ"ת: צפוי מהדר מול קבוצה שזו אולי ההזדמנות האחרונה שלה להישאר בליגה ושתיהנה מיתרון הביתיות וקהל אוהד. תיקו יהיה טוב כי יישמר הפער מלוד.

תוצאות המחזור האחרון

● מכבי נתניה — מכבי חיפה	0–3
● הפועל ת"א — מכבי פ"ת	0–1
● מכבי פ"ת — בית"ר י־ם	1–2
● ה. באר־שבע — מכבי ת"א	0–0
● מכבי חיפה — הפועל לוד	0–3
● בני־יהודה — ה. כפר־סבא	0–3
● שמשון ת"א — בית"ר ת"א	1–1

טבלת הליגה הלאומית

1.	מכ. נתניה	13	15–26	29
2.	הפועל ת"א	13	9–13	25
3.	כפר־סבא	13	12–16	21
4.	מכבי ת"א	13	14–23	20
5.	בית"ר ת"א	13	12–15	19
6.	הפועל פ"ת	13	15–15	19
7.	בית"ר י־ם	13	20–21	18
8.	שמשון ת"א	13	9–11	17
9.	באר־שבע	13	10–11	17
10.	בני־יהודה	13	8–11	16
11.	מכבי חיפה	13	14–13	11
12.	מכבי פ"ת	13	20–11	11
13.	צפ. חולון	13	11–6	10
14.	הפועל לוד	13	33–10	5

הפסד שלישי לברצלונה טרייסר ופרטיזן ניצחו

מאת זיגמונד שפיגלר

קלן (שרות "ספורט הארץ"). ברצלונה נחלה כאן אמש את הפסדה השלישי, 98–103 (49–55), נגד סאטורן קלן שהיה זה ניצחונה השני.

ארבע וחצי דקות לסיום עוד היתה התוצאה 88–88. אך סל של שלוש נקודות של הרכז האמריקאי הוריק, החזיר את היתרון לסאטורן שלא שמטה אותו עד לסיום. הירבו לקלוע לקלן: מקפרסון 20, גנאר 19, הוריק 19. לברצלונה: סיבליץ 25, נוריס 24, אפי 21.

במילאנו עמלה "טרייסר" קשה לנצח את נאשואה דרבוס 96–92 (44–37). מייק דאנטוני היה המצטיין במישחק. הוא קלע בחצי השני 6 סלים של שלוש נקודות, זאת לאחר שדרבוס הצליחה לצמצם את ההפרש ל־2 נקודות בלבד. הירבו לקלוע לטרייסר: מקאדו 25, דאנטוני 24, מנטקי 24. לנאשואה דרבוס: תומפסון 42, קייפרס 13, רדיק 13.

בבלגראד גברה פרטיזן על אורתז הצרפתית 94–89.

במחזור הבא ביום רביעי: דרבוס — אורתז, ברצלונה — פרטיזן. ביום חמישי: מכבי ת"א — טרייסר מילאנו, אריס סלוניקי — סאטורן קלן.

טבלת בית הגמר

(אחרי 3 מחזורים)

1.	מכבי ת"א	305–281	5
2.	אריס	272–269	5
3.	סאטורן	280–281	5
4.	פרטיזן	278–276	5
5.	טרייסר	267–277	4
6.	אורתז	280–281	4
7.	דרבוס	289–299	4
8.	ברצלונה	295–300	3

השיא של ג'ונסון — סיפור הספורט של השנה

לונדון (אי־פי). השיא העולמי (9.83 שנ') של בן ג'ונסון הקנדי וניצחונו על קארל לואיס בגמר ריצת 100 מ' באליפות העולם באתלטיקה ברומא, היה סיפור הספורט מספר אחד של השנה. זאת נקבע במשאל שערכה סוכנות הידיעות אסושיאייטד פרס. המיבצע הזה צבר 633 נקודות.

זכייתו של מייק טייסון בתואר האלוף העולמי הבלתי מעורער באיגרוף במשקל כבד, דורגה במקום השני עם 253 נקודות לפני הישגה של שטפי גראף — הדחתה של מרטינה נוורטילובה מצמרת הטניס העולמי והיותה לחובבת מספר אחת.

כך עושה זאת ניקי גאליס: התרוממות נפלאה ועוד שתי נקודות מעל קן בארלו (משמאל) ווילי סימס (צילום: עודי קרן)

מיפגש ראשון מזה 20 שנה בין נציגי ישראל ובריה"מ

כדורגל

מאת משה הר־געש
כתב "ספורט הארץ"

בציריך היתה אתמול פגישה היסטורית בין ראשי ההתאחדות לכדורגל של ישראל ועמיתיהם מבריה"מ, בפעם הראשונה מאז נותקו הקשרים לפני יותר מ־20 שנה. עמיקם סילצ'ן, מ"מ יו"ר הנהלת ההתאחדות יזם את הפגישה עם לאנצ'ב קולוסקוב, סגן נשיא פיפ"א ונציג בכיר של מדינות הגוש הסובייטי. הרוסי נענה לבקשה הישראלית ובא לפגישה שארכה כחצי שעה.

קולוסקוב אמר כי ארצו מודעת למאבקים של ישראל להתקבל לאירופה. הישראלים הזמינו את נבחרות הנוער והצעירים של בריה"מ להשתתף בטורניר הזוטר בשנה הבאה ובנוסף לכך הציעו כי שופטים רוסיים ישפטו במשחקים בין ארציים ידידותיים בישראל. הרוסי אמר כי התאריכים מתאימים ועתה הוא ממתין להזמנה רשמית, הן לגבי טורניר הזוטר והן לגבי השופטים.

בפגישה אחרת נועדו ראשי ההתאחדות עם נשיא פיפ"א ז'ואן האוולאנג' ועם המזכ"ל ספ בלאטר. השניים הבטיחו כי פיפ"א תשתתף בסכום של 50 אלף דולר בהוצאות ישראל בטורניר הקדם־אולימפי שיהיה באוקיאניה במארס 1988. כן הובטח שפיפ"א תתמוך בקבלת נבחרת ישראל עד גיל 18 לאירופה. עוד נאמר לנציגים הישראלים כי בטורניר הקדם־עולמי הקרוב ייערכו המשחקים באזור האוקיאני כן משובצת ישראל בשני טורנירים שאחד מהם יתקיים בישראל. מנצחת האזור האוקיאני תתמודד עם הנבחרת שתסיים שלישית באזור הדרום אמריקאי על הכרטיס לטורניר הגמר שיהיה באיטליה.

עוד הבטיחו ראשי פיפ"א כי ייעשו כל המאמצים שבמשחקים הקדם־אולימפיים ב־1992 ובגביע העולמי הבא ב־1994, תשובץ ישראל באירופה. הם הדגישו את העובדה שתקנון אופ"א מאפשר לקבל ארצות שאינן נכללות ביבשת כליל, דוגמת ישראל, למפעלים עולמיים המאורגנים על־ידו.

המוביל מירושלים באיצטדיון רמת־גן ★ הפועל חיפה בחולון

ליגה ארצית

מאת אילן פיש

בפתיחת הסיבוב השני בליגה הארצית (מחזור 14) יצאו ארבעת הראשונים בטבלה למישחקי חוץ.

המוליך, הפועל ירושלים, ישחק באיצטדיון רמת־גן נגד הפועל המקומי המדורג בשולי הצמרת (מקום 5). למעידת ירושלים יצפה הפועל חיפה, שיבקש להמשיך במישחק החוץ עם הפועל בת־ים (9) בחולון, את שרשרת ההישגים של חמישה ניצחונות רצופים. הפועל טבריה (3) בונה על ניצחון בעכו, על חשבון הפועל המקומי, שמדורג אחרון ללא ניצחון. למכבי יבנה (4) מישחק קשה ברחובות עם מכבי שעריים (10) הנאבק בתחתית.

שלוש קבוצות עם שאיפה לצמרת, ישחקו עם יריבות תחתית: הפועל חדרה (6) יתארח אצל בית"ר נתניה (13), הפועל יהוד (7) יארח את מכבי רמת־עמידר (10) ומכבי יפו (8) יתארח היום ב־14.00 להכח רמת־גן (12), שנוצח בשמונת מישחקיו האחרונים.

השעה הראשית למישחקים 14.30.

טבלת הליגה הארצית

1.	הפועל י־ם	13	14–28	31
2.	הפו. חיפה	13	11–16	27
3.	הפ. טבריה	13	21–27	24
4.	מכבי יבנה	13	13–18	24
5.	הפועל ר"ג	13	13–14	21
6.	הפו. חדרה	13	19–21	19
7.	הפו. יהוד	13	20–21	18
8.	מכבי יפו	13	9–10	17
9.	הפ. בת־ים	13	14–11	15
10.	רמת־עמידר	13	17–14	13
".	מ. שעריים	13	17–14	13
12.	הכח ר"ג	13	15–12	13
13.	בי. נתניה	13	21–12	10
14.	הפועל עכו	13	20–6	5

מחר בציריך: הגרלת מוקדמות הגביע העולמי

ציריך (אי־פי). התאחדות הכדורגל הבינלאומית (פיפ"א) קבעה כאן אתמול את 6 הנבחרות המדורגות באיזור האירופי של מוקדמות הגביע העולמי. הגרלת כל הבתים תתקיים כאן מחר.

המדורגות מבין 32 הנבחרות האירופיות הן: מערב־גרמניה, ספרד, אנגליה, ברית־המועצות, דנמארק, בלגיה וצרפת.

אן.בי.אי.

הלייקרס ובוסטון ממשיכות להפסיד

ניו־יורק (אי־פי). שתי הגדולות של הליגה המקצוענית ממשיכות להפסיד. הלייקרס נחלו הפסד שישי בתישעת המישחקים האחרונים, 120–112 אחרי הארכה בוושינגטון. ג'ף מאלון 29 ומוזס מאלון 26 היו הבולטים בשורות הבולטס.

לארי ברד קלע 40 נקודות לבוסטון אבל זו נוצחה באולמה 124–119 ע"י דנוור נאגטס. היה זה הפסד ביתי ראשון לבוסטון בעונה הרגילה אחרי 34 ניצחונות רצופים. מייקל אדאמס הציב שיא קליעה אישי, 31 נקודות, לזכות דנוור.

צ'ארלס באארקלי ממשיך בהצגות מרשימות. בניצחון 94–86 של פילדלפיה על פורטלנד הוא קלע 38 נקודות וקטף 24 ריבאונדים. "סליפי" פלויד קלע את סל הניצחון 113–112 לזכות גולדן־סטייט, שניה לסיום המישחק נגד קליוולנד.

תוצאות אחרות: פיניקס — אטלנטה 117–105, דאלאס — סקרמנטו 125–98.

בראזיל — צ'ילי 1–2

אוברלנדיה, בראזיל (אי־פי). נבחרת הכדורגל של בראזיל, בהרכב חסר מאוד, ניצחה כאן את צ'ילי 2–1 (0–1) במישחק רעים. המישחק נערך בנוכחות של 14,000 צופים בלבד.

צ'ילי הובילה בשער של מרטינס בדקה ה־35. ואלדו השווה בדקה ה־47 ורנאטו הבקיע את שער הניצחון. [illegible] תארח בראזיל את מערב־גרמניה.

ביה"ד הצבאי גזר מאסר עולם על מוחמד אבו־ג'אבר מכפר קאסם ● אב בית הדין:

"התביעה היתה צריכה לדרוש עונש מוות לרוצחו של החייל שאלתיאל"

השופט: מדובר באזרח ישראלי שבגד בחובתו למדינה וביצע את מעשה הרצח תמורת בצע כסף ● בני משפחתו של הנרצח, עקיבא שאלתיאל, התפרצו נגד הנאשם וכמעט פגעו בו

מאת אורי ניר

בית הדין הצבאי בשכם גזר אתמול עונש של מאסר עולם על מוחמד אבו־ג'אבר (28), אזרח ישראלי, תושב כפר קאסם, שהורשע ברצח החייל עקיבא שאלתיאל באפריל 1985.

שניים משלושת השופטים בשכם סברו כי יש להטיל על הנאשם עונש מוות, ואב בית הדין אף מתח ביקורת על התביעה משום שלא דרשה להשית עליו עונש מוות. לדברי השופט, היה על התביעה לדרוש עונש מוות, שכן מדובר באזרח ישראלי שבגד בחובתו למדינה, וביצע את מעשה הרצח תמורת בצע כסף.

בני משפחתו של עקיבא שאל־תיאל התפרצו במהלך המשפט נגד הנאשם, וכמעט פגעו בו.

(ע). רצח החייל עקיבא שאלתיאל ארע ב־6.4.85. שאלתיאל המתין להסעה בצומת כפר־אברהם, שליד פתח־תקוה. הנאשמים הגיעו לתחנת ההסעה ושאלו את החייל להיכן הוא מעוניין להגיע. שאלתיאל השיב, כי הוא מעוניין להגיע לראש העין. יושבי המכונית אמרו, כי אכן יעד נסיעתם הוא ראש העין.

החייל פתח את דלת המכונית, נכנס ונסע עם שלושת המרצחים, כשהוא יושב במושב האחורי. בה־גיעם לכניסה לראש העין, המשיך נהג המכונית מזרחה, במקום לפנות לתוך העיירה. המנוח ביקש לרדת מהרכב. אולם באיומי אקדחו של ג'עבר קשרו אותו הנאשמים בחב־לים והרכב המשיך בנסיעתו.

בשהגיעו למקום בו תכננו לרצוח את המנוח, הורידוהו בכוח מהמכונית, כרכו חבל סביב צווארו וחנקו אותו למוות. לאחר מכן כיסו באבנים גדולות את גופתו, שנמצאה כעבור יומיים.

לחברי החוליה מיוחס גם ניסיון לרצח תושב הגדה שנחשד על ידם כמשתף־פעולה. הרצח נמנע כאשר שאמצעי הלחימה בהם תכננו הנאש־מים לרצוח נגנב ממקום המיסתור.

לחברי החוליה מיוחס גם ירי על אוטובוס ישראלי, שכתוצאה ממנו נפצע נהג האוטובוס.

פינגווינים — בפארק הלאומי

"עולים חדשים", 6 פינגווינים, הצטרפו למרכז הזואולוגי בפארק הלאומי ברמת־גן. הפינגווינים, מתנת גן החיות וויפסנייד שליד לונדון, בקעו באוגוסט. הם נמנים עם אחד מ־18 זני הפינגווינים. מקורם — בצ'ילה, שאקלימה דומה לאקלים בישראל. הפינגווין שייך לסידרת עופות המים. גופו דמוי סירה והוא מכוסה נוצות. בתוכן חמרה שיכבה אוויר ואת מקומה תופסת שיכבת שומן שבאה להגן על העוף מפני הקור. עיקר מזונו — חצי ק"ג דגי ים ליום. הפינגווינים מגיעים לבגרות מינית בגיל שנתיים. ושני בני הזוג משתתפים בדגירה ובטיפול בגוזלים עד גיל חודשיים. כל ששת הפינגווינים שהגיעו לרמת־גן מסומנים (בפרטים לסימון תינוקות, מתנת המרכז הרפואי על שם שיבא בתל השומר). כולם זכו לשמות פרטיים, בדרך כלל לפי סימנים המיוחדים להם בגופם: "צ'ינג'י", "לבנה", "שתי נקודות", "שלוש על אלכסון", "דבל יו" ו"און שב". (צילום עוזי קרן; כיתוב: א. קרן)

שוחררו 2 העריקים מאיראן; "לא רוצים להישאר בישראל"

(ע). קצין וחייל איראניים שערקו מצבאם והגיעו בדרך לא דרך לישראל, שוחררו אתמול מבית המעצר בכלא איילון, ועתה תלוי ועומד נגדם צו גירוש מהארץ.

השניים הגיעו לישראל דרך ירדן. האחד חצה בשחיה את מפרץ עקבה, והאחר עבר את הגבול ביבשה. הם נלכדו ונשפטו ל־3 ול־7 חודשי מאסר, בעוון כניסה בלתי־חוקית לישראל.

בג"צ הוציא צו על תנאי, המורה לשר הפנים לנמק, מדוע לא יורה על שחרורם. מועד מתן התשובה לבג"צ עקב הצו הוא מחר. אתמול שוחררו השניים ממעצרם, והם מתארחים בביתו של יהודי יוצא איראן ברעננה.

פרקליטם מסר כי ארגון הפליטים שליד האו"ם מנסה עתה למצוא להם מדינה שתסכים לקלוט אותם. השניים, כך אמר, לא הביעו עניין מיוחד להישאר בישראל.

שלושה חשודים שהתמחו בגניבת מזגנים מדירות באזור

מאת סופרת "הארץ"

עקב גל גניבות מזגנים בישוב אזור, הקימה משטרת מסובים צוות מיוחד, המשטרה מודיעה "עלה" על עקבותיהם של שלשה פורצים.

8 מתוך 12 מזגנים שנגנבו באחרונה מדירות באזור, כבר אותרו.

החשודים יובאו היום להארכת המעצר בבית־משפט בתל אביב.

בן 82 נספה באשדוד בשריפה מתנור נפט

7 נפצעו, ובהם שוטר וכבאי

מאת איתן רבין

מרצל מוסקוביץ, בן 82, תושב אשדוד, נחנק אתמול למוות, בשריפה שפרצה בדירתו מתנור נפט. 7 בני אדם, ובהם שוטר וכבאי, נפגעו מהשריפה.

במשטרת אשדוד התקבלה אתמול ב־15.00 הודעה כי דירה 34 בבלוק 2514 בשכונת אשטרום, עולה בלהבות. כוחות משטרה ומכבי האש ניסו לחלץ את הדייר, אך הוא הוצא מת מדירתו.

הדליקה התפשטה לדירות אחרות. שלוש דירות מהן ניזוקו קל.

בן 7 ירד מאוטובוס — ונדרס

(ע). יעקב תנובה, בן 7 תושב בני ברק, נהרג אתמול בבוקר, לאחר שאוטובוס דרס אותו. הנהג, אף הוא תושב בני ברק, בן 25, נעצר לחקירה.

5 ילדים מצור באהר נפצעו בידיהם מהתפוצצות

חשד: פרקו מטען חבלה או רימון

מאת עדנה ארידור

5 ילדים, בני 10 — 12, מהכפר צור באהר ליד ירושלים, אושפזו אתמול בבית החולים שערי צדק בירושלים, בשל פציעה בידיהם, כנראה מהתפוצצות.

ארבעה מהם פצועים קל, ויישארו עוד יום בבית חולים, למעקב. לחברם קטעו הרופאים שלוש מאצבעות כף ידו הימנית.

המשטרה סבורה כי הנערים פרקו מטען חבלה או רימון.

איים בסכין על בת 73 — ונמלט עם 8 שקלים

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בחולון

תושבת חולון, בת 73, נשדדה באיומי סכין בפתח דירת חברתה.

ממשטרת מחוז תל־אביב נמסר אתמול כי הקשישה התלוננה כי אלמוני, שפניו היו מכוסות בחולצה, שדד ממנה באיומי סכין את ארנקה שהיה בכיס חלוקה. הארנק הכיל 8 ש"ח בלבד. השודד נטל את הכסף, השליך את הארנק ונמלט.

"נסענו מהר כי פחדנו מיידוי אבנים"

מאת איתן רבין

טענה חדשה נשמעת כאחרונה בבית המשפט המחוזי בבאר שבע בעירעורים על עונשים שהוטלו על נהגים בבית המשפט לתעבורה: הנהגים טוע־נים "נסענו מהר בשטחים, מחשש שיזרקו עלינו אבנים".

בשבוע שעבר נשלל רשיונו של קצין צה"ל שנתפס נוהג במ־הירות מופרזת ברצועה, ובערעור שהגיש, השמיע טענה כזאת.

גם עובד במינהל האזרחי שנתפס על מהירות מופרזת, תוך סיכון חיי אדם, טען אותה טענה.

בית המשפט עדיין לא פסק בטענות אלה.

נחנך מכון לרפואה גרעינית בביילינסון

מאת עדנה ארידור

בבית החולים ביילינסון נחנך אתמול המכון החדש לרפואה גרעינית.

שטחו — 800 מ"ר, והוא ישרת אוכלוסיה של 25 אלף נפש, באבחון ובטיפול. המכון יקלוט 35% מפעילות קופת חו־לים ברפואה הגרעינית.

יחידותיה: אבחון וטיפול במח־לות בלוטת המגן, קרדיולוגיה גרעינית — לאיתור מוקדים של מחלות לב כליליות, הדמיה לב־דיקת תפקוד אברים בגוף.

יו"ר הנהלת קופת חולים, פרופ' חיים דורון, ציין בדברי ברכתו כי מ־15.2.88 יופעל המכון בשתי משמרות. המשמרת השניה תופעל מ־3 אחה"צ עד 11 בלילה.

רז'ו רץ הממתין לגירושו ניסה להתאבד בתליה בתאו בכלא רמלה

כרך קרעי סדין סביב צווארו, קשר אותם לחלון וקפץ, אך ה"חבל" נקרע, והוא אושפז

מאת ראובן שפירא

הפליט ההונגרי רז'ו רץ, העצור ברמלה וממתין לגרושו מהארץ, ניסה אתמול לפנות בוקר להתאבד בתליה. הוא ניצל בזכות ערנותו של סוהר, ומאושפז כעת במרפאת הכלא.

רז'ו רץ התפרסם בפרשת נישואיו לבת מושב נהלל נגה דרומי, (לבני הזוג ילדה קטנה). הוא עזב את אשתו ואת המושב, שבו אמור היה להשתקם, נעצר בתל אביב ונכלא לפני כמה שבועות, לאחר שהופעל צו גירוש מן הארץ, שהוציא משרד הפנים. הוא צפוי לגירוש בכל רגע, לאחר שתימצא מדינה שתהיה מו־כנה לקלוט אותו. לרץ עבר פלילי והוא מבוקש בידי כמה משטרות באירופה, בחשד שעבר עבירות רכוש.

ימים. במסגרת מאמציו להישאר בארץ. אתמול בשעה 3 לפנות בוקר לערך, שמע הסוהר התורן בשבועות שחלפו היה רץ שרוי במצב רוח קשה. הוא אף שבת שביתת רעב בכלא כמה ימים, במסגרת מאמציו להישאר בארץ.

אתמול שמע הסוהר התורן יחזקאל בניאשווילי רעשים מוזרים הבוקעים מהתא שבו כלוא רז'ו רץ עם עוד 5 עצירים. הוא ניגש לתא, הבחין ברץ מוטל על הרצפה וסביב צווארו כרוך סדין. הסוהר הזעיק תג־בורה, ורץ קיבל טיפול רפואי.

בדיקה העלתה, כי בשעה שחבריו לתא ישנו, כרך רץ קרעי סדין סביב צווארו, קשר אותם לסורגי החלון וקפץ. אולם הסדין נקרע, והוא נפל וחבל ברצפה. עתה רץ נתון לפיקוח במרפאת הכלא.

מס הכנסה פושט על אולמי חתונות, תזמורות וצלמים

100 חוקרי מס פקדו השבוע 8 אולמות בצפון וגילו העלמות

מאת סופר "הארץ"

נציבות מס הכנסה תערוך בימים הקרובים מבצע נרחב לגלות העלמת הכנסות באולמי חתונות, במסעדות ואצל צלמי חתונות ותזמורות לאירועים.

המשנה לנציב מס הכנסה, אברהם צרפתי, אמר אתמול כי במבצעי ביקורת התגלו באחרונה העלמות של הכנסות גדולות בענפים אלו.

על כל מנה מסמך

לקראת סוף שנת המס האחרונה, ב־31 בדצמבר '87, הוחלט להעמיק את הביקורת כדי להרתיע את הנישומים ולשפר את רמת הדו"חות.

באמצע השבוע פשטו 100 חוקרי מס הכנסה ומפקחי ניהול ספרים על 8 אולמות לאירועים בצפון. בבדיקות התבקשו בעלי האולמות, נגני התזמורות וצלמי התמונות והוידיאו להציג רישומי מס על הכנסותיהם. חוקרי המס אף בדקו אם בעלי האולמות גבו בפועל את התעריף שציינו בחשבוניות המס בעד כל מנה, וכן את מספר המנות.

במבצע התגלו העלמות הכנסות באלפי שקלים, והוחלט להמשיך בחקירה.

צרפתי ציין כי חוקרי המס מקפידים שלא להשבית את שמחת החוגגים, והפשיטות נערכות רק לאחר סיום האירועים.

הרוקחים הפרטיים ינתקו המגע עם משרד הבריאות

מיום א' — לא ימסרו דו"חות על מכירת תרופות, ובהם חלוקת סמים לנרקומנים ● הרוקחים מוחים על הסכמת המשרד לפתיחת בתי מרקחת של קופת חולים הכללית בחנויות של רשת קואופ

מאת עדנה ארידור

בעלי בתי המרקחת הפרטיים, החליטו לנתק כל מגע עם משרד הבריאות.

מיום א' לא יעבירו דו"חות על מכירת תרופות, ובהם חלוקת סמים לנרקומנים.

הרוקחים מוחים על הסכמת משרד הבריאות לפתיחת בתי מרקחת של קופת חולים הכללית בחנויות רשת קואופ. הרוקחים חוששים שהדבר יהיה תקדים לרשתות אחרות, המבקשות זה שנים אחדות להציג גם תרופות במדפיהן.

קואופ וקופת חולים הכללית הקימו עמותה שתתכנן ותנהל בתי מרקחת בחנויות הרשת.

בשלב ראשון יפתחו בתי מרקחת בחנויות הקואופ בכיכר דיזנגוף בתל־אביב, ובחנויות הרשת בראשון לציון, בבאר שבע ובפתח תקוה.

הקמת העמותה תואמת את החלטת ההסתדרות להגביר את הפעילות הכלכלית של קופת חולים ואת הכנסותיה, באמצעות יוזמה משקית.

ראשי הסתדרות הרוקחים חזרו וטענו כי לרשות קופת חולים, המבקשת לשפר את שרות חלוקת התרו־פות לחולים, רשת של 426 בתי מרקחת פרטיים, המסוגלים לספק את כל התרופות, בעלות נמוכה יותר.

היועץ של בלס חשוד שהעלים מס

(ע). היועץ המשפטי לשעבר של דוד בלס, נורי קנפורטי, החשוד בהעלמת מס על שכר טירחה שקיבל מבלס הובא אתמול לבית משפט השלום בתל אביב ושוחרר בערבות של 55.000 ש"ח.

חוקר מס הכנסה טען, כי נורי קנפורטי, החזיק עבור בלס מניות באמצעות במספר חברות, ביניהן בחברה בשם "לעום", שהוקמה בשנת 1983. הוא חשוד שקיבל שכר טירחה מדוד בלס, בין היתר באמצעות חברת "לעום". כדי להסתיר משלטונות המס שכר טירחה זה, הקים בשנת 1983 חברה בשם "מ.ע.ק.", כאשר בעלי מניותיה הם הוריו, יוסף ומאיה קנפורטי, אשר החזיקו עבור החשוד את המניות בנאמנות.

החשוד העביר כספים לחברת מ.ע.ק. ולא הצהיר עליהם בדו"חות ההכנסה שהגיש לשלטונות המס, בסכומים של כ־50 אלף דולר, טען החוקר.

האב יוסף קנפורטי הצהיר על ההכנסות האלה בדו"ח שהגיש לשל־טונות המס לשנת 1984, ושלטונות המס טוענים, כי כתוצאה מכך "חסך" הבן נורי, מס שהיה עליו לשלם, מאחר שאחוז המס השולי שלו באותן שנת מס היה גבוה ביותר לעומת אחוז המס השולי של האב יוסף.

בן 15 התלונן שנחטף כדי להיחלץ מעונשם של הוריו

מאת נורית אמיתי

נער בן 15 מרמת־השרון בדה סיפור חטיפה בגלל חששו מתגובת הוריו לאחר שמורתו תפסה אותו מעתיק בבחינה.

אתמול לפנות ערב הגיע הנער למחסום המשטרה בנמל התעופה בן־גוריון, וסיפר לשוטרים שנחטף בידי שני אלמונים כשרכב על אופניו ברמת־השרון. עוד סיפר כי עלה לטנדר פיג'ו ואחד החוטפים שמר עליו מאחור. השניים כיסו את עיניו. בשלב מסוים בנסיעה הוליט לנסות ולברוח מהטנדר, נאבק בהם, ורץ עד שהגיע למחסום.

הנער נלקח לחקירה אצל מפקד תחנת משטרת לוד ומרחב השפלה. לאחר שעות אחדות של חקירה הודה הנער כי בדה את הסיפור משום שנתפס מעתיק בבחינה, והמורה חייבה אותו להחתים את הוריו על פתק המציין זאת.

התברר כי הנער נסע באופניו מרמת־השרון לשדה התעופה, השליך אותם בצידי הדרך, רץ למחסום, ושם סיפר את הסיפור שבדה.

אנשי המשטרה הזעיקו את הורי הילד. ההורים הנרגשים הגיעו לתחנת המשטרה בלוד ולקחו את בנם.

אם אתה יודע לקרוא את המפה... תגיע לאזורי חן

בואו לראות - כבר מתחילים בפיתוח ובהקמת מועדון הספורט

הסתכל על המפה. אם אתה יודע לקרוא אותה נכון ודאי תגיע בעצמך למסקנה איפה כדאי לקנות היום דירה. זה לא מפתיע שהשכונה הטובה ביותר בישראל הולכת ומוקמת בימים אלה מצפון לשכונות הצפוניות של תל אביב.
"אזורי חן" הצפון החדש של תל אביב, נמצא במקום הטוב ביותר של גוש דן, ומי שמבין את הפוטנציאל הטמון באזור כבר הזדרז להבטיח לעצמו מקום. בין רוכשי הדירות ב"אזורי חן" תוכל למצוא רבים מאלו שהשכילו גם בעבר לקרוא את המפה, וקנו דירה בתוכנית ל, בבבלי, רמת אביב, או נווה אביבים.
בעוד כמה שנים, אולי כבר לא תוכל להרשות לעצמך לקנות דירה ב"אזורי חן", כי כמו בכל פרוייקט אחר שאזורים בונה, מגדל דיזנגוף, מגדלי דוד, גני אפקה - גם כאן המחירים יכולים רק לעלות. בימים אלה החלו עבודות הפיתוח של השכונה, והן כוללות הקמת מרכז ספורט חדיש, בריכת שחיה, מגרשי טניס, סלילת כביש טבעת המקיף את השכונה ומעניק לה צביון מיוחד, רחובות הולנדיים מרוצפים, מגרשי משחקים, מדשאות, מרכז קניות מודרני.
קרא נכון את המפה ותגיע ל"אזורי חן".
אנשי המכירות של אזורים מחכים לך במקום.

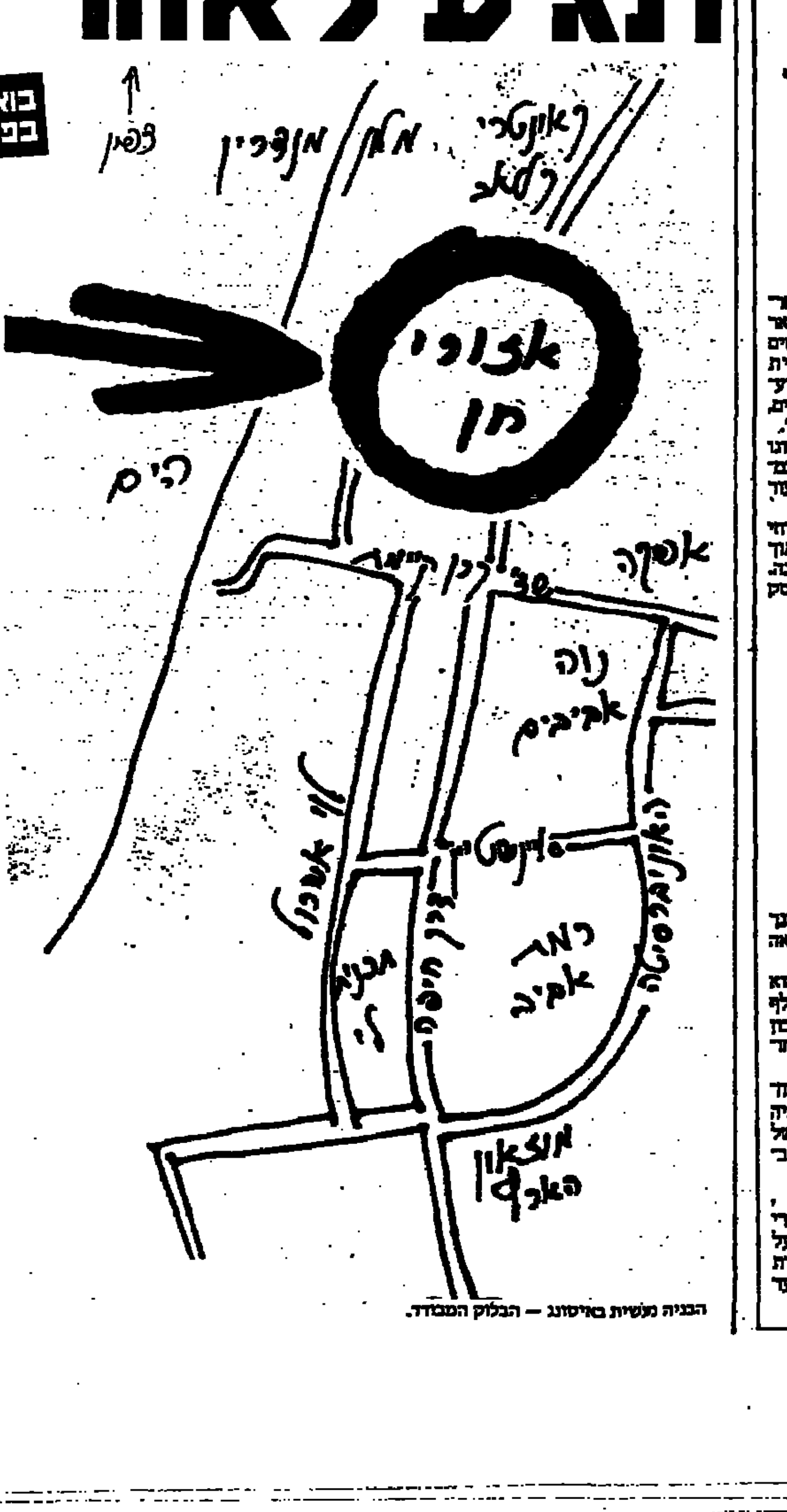

הבניה נעשית באיטונג — הבלוק המבודד.

אזורים

משרד המכירות באתר פתוח לשרותכם: בימים א'-ה' בשעות 10.00-18.00, ביום ו' בשעות 10.00-13.00, ביום שבת בשעות 11.00-18.00, טלפונים באתר "אזורי חן": 03-425370/1, 425478, 424915.

משרד מכירות ראשי, רח' דרויאנוב 5, תל-אביב (בית כלל בבסיס) פתוח בימים א'-ה' 08.00-17.00 וביום ו' 08.00-12.00. טלפון 03-5120388/9.

השכונה הטובה ביותר בישראל

אזורי חן

הצפון החדש של תל-אביב

صورة عن الاصل

מוזיאון ישראל, ירושלים

קורס למדריכים מתנדבים

הקורס מיועד למדריכים במוזיאון בעברית או בשפות אחרות שתחומי ההתעניינות או הלימוד שלהם הם: יודאיקה, ארכיאולוגיה, אמנות, אתנוגרפיה. הקורס יכלול תכנית הדרכה מקצועית במחלקות המוזיאון השונות שתועבר על־ידי אוצרי המוזיאון.

בוגרי הקורס ידריכו במוזיאון בהתנדבות.

- למעוניינים – נא לפנות לטלפון 02־698211 שלוחה 325, לפנה"צ.

למוסד ציבורי
דרושים בשכירות
בתים פרטיים בודדים
בני 4־2 חדרים + טלפון.
באזורים הבאים כולל המושבים בסביבתם.

1. ירושלים — מבשרת ציון.
2. אזור השרון.
3. נהריה.
4. קרית שמונה.
5. מטולה.
6. צפת.

ללא דמי תיווך.
טלפונים נא להפנות
ל־03–205504 03–205344

החברה הממשלתית לתיירות

מכריזה על

תחרות פומבית נושאת פרסים לשילוט בשפה העברית לאתרי תיירות בארץ

על ההצעות להיות קצרות ולבטא את העשייה התיירותית כערך לאומי

הצעות יש להגיש עד יום חמישי, 31 בדצמבר 1987, לפי הכתובת: החברה הממשלתית לתיירות

ת.ד. 2645 ירושלים, מיקוד 91026

דחפון
שרות הודעות מלבושי של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

מוזיאון תל אביב – מחלקת החינוך

פעילות ילדים לחופשת החנוכה

1. "לחתום... לצרף... להטביע...".
בעקבות התערוכה "אוצרות ארצות המקרא – אוסף אלי בורובסקי".
לכתות א'־ה, בשעות 9.00־13.00.
בתאריכים: 20.12, 21.12, 22.12, 23.12.
בבנין מוזיאון תל אביב, שד' שאול המלך 27, תל אביב. טל' 261297 ; 257361.

2. "באנו חושך לגרש...".
לכתות א'־ה, בשעות 9.00־13.00.
בתאריכים 17.12, 20.12, 21.12, 22.12, 23.12.
בביתן הלנה רובינשטיין, שד' תרס"ט 6, תל אביב. טל' 287196, 299750.
כרטיסים בקופות המוזיאון.
מספר המקומות מוגבל

תעשיות ביולוגיות
בקיבוץ בית־העמק
האגף הביו־רפואי

מחפש מועמד(ת) לתפקיד:

מנהל(ת) מדעי(ת) של האגף

התפקיד כולל אחריות כוללת לפרויקט מחקר ופיתוח בנושא מדיה שאיננה דורשת תוספת סרה.

על המועמד(ת) להיות בעל(ת) תואר PHD עם לפחות מספר שנים של נסיון בתרביות ריקמה.

נא לפנות לד"ר גרי בן עת, מנהל האגף הביו־רפואי.
בשעות היום: 04—960595
בערב: 04—960584

בתי־קולנוע

תל־אביב

אורלי – שגעון בחלל שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
אסתר – הבטלנים מאשתר 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.45
בית לסין – פרנקנשטיין הצעיר שישי 2.30, 11.30 פרע אילם מוצ"ש 11.15
בן יהודה – אבא גנוב שישי 12.00, 9.40, מוצ"ש 7.15, 9.30
גורדון – לאבד הבתולים בטיחואנה 7.15, 9.30
גת – הקיסר האחרון שישי 10.00, מוצ"ש 6.30, 9.30
דקל – קילברוד ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
דיזנגוף 1 – ז'אן דה פלורט שישי 11.00, 13.30, 9.45, 12.15 מוצ"ש 7.15, 9.45
צפון (המחודש) – ממן שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
שחף – הבלתי משוחדים ששי 9.40, 12.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
תמוז – מלך ליום אחד שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 7.30, 9.40
ראשים מדברים מוצ"ש 11.45
תכלת – גבי 7.30, 9.55
תל אביב – מלהטות 4 שישי 9.45–12, מוצ"ש 7.15, 9.30
פוקס (רמת אביב) – נשק קטלני שישי 10.00, מוצ"ש 8–10 שכרון חושים שישי ומוצ"ש 12.00 חצות
דיזנגוף 2 – לו היית כאן שישי 11.00, 13.30, 9.45, 12.15 מוצ"ש 7.30, 9.45
דיזנגוף 3 – גבר מאוהב שישי 11.00, 13.30 שם הורד מוצ"ש 7.15, 9.45
בית ציוני אמריקה – ג'ינג'ר ופרד שישי 2.30, הרז שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30 הזלילה הגדולה 11.45 בלילה
דרייב־אין – מלהטות 4 שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30, סקס שישי 12.15, מוצ"ש 12.00
הוד – ריקוד מושחת שישי 9.45–12, מוצ"ש 7.15, 9.30
רב חן:
חן 1 – מחלון חדר המיטות שישי 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50 הברוז שוה מליון שבת 11.00 בבוקר
חן 2 – מטאל ג'אקט שישי 9.50, מוצ"ש 7.25, 9.50 יום במלכודת שישי 12.15 שירת הדרום שבת 11.00 בבוקר
חן 3 – הוליווד בשחור שישי 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.25, 9.50 בלבי שבת 11.00 בבוקר
חן 4 – המכשפות מאיסטוויק שישי 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.25, 9.50 חברי הדרקון אליוט שבת 11.00 בבוקר
חן 5 – חמת מעבר לפינה שישי 9.55, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50 אי טי חבר מכוכב אחר שבת 11.00 בבוקר
לימור – ללא מוצא ששי 10־12, מוצ"ש 7.15, 9.30 מזר מכוכב אחד שבת 11.00
לב 1 – מלאכים בשמי ברלין שישי 13.30, מגדל הדבורים שישי 9.45, 12.10, מוצ"ש 7.30, 9.50
לב 2 – רנט ומירבל שישי 13.30, המשפחה שישי 9.45, מוצ"ש 7.10, 9.40 נרדפי החוק שישי 12.15
לב 3 – זקוף ת'אורן שישי 12.10, 9.50, מוצ"ש 7.40, 9.50
לב 4 – טמפופו שישי 9.50, 12.10, מוצ"ש 7.30, 9.50
מוזיאון תל־אביב – ממאו עד מוצרט מוצ"ש 7.15 קבקבי העץ מוצ"ש 9.30
מרכז ההוויה הישראלית – מי הנערה הזו 10.00
סינון (אלנבי המחודש) – המיצוץ שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.15, 9.40 מונטי פייטון – טעם החיים מוצ"ש 12.00
סינמה 1 – סגור לרגל שיפוצים
סינמה 2 – משפחת המלוכלכים שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
סינמטיק – קח את הכסף וברח 7.30 פרסונה 9.30
פאר – יופיו של החטא ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
פריז – לא יכולה בלי זה שישי 12.00 בצהרים, שישי 10־12 בע"ב, מוצ"ש 7.15, 9.30

ירושלים

אדיסון – ריקוד מושחת 7־9
אור־גיל – הקיסר האחרון 9.00
אורנע – הגורצה מסן פרנסיסקו 7.00, 9.15
בית אגרון – שודדי הכיורים שישי 2.00 בעקבות האוצר הרומנטי 3.45 ילדים חורגים לאלהים מוצ"ש 6.00 החברים של אלכס מוצ"ש 8.00
כפיר – ללא מוצא מוצ"ש ג'ושוע אתמול והיום מוצ"ש 10.00 השוטר מבברלי הילס 1 12.00
מיטשל – שגעון בחלל 7.00, 9.15
עדן – אבא גנוב 7–9
סמדר – זקוף ת'אורן 7.15, 9.15
רון – הבטלנים מאשתר 7.15, 9.15
תיאטרון ירושלים – ז'אן דה פלורט שישי 2.00, מוצ"ש 7.00, 9.30 מאמן שישי 2.30, מוצ"ש 7.00, 9.30

רמת־גן

אואזיס – הצייד שישי 10.00 מוצ"ש 7.30, 9.50
אורדע – אבא גנוב 7.15, 9.30
ארמון – הבטלנים מאשתר ששי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.45
הדר – שגעון בחלל 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
לילי – יופיו של חטא ששי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
שביט – הבלתי משוחדים 7.00, 9.30
רב גן 1 – מחלון חדר המיטות שישי 10.30, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50 הברווז שווה מליון 11.00 בבוקר
רב גן 2 – הוליווד בשחור שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50, אי.טי. חבר מכוכב אחר שבת 11.00 בבוקר
רב גן 3 – האלמנה השחורה שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.50 יום במלכודת שישי 12.15 שירת הדרום שבת 11.00 בבוקר
רב גן 4 – ללא מוצא שישי 10.00, 12.15, מוצ"ש 7.30, 9.50 קרוקודיל דנדי שבת 11.00 בבוקר

חולון

ארמון – טעם החיים מוצ"ש 11.30 אבא גנוב שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
ריגה – ללא מוצא 7.15, 9.30
מגדל – הבטלנים מאשתר שישי 10.00, מוצ"ש 7.30, 9.30
סבוי – מלהטות 4 שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
מוצ"ש קריית שרה – וולנטין וולד סינה 7–9

כפר סבא

חן – המכשפות מאיסטוויק 7.00, 9.15
עמל – המכשפות מאיסטוויק 7.00, 9.15

בת־ים

אורנים – מדונה 7.15, 9.30
עצמאות – מלהטות 4 שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30

חיפה והסביבה

אורה – ריקוד מושחת ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
אורלי – מגדל הדבורים 6.45, 9.15
אמפיתאטרון – מלון לצעירים 7.00, 9.15
חן – ז'אן דה פלורט שישי 10.00, מוצ"ש 6.45, 9.15
רב גת 1 – הקיסר האחרון שישי 10.00, מוצ"ש 6.00, 9.15
רב גת 2 – מחלון חדר המיטות 10.00, מוצ"ש 6.45, 9.15
שביט – מאמן 7.00, 9.15
פאר – הבטלנים מאשתר שישי 10.00, מוצ"ש 6.45, 9.15
עצמון 1 – ללא מוצא שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
עצמון 2 – מלהטות 4 שישי 10.15, מוצ"ש 7.15, 9.30
עצמון 3 – הבלתי משוחדים ששי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
רון – אבא גנוב 7.15, 9.30
קרן אור המחודש – מחוץ של סוכן מוצ"ש 6.30–9 ונבת תחתית מוצ"ש 11.30 בלילה

הקריות (חיפה)

אורות – אבא גנוב 7.00, 9.15
בית העם – מחפשי המטמון 7.00, מרדף לזהב 9.15
היובל – אני והחברה שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
ספיר – הבטלנים מאשתר שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
ניצן – מחפשי המטמון שישי 7.00, שם הורד מוצ"ש 6.45, 9.15
סביון – מי הנערה הזו 7.00, 9.15

טבריה

יד שטורית – אבא גנוב 7.00, 9.30

בית שאן

מתנ"ס – רובוקופ 9.15

ראשון לציון

ג.ג. רון 1 – אבא גנוב 7.15, 9.30
ג.ג. רון 2 – ריקוד מושחת 7.15, 9.30

הרצליה

דוד – ריקוד מושחת 7.15, 9.30
היכל – אבא גנוב 7.15, 9.30
מלון דניאל – לו היית כאן 7.15, 9.30
תפארת – המכשפות מאיסטוויק 7.15, 9.15

חדרה

חדרה – אני והחברה 9.15
חוף – מקבב חושני 7.00, 9.15

רמת השרון

כוכב – המכל האוהבת והמאהבת שישי 9.45, מוצ"ש 7.00, 9.30 בלייד ראנר שישי 11.45, שבת 13.15

נתניה

סטודיו – החמת מעבר לפינה 7.00, 9.15
שרון – אבא גנוב 7.00, 9.15
דור – האלמנה השחורה 7.15, 9.30

נס־ציונה

מופת – שומר ראש 7.00, 9.15

רחובות

בית העם – מטאל ג'אקט 7.15, 9.30
הדר – ללא מוצא 7.15, 9.30
חן – המכשפות מאיסטוויק 7.15, 9.30

פתח־תקוה

היכל 1 – אבא גנוב שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
היכל 2 – ללא מוצא שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
היכל 3 – ריקוד מושחת שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30

עכו

אודיטוריום – הבלתי משוחדים 7.00, 9.30

עפולה

היכל התרבות – לו היית כאן 9.00
מופתרון – מי הנערה הזו 9.00

קרית־אונו

מופת – בלוז למופש הגדול 7.00, 9.30
מוצ"ש – סוד ההצלחה שישי 10.00

צפת

בית אלון – קרוקודיל דנדי 7.00, 9.15

באר־שבע

היכל התרבות – התפוח המבכי שישי 10.00, שבת 13.00 במבי שבת 11.00
חן – המקצוען שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30

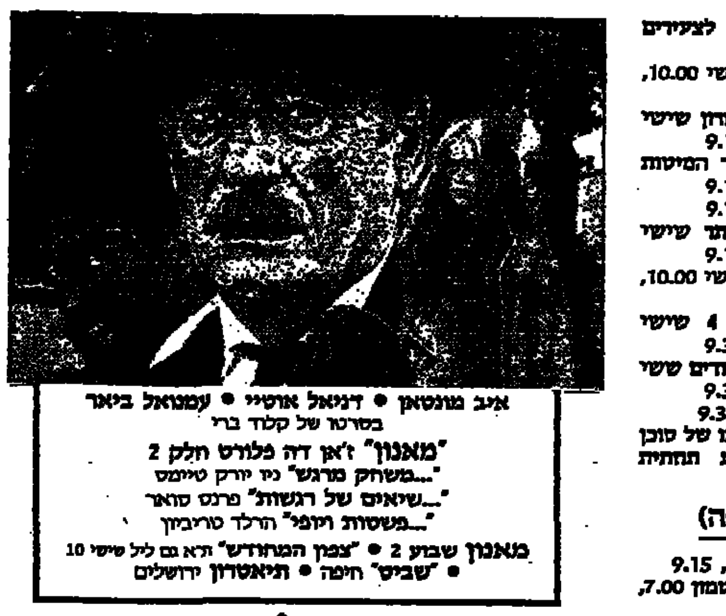

איב מונטאן • דניאל אוטיי • עמנואל ביאר
בסרטו של קלוד ברי
"מאנון" ז'אן דה פלורט חלק 2
"...משחק מרגש" ניו יורק טיימס
"...שיאים של רגשות" פרנס סואר
"...מעשות ויופי" הרלד טריביון
מאנון שבוע 2 • "צפון המחודש" ת"א גם ליל שישי 10
• "שביט" חיפה • תיאטרון ירושלים

---

ishtar
דסטין הופמן · וורן ביטי

איזבל אדג'ני
הבטלנים מאישתר
CHARLES GRODIN JACK WESTON

בכורה ארצית • "אסתר" ת"א • "פאר" חיפה • "רון" ירושלים • "ארמון" ר"ג • "מגדל" חולון • "ספיר" ק.ביאליק • "נעמן" ראשל"צ

יצירת המופת של
ברנרדו ברטולוצ'י

THE LAST EMPEROR
הקיסר האחרון
ג'ון לון · ג'ואן צ'אן · פיטר אוטול
צלם: ויטוריו סטורארו • מוסיקה: ריואיצ'י סקמוטו, דייוויד ביירן

שימו לב לשעות ההצגה	רב־גת חיפה ליל שישי: 10 מוצ"ש וחול: 6:00, 9:15	גת ת"א בכורה ארצית ליל שישי: 10 מוצ"ש: 6:30, 9:30 חול: 3:30, 6:30, 9:30

אורגיל י־ם מוצ"ש: 9:00 חול: 6:00, 9:00
החלה מכירת הכרטיסים לשבוע מראש בקופת הקולנוע ובמשרדי הכרטיסים

תיאטרון · בידור · מוסיקה

אסף אמ אהוד בנאי והפליטים
בית ברל כפר־סבא מחר מוצ"ש 12.12 ב־9.00 טל' הקופה 454104 לאן הערב 915566, ניסן 23424
ראשל"צ "צוותא" יום ו' 18.12 ב־10.00 טל' הקופה 961081
חיפה "בית־אבא חושי" מוצ"ש 26.12 ב־9.00 אביב אמרגנים 5461141

מתי כספי ריקי גל – מה זאת אהבה
גבעת חיים "בית־שרית" יום ו' 15.1 ב־10.00 כרטיסי מופע 053-330335 במשרדים ובקופה
תל־אביב "צוותא" יום ה' 21.1 ב־11.30, יום ו' 22.1 ב־10 וב־12.15, מוצ"ש 23.1 ב־9.00 כרטיסי "לאן" 247373 ובמשרדים
עמק "יד־למגינים" יום ו' 29.1 ב־10.00 אשורד בעם 290710

גידיגוב דרך ארץ
מפיק מוסיקלי: רמי קליינשטיין
חיפה "בית־אבא חושי" הערב יום ו' 11.12 ב־10.00 כרטיסי ברבר 384777 ובקופה 227850
תל־אביב "בית־החייל" מחר מוצ"ש 12.12 ב־9.30 כרטיסי הדרן, קסטל במשרדים ובקופה 5464251
אשקלון "רחל" יום ב' 14.12 ב־9.00
גבעת־חיים "בית־שרית" יום ו' 25.12 ב־10.00 קופטי־אשר 287057

דני סנדרסון "חכם על קטנים"
רמת השרון "צוותא" "יד־לבנים" הערב יום ו' 11.12 ב־10.00 כרטיסי השרון 496786 ובקופה
מחרה מוצ"ש יום ג' 15.12 ב־9.00 כרטיסי בטל 08-391927 הנחה לחיילים בתנ"ס
רמלה "ה. התרבות" 16.12 ב־9.30
ת' ירושלים 17.12 ב־7.30
רים "זואר" 18.12 ב־10.30
אשדוד "אשדוד" יום ב' 21.12 ב־9.30 קלית הקופה 287253

מופע ראש עם אבנר דן – תכנית בידור חדשה
חדרה "תוף" הערב יום ו' 11.12 ב־10.00 כרטיסים במשרדים ובקופה לחיילים 50% הנחה בקופה טל' 06-322202
ת"א אנד' דוהל בית דני מחר מוצ"ש 12.12 ב־9.00 כרטיסים בקופה. לחיילים הנחה בקופה טל' 382580, 37826
טבריה "יד־שטורית" יום ה' 17.12 ב־9.00 דני פלץ 297193

סוף היימן – להקה מקומית
חיפה "מועדון אל־פאשה" הערב יום ו' 11.12 ב־11.30
תל־אביב "פינגווין" יום ד' 16.12 ב־11.00
כרטיסים במשרדים ובערבי ההופעה בקופות הלהקה לבטוח הורינמן סדי הפקות 222995

בית ליסין

בעל שימושי מאוד הערב 11.12 ב־21.00 (הצגה ה־100)	אני וקשקשתא והכי הטלום לילדים – מחר שבת ב־11.30
ג'ורל וליזי – ג'ינג' רבינק שרה גרשון – הערב 11.12 ב־21.30	חנוך לוין ב'אל והפסוק אותו במילה' – מחר מוצ"ש 12.12 ב־20.30
ערב עם הזמרת קורין אלאל הערב 11.12 ב־23.45	ערב עם הזמר דני ליטני מחר מוצ"ש 12.12 ב־21.30
הקוץ של אבות – גילה אלמגור הערב 11.12 ב־22.00 – שפיים, מחר מוצ"ש 12.12 ב־21.00 – אבו־חייל. הצגת ה־150 – לא תותר כניסה למאחרים	פרנקי הלנגו עם רונן קופמן – א' 13.12 ב־22.00
פתשים הערב 11.12 ב־21.00 סיורית ק. דוד, מחר מוצ"ש 12.12, א' 13.12 ב־21.00 – יבנה "מופע"; ב' 14.12 ב־21.00 – ערד ק. "אורוך"	פסטיבל של פרוקס פרנקנשטיין הצעיר – היום 11.12 ב־14.30 וב־23.30, פרע אילם – מחר מוצ"ש 12.12 ב־23.30 כרטיסים בעיתונים. תכנון פרוחה צוות לתיאטרון

רח' ויצמן 34, ת"א טל. 257966, 216653 • ישראכרט

התיאטרון לילדים ולנוער

תרנגול כפרות

מאת אלי עמיר עפ"י ספרו. במוי: רזי אמיתי

משתתפים: גד אלון, רפי ברביבאי, עופר גולן, רחל דובסון, רויטל ימיני, יעקב כהן/דוד דנינו, לימור מוג'ה, משה מלכא, פרוספר מלכה, אהובה קרן.

מן העיתונות:
"שוב ראינו דבר מעניין בתיאטרון לילדים ולנוער... אוהי עבודה יפה." (בועז עברון "ידיעות אחרונות").
"מעשה חינוכי. הצגה חינוכית־ישראלית ממדרגה ראשונה. השחקנים הצעירים מעבירים אלינו מידה של כנות שהיא נדירה מאד על בימותינו." (אליקים ירון "מעריב")
"העיבוד לבמה עושה חסד עם הספר בעיקר הודות לביצוע היפה של רזי אמיתי ומשחק הצוות המשובח. הצגה חינוכית... מגרה לחשיבה. מומלץ." (מירי פז "דבר")

קיבוץ אשדות יעקב מאוחד יום א' 13.12 ב־9.15 וב־11.00	קרית־ביאליק "ספיר" יום ד' 16.12 ב־9.00 וב־11.00	
חולון מתנ"ס קריית־שרת יום ב' 14.12 ב־8.45 וב־10.30	ירוחם "מתנ"ס" יום ו' 25.12 ב־11.00	
אשכול מועצה אזורית יום ג' 15.12 ב־10.30	ת"א "נחמני" יום ו' 25.12 ב־11.00	

לפרטים: התיאטרון לילדים ולנוער, רח' צבי ברוק 1 ת"א טל' 291438, 295962, 03-281694

לאחר 2 עונות מוצלחות · עונה שלישית ביפו, בחויה הישראלית:

ליצן נופל על ליצן

מופע מבדר, מהנה ומצחיק עד דמעות – תוכנית חדשה, כתב יואל ריפל הערב יום ו' ב־22.30 בחוויה הישראלית – יפו טל' 8־813205

משתתפים: יואל ריפל, מוצי אביב, יעל עמית, יעקב תירוש
המשרד "סובר סאונד הפקות" טל' 929853, 052-929406

לילות קסומים בחוויה הישראלית

הערב יום ו' בשעה 22.00
- בני ברמן בשיריו
- השחקן והבדרן פרץ טלמור
- מוסיקה לריקודים באווירה מקסימה
- משקה ראשון + הישיבה סביב שולחנות

יפו העתיקה, רח' פסטר 4, טל' להזמנות: 8־813205

קבוצת התיאטרון נוה־צדק מציגה:

החייל הטוב שוויק

עפ"י יארוסלב האשק • עיבוד: רמי רונן • בימוי: אהרון אלמוג • תפאורה: משה שטרנפלד • תלבושות: אילת הרצו • מוסיקה: דוד אור • תאורה: זוהר שיף • אביזרים: יהודית גרינשטן • עוזרת במאי: יעל נזר
בהשתתפות: פסר גדיש, אליעזר אפלבוים, דרור סטליצקי עמי כץ, דור צוויגנבוים, שבתאי קונורטי, אודיה קורן

במרכז התיאטרוני נוה צדק באולם ע"ש ירון ירושלמי (כרטיסים בטל' 03-651241)
הערב יום ו' 11.12 ב־10 • מחר מוצ"ש 12.12 ב־9 • יום ב' 14.12 ב־9
המרכז התיאטרוני נוה־צדק רח' יחיאל 6 ת"א שהוקם בסיוע בנק לאומי לישראל

תיאטרוני ישראל

מחר מוצ"ש 12.12
תיאטרון הבימה:
מעגל הגיר הקווקזי: 21.00
"אנשים קשים": 21.00
מהדלה אגרות: באר־שבע 20.30
הערב/11.12 – איסטוויק: 19.00
התיאטרון הקאמרי:
אהבה מאוחרת – בית חיפה
תבלי משה – ת' ירושלים
להיבחם – האופרה הישראלית בקאמרי
שבתעמן – שבת 11.00 בבוקר

תיאטרון הבובות של הקומה השלישית מציג

החתול במגפיים

תוויה נפלאה לילדים ומצחיקה להורים

אם להבא יש אחיך... אצלנו 10 ש"ח לכרטיס!!

המשתתפים: דני שגב־עודד בארי־טלי שחרזאמי...
מחר שבת 12.12
בקומה השלישית–יפו
התיאטרון הקומה השלישית יפת 33, יפו
נא להזמין כרטיסים מראש, טל' 826712

המוזיאון לאמנות ישראלית רמת־גן

אירועי חנוכה

17.12 יום ה' ב־10.30	חויה במוזיאון הדרכה והפעלה להורים וילדים הדלקת נרות וסופגניות
18.12 יום ו' ב־10.30	חויה במוזיאון הדרכה והפעלה להורים וילדים הדלקת נרות וסופגניות
19.12 שבת ב־11.00	חויה במוזיאון הדרכה והפעלה להורים וילדים
20.12 יום א' ב־10.30	חויה במוזיאון הדרכה והפעלה להורים וילדים הדלקת נרות וסופגניות
ב־12.30	"שלום הלוך" תיאטרון ילדים עם קובי אסף
21.12 יום ב' ב־10.30	חויה במוזיאון הדרכה והפעלה להורים וילדים הדלקת נרות וסופגניות
ב־12.30	עדי עצמון "שרה ומשוחקת"
22.12 יום ג' ב־10.30	חויה במוזיאון הדרכה והפעלה להורים וילדים הדלקת נרות וסופגניות
ב־12.30	עדי עצמון "שרה ומשוחקת"

ניתן להזמין כרטיסים מראש במשרדי המוזיאון טל' 797717
מספר המקומות מוגבל

"מפגשים במוזיאון" קפה ומסעדה – הפתיחה בקרוב!
אבא הלל סילבר 144 טל' 797717 שעות פתיחה:
א'־ה' 9.00־21.00, 9.00־14.00, שבת 10.00־16.00

מוזיאון תל אביב לאמנות

רוי ליכטנשטיין

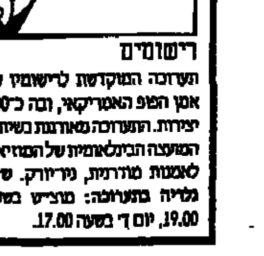

רישומים
תערוכה המוקדשת לרישומיו של אמן הפופ האמריקאי, ובה כ־300 יצירות. התערוכה מאורגנת בשיתוף המועצה הבינלאומית של המוזיאון לאמנות מודרנית, ניו־יורק. שיח גלריה בתערוכה: מוצ"ש בשעה 19.00, יום ד' בשעה 17.00

מארק שאגאל

מאה שנה להולדתו
כ־60 עבודות, המקיפות את כל שנות יצירתו של שאגאל. שיח גלריה בתערוכה: יום ה' ב־18.00
מארק שאגאל
(קומה/צרפת, 90 דקות, בצבע, קריינות באנגלית) סרטו של הרי רסקי. א'־ה' 13.12־17.12 ב־16.30

מנשה קדישמן

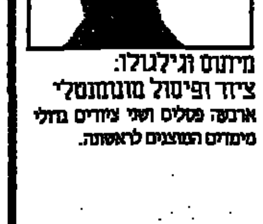

מיתוס וגילגולו:
ציור ופיסול מונומנטלי
ארבעה פסלים ושני ציורים גדולי מימדים המוצגים לראשונה.

אוצרות ארצות המקרא

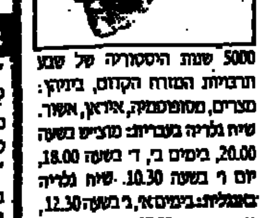

5000 שנות היסטוריה של שבע תרבויות המזרח הקדום, בינהן: מצרים, מסופוטמיה, איראן, אשור. שיח גלריה בעברית: מוצ"ש בשעה 20.00, בימים ב', ד' בשעה 18.00 יום ו' בשעה 10.30 · שיח גלריה באנגלית: בימים א', ג' בשעה 12.30 יום ה' בשעה 17.00

אמנות ישראלית

אוסף אמנות ישראלית
תצוגה הכוללת מבחר חדש ומורחב של אמנות ישראלית מאוספי המוזיאון, ובו עבודות משנות ה־60 ואילך.
התערוכה בביתן הלנה רובינשטיין

בחופשת החנוכה
"לחתום... לצרף... להטביע..." בבנין מוזיאון תל אביב. בתאריך: 12.12, לכתות ד'־ו'. כרטיסים בקופה.
"באנו חושך לגרש"... בביתן הלנה רובינשטיין בתאריך 17.12, לכתות: א', ב', ג', ד', ה'. כרטיסים בקופה.

קולנוע

עשור לקולנוע במוזיאון
הקרנות חוזרות חד פעמיות.
בתאריך 12.12 "ממאו עד מוצארט – אייזק שטרן בסין" בשעה 19.15
"קבקבי העץ" 21.30
13.12 "שואה – חלק א'" 18.00
14.12 "שואה – חלק ב'" 18.00
15.12 "יהוא הנביא" 19.15, "כי בי כי גרוזו"
16.12 "יפרולילה" 20.30, "דומה לא דומה" 21.30
שני סרטי ביכורים
ב־17.12 "ילדה גדולה" "עירית גרנוק", "ערבים" "אילה מנחם" בשעה 21.30

מוסיקה

קונצרט צהריים
שוברט, הגניה ראשונה, עורך י. זק. משתתפים: ל. אוזינר, מצו סופרן; ס. סמיילי, בריטון; י. יוסה, ניור. י. זה: בסיור הייס. יום ו' 11.12 בשעה 12.14
קול המקהלות
קונצרט מס' 2 "זמרי קאמרי" מנצח: י. אוידיס בירד בירמס, בריטן. יום ב', ד' בשעה 20.30

שעות הביקור במוזיאון ובביתן הלנה רובינשטיין: בימים א'־ה' 10.00־20.00, יום ו' 10.00־14.00, שבת 10.00־14.00 (ללא הפסקה) 19.00־22.00
מוזיאון תל אביב, שדרות שאול המלך 27, טל' 03-261297
ביתן הלנה רובינשטיין, רח' תרס"ט 6, טל' 03-287196

ויטבסקי פרילינג דובר

BERIOZKA
בן יהודה 77 טל' 03-223355
בריוזקה

כל ערב חגיגה
לא לרוסים בלבד
הזמרת וקיה בימים ג', ד', ו' – תזמורת בריוזקה בהילולה רוסית / בינלאומית.
- סעודת עוק על מיטב המטבח הרוסי
- 10 מנות לכל סועד • מצב רוח מרומם ומשקאות עד השעות הקטנות
כל יום רביעי – מועדון הלבבות לפנויים ופנויות – 15 ש"ח כניסה כולל משקה וכיבוד
כל יום חמישי ומוצ"ש – סנסציה!!! הזמרת הצבעונית אידית בפולקלור רוסי
היכונו לנשפי חנוכה החל מ־15.12
הזמינו מקומות מראש
סילבסטר גרנדיוזי בנוסח הצאר
מספר המקומות מוגבל – 110 ש"ח ליחיד.
בשבת צהרים ארוחה מרוסית והבנית מלאה
בריוזקה אידאלי לאירועים

קבלת מודעות 24 שעות בדחף
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל"הארץ", "הכותר האמנות", "חדשות הארץ" מתקבלות
24 שעות ביממה ב"דחף" דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
טל' 246363, 239952

הבורסה הארצית — הארץ חדשות

מפעלי תעבורה
למפעלנו באשדוד דרושים
1. מכונאי 2. סיכאי
לאחר שרות צבאי
לקביעת ראיון להתקשר טל:
בקבוצת כיתורים לישראל 08-533620-2; 057-39941

צילקון
מוצרי תעופה בע"מ
דרושים בדחיפות
מסגרים
הכשורים הדרושים
★ נסיון בריתוך CO_2.
★ ידע בקריאת שרטוט
מועמדים יפנו בדחיפות לגברת אסתי נוימן
טלפון: 04-962211
תנאים מצוינים למתאימים
- מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד

החריצות והדינמיות שלך!
הניסיון שלנו!!!
בוא ונפגש לשיחה על תפקיד
איש/ת יחסי ציבור
ומכירות
בחברתנו העוסקת בפרוייקטים
פרסומיים כל ארציים.
צלצל: אלינו ונקבע 7 03-378006

לארגון ציבורי דרושים
בתל-אביב ובחיפה
עוזר/ת ארגוני
בעל/ת כושר ניהול וארגון
יועץ/ת מס
אפשרות התמחות
מנהל/ת חשבונות
סוג 3-2 בעל/ת נסיון, לעבודה חלקית
עורך/ת פרסום
ידע ונסיון בפרסומים וחומר הסברה
מסחריים + רכש
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד
בצרוף קורות חיים (רצוי לצרף המלצות) אל
ת.ד. 47100 מ. 61470 ת"א עבור מספר 990

לחברה ארצית לשרותי כ"א
דרוש/ה
אחראי/ת השמה
ואבחון עובדים, קשר עם לקוחות
והרחבת השיווק
מועמדים בעלי נסיון ורקע טכני או
מכירותי, מהאזורים: באר-שבע /
רמלה / רחובות / נתניה / תל-אביב
מתבקשים לכתוב
לת.ד. 44971 חיפה 31448
— סודיות מובטחת —

למועצה מקומית כוכב-יאיר
דרושות בדחיפות
★ מטפלות מנוסות למעון
★ עוזרות גננות
★ ממלאות מקום
לגני ילדים ולמעון
לתאום פגישה ולקבלת פרטים
להתקשר בשעות אחה"צ והערב
לטלפון: 052-924020

עירית רעננה
דרוש/ה
ספרן / ספרנית
בוגר/ת אס"י
רצוי בעל/ת ניסיון. שעור המשרה 0.5
בדבר פרטים נא לפנות למנהלת הספריה
טל: 052-446856
ב. וולפוביץ, ראש העיר

הסתדרות מדיצינית
הדסה
דרוש/ה
עובד/ת סוציאלי/ת
לעבודה בעלת אתגר ביחידה
לפסיכואונקולוגיה בבי"ח כללי.
העבודה כוללת טיפול פרסני, משפחתי
וקבוצתי תוך השתלבות בצוות רב-מקצועי.
כישורים:
תואר בוגר בעבודה סוציאלית.
רצוי נסיון קודם בעבודה סוציאלית.
המעוניינים ישלחו תולדות חיים
למנהלת המחלקה לעבודה סוציאלית
ויתקשרו לקביעת ראיון
לטל. 02-422758, 02-446576

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתוספת מד"א טל' 101.
ירושלים 525155
תל-אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81533
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
סלפונים 03-433500
"שקמי" - שרות רפואי לקט (מ"א) שרות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19-24.
טל' 03-7549111 "שקמי" קוד מנוי 222
טלוק - שרות רפואי לקט (חיפה) בימי חול בשעות 19-24, בימי שישי 14-24, בשבת 08-24 טל' 04-380541 קוד מנוי 1665
שר"ן - שרות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום - 218820, 218898
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון כ"ד
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל-אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'-ה' בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה)
תל-אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
קשב לבית - שרות מיוחד לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
1500 איתורית 7549111
שר"ן - עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל-אביב 03-5461111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר-שבע 057-48111
מרכז רפואי באר יעקב 03-225958
מרכז מידע למטבי להרך מטעם "מעגלים"
א רה 11.00-13.00
ב דרך 16.00-18.00
רח' מאפו 13 תל-אביב
ארגון לשירות אדם - הגברה סיעודית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8

"הגר למלחמה באיידס - הסברה וסיוע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 03-290101, 03-203121. קו פתוח בכל יום ב' 19.30-23.00, ת.ד. 20633 תל-אביב
תורנות מדוקות בטלפון - דיזנוף ת"א - 611001, 24565, 241,259952 שעות ביממה דיזנוף ירושלים 226335 דיזנוף חיפה 645534

תורנות בתי חולים

תל אביב
רוקח - (ילדים, פנימית)
איכילוב - (כירורגיה)
ירושלים
הדסה ע"כ - (נשים, כירורגיה, אורטופדיה, עיניים, א.א.ג.)
שערי צדק - (ילדים, פנימית)

תורנות בתי-מרקחת

תל-אביב
ארלוזורוב ארלוזורוב 76 230746
מעיין הים שד' ים 98, יפו 814939
ירושלים
מרפאת רוממה הס"ג 28 523191
חיפה
פוזנר פוזנר 27 664073
חולון
הרי סוקולוב 70 842433
בת ים
מזור הרבנה רייך 20 583360
רמת-גן
הרצל הרצל 52 722572
נתניה
קופ"ח כללית ברודצקי 31 611123
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר
הקריות
הרמן סנטר מוריצון 715156
רחובות
בני ברק קופ"ח כללית בני משה 452581
חדרה
קופ"ח כללית רוטשילד 335884
מרכז מידע וייעוץ לנפגעים ע"י צוות מקצועי - ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות - אנונימי מביקה.
תל-אביב: ימים ב' ג' ד' - 16.00-19.00.
יום ו' שעות 8.30-11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' - 16.00-19.00
רח' הספרים 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתוספת מד"א טל' 101.
ירושלים 525155
תל-אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81533
נהריה 923335
רחובות 08-451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד-רמלה 08-221022

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
כלפונים: 03-433500
שר"ן - שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום - 669531, 668585
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
מכון כ"ד
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל-אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649
פתוחה בימים א'-ה' בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקורבנות אונס - 24 שעות ביממה
תל-אביב טל' 234819
ירושלים - 245554
חיפה - טל' 04-660111
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
תל-אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר-שבע 057-48111

תורנות בתי-חולים

תל אביב
רוקח - (ילדים)
איכילוב - (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
ביקור חולים - (ילדים, נשים)
הדסה ע"כ - (פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג.)

תורנות בתי-מרקחת

תל-אביב
כט פרישמן 66 237326
פרמה סיטי אודאנד 1 רמת אביב 417117
מוצא"ש - כט פרישמן 66 237326
פרמה סיטי אודאנד 1 רמת אביב 417117
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287489
מוצא"ש - מרפאת רוממה הס"ג 28 523191
חיפה
שפרינצק דרך צרפת 57 337544
חולון
תקוה כפר סטרומה 842428
בת ים
מזור הרבנה רייך 20 583360
רמת גן
רמת יצחק שד' ים 96 777506
נתניה
מקסים סלומון 2 617836
פתח תקוה
מרכז הנרקן אהרון קציר 40
הקריות
הרמן סנטר מוריצון 715136
רחובות
הנגב הרצל 196 473956
חדרה
קופ"ח כללית רוטשילד 335884

מרכזי מידע — אגד
02-304304 03-432777 04-549121

הסנה
מוגש כשירות לציבור על ידי
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

לסניפנו באשדוד
דרושים
★ מחלקה טכנית
★ כימאי/לבורנט תעשייתי
★ הנדסאי מכונות/אחזקה
★ צבעים תעשייתיים
★ מסגר מכני לקידוח
★ חרט קונבנציונאלי קוטר חריטה ממטר ומעלה
★ מחלקה משרדית
★ מנה"ח סוג 3
★ מזכירה אנגלית
אנגלית - שפת אם

אשדוד, רוגוזין 8
טל: 08-532221, 533644
רחובות, הרצל 187
08-455904

שרותי כוח אדם
דנאל

לישוב מעלה לבונה
דרושים
1. מטפלת
למעון ילדים
2. חצרן/תחזוקן
בעל רשיון נהיגה
בדבר פרטים נא לפנות
לטל' 02-244892
- רונית או מאיר

לחברת בניה ארצית במשרדה בירושלים
• מהנדס/ת תיכנון קונסטרוקציות
• שרטט/ת קונסטרוקציות מנוסה
תנאים טובים למתאימים
02-721157 בין השעות 08.00-16.00

למשרד תכנון קונסטרוקציה
דרוש/ה
מהנדס/ת בנין
הנדסאי/ת בנין
עם נסיון
02-637014, 632332

CI
INFRARED RADIOMETRY
ELECTRO-OPTICAL SYSTEMS
TESTING AND MEASUREMENTS
אנו חברה צעירה עתירת ידע המפתחת ומייצרת מערכות מדידה אלקטרו אופטיות באינפרא אדום.

MARKETING ASSISTANT

TASKS
— overseas contacts
— initiate marketing administration procedures
— public relations
— advertising administration
— computer report generation
— some typing, filing and data entry required

REQUIREMENTS
— mother tongue english
— computer experience preferred (DBASE III, Lotus, WF)
— ability to work independently
— marketing experience preferred
— full-time position

Contact: Ehud Gafni / CI-LTD.

5 ימי עבודה, הסעות, ארוחות במפעל, אוירה נעימה. טל. 06-543488
ת.ד. 147 אזה"ת מגדל העמק 10551

ORS
שרותי כח אדם
דרושים
1. רתכים
2. מסגרים
3. מכונאי תעשיה
4. חשמלאי מוסמך
5. מפ"מים/מחסנאים
• אפשרות תושבי רחובות וגדרה
• לעבודה קבועה
6. אחראי קו יצור
• בוגר ב"ס טכני
• לעבודה קבועה
7. מלגזנים
• אפשרות תושבי רחובות וגדרה
• לעבודה קבועה
8. מראיינת
• עדיפות לבוגרות קורס מאבחנות פסיכוטכניות
9. איש כוח אדם
• רצוי שליטה בשפה הפורטוגזית
• הכרחי בעל רכב
• לשבוע עבודה מקוצר
המעוניינים יפנו:
אשקלון רח' הרצל 2/3 טל: 051-22134 אשדוד: בנין המשרדים מרכז א' משרד 315 (מול משרד הפנים)
טל: 08-521855 קבלת קהל ימי א'-ה' 8.00-18.00, ימי ו' וערבי חג 8.00-12.30
הטובים עובדים קבע ORS

ק-ריידה
שרותי כח אדם בע"מ
לסניפינו בת"א, נתניה ורחובות
למחלקה הטכנית
★ כרסמים / חרטים בוגרי ב"ס מקצועי 4 שנות.
★ חרט מכשירן קורא שרטוט, בוגר ב"ס מקצועי, 5 שנות נסיון.
★ טכנאי בעל ידע ותיכנות C.N.C כושר ניהולי.
★ משחיזנים בוגרי ב"ס מקצועי, להשחזה עגולה
★ רתכי שריון / חשמל/CO_2 מנוסים.
★ מלחימים/ות מנוסים/ות. תנאים טובים.
★ חשמלאים מוסמכים לעבודות קבועות.
★ צבעים תעשייתיים / רכב מנוסים.
למחלקה המשרדית:
★ מזכירת מנכ"ל ע"א מנוסה + הדפסות.
★ קלדנית הנה"חש מנוסה, לאזור חולון.
★ כתבניות עברית, עברית-אנגלית.
★ פקידה + ידע טוב באנגלית.
★ מנהה"ש סוג 3 ומעלה, בעלי נסיון.
★ קופאים בעלי רקע בחשבונות, לעבודה באזור ת"א.
★ מזכירות ע/א אנגלית ברמת שפת-אם, עיבוד תמלילים ע/א, לעבודה בת"א בשעות אחה"צ.
★ תמליניות ע/ע"א מנוסות, רצוי ידע בתוכנת א"ב
לסניפינו בת"א ורחובות
★ סטודנטים לשמירה במפעל, פרופיל צבאי גבוה, 3 משמרות, מאזורים: יהוד, לוד, פ"ת, ת"א, ר"ג, חולון, רחובות, ראשל"צ.
★ טכנאי/ הנדסאי ייצור מנוסה בתחומים: קביעת תקנים, מדידת עבודה ושיפורי שיטות.
★ שרטט/ת מכונות מנוסה, לעבודה קבועה.
★ מהנדס כימיה לתהליכי ייצור, שנתיים נסיון, לאזור ראשל"צ-אשדוד.
★ מהנדס תעשיה וניהול מצטיין, שנתיים נסיון בתעשיה, רצוי במדידות זמנים.
★ תופרות לעבודה קבועה, לאזורים: אשדוד, רחובות ויבנה.
משרות קבועות, תנאים מצויינים, ארוחות והסעות
תל-אביב, דיזנגוף 158
טל. 5449850, 03-5449848
רחובות, הרצל 185 טל. 08-465277
נתניה, שמואל הנציב 17 טל. 053-338901
הכח שלנו הוא כח אדם. קריירה.

דרושים
• מהנדס תעשיה וניהול
עם נסיון של 5 שנים במקצוע
• מזכירה בכירה
• רתכי CO_2
• הנדסאי / טכנאי יצור
• הנדסאי חשמל
• איש תפ"י
שקר
חברה ארצית לשרותי כ"ח אדם

דרוש:
מהנדס מכונות
(פנסיונר)
לעבודה זמנית, עדיפות לבעל נסיון בתעשיה הפטרוכימית
04-258364 לשושנה

דרוש
אחראי מחלקת הקלטות וציוד אור-קולי
בעל יכולת ניהול צוות עובדים
לעבודה קבועה
לפנות בכתב יד לת.ד. 1480
ירושלים

למוסך באשדוד
דרושים
★ מחסנאי חלקי חילוף
★ מכונאי בעל נסיון
לפג'ו וסיטרואין
תנאים טובים למתאימים טל: 08-524558

שופר-סל
לסניף רמת השרון
דרוש/ה
עובד/ת מאפית
הכשרה תינתן במקום
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, אוסישקין 5 רמת-השרון
אוטובוסים 24, 25, 48, 525

מסירת מודעות
דרושים
ללוח העיר
בכרטיסי אשראי
לגב' יפה בטל:
293648
290697

לחברה גדולה דרושים
לסניף חיפה והצפון
מקדמי מכירות
למערכת פרוייקטים מיוחדים בתחום הפרסום ומבצעים לקידום מכירות
אם הינך:
★ לאחר שירות צבאי (גילאי 23-35)
★ בעל(ת) הופעה נאה
★ בעל(ת) כושר ביטוי
★ נחישות ונמרצות
★ נכונות לעבודת שטח מעניינת
★ יכולת עבודה גם בשעות לא שיגרתיות
★ בעלי נסיון בפרסום וקידום מכירות
★ עדיפות לבעלי כלי רכב
לבעלי נסיון ולמתאימים מוצעים תנאי העסקה מעולים
לקביעת מועד לראיון נא להתקשר לטל: 04-674365, 04-670022

לחברה בענף המזון
דרוש
* טכנולוג מזון
* אופה — קונדיטור
לפנות בכתב בפרוט קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 3779 ירושלים

חברת פארק המים ביבנה
(קנטרי קלאב)
דרוש
מנהל
מועמדים מתבקשים לפנות לטל:
08-436294, 08-438262
08-430039
בין השעות 14.00 ל-21.00 בערב

להר-אדר ישוב קהילתי
דרוש/ה
גזבר/ית-בחצי משרה
לעבודה מעניינת
ורבת אתגר
להתקשר לגליה
טל: 02-344718

למעון חדש לנכים בגילה
דרושה
אם — בית
תאור התפקיד:
– אחריות למערכת הטיפול האישי במעון, וביצוע תורניות העבודה של כ"א הטיפולי.
– תאום וביצוע של נושאי ההלבשה, התזונה, רכישות הציוד וכו'.
דרישות המשרה:
– השכלה בתחום הסיעוד, ניהול משקי וכלכלת בית או תחום דומה
– נסיון של 3 שנים בתחום הרחב של המקצוע.
נא לפנות למר שלמה אלישר טל' 02-719081
בין השעות 8.00-15.00

למפעל רהיטים במישור אדומים
דרושים
* מוכר
+ נסיון, תנאים טובים
* פקידה
* עובדים מקצועיים
ובלתי מקצועיים
02-353115

למכון ברוקדייל בירושלים
דרוש/ה
מנהל/ת יחידת עריכה ופרסום
הכישורים הדרושים: נסיון מוכח בהליכי הוצאה לאור ובעריכה ברמה גבוהה בעברית ובאנגלית, כושר ניהול.
ידיעת השפות עברית ואנגלית.
נא לפנות החל מיום ראשון לגב' עירון, טל' 02-668251

לארז כ. דיין דרושות:
תופרות מקצועיות
בכפר דרום, הסעה מובטחת, שכר הולם למתאימות
051-891983, 051-891627 ובערב 051-29075 לבקש את רותי

לבי"ח אלי"ן
דרוש/ה
טבח/ית
למשרה מלאה
מועמדים בעלי הכשרה מתאימה וניסיון יפנו בכתב לת.ד. 9117 ירושלים

לרשות שמורות הטבע
דרוש
אחראי למחסן
אחראי לארגון וניהול מחסן ממוחשב
דרישות: השכלה תיכונית, ניסיון של 3 שנים לפחות בניהול מחסן ומלאי. ידע בהנדרש
המעוניינים יפנו למשרדי רשות הטבע למילוי שאלונים, רח' ירמיהו 78 ירושלים

רים תעשיות מזרונים
למפעלנו בנתיבות
דרושים/ות
טכנאי/הנדסאי
תעשיה וניהול
לעבודה בתכנון היצור
★ רקע מקצועי מתאים
★ ידע במחשבים
★ נסיון בתעשיה יתרון
פקידת יצור
★ ידע בהפעלת מחשב
5 ימי עבודה בשבוע, תנאים סוציאליים ושרותי רווחה משופרים.
תנאים טובים למתאימים
לתאום פגישה לפנות ל"קוטי" בטל' 057-944426

מ. בר-גיאות ובניו
חברה להנדסה ובנין בע"מ
דרוש
מנהל עבודה ראשי
עם ניסיון והמלצות
לפנות לטלפון 02-661131/2

מרכז רפואי
ברזילאי אשקלון
דרושים
* נגר
לאחזקת מבנים ורהוט, ניסיון 5 שנים
* טכנאי מערכות
מים קרים, חמים והסקה. ידע בקריאת תוכניות
לפרטים נא לפנות טל' 051-45302, 051-45406

קלסיק נסיעות ותיירות בע"מ
ק. גת
דרוש
1. מנהל/מומחה למשרד
2. מזכירה עם תעודה של משרד התיירות
המעוניינים יפנו לטל: 051-884230, 051-888836

לשכת ההוצאה לפועל אשדוד
מכירה פומבית
למכירה טרקטור מסוג דויד בראון
שנת יצור 1984
אפשר לראות את הטרקטור במוסך סהר, אזור התעשיה הצפוני אשדוד
המכירה תתקיים במוסך סהר ביום שני 14.12.87 בשעה 15.15
בפרטים אפשר להתקשר לעו"ד בלק
טל: 08-531336
המוציא לפועל:
לשכת ההוצאה לפועל אשדוד

מנו"פ פנימייה חינוכית לנוער
דרושים
מדריכים/ות
חברתיים/ות
בדבר פרטים נא לפנות לטל: 825146, 04-823112

למשרד אדריכל קלנר
בהוד השרון
דרושים
1. אדריכל/ית עם נסיון
2. מבאי/ת עם נסיון
נא להתקשר
בעבודה: 052-914935
בערב: 052-22933

לרשות שמורות הטבע
דרוש/ה
רכז/ת
למדור תקבולים
תחומי הפעילות: גביה, בנקים, אשראי.
דרישות התפקיד: נסיון בעבודה דומה, כולל שימוש במחשב, כושר הבעה בכתב ובע"פ, ידע בהנהח"ש.
המעוניינים יפנו למילוי שאלונים, עד לתאריך 18.12.87 לרשות שמורות הטבע, רח' ירמיהו 78 ירושלים

זמן הדלקת הנרות

	ש"כ	מוצ"ש
ירושלים	3.59	5.15
תל אביב	4.17	5.15
חיפה	4.07	5.15

למשרד יבוא
דרושה
מזכירה
ידיעת אנגלית - הכרח
נסיון בהתכתבות - יתרון
טל. 03-5462799, 03-5462193

למפעל עתיר ידע
דרושה
מזכירת מנכ"ל
כישורים: ★ הדפסה עב/אנ
★ נסיון על מעבד תמלילים
למשרה מלאה 5 ימים בשבוע תנאים טובים
נא לפנות לת.ד. 33655 חיפה

לחברה צעירה ודינמית
מנהל חשבונות מנוסה
סוג 2
נסיון בהתאמות לקוחות
לפנות טל: 03-371261
לסבכה מיום א'

מתאם/ת חוזים
תאור התפקיד
★ אחריות על אדמיניסטרציית חוזי חומרה ותוכנה
דרישות התפקיד
★ 3 שנות נסיון בעבודה אדמיניסטרטיבית או מזכירות בכירה
★ בוגרת תואר ראשון
★ ידיעת השפה האנגלית
★ נכונות לעבודה מאומצת
★ יכולת השתלבות בעבודת צוות
המעוניינים יפנו בכתב יד עם פרוט רקע ונסיון מקצועי לחברת מערכות מחשוב ומדידה בע"מ, מחלקת כח אדם
HP מחשבים. הבחירה האינטליגנטית.
HEWLETT PACKARD
מערכות מחשוב ומדידה (CMS) בע"מ
רח' השלושה 11 ת"א 67060
ת.ד. 9501 ת"א 61094
מכירים בלעדיים

למכון לבריאות השן
לסניפינו בחיפה, תל-אביב, ירושלים
1. רופא/ות
שיניים לילדים
נסיון בפרוטטיקה
2. סייעות
בדבר פרטים לפנות:
ירושלים — טל: 02-715089, 713798
תל-אביב — טל: 03-377836
חיפה — טל: 04-666354/5

صكا من الامل

هكذا عن الاحتلال

חדשות כלכלה

רבים מעובדי "אל על" נמנעו אתמול מלהשתתף בטקס חנוכת המטוס החדש מדגם "בואינג 757", במחאה על יחסי העבודה המעורערים.
המטוס החדש המריא אתמול בצהריים בטיסת בכורה, מספר 331, לבריסל, ובו 128 נוסעים.
בטקס חנוכת המטוס השתתפו שר התחבורה חיים קורפו (בתמונה: בתא הטייס), מנכ"ל החברה רפאל הר־לב, פקידים בכירים בחברה ואנשי תעופה ותיירות.
השר קורפו התייחס בדברי ברכתו ליחסי העבודה בחברה, וקרא לצדדים לחדול ממשחקי יוקרה.
(כתב: זוהר בלומנקרנץ; צילום: יעקב כץ)

האוצר מציע: תשלום על אישורי מחלה ועל בדיקת אולטרה־סאונד

קצב מציע לאחד גביית מס אחיד עם ביטוח לאומי ● הממשלה תדון גם ביום א' בתקציב

מאת צבי זרחיה

האוצר מציע לגבות תשלום על בדיקות אולטרה־סאונד לנשים הרות, אישורים מרופא על מחלה, הפריות מבחנה, ניתוחים פלסטיים וניתוחים כירורגים, שביצועם התכוף אינו חובה לחולה אך הוא דורש לבצעם. הצעה זו הועלתה במקביל להצעה לגבות 4 ש"ח על ביקור אצל רופא ו־10 ש"ח על יום אישפוז.

גורמים בכירים באוצר מתחו אמש ביקורת על שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו, וטענו, כי מערכת הבריאות לא תשתחרר מתשלום על שירותים, שאם לא כן היא צפויה לקריסה מוחלטת.

הם טענו כי טיפולים רבים ניתנים כעת בלא תשלום, אף שאינם מוגדרים "טיפולי חובה", כגון: בדיקות "אולטרה־סאונד" לנשים הרות.

באוצר גם מציעים, לנצל ביעילות מתקני בריאות במשמרות שניה ושלישית, תמורת תשלום מהחולים. כמו כן מוצע לפתוח את מירפאות בתי החולים לפעילות עיסקית של תיירות מרפא, מחוץ לשעות העבודה.

שר העבודה והרווחה משה קצב, יציע מחרתיים לממשלה, לאחד את גביית המס האחיד שההסתדרות גובה עם מעוף הגביה של הביטוח הלאומי.

קצב אמר אמש ל"הארץ" כי ההצעה תחסוך כ־60 מיליון ש"ח לשנה, ובכוחה לפתור את בעיית הקיצוץ במערכת הבריאות או במערכת החינוך. בנוסף על כך, עקב איחוד הגביה יהיה אפשר לצמצם כ־1,000 משרות. על פי הצעתו, יפקיד הביטוח הלאומי אחת לחודש את סכומי הגביה של המס האחיד בחשבון בנק של ההסתדרות.

ההסתדרות מתנגדת, בעיקר משום שבאמצעות מנגנון הגביה של המס האחיד, גובים גם את מס הארגון ודמי החבר בהסתדרות.

במערך ובליכוד נערכים לדיון בתקציב המדינה ל־88', שיהיה מחרתיים בממשלה. שרים רבים מבקשים לשאת דברים, ולכן צופים שיימשך יותר מהמתוכנן. האוצר מעוניין להגיש את התקציב להצבעה בממשלה כבר מחרתיים, אך עקב ריבוי המשתתפים בדיון עדיין לא ברור אם תיערך ההצבעה. מהדיון ייעדרו השרים פרס, רבין ויעקבי, אך הם יוכלו להשתתף בהצבעה אם ישאירו מכתב, ובו אופן הצבעתם, בידי השר הממלא את מקומם.

שר האוצר מתח אמש ביקורת על שרי המערך על שהחליטו בשבוע שעבר להתנגד להצעת תקציב המדינה, בגלל תקציב הבריאות.

נסים אמר כי אין כל כוונה לקצץ בתקציב זה אלא לחזור לשמק התקציב שעליו הוחלט בשנים 86' — 85'. מערכת הבריאות לא קיצצה בשנים שחלפו את שהוטל עליה.

בכירים בליכוד אמרו כי יהיה אפשר להשיג רוב בממשלה להצעת התקציב בלי קולות המערך, אך אם יתנגדו שרי המערך למאמצי האוצר לייצב המשק — מקומם אינו עוד בממשלת האחדות הלאומית.

"ארגון נפגעי ששינסקי" — לכינוס מחאה ביום ב'

ישתתפו שרת הבריאות, מזכ"ל ההסתדרות ומנכ"ל ביטוח לאומי

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

"ארגון נפגעי ששינסקי" יכנס ביום ב' כינוס מחאה בירושלים, ובו אמורים להשתתף שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, מזכיר ההסתדרות, ישראל קיסר, ומנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, מרדכי ציפורי.

הכינוס יתריע על "הסכנות האורבות לחברה עקב ההמלצות המסתמנות בוועדת ששינסקי, כגון: המשך מיסוי קצבאות הביטוח הלאומי, ביטול זיכויים לתושבי עיירות פיתוח ולאמהות עובדות, הפסקת תשלום קצבאות ילדים והנהגת שיטה של זיכויי מס".

ראשי עיירות פיתוח בדרום הארץ הודיעו אמש על הצטרפותם לארגון.

בכינוס חירום בתל־אביב השתתפו אתמול ראש מועצת אופקים, יחיאל בנטוב, ראש עיריית אשקלון, אלי דיין, ראש מועצת שדרות, עמיר פרץ, ויו"ר תנועת האוהלים בירושלים, ימין סויסה.

המתכנסים תקפו את הכוונה לבטל את ההטבות לערי הפיתוח ולשכונות, למשפחות מרובות ילדים ולאמהות עובדות. הם הביעו דאגה מהמגמה לקחת מהשכבות החלשות ולתת לבעלי האמצעים.

ביום ב': עוד נסיון למכירת נכסי "אתא"

מאת יונתן שרמן ונורית בהנא

עוד ניסיון למכור את מפעל "אתא" ואת הקרקע שלו, ששטחה 61 דונם, ייערך, כנראה, ביום ב'. בדיון שהיה אתמול בבימ"ש המחוזי בחיפה לא נמסרה שום הצעה במחיר המינימום שקבע השופט אליעזר בר.

השופט פסק כי מחיר המינימום לרכישת "אתא" הוא 2.8 מיליון דולר. את ההצעה היחידה הגישה חברת הבניה "מישנאל", אך היא היתה נמוכה יותר — 2.55 מיליון דולר בלבד. בדיון אתמול השתתפו גם נציגי "כיתן", אך לא הגישו כל הצעה.

המפעל בקרית אתא הוא הנכס הממשי האחרון של המפעל שעדיין לא נמכר. הסיכוי למכירתו ביום ב' טוב, מאחר שהתייצבה קבוצה המתכוונת להציע לרכוש את המפעל במחיר המינימלי שדרש בית המשפט. "מישנאל" שוקלת לשפר את הצעתה לרכוש את הקרקע. "אם נרכוש את הקרקע, נשנה את ייעודה," אמר אתמול נפתלי ליבראור, מנכ"ל "מישנאל". בתום ישיבת בית המשפט.

"סולתם" תקצץ עלויות כשישובו כל העובדים

מאת יונתן שרמן

"סולתם" מתכוונת לקצץ בעלויות, בין היתר באמצעות קיצוצי שכר, כדי להגביר את כושר התחרות שלה.

הקיצוצים יקבלו תנופה אחרי 3 בינואר, המועד שבו ישובו כל העובדים שלא פרשו, לעבודה סדירה, אחרי יותר משלושה חודשים של השתלטויות מקצועיות או הופשה בתשלום.

בשלושת החודשים הללו, הועסקו במפעל רק עובדי קווי הייצור האזרחיים ועובדי תחזוקה, שהם כמחצית מ־880 המועסקים.

ד"ר אלעזר ברק, מנכ"ל "סולתם", אמר כי הקיצוץ בעלויות יכלול הקטנת שכר, הקטנת ההוצאות על רכישת חומרי גלם, ורייעול. לדעת ברק, היעד העיקרי שיש לפעול להשגתו הוא הורדת עלויות העבודה הגבוהות, המקשות על הפעילות במישורים המקומיים והבין־לאומיים, לנוכח הכנסות של מדינות אחרות לסכסך את התעשיות שלהן המתחרות ב"סולתם".

ברק מסר כי מאמץ מיוחד ייעשה להגברת מאמצי השיווק, ובכלל זה באמצעות סוכנים ישירים של החברה, ולא רק באמצעות חברת הסחר של משפחת זבלדוביץ (בעלי מניות בחברה), שמאז ומתמיד ריכזה את מרבית הסחר הבין־לאומי של "סולתם".

ב"כור" מתכוונים לפעול לצמצום עובדי החברה, ל־700 — 750.

לפני שלוש שנים הועסקו ב"סולתם" כ־2,000 עובדים, ומחזור המכירות של המפעל הגיע ל־140 מיליון דולר, לעומת כ־50 מיליון דולר השנה.

הבנק לפיתוח התעשיה ירכוש הבנק לחקלאות — בלי עובדים וחובות

מאת אבי גנאור

נראה שהבנק לפיתוח התעשיה מתכוון לרכוש רק את עסקיו ורישיונו של בנק החקלאות, בלי העובדים וההוצאות, על אף דרישת שר החקלאות מהאוצר שכוח האדם יקוצץ לאחר שישלם המיזוג, ויחול על עובדי שני הבנקים כאחד.

לפי ההסכם המתגבש, ינהלו מנהלי הבנק הנוכחיים, ולא הבאים, את המו"מ על פרישת העובדים. בדיון בבית משפט בבקשת העובדים להוציא צו מניעה נגד הליכי המיזוג, נאמר שהאוצר מתחייב לשאת ולתת עם עובדי הבנק לחקלאות על פרישתם. הליך זה ילווה במאבק על גובה הפיצויים שיוענקו לעובדים שיפרשו: האוצר מציע פיצויים מוגדלים בשיעור 175%, ואילו העובדים דורשים 375%.

מחכים למכתב השיפוי מהאוצר

שר האוצר נפגש שלשום עם ראשי הבנק לחקלאות ושמע כשעתיים את עמדותיהם. בתום הפגישה פסק שהמו"מ על מיזוג שני הבנקים יימשך.

גורמים בבנק לחקלאות מסרו אתמול שהמיזוג יקום או יפול על נושא מכתב השיפוי שהבטיחו לפני כמה שבועות נציגי האוצר לראשי הבנקים הגדולים. מכתב השיפוי מהווה ערבות על חובות הלקוחות של הבנק לחקלאות שיועבר לטיפול הבנק לפיתוח התעשייה.

בכירים בבנק לחקלאות מסרו שאם ייסוג האוצר מהתחייבותו ויציג לפני ראשי הבנק לפיתוח התעשיה תנאים פחותים מאלה שעליהם התחייב, עשויים ראשי הבנק לסגת מכוונתם למיזוג עם הבנק לחקלאות.

אל־על מוכנה לשלם לטייסים 12.5% על השקלים במשכורת; הטייסים: על כל המשכורת

מאת זוהר בלומנקרנץ

הנהלת "אל על" מוכנה לשלם 12.5% תוספת שכר על המרכיב השקלי של משכורת הטייסים, ואילו הטייסים מבקשים להחיל את התוספת על כל משכורתם.

במשא ומתן בין הטייסים להנהלה נדונה גם שאלת העלאת גיל הפרישה, שהוא כעת 60 שנה. נציגי הצדדים הגישו נתונים התומכים בעמדותיהם. מפרק החברה הביא ממצאי מחקרים בקיבוצים המלמדים על ירידה בהיזונות ובכושר העבודה אחרי גיל 60. הוא הסתמך גם על פרסומים בכלי התקשורת על הבטיחות בטיסות החברה, ואמר כי לא היה רוצה להביא לידי הידרדרות בתחום זה באמצעות העלאת גיל הפרישה.

לעומת זו, הביאו נציגי הטייסים דוגמאות מחברות תעופה בחו"ל. החברה בקנדה דורשת מהטייסים להמשיך לטוס אחרי גיל 60. כך גם באיסלנד ובמלטה.

בנושא זה לא הושגה כל התקדמות.

בנושא השכר, עם המעבר מתפקיד קצין ראשון לקברניט, גובשה טבלה לתוספת תשלום, אך לא הושגה הסכמה.

אם ייחתם הסכם העבודה — יחול למפרע מ־1 בספטמבר 86'. אם לא ייחתם עד סוף החודש, יווצר איחור בהליכי הסכמי השכר, שכן לאחר תאריך זה עובדי החברה, וכהם הטייסים, כבר אמורים להציג את דרישותיהם להסכם העבודה לשנה הבאה.

שביתת פתע בבל"ל — לאחר שכבר נחתם הסכם לשנתיים

מאת אריה לביא

עובדי בנק לאומי השביתו אתמול אחרי־הצהריים את סניפי הבנק בכל הארץ. החלטת הוועד הפתיעה את ההנהלה, שכן ביום שלישי נחתם הסכם־שכר לשנתיים — 1987 ו־1988. על ההסכם חתמו נציגי ההנהלה, הוועד וההסתדרות. זו הפעם הראשונה שבמערכת הבנקאות נחתם הסכם עבודה לשנתיים.

עובדי הבנק טוענים, כי ההנהלה חזרה בה מההסכם. וזוהי הסיבה בגללה השביתו את הסניפים. היום תתנהל העבודה בסניפים כרגיל, אך ביום ראשון יתכנסו מוסדות הוועד עובדי בנק לאומי לדיון בהמשך הצעדים.

עובדי הבנק אינם מוכנים לפרט את הסעיפים בגללם החליטו לנקוט בעיצומים או לחזור בהם מההסכם, אך בדיקה מגלה, כי טענות העובדים מתייחסות לא להסכם עצמו, אלא לסוגייה, מי רשאי לפתוח את ההסכם לשנת 1988.

שני הצדדים סיכמו לצרף להסכם, מכתב ביחס לשאלה מי רשאי לפתוח את הסכם השכר לשנת 1988. ההנהלה הציעה בנושא זה שתי חלופות:

- שני ראשי הוועד, יחד עם ראש חטיבת המינהלה, יוכלו להחליט במשותף על פתיחת ההסכם.
- להתיר את ההחלטה בידי אלקנה לבקוביץ, ראש חטיבת עובדי הבנקים בהסתדרות.

נודע שהוועד דחה את שתי ההצעות והתעקש על כך שרק הוא יוכל, באופן בלעדי, להחליט על פתיחת ההסכם, אך לכך התנגדה הנהלת בנק לאומי.

בעקבות עמדת הוועד, הציעה ההנהלה לחזור להסכם שיהיה לשנה אחת — 1987, בלא לחתום על הסכם לשנת 1988, שפתיחתו שנויה במחלוקת. ההנהלה הציעה 7% תוספת ל־1987, שמהווים 5% עלות לבנק והחזר ימי חופשה.

הוועד לא קיבל את ההצעה, וכך הוחלט לפתוח בעיצומים. מהנהלת בנק לאומי הביעו צער על החלטת העובדים, במיוחד בגלל שהצעדים הוכרזו בלא להודיע על כך מראש.

לחיצה בכפתור ואנו באים לעזור

לחיצה על לחצן המצוקה של מוקד 99 מזעיקה מיד לביתך שומרים חמושים, אשר יסכלו כל פגיעה בך או ברכושך, ויסייעו לך בכל מקרה בו נדרשת לך עזרה מיידית.

פרטים והרשמה
מוקד 99 רח' כנרת 15, בני ברק
טל. 03-707131-2

מוקד 99
מקבוצת "השמירה" בע"מ

תשואת קופות הגמל השתפרה ב־87' עקב הרפורמה בשוק ההון

נכסי הקופות — 21 מיליארד שקל

מאת יהודה שרוני

הרפורמה בשוק ההון, שהונהגה באפריל 1987, בעניין קופות הגמל הבנקאיות, שיפרה את תשואתן.

במסגרת הרפורמה חדל האוצר להנפיק אגרות חוב מיוחדות לקופות, ומנהלי הקופות חוייבו לרכוש אג"ח הנסחרות בבורסה. עליות השערים בשוק אגרות החוב, מאפריל, ישפרו השנה את התשואות בשיעור ריאלי של כאחוז לעומת השנה הקודמת, ל־6% — 5.5%.

השנה חל גידול רב בנכסי קופות הגמל, מ־13.2 מיליארד ל־21 מיליארד. הגידול נובע הן מצבירה נטו והן מעליה ריאלית בתשואה.

גידול בקופות גמל בדיסקונט

נכסי קופות הגמל של בנק דיסקונט גדלו השנה ב־10% מבחינה ריאלית, ל־3.4 מיליארד שקל. נכסים אלה מהווים 21 אחוז מכלל נכסי קופות הגמל. ב־4 קופות גמל שהבנק מנהל — תמר, גפן, שקמה והכללית לפיצויים — יש 780 אלף חברים. 28 אלף השכבות חדשים נפתחו לפני שבועות אחדים כשהבנק ערך מבצע הפצה מיוחד בקופת הגמל "תמר".

האזינו הערב
19.00 — גל ב'
ב"כור השבועי"
אורי אגמי ואריה בראון
על
"עמל"

הלוח הארצי

הארץ חדשות

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
10 ש"ח כולל מע"מ

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הדרום הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

קבלנים מציעים

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

קוטג'ים

[illegible]

בהלוואה
מבנק טפחות
אתה יכול לקנות,
לבנות לשפץ או
להרחיב את
הדירה
לפרטים
הבנק בירושלים:
02-219111
02-285145
02-815090 02-815093
ירושלים

פנטהאוזים

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

3—3.5 חדרים

[illegible]

מתקבלות
הזמנות
ללוח
כל העיר
02-247118
לבעלי כרטיס
אמריקן אקספרס
ויזה
וישראכרט

2—2.5 חדרים

[illegible]

1—1.5 חדרים

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

דירות בדמ"פ

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

קורת-גג

[illegible]

מכוניות

אודי

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

אופל

[illegible]

אלפא

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

אוסטין

[illegible]

ב.מ.וו.

[illegible]

דייהטסו

[illegible]

דלתא

[illegible]

וולבו

[illegible]

מרקורים

[illegible]

מרנדים

[illegible]

מלבום

[illegible]

מנדרים

[illegible]

לנצ'יה

[illegible]

מסחריות

[illegible]

סיאט

[illegible]

סיטרואן

[illegible]

סובארו

[illegible]

מרצדס

[illegible]

משאיות

[illegible]

פולקסוואגן

[illegible]

פורד

[illegible]

פיז'ו

[illegible]

פיאט

[illegible]

קימן

[illegible]

רנו

[illegible]

אופנועים

[illegible]

ביקוש רכב

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

חוק הזדמנות
שווה בתעסוקה
תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור
לסרב לקבל אדם לע-
בודה מחמת מינו או
מחמת היותו נשוי או
הורה אלא אם אופיו
או מהותו של התפקיד
מונעים קבלתו של בן
אחד המינים לעבודה
הנדונה.
העבריינים צפויים
לעונש על-פי החוק.

صكنا من الأهل

مكذا عن الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ירושלים

ORS
שירותי כח אדם

לאו.אר.אס ירושלים,
טלפון: 242152, 242159
דרושים:

* כוכירה בטמון המטויה זו לטתוח רמה זפה עם אנגלית
* מזכירה כללית להנהלת חשבונות
* קלדנית מעולה לישוב
* מזכירות/כתבנות
* לקלדנית בטמוסים/ריטקטים
* טכנאי מכניקה
* עובדי ניקיון
* טכנאי חשמל

רח' אבן ישראל 5 (מול קולנוע עדן)

הטובים עובדים קבוע ORS

או.אר.אס.

● רח' אבן ישראל 5, טל': 242152/9

לוח

דנאל

החברה לשירותי כח-אדם

למתאימים: שכר גבוה במיוחד ותנאים סוציאלים הכוללים:

חופש, הבראה, ימי חג, מתנות, ביגוד ועוד

מחלקה טכנית

מהנדס מכונות 3 שנים ניסיון במעבר חום, שליטה מלאה בעברית ואנגלית.

★ מהנדס/טכנאי/חשמלאי מוסמך ניסיון מוכח בניהול צוות עובדים ופיקוח.

★ חשמלאי ראשי + רשיון למתח גבוה.

★ מפקח מכירות לריכוז צוות מפיצים ומוכרים עם ניסיון מוכח בניהול מכירות בהיקף גדול, בענף המזון בלבד.

★ מסגר רתך מנוסה לעבודה קבועה.

★ מלגזנים למבחר משרות.

★ מפעילי מכונות אוטומטיות בשכר גבוה + הסעות + ארוחות.

★ חרטים/כרסמים קונבנציונלים מנוסים למספר משרות.

★ משחזן עם ידע וניסיון בהשחזה עגולה.

★ פנסיונר צעיר ידע בקריאת שרטוט טכני, נגרות, מסגרות ותחזוקה כללית למשרה חלקית בשעות משתנות.

★ אחות למפעל עתיר ידע וניסיון בטיפול נמרץ, הדרכה ורפואה מונעת לניהול מרפאות המפעל במשרה מלאה.

מחלקה משרדית

★ מנה"חש סוג 3—2 אנגלית טובה + מיחשוב + ניסיון שנתיים למפעל עתיר ידע

★ מזכירות אנגלית, עברית + עיבוד תמלילים + ניסיון מזכירות ל־5 ימים בשבוע במפעלים.

★ לשעות 14.00—18.00 מעבדת תמלילים וורדמיל 418 + עבודות מזכירות.

★ לעבודות מזדמנות מזכירות, קלדניות, מעבדות תמלילים עברית ו/או אנגלית.

★ כתבנית אנגלית למח' יבוא יצוא של מפעל.

בדבר פרטים נא לפנות לסניפינו:

ירושלים: רח' בן יהודה 7
טל' 222176/7, 02-242801

מוכרים/ות

מחלקה טכנית

הילה

עוזרות ומטפלות

חבר

מחסנים

משרדים

תיגבור

אביב

הלוואות

חנויות

ביקוש עבודה

רפואת שיניים

עסקים

מנפאואר

מבני תעשייה

מגרשים

אולמות

מכירות ושירותים

אבידות

אסטרולוגיה

טלוויזיות

מציעים למכירה

בריאות

חוגים

כלי נגינה

מוסיקה לאירועים

פסנתרים

ציוד בניין

צילום

רפוי והרזיה

בתי אבות

מכירות חיסול

מקררים

מוכרים

אבידות ומציאות

שונות

בעלי חיים

מחשבים

ספרים

עבודות יד

חברה טובה

חוגים

עבודת פרך

שיעורים פרטיים

רהיטים

חימום והסקה

שירותים

חברה טובה

מכונת כביסה

מוכרים

שידוכים

הברזות

דירות למכירה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

2.5 — 2 חדרים

שכ"ח

בהלוואה
מבנק טפחות
אתה יכול לקנות,
לבנות, לשפץ או
להרחיב את
הדירה
לפרטים:
מרכז מסחרי ד' רח'
בית שפירא אשדוד
08-552335
מצדה מרכז רגב ב"ש
057-76183
רח' הרצל 65 רמלה
08-230939

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אלפא רומיאו

אמריקאיות

הילמן

סובארו

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

מסחריות

משאיות

הצעות עבודה

עוזרות ומטפלות

ביקוש עבודה

הלוח הארצי

כאן דרום

אזור הדרום

עסקים

חנויות

מבני תעשייה

חקלאות

מציעים למכירה

מחשבים

שידוכים

שופר-סל

אנו מציעים לך להצטרף לחברה דינמית המתפתחת ללא הרף.
חברתנו מציעה לך מעוגנות תעסוקתית,
קידום מקצועי ואישי, תנאי שכר תחרותיים בענף,
הדרכה ותנאים סוציאליים משופרים.

דרושים לנו לעבודה מיידית
בסניף "חורב" החדש
במרכז אחוזה חיפה

★ סגן מנהל סניף -
בעל נסיון מוכח בנושאי כלי בית וביגוד

★ עובדי/ות מחלקת ביגוד
וכלי-בית - נסיון קודם - יתרון.

★ עובדי/ות מאפיה וקפיטריה

★ מנהל מחלקת ירקות

★ עובדי מחלקת ירקות

★ מנהל מחלקת בשר

★ עובדי מחלקת בשר

★ עובדי מחלקת חלב

★ עובדות מעדניה

★ עובדים כלליים

★ סדרני סחורה

★ קופאים/ות

★ קלדנית

אין הכרח בניסיון קודם - הכשרה תינתן במקום.
אפשרות העסקה במשמרות: בוקר ואחה"צ לסירוגין (לא מפוצל).

ראיונות יתקיימו ביום ראשון, 13.12.87, בין השעות 09.00-14.00,
בהיפרכל צומת הצ'ק-פוסט חיפה.

קלא

קלא חברה למיכשור (ישראל)
KLA Instruments (Israel) Corporation

למפעל עתיר ידע במגדל העמק
דרוש/ה

מהנדס/ת מחשבים מצטיין/ת

עבור פרוייקט מתקדם בתחום המיקרואלקטרוניקה
כישורים: 1. נסיון של שנתיים ומעלה ו/או בוגרים מצטיינים
2. תחומי התמחות:
● מערכות הפעלה זמן אמת.
● משפחת מחשבים BIT 32 של מוטורולה.
● עיבוד סיפרתי.
● משפחת מחשבי DEC.

נא לפנות בכתב: קלא ת.ד. 143 מגדל העמק, 10500

צ.ה. חב' נצרת לממתקים בע"מ
מקבוצת מפעלי עלית

בנצרת-עילית, למפעל הגדול בקבוצה
דרוש

מהנדס מפעל

כישורים נדרשים:
* 10 שנות נסיון מוכח בתעשיה במהנדס בכיר.
* מהנדס מכונות.
* נהול צוות עובדים גדול
* יתרון לנסיון בתעשית המזון - כימיה
למועמד שיתקבל מובטחת עבודה רבת אתגר.

מועמדים מתבקשים להפנות קורות חיים בכתב יד
למנהל המפעל, ת.ד. 612, נצרת - עילית 17 000

קיוליק אנד סופה (ישראל) בע"מ

(קולסו לשעבר)

חברת בת של: KULICKE AND SOFFA INDUSTRIES INC. U.S.A.

להברתנו בחיפה דרושה:

מזכירת מנכ"ל

* שליטה באנגלית ועברית כולל הדפסה.
* נסיון בהפעלת מעבד תמלילים.
* יחסי אנוש מעולים.
* בעלת נסיון של 3 שנים לפחות בניהול משרד.

נא לפנות בפירוט קורות חיים לאגף משאבי אנוש ומינהל
לת.ד. 875 חיפה 31008.

סודיות מובטחת.

אנשים - טכנולוגיה - קידמה

העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

לא מכרת לא שילמת

רק לוח העיר

המחיר למילה 10 ש"ח כולל מע"מ

קבלת מודעות

א'-ה' 20.00–8.00

03-371261

דירות למכירה

דירות נופש

וילות ובתים

טובה לשם

רח' קהילת סלוניקי 7 ת"א

03-481387

בסביון. למכירה וילה מפוארת. 5 דונם. 8 חדרים. מיידי

בסביון. למכירה וילות – 5 חדרים. מגרשים 1500–2000.

בנווה יהודה, למכירה נחלה, 20 דונם, מטעים ובית

בשיכון הצנחנים – למכירה בית. 4 חדרים. מגרש 439 . $240,000.

בהצלה למכירה. וילה. 6 חדרים. משוקעת. פטיו. גמיש.

בשיכון דן. אזור צהלה. למכירה וילות – 4-5 חדרים.

בסביריה. למכירה באזור מלון כינורות. מגרשים לבניית דירות ומסחר

קבלנים מציעים

תל-אביב

אילן וקסלר

תיווך והשקעות

03-259796

בית למכירה בהצלה 6 חדרים מגרש 850 מ"ר.

בשד' בן גוריון 4 ק"ב 180 מ"ר. 6 ק"ב 160 מ"ר.

פנטהאוז 5 ותצי ברמת אביב, ריהוט מלא, ממ"ד, שכ"ח – מכירה.

דירות גג 170 מ"ר מרכז ת"א מעלית חניה.

במגדל דיזנגוף דירות סטודיו למכירה – השכרה. ריהוט מלא.

מבנה 900 מ"ר במרכז ת"א למשרדים – מסחרי – בשכ"ת.

4 חדרים ויותר

1—1.5 חדרים

גוש דן

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז דירות גג

תיווך גבי את רפי

סירקין 19 גבעתיים

03-722238

בגבעתיים בשכונת בורוכוב, דירות גג יוקרתיות ושקטות מפוארות חדשות.

בגבעתיים, הפארק בבניה מפוארת 3,4,5,6 + דירות גג במקומות יוקרתיים

בבני ברק גבול רמת-גן, דירות גג חדשה. במקום מרכזי ושקט בהזדמנות.

בויסוצקי 4 מפוארת, יפהפיה, משוקעת, ק"ב מעלית $160,000

בגבעתיים 4 כ"פ במעלית-הרכבת ע"ע חזית, יפהפה ונקיה

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

בהלוואה מבנק טפחות

אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את הדירה

לפרטים: רחשמונאים 123

03-5614081-6

"לא מכרת לא שלמת"

קבלת מודעות

לוח העיר

לבעלי כרטיסי אשראי בטל:

290697

293648

קונים זהב

ויהלומים גדולים מהציבור

יהודה הלוי 43 ת"א

טל 03-235924

ZAMLER

1—1.5 חדרים

חולון ובת"ים

4 חדרים ויותר

בהלוואה מבנק טפחות

אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את הדירה

לפרטים: יד קוגל 25 חולון

03-881471-2 ושד' העצמאות 64 בת-ים

03-587924

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

ויצמן 85 כפ"ס

052-32343

052-449482

דירת 3 חדרים 85 מ"ר בכפר-סבא קרוב ידשניה $65,000

בכפר-סבא 5 חדרים כניסה בקיץ 88' בבניין 9 דיירים. אזור מעולה. $105,000

במרכז כפר-סבא להשכרה משרד 3 חדרים + טלפון.

להשכרה חנות 30 מ"ר בר-חוב ויצמן בכפר-סבא.

למכירה דירת יד שניה מסודרת היטב 3 חדרים קומה ג' 100 מ"ר ברחוב ירושלים כפר-סבא.

רוצה להחליף דירה בכפר סבא? בוא לשיכון ופיתוח

לבנות לויקטור

03-5611011

"בני בר"

סוכנות לתיווך

03-370365

באומת

בכוכב יאיר מבחר וילות מוכנות 200-150 בנוי 900-500 מגרש, צלצלו לקבוע סיור

בהוד השרון במקום חופה ביותר קוטג'ים 6 חדרים, 180 בנוי 350 מגרש

בכפר סבא 5 ק"א 140 מ"ר משוקעת מתאימה לרופא

בכפר סבא באזור קרית ספיר דירות יוקרה 4-5 והכניסה כניסה בקיץ

בכפר סבא החלה הרשמה לפרויקט "צאנת ויצמן" מתאים לאכאים

איזור השרון

בהלוואה מבנק טפחות

אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את הדירה

לפרטים: סוקולוב 11 הרצליה

052-88017

صكنا من الأهل

هكذا عن الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

לידיעת המפרסמים ב"לוח העיר"

מודעה באחריות / לא מכרת - לא שילמת.

כללי פרסום

● "חודש פרסום" משמעו פרסום אותה מודעה 8 פעמים בתשלום בארבעה שבועות.

● המבצע חל על פרסום מודעות מילים (לא שטח) בלוח העיר בלבד ולגבי נכס או שירות. (להלן: נכס) המוצעים באזור ת"א, גוש דן והשרון בלבד.

● אם בתום חודש פרסום ועד להגשת הבקשה להחזר כספי כאמור להלן לא נמכר הנכס בדרך כלשהיא זכאי המפרסם להחזר התשלום עבור המודעה או לפרסום חודש נוסף במקום ההחזר.

● מודעה בה הוצעו יותר מפריט אחד, ונמכר אחד מהם, לא יהא המפרסם זכאי להחזר.

● בקשות להחזר כספי או לפרסום חודש נוסף יתקבלו במשרדי הלוח ישירות (לא באמצעות משרדי פרסום) רח' הנגב 4 ת"א טל' 03-371261 בימים א'-ד' בין השעות 8.00-15.00 ולא יאוחר משבועיים מתום חודש פרסום.

1—1.5 חדרים

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

שותף/שותפה

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

בהלוואה מבנק טפחות

אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את הדירה

לפרטים: הרצל 44 ראשל"צ

03-948844

בית הפועלים 4 רחובות

08-451861

ב.מ.וו.

וולוו

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

אמריקאיות

אוסטין

ג'יפים

דייהטסו

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

וקסהול

מלבום

פריוזף

לנציה

אלפא רומאו

אופל

אוטוביאנקי

אאודי

אוצ'ונזי

דלתה

פרסום משולב למכרזים

חברת קונתהל מציעה למכירה את הרכבים הנ"ל:

1 פיאסטה 1981/957

1 סובארו 1981/1300

3 פז'ו 1982/1400/104

1 סובארו 1982/1300

נא להתקשר 03-749711 לנחמי מיום א'

קונתהל בע"מ

יעוץ תוכנה ומידע · בחשיבה יצירתית

חדש

בדיזנגוף סנטר !!

קבלת מודעות ל"לוח העיר"

בתנאים מיוחדים

אטרקציה הפקות

טל. 29-05-29

שער מס' 2

בקזינו הלאומי

פרסום בי"ת

לא מכרת לא שילמת!

קבלת מודעות ללוח הארצי באמצעות כרטיסי אשראי או באבן גבירול 66 ת"א (ליד קולנוע גת)

טל 03-219149 03-218713

נשמח להישמע

מכוניות

דירות בדמ"פ

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

נתניה

3—3.5 חדרים

דירות בשכ"ח

חדרים מרוהטים

בהלוואה מבנק טפחות

אתה יכול לקנות, לבנות, לשפץ או להרחיב את הדירה

לפרטים: הנוטע 16 נתניה

053-337523

בתי־ספר לנהיגה

חלפי רכב

● "מגם חלפים" חלקי רכב מנועים גירים סרנים לאחר תאונה. משלוחים לכל חלקי הארץ 03-577654

הצעות עבודה

● להסעה קבלנית לעבודות צורת דרושים אינסטלטורים + חשמלאים

● דרושה/ה מלצרים/ות עם נסיון

● דרושים עובדים לעבודה קבועה

SOS

כח אדם

אנשים טובים לעבודה טובה

תל־אביב: פינסקר 7 טל: 03-292190 :296384

ש.ת.ל

שרותי כח־אדם

052-455542

● חשמלאי מוסמך, 5 שנות נסיון בתעשיה אלקטרוניקה באוטומטיקה, ובקרת, בשרון

● מיקרוביולוג/ית + נסיון באנליטיקה, בשרון

● הנדסאי/טכנאי כימיה לתפקיד עם מאמץ פיזי

● מסגרים עם/בלי נסיון לייצור/אחזקה בתעשיה בשרון

● מבקר איכות מוסמך בתחום הטכניקה, ידע באלקטרוניקה, בהלא.

● תכנת בזמן אמת, מוסמך למיקרופרוססורים, בחיפה. 5 ימים

יש רק סינית 1 עם 8 טבחים נודעים מהונג־קונג והם לרשותך עם מטעמים שאין כמוהם:

* דים־סאם

* שרימפס דיאמונד

* ספר־ריבס ברוטב תפוזים

* סטייק סיני

* בדורי שרימפס בבננה

* ועוד ועוד

סטייק אנד סוזאן

בפתאלבו . מגב הוכם הרבות ...

פיאט

מודדים

רנו

סמארית

מרקורים

קרווארים

אופנועים

מסחריות

פורד

פיז'ו

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

סיטרואן

סוזוקי

טויוטה

סיאט

מודעה באחריות

לא מכרת לא שילמת

רק בלוח העיר

379-379

לא מכרת לא שילמת

קבלת מודעות

לוח העיר

03-625015, 5365759

עד חצות

אלנבי 136 ת"א

صكنا من الاجل

هكذا عن الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

מכונאים / הנדסאים

מחסנאים

נערים

דרוש נגר
מכונאי
בנגריה בר"ג
טל' 03-723046
03-773180

עובדי מוסך

יהלומים

נהגים

דפוס

הנהלת חשבונות

חרטים/מסגרים

מוכרים/ות

חשמל / אלקטרוניקה

ספרים/ות

עובדי מתכת

שרטטים וגרפיקאים

מזכירות

טכנאים/ות

הזמנה לקבלת הצעות

מתבקשות בזה הצעות לרכישת הנכס הידוע כחלקה 5 בגוש 7069, הנמצא בתל-אביב, דרך ההגנה 40. המהווה מגרש בשטח 122 מ"ר, עליו בנוי מבנה הכולל 2 חנויות ו-2 דירות.

על ההצעות להגיע למשרד עו"ד א. פסי, רח' הנגב 4, תל-אביב 66186, טל: 371946, עד ליום 31.12.87.
להצעה יש לצרף ערבות בנקאית בלתי מותנית בגובה 10% מסכום ההצעה.

אין הח"מ מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

א. פסי, עו"ד ר. פרלמוטר, עו"ד
כונסי נכסים

אחיות

גזירה ותפירה

מאגרי אנוש
שרותי כח אדם

מזכירות בכירות עברית אנגלית כולל ניסיון ירדיסיר

מעבדות תמלילים עברית אנגלית על כל סוגי המעבדים

קלדניות עברית אנגלית עם ניסיון של שנתיים

מסגרים רתכים חרטים ידע בקריאת שרטוט

מלחימים ות מחווטים ות עם ניסיון בקווי הרכבה אלקטרוניים

מחסנאים בכירים עוזרי מחסנאים לעבודה בעיניות

מכונאים מנוסים לרכב טרקטורים מלגזות הידראוליקה

מכונאי אחזקה למפעלי תעשייה ומזון עם ניסיון

נגרים ובעלי מקצוע בענף העץ מנוסים ומתחילים

מפעילי ציוד מכני כבד שופל גרדר מעפעף

עובדי "מאגרי אנוש" נהנים מתנאים סוציאליים מלאים כגון ימי חופשה ימי מחלה הבראה ביטוח מנהלים של לחנים ועוד...

סניף תל-אביב: דרך השלום 20 טל: 333420-03
03-331657
03-336079 03-337578
סניף רחובות: אחד העם 25 טל: 08-476906
סניף אשקלון: בנין הדר, הרצל 20 טל' 051-29536

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

עסקים

נתח — נכסים להשקעה
ליד האוולון, בנין משרדים 850 מ"ר, ניתן לחלוקה.
במרכז ת"א, 200-1,500 מ"ר, חלוקה, מיזוג.
בפ"ת, מבנה תעשיה 3,000 מ"ר, חצר, ניתן לחלוקה.
לתעשיה: ברעננה, ראשל"צ ובת-ים, 500-3,000 מ"ר.
מרכז, לחנות ושיווק, 800 מ"ר, חנית, ניתן לחלוקה.
רח' השרון 21 ת"א
טל' 03-372169

מקדמי מכירות

במשרד קצין כ"א מחוז ת"א
דרושים יזמים — משקיעים
לעסק מבוסס ומצליח בתחום הבידור שעשועים
ההשקעה הנדרשת כ-20,000 $
בין השעות 9.00-12.00
פרט לשבת
03-485012

לסמון ויצ"ו ברעננה
דרושה מטפלת אחראית בעלת ניסיון לגילאי 1-3
052-33030 לפנות
8.00-14.00 בשעות

לסומה-סקיורטי בע"מ
דיילות מכירה
בתערוכות השיווק באזור המרכז, חיפה וירושלים
03-491628, 5460302

צי הסוחר הישראלי מציע קריירה
- שכר גבוה
- קידום מהיר
- מענקים

דרושים עכשיו
קציני סיפון
חובלים
קציני מכונות

מתקבלים מועמדים שסיימו שרותם בצה"ל ובריאותם תקינה בעלי תעודת בגרות ומעלה ובוגרי תיכון טכנולוגי 4 שנתי במתכת (מסמ"ת)
פרטים והרשמה במשרדי הרשות לחינוך והכשרה ימיים, חיפה רח' העצמאות 102, קומה ד' בימים א'-ד' בשעות 8.00-14.00 בלשכות להכוונת חיילים משוחררים בירושלים, תל-אביב, חיפה ובאר-שבע.

כשאתה קצין בים אתה תמיד אופק אחד קדימה

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

כדאי לעבוד עם א.ו.ת.

– למחלקה הטכנית –
- הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה. מנוסה במיקרופרוססורים למפעל גדול בתל-אביב.
- חשמלאי רכב. מנוסה לפתח-תקוה.
- חוטר/ת לוחות חשמל תעשיתים. מנוסה לעבודה ברעננה. הסעות מגוש דן.
- מכונאי דיזל/בנזין. מנוסה לפ"ת.
- חשמלאי בנין. מוסמך/עוזר. מנוסים לב"ב.
- פועלי יצור בתעשיה. לחולון ות"א.
- תופרות. מנוסות למפעל בתל-אביב.

– למחלקה המשרדית –
- מנהל חשבונות 2/3. מנוסה לת"א ופ"ת.
- קלדנית אנגלית. מנוסה לחברת בטוח
- מזכירה בכירה. מנוסה. ידיעה טובה בגרמנית ואנגלית. הדפסה ב-2 השפות לת"א.
- מזכירות עברית-אנגלית. להרצליה וגבעתיים.
- מזכירה עברית. הדפסה + הנה"ח לת"א.
- מעבדת תמלילים עברית-אנגלית מנוסה.
- קלדניות מנוסות. משמרות. הסעות.
- מעבדות תמלילים מנוסות והרוצות. נסיון בתוכנות: א"ב/WOEDMILL/לניר.
- כתבניות אנגלית-עברית. מנוסות מאוד.
- קלדניות. מנוסות והרוצות לתל-אביב.
- פקיד/ת סלוק תביעות. נסיון ברכב/רכוש/תאונות אישיות.
- פקידת קבלה. הדפסה. ידיעת אנגלית.
- פקידות חרוצות. לארכיון בת"א. 5 ימים בשבוע. אפשרי נערות לפני שרות צבאי.

נא להביא פנקס מילואים, פנקס שבי ותעודת שחרור
– תנאים מצוינים למתאימים –
רחוב פרץ 6, תל-אביב
טל 03-371465/70 371419

משרדים

מחסנים

אולמות

חנויות

תקנאות

המשך ת"א גוש דן והשרון

מבני תעשיה

מגרשים

הלוואות

מכירות ושירותים

בתי אבות

מציעים למכירה

צילום

רהיטים

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מלגזות ושינוע

ציוד אלקטרוניקה

מקרר

ספרים

מערכת סטריאו

ריפוי והרדיה

ניגון

בריאות

מיולים

ניקוי ופוליש

חימום והדברה

נופש וקיט

שיפוצים

אותיות דביקות

מוצרי חשמל

רהיטי-חכים

רהיטים יפים — במחירים שתוכלו להרשות לעצמכם

כלי נגינה

מחשב

ציפוי אמבטיות

הודעות לציבור

חימום והסקה

שיעור

חיות בית

אמנות

נשק ותחמושת

אסטרולוגיה

גרפולוגיה

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

מלווזיות

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

סידות

שידוכים

בריזג

בתיזג

הכרויות

תנים

חצי חיים

למוסד רפואי פרטי

דרוש/ה

רופא/ה

כללי/ פנימי/ משפחה

טכנאית רפואית

אחות/ חובשת

בכירה

לביצוע בדיקות רפואיות מגוונות

בטלי' 02-669513 (שרה)

דרושים:

פירסומאים/ות

לעיתון בניה ודיור בכל אזור הצפון

טל: 04-914083

04-910148 04-918789

למפעל מתכת

דרושים

* מבקר איכות מתכת מנוסה קריאת שרטוט ועגלית סכנית חובה

* מבקר איכות נסיון בבדיקות רותכים ובדיקות ללא הרס (צבע חודר) חובה.

טל' 04-646598

למפעל תעשייתי מתקדם

דרושים

* מנהל תפ"י — מהנדס ייצור חמש שנות נסיון ורקע ניהולי מוכח.

* כלכלן — לחולקת בקרה. שלוש שנות נסיון בתעשיה בתקציב ובמחיר הוכח.

* מנהל מחלקת צבע — מהנדס כימיה — נסיון בתעשיה או מהנדס מכונות — נסיון בצביעה תעשייתית

נא לפנות בהקדם לת.ד. 45680 חיפה

אלעד מערכות בע"מ

לעבודה בירושלים

דרוש מנתח מערכות

בעל ידע ב-DB/1

לעבודה כ-DBA

להתקשר לטלפון:

03-611140/9

למעון שיקומי

דרושה

אחות פסיכיאטרית מוסמכת

במשרה מלאה או חלקית

לפרטים: 02-712672

אם

— רוצים לעבוד

— ומוכנים גם קשה

— לעבוד כמו אחד

— ולקבל כמו שניים ויותר

— יש הקודר חיובי

— וגם כושר שכנוע

אל

— אנחנו צריכים אותך

— לקידום מכירות

— כי אנחנו רוצים לתת לך עמלה גבוהה מאוד

— וגם אחזקת רכב

— נראה לך, חייג

02-383882

לחברת "שלמה" יבוא מכוניות

דרוש **מחסנאי**

רשיון נהיגה ג. השכלה תיכונית

ראיונות קבלה יום ג' 14.12.87 בשעה 15.00 ברח' יד חרוצים 16

נא לפנות סלטנסקי

למשרד אדריכלי נוף

דרוש/ה

אדריכל/ית

5 ימי עבודה

03-442755

לקונדיטוריה "פזית" ברמת השרון

קונדיטור

ושוליות

ופועלי נקיון

03-5400561

דרוש:

מנהל מכירות

בעל ניסיון, בענף הטכסטיל למפעל גדול בגוש דן

לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 66 רמת-גן

דרוש/ה

מורה לאנגלית

ממלא/ת מקום ל-3 חודשים לכיתות י', י"ב בביה"ס תיכון מקצועי בדרום ת"א

שפ"ש בימי א,ג,ד,ה

טל: 03-621987

בשעות 8:00-13:00

רשת עמל

לסדנא לימודית בחיפה

דרושים מיידית

מורה למכונאות רכב,

מדריכה חברתית לקבוצת נוער

לעתון הארץ

דרושים/ות

1. מפעיל/אחראי משמרת

תאור התפקיד:

א. הפעלת מסדרה

ב. כח אדם.

כישורים:

א. בוגר/ת 12 שנות לימוד לפחות

ב. אחרי שרות צבאי.

ג. רצוי רקע במחשבים

2. קלדניות מנוסות.

3. עובדים זמניים.

לעבודה יומית פעמיים בשבוע.

ראיונות יערכו בימים ראשון 13/12/87 ושני 14/12/87 בין השעות 16.00-18.00

לפנות לרמי גז.

לעיתון "ערים"

דרושים

צלם/ת

★ תושב/ת האזור

★ ניסיון מוכח בצילום עיתונות

★ ציוד הדפסה ופיתוח

★ רכב הכרחי

להתקשר 03-993431 / 993424 לעידית

לעיתון "הארץ" דרושים:

1. מחלקי עיתונים

בעלי קטנוע באזורים:

בת-ים — טלפון 591542,

5526834

ת"א — טלפון 5121336

2. סוכנים

לקידום מכירות וחלוקת עיתונים באזור המשולש ונצרת, להתקשר 5121336

3. סוכן

באזור זכרון יעקב, להתקשר 5121336

ללוח הארצי דרושה

פקידה

לקבלת מודעות.

העבודה במשמרות

נא לפנות: טל: 03-370640

לורד או ענת מיום א'

לחברה קבלנית לבנין בחיפה

דרוש:

הנדסאי ביצוע

עם נסיון של 5 שנים לפחות בבניה ציבורית

ת.ד. 4539 חיפה

דרוש

איש מכירות

לשווק מוצרים טכניים

בעל ידע טכני ורשיון נהיגה

נא לפנות בכתב בציון פרטים והמלצות לחב' שני בע"מ ת.ד. 3040

31030 חיפה

בית חולים אלישע חיפה

מגדיל היקף פעילותו

דרושות:

★ אחות מוסמכת

★ אחות חדר ניתוח

★ אחות מעשית

לקביעת ראיון נא להתקשר לאחות הראשית שושנה טלי 04-389121

כלמוביל בע"מ

יבואנים וסוכנים ראשיים של מרצדס-בנץ

דרוש לסניף חיפה

איש מכירות

למסחריות ומשאיות

* צעיר ונמרץ

* ידע בענף (נסיון קודם יתרון)

* ידע באנגלית

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 243 חיפה

ORS

לאו.אר.אס. דרושים:

בחורים לעבודה קבועה במשמרות:

* פרופיל 97

* בוגר ביה"ס טכני, מכניקה והשמל

* עבר ללא דופי

* מינימום 10 שנות לימוד

המתאימים מתבקשים לפנות לאו.אר.אס ברחוב הרב הרצוג 2, עם פנקס חילוגים, תעודת זהות, ופנקס שכר.

חיפה טל: 04-863703, 864002, 871937

קריות 04-709077, 709076

هكذا عن الأصل

הכוח הארצי — הארץ חדשות

לשלוחת מפעלי מתכת בע"מ
דרוש
אחראי ביקורת טיב
* בוגר קורס מבקרי טיב
* נסיון של שנתיים לפחות רצוי בענף רכב.
נא לפנות טלפונית 04-726123-9
או בכתב לת.ד. 9679 חיפה

עיריית נצרת עלית
המח' לשרותים חברתיים
דרושים עובדים סוציאליים
למחלקה לשרותים חברתיים דרושים:
א. עו"ס קהילתי 1 משרה
ב. עו"ס כוללני 0.5 משרה
הכישורים: כשירות בעבודה סוציאלית
נא לפנות למחלקה ברחוב גולן 10 בשעות העבודה או טלפונית 06-572025 למנהלת המחלקה אדריאנה כרמי

דרושות
קופאיות לסופרמרקט קצרין
תנאים טובים למועמדות המתאימות
לפנות למנהל הסופרמרקט. טל' 06-961335
קואופ צרכן
אגודה צרכנית שיתופית בע"מ

למשמר האזרחי בנהריה
דרושים:
* קצין צה"ל משוחרר לעבודה במשרה מלאה
דרישות לתפקיד: * בריאות תקינה * עד גיל 35 * רשיון נהיגה * 12 שנות לימוד
* לעבודה ב-½ משרה לשעות הערב
* בוגר שרות בצה"ל * בריאות תקינה * 12 שנות לימוד * רשיון נהיגה
לפרטים וקביעת ראיון לפנות לרמי טלפון: 928000

תפרון מפעלי טכסטיל בע"מ בקרית ביאליק
למחלקת שיווק
1. מזכירת שיווק ליצוא
שליטה באנגלית ברמת שפת־אם. רצוי ידע בצרפתית
2. תמחירנית למוצרים
* לפנות לבבי, טל' 04-709510/1
למחלקת פיתוח:
1. תדמנית.
2. גפריקאית ביצועיסטית
3. אחראית מתפרת דוגמאות
* לפנות לסליה, טל' 04-709510/1
* כל המשרות מלאות

למשרד נסיעות בחיפה
דרוש
פקיד בכיר
בעל רשיון — מומחה.
פקיד מורשה
בעל נסיון לתיירות יוצאת לארצות דרום אמריקה.
שליטה בשפה הספרדית — יתרון.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אל:
ת.ד. 4868 חיפה משרה מס' 787

למשרד תכנון בקריות
דרושים:
1. מהנדס בקרה/מחשבים
2. הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה או מחשבים
3. כתבנית אנגלית / עברית עם נסיון במעבד תמלילים ועבודה עם מחשב
לפנות לת.ד. 226 נהריה

לזינוק חברה לבניין בע"מ
בן עמי 17, עכו
דרוש
קבלן לעבודות חציבה וחפירה
באתר בניה בכרמיאל
בדבר פרטים נא לפנות לזאב בטל' 04-918660 04-912415

לרשת חנויות בשר
שביל בקריות
דרוש
מנהל חנות
ליום עבודה ארוך
בעל נסיון ותיפעול חנות
לפנות טלפונית 928874/5
ביום ראשון בלבד בין השעות 17.00 — 14.00
לבקש את יעקב

למפעל בצפון הארץ
דרוש/ה
פקיד יבוא יצוא ורכש
כישורים נדרשים:
★ בקיאות ונסיון בטיפול בהזמנות חו"ל ורכש מקומי
★ נסיון בתיאום יבוא/יצוא אווירי/ימי של סובין.
★ נסיון בהליכי שחרור ממכס, בנקים וביטוח
★ קשר עם חברות שילוח ועמילי מכס.
★ נסיון בעבודה על מחשב
★ שליטה טובה באנגלית
לפרטים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 4496 חיפה עבור 202

דרוש/ה
סוכן/ת
להפצת תיקי עור איטלקים (מהיבואן) לאזור חיפה והצפון
03-954892

בכפר סבא, ראשון לציון, פתח־תקוה ותל־אביב
דרושים
מורים לאנגלית
להוראת מבוגרים בשעות הערב.
יתקבלו מורים מנוסים בלבד, שכר גבוה למתאימים.
03-903215, 909870

למשרד עינב
אדריכלים
★ אדריכל/ית
★ טכנאי/ת
עם נסיון
03-250557
03-258634

לחברת אלקטרוניקה גדולה
דרוש
סוכן
עם נסיון במכירות מוצרי אלקטרוניקה ביתרית
* רשיון נהיגה חובה
04-725988
04-723887
בין שעות 16.30 — 8.00

תפרון מפעלי טכסטיל בע"מ
בקרית ביאליק
דרושות:
1. מבקרת איכות
בוגרת תיכון, דייקנית ואחראית
לפנות לאסי, טל' 04-709510/1
2. קלדנית למחשב I.B.M.
בעלת נסיון
לפנות לטלפון: 04-709510/1
* כל המשרות מלאות

לחברת שיווק דרושים
אלקטרונאים/ חשמלאים
להתקשר בשעות העבודה
04-724317

דרושים
1. מזכירה
2. מדריכה
02-788457

לחברה ציבורית בת"א
דרושה
כתבנית/טלפנית
רצוי ידע במעבד תמלילים
ל-5 ימים בשבוע, 7 שעות ביום,
לפנות ל-ת.ד. 670 ת"א, 61006

למטרו מרקט אשדוד
דרוש/ה
גרפיקאי/ת
פרטים נוספים במקום לפנות לדוד.
כתובת: אזור ו' בסמוך לדואר

לבית הספר להנדסאים
דרושים
מרצים
למגמות:
* תעשיה וניהול — שיפור שיטות — משק מפעלים — הכנת ייצור — חקר ביצועים — חקר עבודה ראשון — עיבוד נתונים ושפת פסקל — ניתוח מערכות — ניהול משאבי אנוש
* מכונות — טכנולוגיה של חומרים פלסטיים — יסודות הנדסת ייצור
* כימיה — פלסטיקה
* אלקטרוניקה — מרצים מהנדסים
וכן דרושים מנהלי פרויקטים לכל המגמות הנ"ל.
נא לפנות לטלפון 04-229111 להלל כץ.

למפעל תעשייתי באיזור התעשייה
קריית ביאליק
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
★ בוגר ראיית חשבון
★ בעל נסיון של 5 שנים בתעשייה
★ ידע ונסיון בהפעלת מחשב
נא לפנות בכתב לת.ד. 1199
אזור התעשייה קריית ביאליק 27112
ולציין אישי למנכ"ל
סודיות מובטחת
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד

מכון אדם
עבור לקוח באזור חיפה דרוש
מהנדס תעשייה וניהול מרכז פרוייקטים
לעבודה מעניינת ורבת אתגרים בחברת ייעוץ
נא לפנות בכתב למכון אדם רח' דישראלי 54 חיפה 34334
סודיות מובטחת

כרמל כימיקלים בע"מ — עתלית
דרוש:
מכונאי רכב
שלב 3 לפחות
כישורים נדרשים:
* גיל עד 40
* בעל תעודת הסמכה ונסיון בעבודה במוסך
* יכולת עבודה עצמאית ואחראית
* רשיון נהיגה — רצוי למשאית מעל 15 טון
* רצוי נסיון בריתוך ו/או מלגזות
* מקום מגורים חיפה והסביבה
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים למחלקת כח אדם לת.ד. 8, עתלית, 30300.
סודיות מובטחת.
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד.

דנאר
דרוש
מרכיב מטבחים
★ על בסיס עצמאי
★ עם נסיון ורכב
נא לפנות בכתב לת.ד. 1020 ק. ביאליק 27000
או טלפונית 04-720056

איש מכירות מנוסה
ליצירת קשר עם גורמים חדשים
שנתיים נסיון + רכב חובה
רצויה השכלה אקדמאית
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
לת.ד. 4496 ל"470 חיפה 31044

לחברה קבלנית בחיפה
דרושים
חשמלאים
לעבודה בתעשייה
נהג רכב
מעל 15 טון
טל' בעבודה: 641263; 04-663707
בערב: 04-731808

בסמ"ת
בית הספר להנדסאים וטכנאים
הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש(ה)
מנהל(ת) חשבונות עצמאי(ת)
★ אחראי(ת) למערכת חשבונות ממוחשבת
★ השכלה, הסמכה ונסיון בניהול חשבונות ועב"מ באופן עצמאי.
★ שליטה טובה בעברית
מועמדים(ות) מתאימים(ות) מתבקשים(ות) לפנות בכתב יד לכח אדם בסמ"ת ת.ד. 4651 חיפה 31046 עד ליום 22.12.87

חשמלאי 17 שנים נסיון
ידע במערכות מיזוג אוויר, גנרטורים פיקוד חשמלי ותעשייתי, ניהול פרויקטים, שליטה באנגלית.
מחפש תעסוקה מתאימה בארץ או בחו"ל
לפנות לת.ד. 368 תל־חנן

דרושה
מזכירה
למשרד שיווק
בעלת כושר הבעה בכתב ובעל פה.
נכונות להשקיע בעבודה עם אתגר
נא לפנות בכתב יד עם פירוט נסיון וקורות חיים
לת.ד. 9255 חיפה מיקוד 31092

למוצרי בידוד ואיטום
דרוש/ה
סוכן/ת מכירות
לשיווק כימיקלים לתעשייה
דרישות:
* נסיון 3 שנים
* רכב פרטי
* חריצות ויוזמה
פרטים בטל' 04-701294 לאבבי

רכב הצפון
סוכנות פיג'ו וסיטרואן לאזור חיפה
דרוש
מחסנאי חלקי חילוף
יועדף מפיץ חלקי חילוף או מכונאי רכב לאחר שירות בצה"ל
* בעל ניסיון קודם כמחסנאי
* גיל 30 — 20
ותנאים טובים!
נא לפנות טל' 04-520461 למנהל מחר חלפים — חיים.
סודיות מלאה מובטחת

למוסד פיננסי במעלות
דרושים
עובדים
— בעלי השכלה תיכונית (בגרות)
— העבודה מפוצלת
פרטים בטל' 04-528247

לציון חברה לטקסטיל בע"מ
דרוש/ה
הנדסאי/טכנאי ייצור
רצוי נסיון קודם בענף הטקסטיל
פרטים בטלפון
02-526017, 02-534895, 02-525869
* סודיות מובטחת

ICP
דרוש
קניין בכיר למחלקת יבוא בחברה לניהול פרויקטים
הכישורים הדרושים:
★ שליטה מלאה בשפה האנגלית
★ נסיון ברכב תעשייתי ובתהליכי יבוא
★ רקע טכני
★ נסיון בעיבוד נתונים
5 ימי עבודה שבוע
אפשרות התקדמות למועמד המתאים
לפנות בכתב יד בשפה האנגלית בצירוף קורות חיים יש לשלוח לת.ד. 601 ק. אתא

לקריית חינוך "אורט" עכו
דרוש
רכז משק
★ בעל ידע ונסיון מוכח בניהול משק האחזקה, מלאי וניהול צוות עובדים
★ בעל כושר ארגוני
★ השכלה תיכונית מינימום
פרטים בטל' 04-912304

לחברה מתפתחת
דרוש
מנהל כספים-חשב
בעל ידע ונסיון
בנושאי סחר חוץ ובנקים
טל. 227655, 04-227788

להד הקריות
דרוש
נהג — איש אחזקה
שיפוצים, צבע, אחזקת המשרד ושליחויות
* העבודה למשרה מלאה 6 ימים בשבוע
* מגורים בקריות — חובה
לראיון נא לפנות טלפונית 740471 החל מיום א'

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרוש
אחראי למוסך
מהות התפקיד
תקוני מלגזות דיזל ובנזין וציוד כבד
הכישורים הדרושים:
• תעודת הסמכה לאחריות למוסך
• נסיון בעבודות הנ"ל
בדבר פרטים ובצרוף קורות חיים נא לפנות לת.ד. 767 חיפה.

למפעל כימי במפרץ חיפה
דרוש
מהנדס כימיה / כימאי
אשר יוכשר לעבודה במתקנים
* ניסיון קודם אינו הכרחי
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 10067 מפרץ חיפה

פוספטים בנגב בע"מ
דרושים
מנהל מכרה
לתפקיד מרכזי בעל אתגר ועניין רב
דרישות התפקיד:
— מהנדס מכרות/אחרתי
— נסיון בעבודות עפר בקנה מידה גדול
— ניהול צוות עובדים גדול
— יכולת ניהול וארגון
— יחסי אנוש טובים
מנהל מוסך
דרישות התפקיד:
— בעל רשיון לניהול מוסך
— נסיון בציוד מכני הנדסי
— ניהול צוות עובדים
— יכולת ניהול וארגון
— יחסי אנוש טובים
לקביעת ראיון: נא להתקשר ליחסי מילואי בטלפונים, ישיה: 53109, 057-54307 מרכזיה: 057-59633-4, קו פנימי 233
המועמדים העונים לדרישות יתקבלו לראיון.
* סודיות מובטחת *
מודעה זו מיועדת לגברים ולנשים כאחד.
חברתנו היא אחת מהתשלובות הכימיות הגדולות בארץ • תהליכי הייצור מבוססים על טכנולוגיות מתקדמות • כ-90% מתוצרתנו מיועדת ליצוא כשהמחזור הכספי כ-215 מיליון $ לשנה • אתה מוזמן להצטרף לאחד ממפעלינו ולתרום מכשרונותיך.

EXECUTIVE SECRETARY
Experienced in running an office
Fluent in Hebrew and English
Hard working, Creative and independent
Computer literate (WP, Lotus, DOS etc.)
AST is a Hi-Tec start up company in Herzelia. We offer a pleasant, yet challenging, working environment.
5 days a week.
Please send your resume to:
Advanced Semiconductor Technology Ltd.
P.O.Box 5305 Herzelia.

דרוש
מנהל ביצוע
להקמת מבני תעשיה באזור ירושלים
הכישורים הדרושים:
● נסיון של 5 שנים לפחות בהקמת מבנים טרומיים.
● שליטה בתחומים הטכניים: חישובי כמויות, לוחות זמנים, הכנת מכרזים, נתוח עלויות וכד'.
● יכולת ניהול עצמאי של אתר בניה והכרת קבלני משנה וספקים מהאזור הנ"ל
פרוט קורות חיים ונסיון קודם לשלוח בכתב יד בלבד לת.ד. 1127 רמת"ש לי"ריב

הפניקס הישראלי
חברה לביטוח בע"מ
לסניף תעשיה של האגף האלמנטרי בתל־אביב
דרוש
מקבל עסקים תעשיתיים
בעל נסיון של שנתיים לפחות בתחום זה
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 2070 ת"א 61020

קרית גבעתיים
לעירית גבעתיים דרוש/ה
הנדסאי / טכנאי בנין
הכישורים הדרושים:
– בעל ניסיון של 3 שנים לפחות
– בעל ידע בחישוב כמויות, ניתוחי מחירים, שרטוט, תאום ופיקוח
– בעל רכב
לפנות למה' המנגנון שינקין 6 לגב' וקסלר עליזה טל: 325208

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושים
לבית־החולים בהר־הצופים:
1. **פקידי מודיעין** לעבודה במשמרות ובשבת. השכלה תיכונית, מעל גיל 30, שרות צבאי מלא, ידע בשפות.
2. **תורן בטחון** לעבודה במשמרות ובשבתות, בוגר תיכון, גיל 28-40, רקע פיקודי בצה"ל.
3. **חשמלאי** - בוגר בי"ס מקצועי, בעל ידע בקריאת תוכניות חשמל.
נא לפנות למח' כח אדם, ימים א-ה 02-818111/4204 .טל 14.00-8.30
לבית־החולים בעין כרם:
1. **חשב/ת שכר** - בעל נסיון של שנתיים לפחות.
2. **פקיד מודיעין** - לעבודה במשמרות ובשבתות, בוגר תיכון, שרות צבאי מלא, ידע בשפות.
3. **טכנאי מזוג אויר** - בעל נסיון.
4. **פיזיותרפיסטים** - במשרות חלקיות ומלאות.
נא לפנות לאגף כח אדם, ימים א-ה 02-446226 ,03-447136 .טל 13.00-8.30

לחברה למימון
דרושה
פקידה
בעלת הופעה נאה
04-664848 דורון

עיריית הרצליה
אגף החינוך והרווחה
דרושים
מורים למתמטיקה
לפרויקט הילה
להוראה פרטנית לנוער
בשעות אחה"צ והערב
רצוי לפי שעות
בדבר פרטים נא לפנות לדפנה קרן 052-83340

זמיר
מזכירת מכירות
מנוסה ומרצת, אנגלית ברמת שפת־אם והדפסה במעבד תמלילים, אנגלית עברית למשרה מלאה, באזור יקנעם.
מזכירה עב/אנ
מנוסה למשרה מלאה, ידע באנגלית וכתבנות עב/אנ, דרוש נסיון מוכח.
מעבדת תמלילים אנגלית
מנוסה למשרה מלאה עדיפות לבעלות תחקיר בטחוני.
קלדן/ית חשבשבת, לוטוס
מנוסה, למשרה מלאה.
מרכיבות מחווטות מלחימות
מנוסות למשרה מלאה, במפעל עתיר ידע, עדיפות לנסיון צבאי.
נגר בנין
מנוסה, קורא שרטוט לעבודה ממושכת, שכר גבוה למתאימים.
מסגר/רתך
מנוסה, קורא שרטוט יוצא צבא למשרה מלאה באזור העמקים.
עובדי ייצור
יוצאי צבא בוגרי בי"ס מקצועי, בוגרי קורסים מקצועיים, במכניקה ומכונות, תושבי העמקים.
חשמלאי מוסמך ועוזר חשמלאי
מנוסים באתרי בניה לתקופה ממושכת, עדיפות לתושבי הדרה והסביבה.
שכר גבוה ותנאים הולמים למתאימים!
המודעה מתייחסת לנשים וגברים כאחד.
חיפה: רח' החלוץ 3 טל: 04-670373
ק. ביאליק: צומת צבר טל: 04-708284
שרותי כח אדם בע"מ

לחברת דלתא
מערכות תקשורת
דרושים/ות
אנשי מכירות
לחיפה והצפון
להתקשר ביום א', שעות: 9.00-16.00
טל. 04-673946

לחברה צעירה ודינמית
דרושים:
* עורכ/ת לשוני/ת בעברית עם ידע בעיבוד תמלילים
* מעבדת תמלילים בעברית, מנוסה בתוכנת "וורדמיל"
- אפשרית עבודה בקבלנות בשתי המשרות
- רק עובדים מנוסים יתקבלו
לפרטים נא לפנות לשי או בני.
טל: 497662/3/5/7

עבור חברה לעמילות מכס
דרוש
מנהל יבוא
(משרה 1590)
לניהל מערך עמילות המכס
★ בעל נסיון מוכח בעמילות מכס
★ בעל תעודת פקיד רישוי או סוכן מכס
★ נסיון מוכח בניהול ובהפעלת צוות
★ מעל גיל 30
★ ידע באנגלית
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 47030 תל אביב 61110 ויציינו מספר משרה.
המודעה לשני המינים.
סודיות מובטחת.
צומת לתפקידים בכירים

מסוף
MASOF
DATA COMMUNICATION PRODUCTS
לחברה עתירת ידע בתחום תקשורת המחשבים
דרושים:
■ **מהנדס/ת לפיתוח וסיוע טכני**
★ מהנדס/ת מחשבים.
★ 2 - 3 שנות נסיון מוכח בתחום תקשורת נתונים.
■ **מזכירת אגף ניהול וכספים**
★ בקיאות במזכירות כללית. ידע בהנה"ח יתרון.
★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.
★ נסיון בעבודה במעבד תמלילים.
נא לפנות בכתב לאילנה
ת.ד. 532, הרצליה פיתוח, מיקוד 46105.

א.זליג
בכירים לקריירה חדשה
אנשים מעולים לתפקידים בכירים
Top jobs for Top people

דרושה
מנהל מכירות ושיווק
לפיתוח וניהול רשת מכירות בתחום מוצרי צריכה
הכישורים:
★ נסיון מוכח 7—5 שנים בניהול מכירות ושווק בארץ ★ כושר ארגוני מעולה
★ יכולת ניהולית, הדרכה והפעלת צוות עובדים ★ בעל נידות וכושר אילתור.
★ הגיל 35—30
★ המקום: אזור המרכז.
★ ידיעת השפה האנגלית.

עבור לקוחתנו תשלובת תעשייתית מסחרית באזור המרכז
דרושה
כלכלן בכיר
לניהול יח' כלכלית באגף המסחרי
דרישות התפקיד:
בדיקות כדאיות, תמחיר, בדיקות אשראי, חקר שווקים ולקוחות, יכולת להפעיל צוות של כ-10 עובדים.
הכישורים:
★ השכלה: כלכלן, רצוי מוסמך במינהל עסקים / שיווק ומימון.
★ שפות: אנגלית — חובה
★ גיל: 40—30

— סודיות מובטחת —
מועמדים מגושרין והמרכז העונים לדרישות יפנו בימי א'—ה' בין השעות 9:00—17:00 לטל. 03-657510 או 03-657630, או יעבירו למשרדנו ברח' גאולה 42 ת"א, ת.ד. 4230 ת"א 61041, קורות חיים כתובים בכתב־יד על נייר ללא שורות, בעט כחול ולציין את היד הכותבת.

מכון מ.ש.פ.
שירותים פסיכולוגיים

עבור אחד מלקוחותינו
חברה ותיקה, יציבה ומבוססת
המובילה בענף המזון

דרוש/ה

הנדסאי ייצור
(משרה 0601)

תחומי אחריות:
שיפור שיטות, חקר זמן וקביעת נורמות, פיקוח, קביעת תקנים, שיטות שכר עידוד, ונושאים אחרים בהנדסת ייצור.

על המועמד להיות הנדסאי ייצור מוסמך בעל נסיון מוכר של לפחות 3 שנים, תושב ירושלים או סביבותיה.

המפעל מציע תנאים סוציאליים משופרים, שכר הגון ויציבות תעסוקתית.

להגשת מועמדות יש לפנות בכתב־יד בלבד תוך ציון קורות חיים, השכלה ונסיון תעסוקתי לת"ד 13012 ירושלים 91130

המחלקה הטכנית
חבר

לסניפנו בחיפה

- מסגר רתך מנוסה + קריאת שרטוט לעבודות חוץ.
- כרסם קונבנציונלי ו/או CNC — ברמה מקצועית גבוהה לפרוייקט ממושך.
- חשמלאי מוסמך — בעל נסיון בתעשיה לעבודה קבועה בתנאים מצויינים.

לעבוד בחבר · להרגיש בבית

למפעל טקסטיל גדול בירושלים
דרושה

מזכירה ראשית
* אנגלית שוטפת * משרה מלאה
* הדפסה עברית־אנגלית
* 5 ימים בשבוע

מועמדות רציניות יפנו לכח־אדם 02-718469 מיום ראשון

קלורית

* חשמלאי
לחווט לוחות חשמל ופיקוד בעל נסיון בלבד

* טכנאי שירות
למערכות הסקה ואינסטלציה בעל ידע ונסיון בחשמל ופקוד
(המסוגל לעבוד בצורה עצמאית)
לפנות בשעות העבודה לטלפון: 02-524142

כרכום
תעשית חמרים מרכבים כרמיאל בע"מ

דרושים/ות

1. **מבקר למחלקת בדיקות אל־הרס**
★נסיון בתחומי אלטראסוניקה ורנטגן ★ עדיפות בחומרים מרוכבים.
2. **מבקר מחסנים**
טכנאי מכונות/בוגר ביה"ס מקצועי.
3. **מבקר בתהליך ייצור**
טכנאי מכונות/בוגר ביה"ס מקצועי.
4. **עובדי ייצור**
רצוי נסיון בפיברגלס.
5. **טכנאי להפעלת ציוד ייצור ממוחשב**
★ טכנאי מכונות/חשמל ★ כושר עבודה עצמאי ★ העבודה במשמרות

מפעלנו עובד 5 ימים בשבוע ומקיים הסעות מאורגנות למפעל (הנמצא בין עכו לכרמיאל) לתושבי חיפה, הקריות, עכו ונהריה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 114 כרמיאל עבור ריקי טימן.

— סודיות מלאה מובטחת —

מודעה זו מתיחסת לגברים ונשים כאחד

רשות הדואר

לרשות הדאר מחוז ירושלים

דרושים

דוורים
לחלוקת דאר בעיר

לקבלת פרטים נוספים להתקשר למר משיח משית טלפונים מס' 230690 - 524108

עבור **אראן אלקטרוניקס**
דרושים

טכנאים / הנדסאים וידאו

בעלי ידע באחד התחומים:
* מערכות וידאו מקצועיות וביתיות
* מערכות טלויזיה במעגל סגור
* מצלמות טלויזיה

לפנות החל מיום א'
לטל. 03-779127 לזהבה

עוף משק בע"מ
רח' אהליאב 25 רוממה
ירושלים
דרושים

1. מנהל אחזקה
* למכונות ייצור וציוד המפעל
* ידע ונסיון בפנאומטיקה והידראוליקה
* נסיון של 5 שנים לפחות

2. מכונאים
לאחזקת ציוד המפעל, עם נסיון

3. נהג לפול־טריילר
עם נסיון של 5 שנים

תנאים טובים למתאימים!
על המעוניינים לפנות טלפונית בין השעות 09:00-12:00 533816, 535211-02 לציפי

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ

למפעלנו בכרמיאל
דרושים

מחסנאי טכני
יוצא צבא, בעל רקע טכני יועדף מפ"ט

פקיד/ת תפ"י
יתרון – נסיון קודם בעבודת תפ"י
מגורים בכרמיאל או בסביבתה הקרובה – חובה
לקביעת ראיון להתקשר: 04-986911 למזכירות המפעל

מעבדות טרבינול (ישראל) בע"מ אשדוד

למפעלנו באשדוד

דרוש
טכנאי מכונות

- לביצוע עצמאי של עבודות אחזקה בקווי ייצור
- עצמאי, מהימן
- בעל נסיון מוכח בעבודה זהה
- רצוי תושב סביבות ראשון־לציון/אשדוד

5 ימי עבודה בשבוע

מועמד מתאים מתבקש לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, המלצות ופירוט נסיון קודם אל

ת"ד 2, אשדוד 77100

ולציין על המעטפה "טכנאי מכונות"

סודיות מובטחת

מעבדות-טרבינול לקידום הרפואה

גלנויט כרמל בע"מ
נתיבות
דרושים:

1) **גזרן מקצועי**
2) **מכונאי מכונות תפירה – אוברלוק**
3) **אחראי, לעבודה במשמרות**

למועמדים המתאימים מוצעת עבודה מעניינת במפעל המייצא את תוצרתו
לקבלת פרטים נא להתקשר לאבי ויינברגר מנהל כ"א טל. 057-941201-3 או בכתב לת.ד. 93 נתיבות

לסופר־פארם גילה
דרוש
1. יועצת יופי
משמרות, 5 שעות
2. בחור לעבודה במחסן
אחראי, מסודר
טל. 02-774125

ויצו, הנוטן 19, חיפה
דרושה
מדריכה לתפירה
* מוסמכת, או עם נסיון בהדרכה (נסיון של 3 שנים לפחות)
נא לפנות טלפונית 04-512719 04-515079

ל- דפי זוהר
דרושים נציגי/ות מכירות

לסניפנו ב: ירושלים, חיפה, ת"א
- כושר התבטאות ברמה גבוהה.
- השכלה תיכונית מלאה.
- גילאי 26-37.
- הופעה נאה.
- בעלי רכב פרטי.

למתאימים:
קורס באמנות המכירה והכשרה ע"י החברה
משכורת · עמלות - בונוסים - הוצ' רכב

לקביעת ראיונות: נא לפנות החל מיום א'
ת"א־סיגל 03-7522215,6,7,8
ירושלים־עדנה 02-536320 02-535754

העמותה למען הקשיש
נצרת עלית
דרושים

1. מנהלת נופשון ½ משרה
הכישורים:
השכלה בתחום מדעי הרוח והחברה או הסיעוד
העבודה היא בפרוייקט חדשני ומעניין

2. עו"ס כוללני 1 משרה
הכשורים: עו"ס כשיר

פניות — למשרדי העמותה ברח' גולן 10
טלפון: 065-572025 נצרת עלית

Prego
קפה מסעדה איטלקית

דרושים
עובדי מטבח
מנוסים
★ רצוי בעלי הכשרה מקצועית
★ אחרי צבא
★ מחיפה

רח' נורדאו 23 חיפה, טל. 04-671570

תפרון — מפעלי טקסטיל בע"מ
למפעלם בקריית ביאליק
דרושים

* מבקרת איכות
בוגרת תיכון, דייקנית ונחרצה
לפנות ליוסי בטלפון ד־04-708810

* קלדנית למחשב I.B.M
בעלת נסיון
לפנות למשה ד־04-708810

יותר טוב מנפאואר
למוד הטכנית דרושים

- **מרכיבות אלקטרוניקה** מנוסות.
- **מקייטות אלקטרוניקה** מנוסות, לעבודה ממושכת בכרמיאל.
- **שרטט/ת כבישים** מנוסה, לעבודה ממושכת בחיפה.
- **מרכיב אלקטרו-מכני** מנוסה, לעבודה ממושכת בכרמיאל.
- **הנדסאי מכונות-מנהל אחזקה** מנוסה בעבודות אחזקה לעבודה ממושכת במגדל העמק או נצרת.
- **חשמלאי מוסמך** מנוסה, בעל ידע באלקטרוניקה, לעבודה ממושכת במגדל העמק.
- **תכנת מחשבים** מנוסה בעבודה עם מחשב VAX, דיגיטל, ו-VMS, לעבודה ממושכת.
- **נגרי רהיטים** מנוסים, לעבודה ממושכת ונוחה באזור חיפה.
- **פריזוריסט** מנוסה בענף העץ, לעבודה ממושכת.

– לפנות לג'וד –

למוד המשרדית דרושים
דחוף
- **מזכירות אנגלית/עברית** מנוסות, ידע במעבדי תמלילים וטלקס.

– לפנות לברוריה –

תנאי שכר טובים למתאימים. תנאים סוציאלים כחוק

העצמאות 104, א-ה 8:00-14:00
טל: 04-530051 גם בשבת

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה ותודה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לצה"ל דרושים

חיל האויר
מציע לקצינים ואקדמאים אתגר ועניין מקצועי במגוון תפקידים עם אפשרויות קידום והתפתחות אישית בתחומים הבאים:

א. אקדמאים בוגרי:
★ הנדסת חשמל (זרם חזק, זרם חלש)
★ הנדסת מחשבים ומדעי המחשב
★ הנדסת מכונות אוירונאוטיקה ייצור
★ הנדסת כימיה חומרים
★ פיזיקה אלקטרואופטיקה מתמטיקה שימושית
מעבר מבדקי קצונר ברצלחר הינו תנאי לגיוס חוגרים לתפקידי קצונר

ב. קצינים
★ קציני ספורט בדרגות סגן־סרן עם הכשרה צבאית מתאימה ונסיון מקצועי
★ קציני שלישות ניהול בדרגות סגן־סרן בעלי רקע מתאים (עדיפות ליוצאי ח א)
★ קציני צילום בדרגות סגן־סרן עם הכשרה מתאימה ונסיון מקצועי
★ קצינים בדרגות סרן־רס ן בוגרי קורסי אג מי חי ר לתפקידים מבצעיים
★ קצינים ות בדרגות סגן־סרן להסבה לתפקידי מבצעים ומודיעין.

הכישורים הנדרשים:
א פרופיל רפואי - כנדרש בכל מקצוע.
ב. עד גיל 30.
ג. יוצאי צבא בעלי עבר צבאי תקין.

- לזכאים ינתן סיוע בדיור.
- משובצים ביחידות "שדה" יזוכו בתוספת שכר יחודית.

המעוניינים יפנו בצרוף תעודת פנקס מילואים - מס ת ז שנת לידה שנת עליה של ההורים והאישר (אין צורך בתאום מראש) לרח אבן גבירול 12 ת א (קווים 26 5ר מהתחנה המרכזית בת א) או בטלפונים 03-693801 03-234735 בין השעות 8:00-17:00

מהנדס מכונות
בדרגת סגן רס"ן לגיוס לקבע

★ העבודה באזור תל־אביב
★ רצוי ניסיון קודם בתחום הקרור ומיזוג אויר

המעוניינים יפנו לטלפון מס': 03-616155
או יכתבו לד.צ. 02306 עבור גיוס לקבע

מהנדסי אלקטרוניקה ו/או מכונות

לגיוס לקבע בעיסוק בתחום המכשור הרפואי.

ניסיון קודם לא הכרחי.
דרגת קצונה הכרחית (עד רס"ן כולל)

לקביעת ראיון נא לפנות לטל': 03-343146
או ד.צ. 01960 — מפקד

לאזור הדרום מבוקשים במקצועות הבאים:
★ טבחים
★ מכונאי רכב
השכלה: 10
פרופיל רפואי 65 ומעלה
המשובצים ביחידות שדה יזכו לתוספת שכר
לפרטים נא לפנות לטל': 692488, 057-692490

לחיל הים
דרוש
פסיכולוג
בעל תואר שני במגמה התעסוקתית (מתמחה או מומחה)
לתפקידי אבחון והערכה
התפקיד כרוך בגיוס לשירות קבע
מקום השירות: תל־אביב

נא לפנות בצרוף קורות חיים לד.צ. 1068 פסיכולוגיה

דרושים
מת"ח מזקו"מ ותעשיות בע"מ
עם התרחבות המפעל וכניסה לטכנולוגיה מתקדמת דרושים למפעלנו בכרמיאל עובדים לתפקידים הבאים:

כווני C.N.C
תכנתי C.N.C
מבלטן
מבקרי איכות
בעלי מקצוע בעיבוד שבבי

עדיפות לתושבי כרמיאל והסביבה.
תינתן עזרה בדיור לעוברים לכרמיאל.
נא לפנות טלפונית למנהל כ"א טל: 04-988301

– מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד –

ג'וינט ישראל
לג'וינט ישראל בירושלים

דרושים/ות

1. מזכירה בכירה אנגלית/עברית
למחלקה ליחסי ציבור במשרה מלאה – חמישה ימי עבודה בשבוע
דרישות התפקיד
★ שליטה מושלמת באנגלית (רצוי שפת אם) – דיבור, כתיבה והדפסה
★ שליטה בעברית כולל הדפסה
★ יחסי אנוש טובים
★ יכולת לעבודה עצמאית
★ רצוי ידע בהליכי הוצאה לאור ובעריכה

2. מזכירה בכירה עברית/אנגלית
במשרה מלאה – חמישה ימי עבודה בשבוע
דרישות התפקיד
★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית – יכולת תרגום וניסוח עצמאי בשתי השפות
★ הדפסה בשתי השפות (רצוי על מעבד תמלילים)
★ נסיון בעבודת מזכירות

3. מזכירה עברית/אנגלית
במשרה חלקית
דרישות התפקיד
★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית – דיבור, כתיבה והדפסה (רצוי על מעבד תמלילים)
★ נסיון בעבודת מזכירות
נא להתקשר לטל' 02-639501 לדבורה מיום א'

למפעל תעשייתי הפותח קו ייצור חדש
דרושים

מפעילי חדר בקרה

הכישורים הדרושים:
* השכלה טכנית רצוי ברמת טכנאות / הנדסאות כימיה
* נסיון קודם בהפעלת ציוד אוטומטי בחדר בקרה, עדיף בתחום התהליכים
* לאחר שירות צבאי עד גיל 35
* כושר פיזי תקין

מקום העבודה באזור המפרץ חיפה
נא לפנות בכתב יד בפירוט השכלה ניסיון בעבודה וטלפון להתקשרות לת.ד. 4496 חיפה 31044
בציון המספר 27 ע"ג המעטפה

משרד החינוך והתרבות
אגף כח אדם בהוראה
הודעה מס' התשמ"ח/1 על משרות ניהול פנויות
אגף כח אדם בהוראה מודיע
על
משרות ניהול פנויות
של
מנהלים בבתי־ספר יסודיים ובחטיבות ביניים
לקראת שנת הלימודים תשמ"ט

מן המועמדים נדרשים כישורים בתחומי ההשכלה הפדגוגית והאקדמית, הכשרה מיוחדת במינהל החינוך, מינהל כללי וותק בהוראה של חמש שנים.

התכונות פורסמו בפירוט בחוזר מנכ"ל מ"ג/5 מ"ז בטבת התשמ"ג (2 בינואר 1983), סעיף 131. המעוניינים להציג מועמדותם ימלאו טופס בקשה למשרת ניהול שאפשר לקבלו בכל לשכה מחוזית של משרד החינוך והתרבות. הטופס ימולא בשני העתקים: האחד יישלח אל מנהל המחוז שבו נמצאת המשרה הפנויה, ואחר אל המפקח על בית הספר שבו מועסק המועמד.

היום האחרון לקבלת בקשות בלשכות המחוזיות – יום ראשון י"ג בטבת תשמ"ח (3 לינואר 1988)

רשימת המשרות

א. מחוז ירושלים – רחוב דוד המלך 18, ירושלים מיקוד 94101 טלפון 02-238211
1. חט"ב ממלכתית בגבעת זאב (צומחת). 3 כיתות. ביה"ס חדש.
2. חט"ב ממלכתית ברמות. (צומחת). 9 כיתות. ביה"ס חדש.

ב. מחוז המרכז – בית הדר דפנה, שד' שאול המלך 39, תל־אביב מיקוד 64928 טלפון 03-5435276
1. ביה"ס הממלכתי "רמז" בבית דגן. 6 כיתות א'־ו'. 2 כיתות ד'־ח'.
2. ביה"ס הממלכתי דתי "אהל שלום" בגדרה. 11 כיתות א'־ו'.
3. ביה"ס הממלכתי "רמות ויצמן" ביבנה. 16 כיתות א'־ו'. 2 כיתות לחינוך מיוחד.
4. ביה"ס הממלכתי דתי "חב"ד ד'" בלוד. 12 כיתות א'־ו'. 4 כיתות ז'־ח'. כיתה אחת מקדמת. כיתה אחת טיפולית.
5. ביה"ס הממלכתי דתי ישיבת "בני עקיבא" רעננה. 4 כיתות ז'־ט'.

ג. מחוז חיפה – רח' סנט לוקס 7, חיפה. מיקוד 35055 טלפון 04-562323
1. ביה"ס הממלכתי "אבן רושד" בנת. 13 כיתות א'־ו'.
2. ביה"ס הממלכתי "זלפה" בזלפה. 14 כיתות א'־ו'. 6 כיתות ז'־ט'.

ד. מחוז הדרום – בית הממשלה – דרך הנשיאים – באר־שבע. טלפון 057-663511
1. ביה"ס הממלכתי דתי "ימין הרצוג" באילת.
2. ביה"ס הממלכתי דתי "מדעי תורני" באשקלון. 4 כיתות א'־ו'. בי"ס חדש.
3. ביה"ס הממלכתי דתי "סיני" באשקלון. 15 כיתות א'־ו'. 4 כיתות ז'־ח'.
4. ביה"ס הממלכתי דתי "חדש ר"א" בבאר־שבע. 4 כיתות א'־ו'. בי"ס חדש.
5. ביה"ס הממלכתי דתי "חב"ד" בברוש. 6 כיתות א'־ו'.
6. ביה"ס הממלכתי דתי "מורשה" בברכיה. 8 כיתות א'־ו'. המשרה פנויה לשנה.
7. ביה"ס הממלכתי דתי "סוסיא" בהר חברון. 4 כיתות א'־ו'.

המשטרה אתגר

1. ראש מדור טכני
כישורים נדרשים: **מהנדס בניין** בעל רקע ניהולי פיקודי רצוי בעל רישיון נהיגה, ביקורים באתרי בניה בכל הארץ.
מקום השירות: תל אביב

2. קצינים למעבדות טביעות אצבע
כישורים נדרשים: בעל תואר באחד מהתחומים הבאים: **כימאי, ביולוג, פיזיקאי או לבורנט כימיה**
מקום השירות: ירושלים

3. קצין ניתוח מנהל ושיטות/תואר
כישורים נדרשים: **מהנדס תעשייה וניהול** או בעל רקע דומה רצוי ניסיון בתחום ניתוח מערכות מינהל ושיטות. עדיפות לאקדמאים תואר שני. בעלי רישיון נהיגה.
מקום השירות: ירושלים

על המועמדים להיות לאחר שירות צבאי בעלי בריאות תקינה ועד גיל 35.
המעוניינים יפנו לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים.
ירושלים – המלך גורג 8 טל 02-244433
תל־אביב – רח' הרכבת 14 טל 03-628290-3

אלסינט
לתעיבת הייצור בחיפה דרושים:

מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
לתמיכה טכנית במוצרים בייצור
מס' משרה 711328

כשורים נדרשים:
* נסיון של 3 שנים לפחות.
* רקע במערכות ממוחשבות
* נסיון ב- RF — יתרון.

שרטט אלקט'/אלקטרומכניקה
מס' משרה 711999

כישורים נדרשים:
* נסיון של 4 שנים לפחות.
* ידע בשרטוט ממוחשב.
* טכנאי/הנדסאי - יתרון.

אנא פנה בצירוף קורות חיים, ת.ז. ומס' משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

אלקטרוניקה בשרות הרפואה

صكذا عن الأصل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

י.ב.ס. תעשיות תוכנה בע״מ הינה חברת תוכנה מהמובילות בארץ עם סניפים בארה״ב ובאנגליה.

דרושים לנו אנשי מקצוע תושבי חיפה והצפון

מתכנתים למערכות Real Time

א) בוגרי מדעי המחשב
מערכות הפעלה VMS, RMX
נסיון ב־PASCAL או ב־FORTRAN
רצוי נסיון עם ICE

ב) בוגרי מדעי המחשב אלקטרוניקה או מתמטיקה
מערכת הפעלה VMS
נסיון ב־PASCAL או ADA
3 שנות נסיון לפחות
רקע מתמטי

ג) נסיון של שנה לפחות במחשבי GOULD

סיווג בטחוני – יתרון!

אנו מציעים תנאי עבודה ושכר מעולים. תוכנית פנים ייחודית, הזדמנות להצטרף לצוות מקצועי ברמה גבוהה, והשתלבות בפעילות ראשונית. המאפשרת התקדמות גדולה.
נא להתקשר לנאוה גורן, טל׳ 419281־03 (10 קוים)
– סודיות מובטחת –

IBS
רח׳ ברזיל 15, רמת אביב 69052

IIS

מתמחה בתכנון, ייצור ושיווק של ציוד הקפי למערכות מחשבים גדולות.

החברה הישראלית לתכנון, ייצור ושווק של מסופים ובקרי תקשורת תואמי יבמ 3270, S 36/38 ו־DEC-VT-220. לרגל הרחבת קו המוצרים והשווק באירופה וארה״ב.

דרושים/ות:

למחלקת הפיתוח

פ׳10 ★ **מהנדסי פתוח** למוצרי תקשורת ורשתות מקומיות לתכנון מערכות ספרתיות משולבות עם מיקרו מחשבים.
– ידע בתוכנה ובשפת C, הכרחי
– ידע בחומרה, יתרון
– נסיון בפרוטוקולי תקשורת SNA/SDLC ואחרים – יתרון
– נסיון ב־LAN, יתרון

פ׳11 ★ **מומחה תקשורת** לסיוע טכני ללקוחות החברה והשווק.
– ידע בחומרה ותוכנה
– נסיון בתקשורת ספרתית

למחלקת הייצור

י׳12 ★ **מזכירה** לתאום אספקות/קשר עם מחלקת מכירות
– כושר התבטאות מעולה בע״פ ובכתב

י׳13 ★ **מחסנאי חומר אלקטרוני**
– נסיון במערכת מלאי ממוחשבת
– קיוס לייצור
– בעל כושר ניהול וארגון

י׳14 ★ **טכנאי אלקטרוניקה**
– בוגר בי״ס מקצועי
עדיפות לתושבי יקנעם

למחלקת כספים

כ׳15 ★ **אחראי שווק/מעקב**
– השכלה תיכונית, רצויה אקדמאית

למינהלה

מ׳16 ★ **פקידה למחלקת יבוא/יצוא**
למעקב הזמנות חו״ל, טיפול ביבוא/שחרור ממכס, טיפול ביצוא/תאום ייצור וחשבונות
– השכלה תיכונית
– ידע באנגלית + הדפסה.

תנאים טובים למתאימים

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון (לציין מס׳ משרה) ל״אי.אי.אס.״ ת.ד. 1640 חיפה, 31015
– מודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד –

אי.אי.אס. ת.ד. 1640 חיפה 31015

יותר טוב מנפאואר

לסניף באר־שבע
רמב״ם 31, א׳־ה׳ 08:00-14:00
טל: 057-79523

דרושים

למחלקה המשרדית

★ **מזכירה עברית־אנגלית**
מנוסה, כולל הדפסה. לעבודה בבית־מלון. תושבת ערד.

★ **מזכירה עברית־אנגלית**

★ **מעבדת תמלילים עברית־אנגלית**

למחלקה הטכנית

★ **מהנדס כימיה**
בעל נסיון בהרצת מתקנים.

★ **הנדסאי מכונות**
בעל נסיון בניהול אחזקת מפעל. בערד.

★ **מסגר/רתך**
בעל נסיון באחזקת מפעל כימי.

★ **חובש קרבי**
בעל רשיון נהיגה באמבולנס.

★ **בנאי/טפסן**
בעל נסיון. לעבודה במצפה רמון.

★ **רתך ארגון – CO2**
בעל נסיון. לעבודה בערד.

שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים – כחוק

בוא למנפאואר בהקדם – זה משתלם

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות לנשים ולגברים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

דפי זוהר

ל ״מדריכי זוהר״
דרושים מפיצים
להפצת מדריכי טלפון בגוש דן

עדיפות:
לחיילים משוחררים,
סטודנטים

רשיון נהיגה חובה!
העבודה במשכורת מלאה
המעוניינים: יפנו לטלפונים

03־7522215/6/7/8

זוהר שווק ניהול ופירסום בע״מ
מדריכי טלפון מסווגים

לחברה שעיסוקה חומרי גימור ודבקים בתעשיית העץ

דרוש נציג מכירות

דרישות התפקיד:
★ השכלה אקדמאית או הנדסאי בענף העץ או הכימיה
★ ניסיון בעבודה עם מפעלי עץ ונגרות
★ אנגלית טכנית חובה. גרמנית יתרון
★ גיל 30־45

המועמד הסופי ישלח להשתלמות מקצועית בחו״ל
תנאים מצוינים
לפנות בכתב יד על נייר חלק ולפרט: תולדות חיים, השכלה ונסיון
לת.ד. 28025 עבור מספר 50

NCR
י.א. מיטוך ובניו בע״מ
לסניפנו בירושלים

דרושה פקידה

הכישורים הדרושים:
★ נסיון בפקידות כללית.
★ שליטה בכתבנות עברית ובעיבוד תמלילים.
★ ידע בכתבנות אנגלית.

נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ל־NCR – י.א. מיטוך ובניו בע״מ
ת.ד. 11027 ת״א 63143, מס. משרה 3־42

הקדם את המחר עם מחשב NCR

תלמה

למפעל ״שפע״ בערד
דרוש

מכונאי למכונות אריזה אוטומטיות

כישורים דרושים:
★ בוגר בית ספר מקצועי
★ נסיון של 3 שנים בתעשייה במכונות אריזה (רצוי בתחום המזון)
★ ידע ונסיון באוטומציה ופנאומטיקה תעשייתית
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית

המעוניינים מתבקשים לפנות לאלה טל: 958049־057 או 957860־057 בימים א׳־ה׳ או לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לשפע תעשיות פרוטאון בע״מ, התעשייה 12 ערד

לחברתנו באשדוד

דרוש

טכנאי קרור

לפרטים לפנות לשולי
08־533277
08־535121

נציבות שירות המדינה מודיעה על פרסום שני מכרזים פומביים

1. מכרז פומבי מספר 469 למשרת:
דובר/ת המשרד וממונה על קשרי ציבור במשרד המשפטים, ירושלים
הדרגה: 7־9 של דירוג העיתונאים
דרישות המשרה: השכלה אקדמית (תואר ראשון) ושש שנות נסיון בתחום העתונאות.
הערה: המועמד שייבחר יועסק על פי חוזה מיוחד לתקופה של שנה.

2. מכרז פומבי מספר 470 למשרת:
מנהל/ת היחידה הכלכלית במחלקת עבודות ציבוריות, ירושלים במשרד הבינוי והשיכון
הדרגה: 6־9 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח.
דרישות המשרה: השכלה אקדמית בכלכלה (תואר ראשון) וניסיון של ארבע שנים. רצוי בתחום הכבישים.

כללי
פרטים נוספים, תיאורי התפקידים והדרישות נוספות אפשר לקבל בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה, הקריה רח׳ קפלן 3 ירושלים ת.ד. 776־91007
טלפון 639241־02
בקשות יש להגיש ללשכה הנ״ל על גבי טופס מדף 2115 (אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) עד ליום י׳ בטבת התשמ״ח 31.12.1987

מכון דור
• מיון • אבחון פסיכולוגי

למכון דור
דרוש/ה

פסיכולוג/ית

בעל/ת תואר שני
(יתרון לתעסוקתי)
העבודה בצוות צעיר
באווירה נעימה.
לקביעת ראיון לטלפן
03־293116 ,03־203652

מכון דור · רוזנבאום 4 ת״א

לכדורי חומרי בניין
דרושה

מזכירה

• ניסיון קודם • הדפסה עברית אנגלית • אחרי שירות צבאי • ידיעת השפה האנגלית • נמרצת ובעלת יוזמה
לפנות בכתב יד, לכדורי חומרי בניין, רח׳ שמגר 4 רוממה, ירושלים 94461 לרוני

למכרז שיקום לעיוורים
דרוש

מדריך
לעבודה אתגרית עם עוורים

בעל ר.ת., אישיות סובלנית, אנושי, ומסוגל לעבודת צוות
משרה מלאה
טל: 84369־052, 86111־052

צפון תקשורת
פרסום★יחסי ציבור★שמעות

ד.ר.ו.ש.

קופירייטר מנוסה

★בעל נסיון מוכר של שנה במשרד פרסום (כקופירייטר)!
★ יכולת לעבוד בצוות קריאייטיבי.
★ הבנה לשונאית ויכולת כתיבה עיתונאית.
למתאימים בלבד, נא להתקשר
(החל מ־07.30) לטל: 200401־03, 201350
– סודיות מובטחת –

למוסד ממלכתי בתל־אביב
דרושים

נהגים

הכשורים הנדרשים:
★ גילאי 24־35.
★ רשיון נהיגה על אוטובוס ומשאית מעל 15 טון.
★ נסיון קודם הכרחי.

מועמדים העומדים בכל הדרישות לעיל לאחר שרות צבאי מלא בצה״ל, יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס׳ ת.ז. ומס׳ טלפון לת.ד. 39888 ת״א (מיקוד 61398)

פונים מתאימים ייענו

קרן קיימת לישראל

דרושים:

מדריכים/ות

לעבודה עם נוער במחנות הקיץ בארץ

• בוגרי צה״ל (שירות צבאי מלא)
• בעלי הכשרה פורמאלית בתחומי ידיעת הארץ והדרכה חברתית כוללת.
• נסיון רב בהדרכת נוער בגילאי תיכון בתחומים הנ״ל.
עדיפות לשולטים באחת או יותר מהשפות: אנגלית, צרפתית, ספרדית, איטלקית וגרמנית.
• העבודה במחזורים בני שבוע ימים בחודשים יולי־אוגוסט 88
מועמדים/ות העונים לקריטריונים הנ״ל יפנו בכתב אל: קרן קיימת לישראל המחלקה לנוער. מדור ההדרכה. רח׳ צבי שפירא 11 תל־אביב מיקוד 64358 ויוזמנו לראיון אישי.

לחבי שיווק
למוצרי צריכה בלעדיים
דרושים

סוכני מכירות

★ השכלה תיכונית לפחות
★ בעלי רכב
★ נכונות לעבודה קשה, בעלי כושר שכנוע ויוזמה

לקביעת ראיון
טל׳ 714996־04 לכרמית

מכון דור
מיון אבחון פסיכולוגי

עבור
חברה ידועה בתחום התלבשת הגברית
דרוש

סוכן מכירות לחנויות ולבוטיקים

דרישות התפקיד:
★ בעל רכב
★ עדיפות לבעלי קשרים בענף
– תנאים טובים למתאימים –
לפנות בפירוט קורות חיים ונסיון קודם למכון דור רח׳ רוזנבאום 4 תל־אביב, מיקוד 64079.
לציין ע״ג המעטפה – עבור סוכן

משרד החוץ קורא

לבוגרי אוניברסיטאות
להצטרף לשירות החוץ

בימים אלה מתפרסם בעיתונות ובלוחות המודעות באוניברסיטאות

מכרז צוערים

באמצעותו ניתנת הזדמנות להשתלב במסגרת שירות החוץ של ישראל. מעומדים (עד גיל 32) יפנו ללשכות המחוזיות של נציבות שירות המדינה לקבלת פרטים ולהרשמה:
★ **בירושלים**, הקריה, רח׳ קפלן 3
★ **בתל־אביב**, הקריה, רח׳ קלמרמן 10
★ **בחיפה**, רח׳ חאסן שוקרי 11
★ **בבאר־שבע**, בניין לשכת הבריאות
המועד האחרון להגשת בקשות הוא 21.12.87

נציבות שירות המדינה מודיעה על פרסום מכרז פומבי מספר 468

למשרת יועץ/ת משפטי/ת

במשרד הכלכלה והתכנון ירושלים

הדרגה: 2א – 3א של דירוג המשפטנים
דרישות המשרה: חברות בלשכת עורכי הדין. ניסיון מעל לשמונה שנים בעריכת דין (למעט תקופת התמחות).
הערה: במשרה מועסק עובד.
פרטים נוספים, ותיאור התפקידים והדרישות נוספות אפשר לקבל בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה, הקריה. רח׳ קפלן 3. ירושלים ת.ד. 776 – 91007. טלפון 639241־02.
בקשות יש להגיש ללשכה הנ״ל על גבי טופס מדף 2115 (אותו אפשר להשיג בכל סניפי הדואר) עד ליום ג׳ בטבת התשמ״ח (24.12.1987).

לרשות שמורות הטבע
דרוש/ה

פקח / ביולוג

לשמורת עין גדי

★ **תאור התפקיד:**
פיקוח בשמורה, טיפול בקהל המבקרים, ריכוז החומר המקצועי, אירגון ביצוע וייזום מחקרי שדה
★ **דרישות:**
תואר ראשון או שני בביולוגיה, רקע בטבע ובידיעת הארץ. נסיון בעבודת שדה, יכולת עבודה עם קהל. בריאות תקינה. רשיון נהיגה. העבודה בשעות לא מקובלות. מגורים בבי״ס שדה עין־גדי
המעוניינים יפנו למשרדי רשות שמורות הטבע למילוי שאלונים עד לתאריך 18/12/87
באר שבע: רח׳ האבות 19, ירושלים: רח׳ ירמיהו 78

האם את/ה צעיר/ה דינמי/ת כישרוני/ת!?

ההזדמנות שלך לנצל את כשרונך האישי במקום שיגמול לך על הצלחתך בשכר בסיסי גבוה, יום עבודה מקוצר, בונוסים מפתים, 5 ימים בשבוע
מסע השתלמות לחו״ל (לאחר כ־6 חודשים)

ת״א – 812193־03	חיפה – 660575־04
ת״א – 814904־03	ב״ש – 74051־057
י־ם – 244279־02	י־ם – 246044־02

למעון חדש לנכים בגילה
דרושה

אם־בית

תאור התפקיד:
- אחריות למערכת הטיפול האישי במעון וביצוע תורנויות העבודה של כ״א האדם הטיפולי.
- תאום וביצוע של נושאי ההלבשה, התזונה, רכישות הציוד וכו׳

דרישות המשרה:
- השכלה בתחום הסיעוד, ניהול משקי וכלכלת בית או תחום דומה
- נסיון של 3 שנים בתחום הרחב של המקצוע

נא לפנות למר שלמה אלישר
טל: 719081־02 בין השעות: 08:00־15:00

אנו מחפשים אנשים שכדאי לנו להשקיע בהם
אנשי מכירות למוצר בלעדי
טל׳ 522020־08

דרושות דחוף
נערות ליווי על רמה עם ידע בשפות
לוי.אי.פי. החברה מספר 1 לליווי ואירוח תיירים ואנשי עסקים בכל הארץ
5464695־03

שרות בתי הסוהר

מנהל ארגון

דרושים

בקרים

– 12 שנות לימוד
– בעלי רקע טכני בהפעלת מערכות תקשורת ואבטחה
– לאחר שרות צבאי רצוי בתפקיד קמב״צ וסמב״צ
– גיל עד 35
– העבודה במשמרות ומתאימה גם לסטודנטים
– מקום עבודה – מרכז הארץ.

רוקח ארצי

– דוקטור או מגיסטר בוגר ביה״ס לרוקחות או פקולטה לפרמקולוגיה.
– בעל נסיון של 5 שנים לפחות בארגון וניהול בית מרקחת קהילתי או צה״לי.
– מקום עבודה – מרכז הארץ.

המעונינים יפנו אל: לשכת גיוס רח׳ מקלף 3 ת״א טל׳ 266922, 251128 עם ת״ז, פנקס מלואים ותעודות המעידות על השכלה. קבלת קהל מ 08.00 עד 15.00

משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע״מ

אם אתה פיזיקאי מוכשר
אנו זקוקים לך לתפקיד

מנהל פרויקט פיתוח חדשני

האתגר: ניהול מבראשית של פרויקט פיתוח המשלב טכנולוגיות ודרישות בדיסציפלינות שונות.
המטרה: מערכת המהווה פריצת דרך בתחומה.
התמורה: השתתפות בפירות ההצלחה. שותפות בעיצוב החברה.
ה״בית״: מסגרת חדשה בחברת אלקטרוניקה מבוססת.
הכישורים: פיזיקאי מנוסה בעל תואר שני לפחות. ניסיון מוכח בפיתוח ובניהול פרויקטים בתעשיה.

נא לשלוח קורות חיים מודפסים בצרוף קטע בכתב יד
לת.ד. 189 ר״ג, 52101.
– סודיות מובטחת –

משכורת 13! אתה מעוניין?

אם אתה עובד
במקום עבודה מסודר
ומעוניין בעיסוק צדדי
עם הכנסה נאה בשעות הערב

אנא התקשר עוד היום לטל׳
03־724308 ר״ג
03־959170 ראשל״צ
08־475148 רחובות
08־552402 אשדוד
051־27484 אשקלון

לאגף מערכות צבאיות וזמן אמת
דרושים

תכניתנים מנוסים

• ניסיון באחד או יותר מהתחומים הבאים: זמן אמת, סימולציות, תקשורת.
• ידע וניסיון במערכות VAX/VMS,INTEL 8086 ובשפות ASSEMBLER, PASCAL
• בעלי סיווג בטחוני בר־תוקף
• יועדפו בעלי השכלה אקדמית בתחומים רלבנטיים
• העבודה תבוצע באזור חיפה.
מועמדים מתאימים (גם מועמדים שאינם גרים באזור חיפה) מתבקשים לפנות בכתב לקונתהל, רח׳ כורזין 1 גבעתיים 53583
• סודיות מובטחת •

קונתהל בע״מ
יעוץ תוכנה ומידע · בחשיבה יצרת

לחברה מסחרית ארצית
דרושים

נהגי סמיטריילרים ונהגים עם רשיון מעל 15 טון

יוצאי צבא, לעבודה מיידית
נא לפנות לטל: 378748־03 למר גולדפרב
או לטלפון: 650201־03 לגב׳ פרי

החברה המשרדית

חבר

מעבדת תמלילים
(עדיפות לוורדפרפקט), 4 שעות, 5 ימים קבוע

מזכירה + עיבוד תמלילים
י״ש־י״ב, 5 ימים, קבוע
צעירה אחרי צבא • הדפסה מעולה, לנוסח קבועה וגמישה
כתבנית עברית למעט/מעבדים בשבוע 4 שעות

לעבוד בחבר · להרגיש בבית
חברה לשרותי כח אדם
רח׳ ינאי, ירושלים
02־234265־6־7־8

זמיר

למחלקה הטכנית

עובדי ייצור
לסיוע תוך כדי עבודה נכונות לשעות נוספות ולמשמרות.

נגרים/רפדים/תופרים
נסיון מוכח בעבודה ברמות שונות.

כרסמים/חרטים קונבנציונאלים
נסיון מוכח של 3-4 שנים במפעל תעשיתי.

רתך שריון/ארגון/CO_2
נסיון מוכח של 3-4 שנים לעבודה ממושכת.

לברונסים/ות
בעלי תעודה או נסיון מוכח מאיזורים ראשל״צ, רחובות, נס־ציונה – לעבודה במשמרות.

מלחימות
3 שנות נסיון במפעלים עתירי ידע בהרכבת כרטיסים, קריאת שרטוט והכרת רכיבים הכרחי, רצוי נסיון ב־WIRE-UP

שומרים
יוצאי צבא – נכונות לעבודה במשמרות, מאיזור לוד, רמלה, יהוד, ראשל״צ, רחובות ונס־ציונה.

למחלקה המשרדית

מזכירה עברית/אנגלית
הדפסה ועיבוד תמלילים בשתי השפות. נסיון הכרחי. רצוי שליטה בספרדית.

כתבניות/מעבדות תמלילים
אנגלית/עברית/ספרדית. למשרה מלאה.

פקידה
לעבודה משרדית מגוונת ומעניינת כולל מגע עם קהל. נסיון בהדפסה ובעיבוד תמלילים הכרחי. רצוי רקע בקלדנות. נכונות לעבודה בשעות נוספות.

שכר גבוה ותנאים הולמים למתאימים!
המודעה מתייחסת לנשים וגברים כאחד.
ת״א: בן־יהודה 26 טל. 284494, 289505־03
רחובות: הרצל 202 טל. 473832־08
אשדוד: רוגוזין 22 טל. 535455־08

שרותי כח אדם בע״מ

רים תעשיות מזרונים

למפעלנו בבת־ים
דרושים

עובד אחזקה

בוגר בי״ס מקצועי בתחום המכונות
נסיון באחזקה בתעשייה או בצה״ל
ידע בחשמל יתרון

תופר/ת

לעבודה במשרה מלאה
ניתן לעבור הכשרה במפעל
5 ימי עבודה בשבוע
לפרטים לפנות לזקלין
טל׳ 5514448־03
או ישירות למפעל
ברח׳ שמעון הבורסקאי 8
איזור התעשייה בת־ים

הארץ

יום ו' כ' בכסלו תשמ"ח
11 בדצמבר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212, ת"ד 233 מיקוד 61001, פקס 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב החבצלת 2 טל' 224245־6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב מודראו 20 טל' 661166־8, ת"ד 5259 מיקוד 31052
המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ורדי, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת בתכנן
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

מוקש ברובע המוסלמי

אריאל שרון אינו מסתפק במהומות הדמים המתרחשות עתה כמעט דרך־שגרה ביהודה, שומרון וברצועת עזה. הוא החליט לתרום באופן אישי מוקד נוסף לדליקה המשתוללת ביחסי יהודים וערבים. ומכל המקומות בחר דווקא בירושלים — כנראה משום ששם שרר עד כה שקט יחסי. לא יכול להיות פירוש אחר להחלטתו של שרון להשתכן בלב הרובע המוסלמי של העיר העתיקה — מהלך אופייני לחוסר הרגישות ולאטימותו של האיש.

האם אפפו אותו לפתע — עשרים שנה אחרי שחרור העיר — רגשי געגועים שאין להתגבר עליהם לבירת ישראל? האם חש בוקר בהיר אחד כי די לו במפלסי הווילה המרווחת ובמרחבי הנגב, ויצא ליבו אל הסימטאות המפותלות של העיר העתיקה ואל משכן הדחוס ולחוץ בין שכנים מכל עבר?

מי ידע נסתרות ליבו של האיש; יתכן שעבר מטמורפוזה שי־כונית מפתיעה שכזאת, אך גם אז יש מקום לשאלה: מדוע דווקא בליבו של אזור מוסלמי צפוף־אוכלוסין, חששני וחשדני? האם תאוות ההשתכנות בירושלים שהתלהטה לפתע בלב האיש, לא יכלה לבוא על פורקנה בחלק אחר של העיר העתיקה, שבו נוכחותו לא תהווה קוץ־של־קבע בעינם של השכנים — תזכורת מאיימת למה שקרה ועלול להישנות?

נוכחותו של שרון ברובע המוסלמי מסמלת החלטה נחושה להתגרות בתושבים הערבים בכל מקום אפשרי, בלי שים לב לרגישויותיהם ופחדיהם. לרבים — ולא רק מוסלמים — היא תרמוז גם על יעד סופי: להקשות על התושבים הלא־יהודיים עד שימאסו בחייהם ויעקרו סופ־סוף מבתיהם. אין לדעת אם היעד הזה יושג ומתי, אך בינתיים צפויות שנים של מתיחות, של התנגשויות ושל — מי יתן ונתבדה — שפיכות־דמים. כך או כך, נוכחותו הפרובוקטיווית של שרון ברובע המוסלמי אינה מוסיפה נדבך לחיזוק אחיזתנו בירושלים, אלא רק מוקד חיכוכים.

כדי לסכל פיגועים במטרה הרגישה שנוספה בלב הרובע המוסלמי, יצטרכו שוטרים וחיילים, במספרים בלתי־ידועים, לגונן עליה, יומם ולילה, שבעה ימים בשבוע. על המשטרה למהר ולמצוא את כוח האדם הדרוש למטרה חיונית זו. היכול להיות שימוש טוב יותר בשוטרי וחיילי ישראל — מאשר להציבם על משמרת שרון ורעייתו, כך שיוכלו להגיע בביטחה הביתה ולישון בשקט בלב הרובע המוסלמי?

אחרי החתימה

רוב מנהיגי העולם בירכו על חתימת ההסכם בוואשינגטון על חיסול הטילים לטווח־ביניים ועל הישגיו: הוחל תהליך חיסול הנשק הגרעיני (להבדיל מצמצום גידול המאגרים), הוכר עיקרון הקיצוץ הלא־שווה כדי להגיע לתוצאות שוות, ונפתחה הדרך למו"מ מוצלח לצמצום ופירוק הנשק האסטרטגי, המהווה את עיקר הסכנה הכמותית של ההשמדה הגרעינית ההדדית. עם זאת אין לזלזל בחששות שנשמעו באמריקה ובמערב־אירופה. ההסתייגות העיקרית היא מהצלחת הסובייטים להערים על סדרי הבקרה והפיקוח.

בפיסגה: ציפיות, נסיבות

את ההצגה כתב רייגן ● הכוכב: גורבצ'וב

מאת א. שוייצר

וואשינגטון

לראלף ואלדו אמרסון, פילוסוף והוגה־דעות אמריקאי מהמאה הקודמת, היתה עדנה. הנשיא רייגן, כמו גם מיכאיל גורבצ'וב, נשענו בנאומיהם על אימרות־שפר שלו. נאומים מפי השניים לא חסרו, במדשאות הבית הלבן, במשכן הנשיאים עצמו, במשתה החגיגה. והאירוע שהכתיר את כולם, חתימת החוזה לפירוק טילים לטווחים קצרים ובינוניים (בפועל, שני ספרים עבי־כרס). בנאום החתימה הזכיר הנשיא באחת המימרות, שלפיה אין ההיסטוריה אלא אוסף של ביוגרפיות. ללמדך, שאדם — מן הסתם, האיש הגדול — הוא העושה את ההיסטוריה. היה זה רמז דק — היו גם אחרים, עבים יותר — שבא להזכיר לשומעיו, כי האירוע שבא לחוגג במחיצתו, הוא פרי חזונו ועבודתו הקשה (לא אחת, מתסכלת), של עוזריו. האמנם, כאשר העלה בראשונה, ב־1982, את שני הרעיונות בדבר חיסול הטילים לטווח בינוני, ולאחר מכן חיסול כמחצית הטילים האסטרטגיים, הוא נתקל בחוסר אמון ולעג. היו שטענו, כי העלה את הרעיון מכיוון שידע שאין לו סיכוי להתממש. והנה, שלושה ישבו וחתמו על ההסכם הראשון ואתמול החלו, הוא וגורבצ'וב, לדון במימוש הרעיון השני, אשר לדעת משקיפים מנוסים, טובים הסיכויים שיקרום לעבר מימוש. המחבר של הצגת התיאטרון המרתקת והמפוארת גם יחד, שביימה וואשינגטון לכבוד האורח הסובייטי, הוא אפוא הנשיא רייגן.

רייגן וגורבצ'וב: מחבר ההצגה והכוכב

גורבצ'וב כוכב עליון

אך כוכב ההצגה היה המנהיג הכללי גורבצ'וב. הלה אינו רק דינאמו מהלך, שהוכיח כושר עמידה ביום מפרך של טקסים רשמיים, נותר לו מרץ להתעמת, בין טקס לטקס, עם נבחרות של אנשי־רוח ופוליטיקאים, והוא לא נשאר חייב. (הנרי קיסינג'ר העיד אחר הופעתו, כי הצגת טיעוניו היתה טובה בהרבה משאלות האורחים). זה הוא פוליטיקאי מן השורה הראשונה, בעל אישיות קורנת ומענה לשון מהיר. (הנה משפט מאחת משיחותיו, הראוי שייזכר: "נשאלתי אם אני איש יוצא מן הכלל. אם אדם רגיל השומר על שפיותו בעולם בו אנו חיים, הוא יוצא מן הכלל, הרי אני יוצא מן הכלל"). זה אדם טבעי לגמרי, שאינו מתקשה לאחות בהבעת פניו ובתנועות ידיו, נחת או היפוכה. ואשר לא התבייש בסיום הסעודה החגיגית בבית הלבן, בנוכחות כל המרומים בוואשינגטון ולעיני מיליונים של צופי טלוויזיה, לשיר בקול שירים רוסיים.

מי שלא נכנס עימו לחדר הדיונים, שבו פגש פנים אל פנים את הנשיא רייגן, מוטב שלא יתיימר לשפוט מה טיבו של האיש כמנהל משא־ומתן. עוד פחות מזה ניתן לשפוט מכאן כיצד הוא מנהל את עסקי האימפריה הסובייטית. אך למעט אי־אלה סובייטולוגים אמריקאים, סבורים הכל כי ביטחונו העצמי של גורבצ'וב משקף נאמנה את מעמדו בהנהגה הסובייטית. האמנם, אין להעלות על הדעת כי יריבים כל שהם, נציגי זכויות שמורות בביורוקרטיה המפלגתית או הממלכתית, יכולים להעמיד למולו ראש־מחנה ונושא־דבר זוהר וכריזמטי כמוהו, אשר שכלו, חריצותו וכוחו הפיסי, פשוטו כמשמעו, משתווים לאלו של מיכאיל גורבצ'וב. מה עוד שהמזכ"ל ידע לנצל, לצורך אישוש מעמדו בבית, את ההצגה שערכה לכבודו וואשינגטון: העולם, שהתקשורת האלקטרונית הפך אותו לכפר אחד גדול, נעשה עד להכתרתו לכוכב עליון.

שולץ הנחבא

כוכב אחר, אפור כלשהו ונחבא אל הכלים, אך מרשים באיתנותו ובתבונתו, הוא מזכיר המדינה שולץ. לגופו של עניין, בצד האמריקאי הוא המוביל את המשא־ומתן. שלא כבהזדמנויות קודמות בהקשר האמריקאי־סובייטי, אין לו מתחרים על אוזנו של הנשיא הוא ושני עוזריו, פול ניצה ורוזאנה ריג'ווי, מנווטים את המשא־ומתן בפועל (השניים עומדים בראש המשלחות האמריקאיות וצוותי־העבודה המכינים את השלב הבא: חיסול כמחצית הטילים האסטרטגיים), וכן את המשא־ומתן ויתר הנושאים העומדים על הפרק, כגון בעיות אזוריות, זכויות־אדם וכו'.

למעשה, נתפס שולץ "במלחמה בשתי חזיתות": עליו לשכנע את הצד הסובייטי להסכים למירב ההצעות האמריקאיות; ואחרי הפיסגה, עליו לצאת לקרב־הגנה נגד תוקפי התהליך הנוכחי מימין, וכמשתמע, על עצם מגמת ההתקרבות לסובייטים. זו תהיה, בראש ובראשונה, מלחמתו שלו. היחיד שיצא ללא פגע מהכשלונות שפגעו בממשל רייגן בשנה החולפת. במלחמה זו, הוא יחזיק בידיו תעודת כשרות של שמרן למהדרין, החתומה על־ידי כל הנשיאים הרפובליקאים, מאייזנהאור ועד רייגן.

על־פי הידיעות הדולפות החוצה עת כתיבת השורות הללו, מתקדמים הדיונים העניינים פחות או יותר במסלול שנקבע להם. ואם ישאל השואל: מה התכל'ס? כלום יסתיימו העניינים בהצלחה? אפשר להשיב לו בשאלה חוזרת: זה תלוי בהגדרת ההצלחה. ובכן, כדי לסייע לשואל ולמשיב: הפסגה תיחשב הצלחה, אם יוחלט בה להמשיך על־פי תבנית ולהדרוגים מוסכמים אך כלליים, לצמצום סוגי חימוש ולהפחית כוחות צבאיים. אם יוחל בפיתרון סכסוכים אזוריים (אפגניסטאן, מרכז אמריקה, וכו'). מראש אין סיכוי, שהסובייטים יסגלו לעצמם תפישות אמריקאיות בדבר זכויות האדם. ועל כן אי־הסכמה בנדון איננה (תחשוב על כך ישראל מה שתחשוב) מסימני־ההיכר של הצלחה או היפוכה. אך לגבי הסיכויים לעתיד, אלה שהביאו את גורבצ'וב (עם ראיסה רעייתו, שעל אף הופעתה הנאה, ניכרות בה תכונות של יאבנע) ועם פמלייתו לבירת ארצות־הברית, ניתן לומר שהסובייטים כבר עברו מיכשול גבוה: הם הוכיחו קבל עם ועולם כי אין להם קרניים.

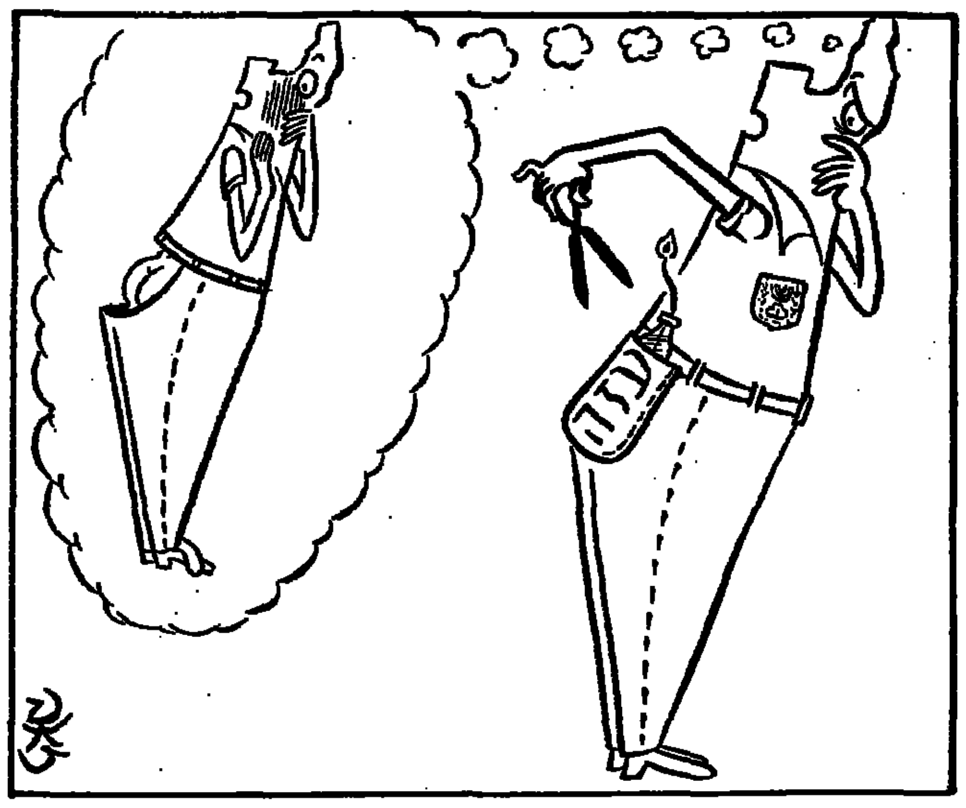

י"ב הערות על המצב

מאת יואל מרקוס

א

"אין חיילים גרועים אלא רק מפקדים גרועים". חוזר הכל כמו תוכים על הפתגם הבנאלי. איש לא שאל מה קורה כשחיילים גרועים נעשים מפקדים, משום שהמפקדים הטובים לא רוצים להישאר בצבא. מי שרוצה לבדוק מה קורה לנו, שיטה אוזן למה שאומרים חיילים קרביים בשנה השלישית לשירותם: "כשאשתחרר אני יוצא לשנה־שנתיים לחו"ל להתאוורר". חלק מהם יוצא, חלק לא. חלק חוזר וחלק לא. טובי מפקדינו מתאווררים בחו"ל for good. מפה אולי מתחיל החולי הלאומי.

ב

האומה כולה ועמה שכנינו הערבים ואפילו המעצמות עצרו נשימתם בהמתנה לפעולת התגמול על ליל הגלישונים. הכל ציפו ממפקד אנטבה וממציא הסיסמה "צבא קטן וחכם" לתגמול מתוחכם שכזה כבימים הטובים ההם. סוף סוף שיחררה אותנו מהמתח כותרת גדולה ב"ידיעות אחרונות": אחרי דיונים יסודיים במטכ"ל בהשתתפות הרמטכ"ל "החליט שצה"ל ייצא במיתקפה תיקשורתית". מה נאמר ומה נדבר? צה"ל לא איבד את כושר ההפתעה שלו.

ג

זה נורא שמתייחסים לרייגן בזלזול שכזה. בשובו מארה"ב סיפר בהתרגשות לגלי צה"ל, כי מנהיג העולם החופשי נעזר כל הזמן בכרטיסיות שהחזיק בידו במהלך שיחתם הפרטית והתפעל מן העובדה שלמרות שבשלב מסוים הניח את הכרטיסים, יכול היה להמשיך בשיחה קולחת. איזה פלא! גם שמיר סיפר אחרי שיחתו עם רייגן, שבניגוד לדיווחים עליו, הפגין רייגן בקיאות בשיחתם. אבל זה לא היה קונץ. השיחה ארכה 19 דקות. עתה התפארו בבית הלבן שרייגן ייוועד חמש פעמים לשיחה בארבע עיניים עם גורבצ'וב, "מה שמוכיח שעוזריו נותנים אמון מלא בשליטתו בחומר". חמש שיחות לבד? פה יכניס לו גורבי את הלוקש ולכו תשחזרו אחר כך מי אמר מה, מי לא שמע מה.

ד

ח"כ מצא התגרה ברבין: כמה ערבים אתם גירשתם? ורבין השיב: פי שלושה ממה שאתם גירשתם. גם פרס התגאה השבוע: לא נכון שהוא רוצה להוריד את הישובים בעזה. "מי שהוריד ישובים זה אתם — ישובים שלדעתי אפשר היה להחזיקם". לפי אותו היגיון אפשר להתפאר גם כך: "גולדה סירבה לעשות שלום בעוד שאתם עשיתם". "אנחנו הרסנו פי עשר יותר בתים ערבים ממה שאתם הרסתם", "אנחנו מענים יותר טוב את הערבים מכם". מה קורה כאן? כל מה שהליכוד עושה, יודעים אנשי העבודה לעשות טוב יותר?

ה

הסיפור הבא קצת נבלע בקלחת האירועים: החיילים ב"גיבור" נתנו הסבר משונה לכך שלא שמעו את היריות ששמו קץ לחיי נהג המגרר שהגלשניסט הזינו בדרכו למחנה הנח"ל. "יש נוהג, שכאשר מכונית איננה עוצרת לתת טרמפ לחייל, הוא יורה כמה צרורות באוויר". ממתי נוהג זה? למה לא טיפלו בו?

ו

תופעה מעניינת: מנהיגים לאומנים עושים ההיפך הגמור ממה שמצפים מהם ולהיפך. קנדי הליברלי פלש לקובה. ג'ונסון הדמוקראט עשה "שער לגנר" בוויטנאם. השלטון הסוציאליסטי בצרפת החזיק בשיניו באלג'יריה. לעומת זה, דה־גול הלאומן נתן לה את עצמאותה. ניקסון הלאומן גמר עם המלחמה בוויטנאם וגם עם וייטנאם וגם הכיר בסין העממית, ששום דימוקרט לפניו לא העז לעשות. גולדה אמרה לא לסאדאת. האיש שהרג 3000 מבחורינו, דווקא בגין הושיט לו יד ונתן לו את כל סיני, כששרון הלאומן מופקד על הריסת הישובים. ועכשיו דווקא רייגן, שתיאר את הרוסים כשקרנים וכ"אימפריית החושך", עושה אתם עסקה לפירוק הנשק. עם רקורד שכזה, אילו הייתי חוסיין, הייתי מבכה את יצחק שמיר שלא יתקרר.

ז

מי שרוצה לדעת מה קורה לעם הזה, שישאל איך איש פרטי מצליח לגנוב מטוס קרב ישראלי ולמכרו בחו"ל. מי שרוצה לדעת מה קורה לנו, שישאל את הפסיכולוג של קריית שמונה מדוע הגיע למסקנה שליל הגלשונים הביא להתפוררות חברתית ולבריחה מקריית־שמונה. מה יהיה אם ייפלו טילי סקאד על תל־אביב? מי שרוצה לדעת מה קורה לנו, שישאל את אביו של הש"ג מי קבע ש"טוב הבן החי מהגיבור המת". ראשית, זה בפירוש לא נכון. סיכוייו של פחדן למות הרבה יותר גדולים מסיכוייו של גיבור המגן על חייו. שנית, אמת המידה איננה פחדנות או גבורה אלא התנהגות נכונה. אם כל אחד היה חושב כאבא אלמוג שטוב הבן הפחדן החי, חצי צה"ל לא היה בחיים.

נ. ב. מזה עשרה ימים עורכים קציני פו"מ ביקורות פתע במחנות צה"ל לבדוק ערנות השמירה — איך זה שאף אחד מהם לא נהרג עד כה

ח

אם גבייה של ארבעה שקלים תצמצם את הביקורים במרפאות ברבע (מ־15,000 ל־11,000) — שמונה שקלים יצמצמו את מספר הביקורים בחצי. אני מאמין, שאדם חולה באמת יוציא כל סכום כסף כדי להתרפא. אם כל כך מעט דרוש כדי לרפא את חולינו, סימן שאנו יותר היפוכונדרים מאשר חולים. ולצורך זה מספיקים הקורים הפתוחים של קופות החולים, הנותנים שירות חשוב בסיפוק ה"קלאץ קאשעס" של חולינו המדומים.

ט

אינני מבין את משפחת נקש הממשיכה בעתירתה לבג"ץ. הרי יקירם כבר נפטר — מה הם רוצים? להמיתו בשנית? בית חולים זה לא בית סוהר וכל מה שמשפחה שרוצה בהמתת הסר־ צריכה לעשות הוא להחזיר את החולה הביתה. אי אפשר לדרוש מרופאים, ושום בית משפט לא יאשר זאת, שהם יהיו תליינים. אני אישית לא הייתי רוצה להיות בידי רופא המסוגל להמיתני.

י

הכל אומרים שווילי הוא "כוכב נולד". לא בטוח. אדם המובס על ידי דיניץ אינו יכול להיות כוכב גדול. אי־בחירתו מלמדת שלושה דברים אחדים: א) שהעבודה מעדיפה עסקן טוב ליד הקופה, מאשר להיאבק על אדם טוב שבחירתו בספק; ב) שהיא אינה בשלה לבחור בן עדות מזרח לתפקיד ראשי; ג) שהיא אינה בשלה לשים "יונה" בראש. בסך הכל גילתה העבודה את המשה קצב שלה — אך כמובן יש שני עריסים בליכוד.

י"א

קודם אמר, שאם יועלו מחירי התחבורה הציבורית ישתלם לנסוע במכוניות פרטיות. עשה צחוק הבראדום ישתלם לנסוע במכונית פרטית למי שיש מכונית פרטית, אך מי שיש לו פרטית בלאו הכי. העלאת מחירי התחבורה הציבורית אינה משנה לו. "אלמנטרי" ד"ר ווטסון!

י"ב

חוריש החולים לא לנקוט הליכים נגד כמה אנשי ציבור, שקיבלו כספים בלתי מוסברים מאלכין. אלה, במקום לשבת בשקט, יוצאים בקריאות שמחה ש"האמת יצאה לאור" וש"יצאו נקיים" וכיו"ב. הבלים. איש לא ניקה אותם. לפני שנים רבות היה, מפא"יניק אחד שהואשם בסידרה של עבירות על קבלת שוחד וכשיצא זכאי, רץ לזלמן ארן לבשר לו את דבר זיכויו. "מעניין", השיב ארן, "אני אף פעם לא זכיתי". לאור מה שאנו רואים, ובעיקר שומעים, על עסקינו בשנים האחרונות, עדיף היה שיהיו פחות אנשים ש"זוכו" ו"נוקו".

פריחת הפטריה

לא בפעם הראשונה מאז גילוי הפניצילין התברר השבוע בקונגרס הציוני שמעובש יכול, לפעמים, לצאת גם משהו טוב

מאת גדעון סאמט

לא בפעם הראשונה מאז גילוי הפניצילין התברר השבוע בבנייני האומה בירושלים, שמעובש יכול, לפעמים, לצאת גם משהו טוב. אחד הכתבים שסיקרו את הקונגרס הציוני כתב השבוע בעיתונו, שאולי יש ציונות, אבל — בין הפונקציונרים והפרוטקציונרים, כוסות הפלסטיק המעוכות והאשפה, המליצות ובלבול המוח — אין סיפור. ובכל זאת, בדרכו המפותלת של האירוע המגושם הלעיתים־מצחיק הזה, קרה שם משהו.

אולי צריך לגייס שוב, לצורך הבהרת העניין, גם את דעתו של לניק: כדי שיהיה טוב יותר, צריך שיהיה תחילה רע מאוד. אבא אבן, שהשקיף על האירוע ביזיוקי הקריה, כתב ב"ג'רוזלם פוסט" שאף פעם לא התעוררו ב"היסטוריה של הזמן האחרון" שאלות כה חריפות לגבי הצורך בקיום מוסד יהודי כל שהוא. אלה לא היו שאלות חדשות במיוחד. אבל התוקף שלהן, היכולת לעסוק בקלות כה רבה, רקעו הפרלימי והבעייתי הנמצאים בעולם היהודי, שהעסקנים הנצבים להצגתם, העלו מהעובש של הקונגרס איזה רמז של תרופה.

★ ★ ★

בזמן הכתיבה לא ידוע עדיין איך תסתיים המחלוקת בין הגושים על הצעות ההחלטה של קואליציית המערך בדבר שוויון לזרמים ביהדות, התנגדות לשליטה על עם אחר, זכות התפוצות לנקוט עמדה בנושאים ישראליים. באופן ששתי הצ־ סייד המיון כל שהוא בין הכינוס הזה ובין הזיכרון שהביא לפני 54 שנה לפרישת הרוויזיוניסטים מההסתדרות הציונית העולמית. אפשר לומר עליהם כל מיני דברים, אבל הם עקביים: מהצעת ז'בוטינסקי הם דרשו אז ש"גאולת ישראל וארצו, החייאת ממלכתו ושפתו והשרשת קודשי תורתו בחיי האומה" יוגשמו על־ידי "יצירת רוב עברי בארץ משני עברי הירדן".

כיום, מושרשים בחיי האומה דרך ממשלת האחדות שלה, אנשי הליכוד לא יפרשו כל־כך מהר. אם עסקני הסוכנות יודעים לעשות משהו היטב, הרי זה לסגור עסקות פוליטיות. למרות זאת, אי־אפשר שלא להתרשם מהשינוי שחל בגוף של התנועה הציונית.

המשמעות העיקרית — אפשר לומר, היחידה — של הקונגרס ה־31 היתה בקואליציה האיתנה שהצליח המערך להקים עם כוחות בתפוצה שהיו עד כה מדוכאים, חלשים בהרבה מכדי משקלם האמיתי.

לא היתה אצלנו רק ביקורת חסרת־תקדים בהיסטוריה של הזמן האחרון, כדברי אבן, על עצם קיום הסוכנות. בראשונה מזה עשור התגבש בתנועה הציונית רוב ברור נגד הרוח הרוויזיוניסטי הישן. זה, בעצם, רוויזיוניזם חדש, הפעם של המרכז השמאל, שדוחק לפינה את הליכוד ושותפיו הדתיים. כתום ההסי של הגושים הפוליטיים הישראליים כמעט לא השתנה. השינוי הבולט, החשוב, הוא בהצטרפות החד־משמעית של הרפורמים והקונסרווטיביים מארה"ב למחנה המערך. קואליציה זאת איפשרה את בחירת שמחה דיניץ ביחס משקף הכוחות של 310 נגד 220. היא חסמה — כראוי — גם את בחירת אריה דולצ'ין לאבי התנועה הציונית. מתנה חסרת כל צידוק למי שאינו ידע לפרוש בכבוד שעוד נותר לו.

אבל העיקר אינו, כמובן, במה שההתארגנות הזאת גרמה בתחום חלוקת השלל העסקני. בראשונה הרים בתנועה הציונית ראשם של הזרמים ביהדות, שהושפלו והודחו ללא בושה בעזרת לשון־המאזניים הקלריקאלית. איפרוד־לינן שייכת גם לכאן: ההתנכלות לרפורמים ולקונסרווטיביים היתה בעיקרה מעשה ישראלי מקומי. הוא נסבל על־ידם, באורך־רוח בלתי־מובן, במשך תקופה ארוכה. עם הגברת ההתבוללות באמריקה (כ־40% בשאר־עריכת היום, לעומת כ־20% בשנות השישים), התחיל הדור היהודי החדש בארה"ב לחוש עצמו מאוים על־ידי התכתיב האורתודוכסי. לא היה זה עוד סיפור עקרוני מרוחק למדי, שבו גיור של ישראלים ושל קהילה אמריקאית לא־אורתודוכסית קטנה כאן נידחה בידי רבנות קנאית: הקיצוניות הדתית התחילה להטיל מורא על הקהילות היהודיות המודרניות באמריקה.

המשיח שלא הופיע בכיבוי הסרד־זית של אשוריץ, קרא בקונגרס באום חוק הד"ר (הרב הקונסרבטיבי) ארתור הרצברג, לא יופיע עכשיו במגרשיהם של קריית־ארבע. רעם מחיאות הכפיים, בעיקר של נציגי התפוצות, לא הניב על אמירתו הפוליטית של הרצברג כמו על מה שביטאה בוויכוח המחריף בין האורתודוכסיה לבין הרפורמה. לחץ חסר־תקדים זה של הרוב המודחה בקהילה האמריקאית לזכות במשקל הראוי לו, הוא הסיפור האמיתי של הקונגרס.

★ ★ ★

מי שיחפש במהפך הקואליציוני בנושאי הדת, ההסדר המדיני וזכות ההתערבות משמעות מקומית, אולי יפתע: המערך לא גבר על הליכוד במוסדות הפוליטיקה הישראלית, ובכל זאת, אפשר היה לראות מה יכול לקרות למערך כאשר הוא עושה — אפשר במקרה זה לומר: נאלץ לעשות — את הדבר הנבון והסיר, בתוקף הנסיבות, את הפחדים הגורמים לו סיוט כאשר להליכה בעקבות עקרונותיו המוצהרים.

ראו זה פלא: המערך היפנה עורף לסוכנות הדתית ולא זו בלבד שהשמים לא נפלו עליו, הוא זכה ברוב איתן ובשם טוב. בתחום אחר, הוא העמיד לתפקיד יו"ר ההנהלה הציונית איזה מועמד צעיר־צ'יק (בן 45) ועד מערות המורות, ולא קרה אסון. נסים זוויילי הפסיד בהפרש קטן — ומכובד — אך הביא את המערך (שוב, אפשר לומר, כמעט אילץ אותו) להציבו, מינוי מצויין, בראש הסוכנות בזיורות.

הסוכנות שוב התגלתה בערוותה. מוסד מיותר במתכונתו הנוכחית, ערב־רב של אינטרסים לא־רלוונטיים, כר נרחב לבזבוז ולפטפטת. קשה להתרשם מהדימוי הקונגרסאי כל־כך שהעניק באומו שמעון פרס לתנועה הציונית. "לא עת שלכת", קרא לציונים, "עת פריחה". אבל משהו קרה שם. וטוב שנרשם לפנינו — זה אומר בעיקר למחולים השכיחים בתועלתו של לחץ אמריקאי לסוגיה — כי הסיכוי הבולט לשינוי נובע מהמעורבות החדשה, התוקפנית יותר, של נציגי התפוצות, בעיקר של קהילות ארה"ב. אם פרח שם דבר־מה, אולי זהו מעין פטריה מתסיסה על פני העובש של התנועה הציונית.

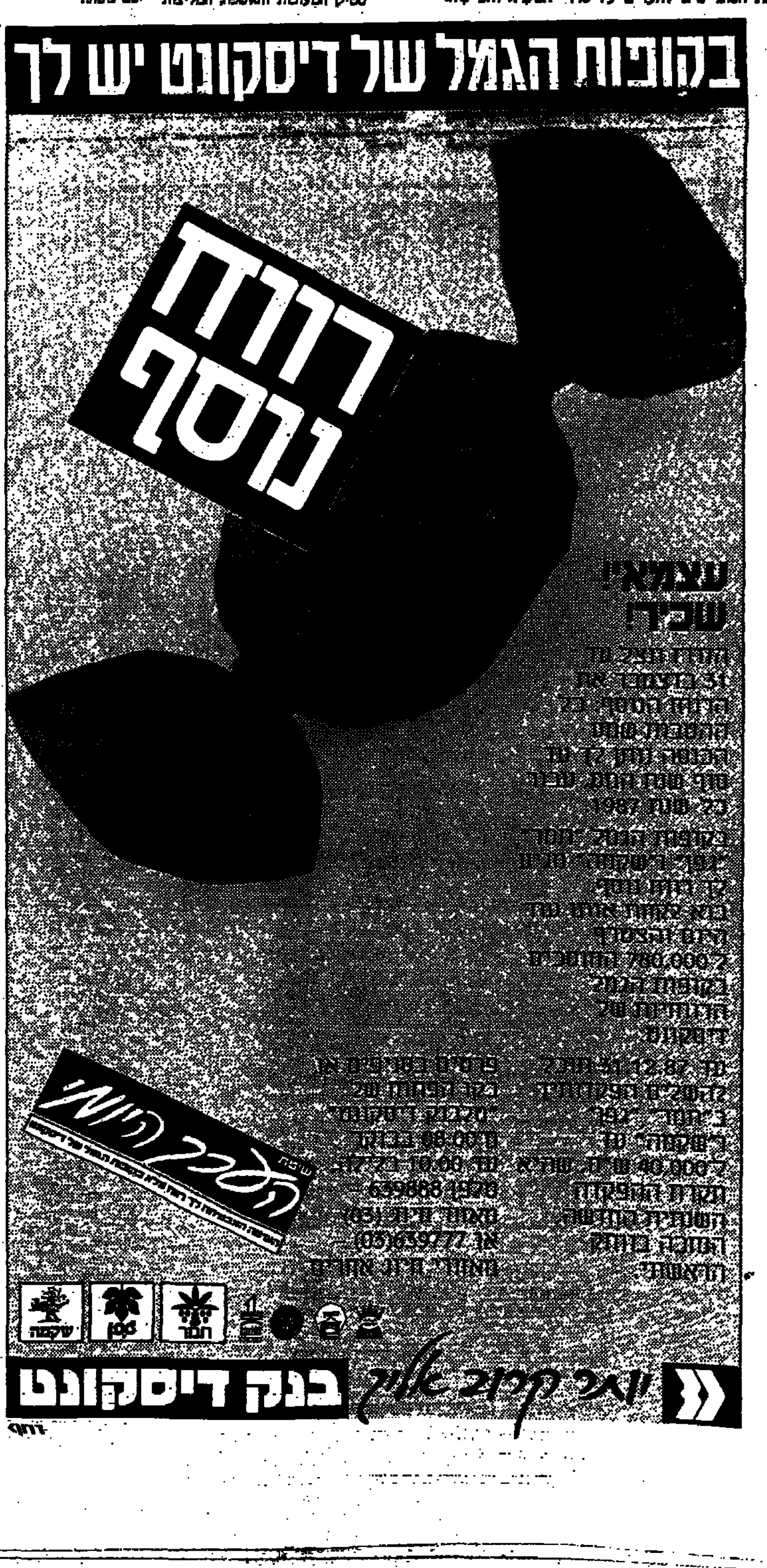

מפסגה רמא לליכוד עמיקתא

לילה עם שמיר: כאשר הכל עקבו אחרי רייגן וגורבצ'וב התכנסו 17 ח"כי הליכוד באולמם להאזין ל"לאווים" של ראש הממשלה בלי "כן"

מאת דן מרגלית

יצחק שמיר חדל לנהוג בממשלה. הוא כבר מנהל את מערכת הבחירות. לשם כך זימן את סיעת הליכוד וקרא מן הנייר דברים שנכתבו בדיקנות ובקפידה. אבל מול המצלמה הטלוויזיונית התייצב כאיש נפעם, נסער ונרגש. הוא הכין כל מלה באומו השבוע לפני סיעת הליכוד, אך הופיע ספונטאני־כביכול. כאילו שלף את הדברים מן המותן. זה טוב לבוחרים הצופים בו מעל למירקע.

זה גם איפשר לו להפוך דיון פנימי בסיעתו לתעמולה־בשקל. ישראל — למולה — אינה אפגניסטאן ואינה ניקאראגואה ואף לא אחת מדינות המפרץ הפרסי הטובעות בדם המלחמה, ולכן שמה נפקד מסדר היום של הוועידות הבינלאומיות. יופי.

מה במקום זה? ה"לאו" הטוטאלי שהשמיע שמיר באוזני המלך חוסיין: הנתק הגמור שנגרם ביניהם, כאשר עמד השליט הירדני על עריכת ועידה בינלאומית? הלאו־כלום הטריטוריאלי שהציע ראש הממשלה מטעם הליכוד לחצר המלוכה בעמאן?

לא יעלה על הדעת — וגם שמיר — להסכים לפינוי רצועת עזה. ארצנו היא. מולדתנו היא. 700 אלף פלשתינים מול 3000 מתנחלים.

לרגע נדמה שייהוד עזה ייכלל כסעיף במצע הליכוד. כמו ייהוד הגליל. כאילו דייר אל בלח הוא צפת. וזעמו של שמיר אינו אלא העמדת פנים. שכן הוא עצמו יודע, כי בליכוד מצויים אישים בכירים, שבמשא ומתן מוכנים לוותר על עזה ולהשליט עליה ריבונות זרה. הוא מבין, כי הם לוחשים זאת מאחורי איצטלת הניצים, הרחק מתוכן הצד של משה עמירב. מי בליכוד באמת מציע עכשיו להרחיב את ההתנחלות האומללה בחבל קטיף? רק מי שחושש כי בלי זה יפחתו סיכוייו להיבחר במרכז תנועת החירות לרשימת הליכוד בכנסת הבאה.

כשיושבים מול שמיר המפגין ספרת רגשות מתוכננת ומבוקרת — שומעים ח"כיו רק מה לא: לא עזה ולא שלום ולא ועידה בינלאומית ולא פשרה טריטוריאלית ולא משא ומתן עם הפלשתינים ולא השתתפות בסמינר שערך ג'ימי קארטר. ובעיקר לא יעלה בידי שמעון פרס וחבריו להפחיד את האומה באמצעות הבעיה הדמוגראפית. כאילו זה דחליל־שווא.

בקרב סיעתו, שהוצגה בדלילות, יכול שמיר להפוך כל עובדה לדחליל. אבל יש מציאות. יש ריבוי טבעי ערבי. יש גידול באוכלוסיה הפלשתינית. יש ירידה מהארץ בקרב יהודים צעירים. זה לא דחליל, זו בעיה אמיתית.

כששואלים אותו בהזדמנויות אחרות — יש לו פתרון בצורת עליה מוגברת מברית המועצות. אבל אפילו במירוץ אחרי הסדר כזה, אין שמיר מוכן להשקיע את מירצה של הממשלה. אין לו עניין במגע עם הסובייטים: הוא אינו מוכן לעיסקה עימם, שמא 400,000 יהודים רוסיים יעלו לישראל תמורת פירוז רמת הגולן מכל נוכחות צבאית.

הוא גם בער עליה מארצות־הברית. עליה של יהודים מיומנים בעלי יכולת טכנולוגית, שתקדם את החברה והכלכלה בישראל. איך זה מסתדר עם תמיכתו בשינוי חוק "מיהו יהודי" ברוח האורתודוכסים היותר־חשוכים בסיעת הליכוד? איש אינו מצפה לתשובה. בצלצלת הפלחיידה קולטת הכל. אין מקום לשאלות.

דבר אינו סגור. נושא אינו נקבר בקודמו. איך לתמוך בעלייה מאמריקה ולהיכנע לתביעות האורתודוכסיות. האיך לתרץ את הדימוגרפיה בבואם של היהודים מרוסיה בלי לנהל משא ומתן עם הקרמלין? איך לרצות בביטחון מירבי ולהעלים עין מהשתמטותם של 60,000 תלמידי ישיבות משירות בצה"ל? ולכנה כאשר שמיר כבר התייחס לנושא ברצינות, מיהר לסגת ולהסביר שלא התכוון באמת, אלא רק לשולי־השוליים של חובשי בתי המדרש השחורים?

אינני יודע היכן היו 24 ח"כי הליכוד שנעדרו השבוע מישיבת סיעתם. גם כל השרים נעדרו פרט לחיים קורפו. ייתכן כי באותן דקות עצמן ישבו מול מקלט הטלוויזיה לחזות בפתיחת ועידת הפיסגה. במאמץ שעושים רונאלד רייגן ומיכאיל גורבאצ'וב להביא קצת פחות מתיחות ומעט יותר תקוות לאנושות כולה. מן הפיסגה ההיא עולים סימנים לחיפוש דרך בלתי מוכרת, לרוחות חדשות שינשבו בעולם כולו ובמזרח התיכון. אבל באולם הישיבות הלילי של סיעת הליכוד החלונות סגורים. אטום חום וישן במתנה ולאומי.

صكنا من الاهل

صورة عن الاصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

התמונה שנשרפה בפיתוח

תמונת השבוע לדיוק של אורחי המזרח התיכון היא התמונה שלא היתה — היא נשרפה בדרך לאמריקה. זו תמונתם של יצחק שמיר המלך חוסיין ואולי גם חאפז אל אסד ואמין ג'מייל לוחצים בצוותא את ידיהם של הנשיא רייגן והמזכיר הכללי גורבצ'וב.

התמונה הזאת היתה צריכה להיות מסודרת מסן־פרנציסקו, מקום שבו הוכרז על הקמת ארגון האומות המאוחדות. לשם אמור היה רייגן ללוות את גורבצ'וב כטיול מחוף לחוף. הכל היה מוכן עד אחרון הפרטים: ביום שני השבוע היו אמורים שני מנהיגי העל להפנות בוואשינגטון את הקריאה לראשי שלוש המדינות. היום אמורים היינו לצפות בשידור חי במעמד ההשקה של המשא־ומתן לשלום בין ישראל לירדן. הסיכוי לצרף את סוריה ולבנון היה קטן הרבה יותר.

מדוע זה לא קרה? באחרונה נהוג להטיל את האשמה בג'ורג' שולץ, שלא כופף דיו את זרועו של יצחק שמיר. האולם, עיון דקדקני בתנאים שהציב ראש הממשלה להיענותו להזמנה לסן־פרנציסקו, מצמצמים את חלקו של שולץ לרשלנות תורנית. אחד התנאים שלמיטב ידיעתי לא פורסם עד כה, קובע כי לא די בכך שעמדתה של ישראל בשיחות השלום עם ירדן תהיה הסכם קמפ־דייוויד. היא תבריז על כך כבר בפסגה, אלא שכל המ־חויבויות הכלולות באותו הסכם יו־סיפו לחייב את הצדדים.

אף על פי כן, הציג שולץ את תנאי שמיר בפני המלך חוסיין בלונ־דון. למרות שלא סיפר למלך מי הגה את הרעיון, לא התקשה הלה, לאחר ההלם הראשוני, לנחש נכונה. שולץ אף שכח לספר לו שגם אסאד מועמד להזמנה על ידי מנהיגי המעצמות המכונסים בוואשינגטון. אפשר כמובן שקיסינג'ר היה נוהג אחרת, ובמקום להרים ידיים היה חוזר לשמיר ומשתמש במבחר תרגילי הדיפלומטיה, כדי לשחוק את תנאיו של שמיר עד לגובה פני ההגיון. האולם, אחרי כמעט שלוש שנים מייגעות, שהסתיימו במסמך תנאים המכונה בעגה המדינית "נון סטרטר", אפשר להבין לליבו של שולץ.

דומה כי פרס הוא כמעט היחיד במשרד החוץ ובמפלגת העבודה שמאמין בכוחו וברצונו של המימשל היוצא בארה"ב להתעסק בוועידה הבין־לאומית מול המימשל היוצא בישראל בראשותו של שמיר. פרס אמר השבוע לשר ההגנה הנורווגי כי רעיונות חדשים ייבדקו עד הפיסגה הבאה. אולי רייגן וגורבצ'וב יזמינו את שמיר למוסקווה באביב. "יש לי יסוד להאמין שחוסיין מסכים לפ־תיחה בינ"ל", השיב פרס בוועדת החוץ והביטחון לדן מרידור, שטען כי אין בנמצא מנהיג ערבי התומך באותה פתיחה. "לראשונה מזה עשרים שנה הוא מוכן להיכנס למו"מ ישיר ללא תנאים מוקדמים. מי שמונע את הפתיחה אינו המלך חוסיין, אלא הליכוד".

ובינתיים ועל אף הכל, עומד חו־סיין מאחורי כל התחייבותיו לפרס ולשולץ. לדעת מומחי מודיעין הוא מבסס את מדיניותו הגורסת חיזוק מעמדה של ירדן בשטחים, תוך שחיקתו של אש"ף. הדבר מוצא בי־טוי באיגרת ששיגר לוועדת האו"ם לזכויות העם הפלשתיני לרגל יום הסולידריות עמו. אש"ף אינו מוזכר באיגרת ולו ברמז. חוסיין מדגיש את הצורך ביישום החלטות 242 ו־338 באמצעות הוועידה הבינ"ל, וקובע שמדיניותה של ירדן מכוונת "קודם כל לשחרור האדמה ורק אחר כך להצלת העם הפלשתיני בה וחיזוק עמידתו עליה".

שיריוניות תמורת דם

מפקדי ההפגנות במשטרת ישראל כבר גילו שהשיריוניות מתיזות המים ו/או גז מתוצרת קיבוץ בית־אלפא, תוססת ברם. קצין משטרה סיפר לא מכבר ביום עיון שמחקר השוואתי גילה כי ב־20 הפגנות לפני השימוש בשיריוניות נזקקו הד מיסה עד שמונה מפגינים ושוטרים לאישפוז, ואילו ב־20 הפגנות שפוזרו בעזרתן לא הגיע איש לבית החולים. כל אותה עת הוסיפו חיילים במדי צה"ל לירות, להרוג ולפצוע במפגיני השטחים המכונים "מ־פרי סדר" או "מתפרעים".

בדרך־כלל נמסר שהיורה הו־תקף באבנים וחייו או בריאותו העמדו בסכנה. ח"כ אמנון רובינשטיין התריע עוד משלהי הממשלה על השימוש התדיר שעושים כוחות הביטחון בנשק חם, במקום למצוא דרכים פחות קטלניות. כל אימת שאורח, אשה או ילד בשטחים נפגעים מכדורי החיילים, "מטריד" רו־בינשטיין את שר הביטחון ואת הפיקוד הבכיר של צה"ל בעניין השיריוניות.

כמו במקרים רבים כאלה, התשובה אינה מנומקת בוויכוח על מדיניות או אידיאולוגיה, אלא אי־שם בין הבירוקרטיה לרשעות. מתברר שסגן ה־רמטכ"ל, האלוף אהוד ברק, הקצה לאחר התחבטויות רבות 150 אלף (שקל, כנראה) לשיריוניות, ועל־סמך הדוגמה פנו הגורמים המתאימים אל המפעל הקיבוצי. בריון שהתקיים באחר־ונה סיפר ברק בדוגמה כי משלמרו הקיבוצניקים מ־"השומר הצעיר" שצה"ל להוט לעיסקה, "הקפיצו" את המחיר ב־150% (תחילה נקבו ב־100 אלף שקל ועכשיו — 250 אלף). צה"ל אינו נבגע כידוע לס־הפגנות, ולפיכך נתקע המו"מ לרכישת השיריוניות, ומול מפרי הסדר מוסיפים להתייצב, כמד־מים ימימה, חיילים חמושים בכ־דורים חיים.

גדעון זימנר, מנהל המפעל לשיריוניות, כועס מאד על גורמי הביטחון. לדבריו, נפל העניין קורבן לריב סמכויות ויוקרה בין פיקוד המרכז ופיקוד הדרום, הנצרכים לכלי הוריש, לבין מפקדת קצין חימוש ראשי ומחלקת הרכש במשרד הביט־חון, וכך מתנהל המו"מ בעצל־תיים כבר שנתיים. באחרונה הגיש להם פקיד משרד הביטחון בשם אלי דוגמי מפרט טכני, ושאל על סדר־גודל של מחיר שיבקש המפעל לכשיפורסם המכרז.

"בשלוה, זרקתי מחיר בש־מים, 250 אלף, כדי שנוכל להוריד. מדוע עלינו לגלות מראש מה המחיר שלנו. אמרו לנו שיש להם תקציב של 150 אלף ולא ידעו אפילו אם זה שקל או דולר. בגלל המריבות הפנימיות הם לא מסוגלים לקנות את הכלים, ושמעתי שהיתה הצעה שהמשטרה תקנה עבורם, כפי שרכשה לעצמה שלוש שיריוניות וכעת הזמינה עוד שתיים". גורמים במשרד הביטחון דוחים את טענותיו של זימנר, ומדגישים שבגלל דחי־פות העניין הצורך להסוך בחו־מרים הוחלט לפטור אותו ממכרז, ואולם הפקעת המחיר חייבה לשוב אליו. ממילא אין לבית אלפא מתחרים בארץ, אולי באירלנד...

רובינשטיין נוהג מהמחשבה ש"אנשים נהרגים בגלל מקח וממכר בין הצבא לבין קיבוץ. הקיבוץ הארצי צריך לעשות חשבון־נפש אם כך מתנהג קיבוץ שלו בעניין שחיי־אדם תלויים בו. האם הצורך למנוע שפיכת־דמים מיותרת והרחבת מעגל הדמים של שנאה ואלי־מות אינם מהווים גורם בשיקו־ליהם", הוא מקשה.

עזה כמשל דמוגרפי

אחרי הפסקה ארוכה הגיעה עזה אל הכרזה הטריטוריאלית כתבנה עזה על המפה הפוליטית. המתנגדים לבחבל בטלים בשישים בין מונות הפליטים ושאר הדיבו־ הטבעי. אף אם אינם מודים בכך בפומבי, הרי שגם בימין אין הדיבר־ ציות הלאומית־דתיות שמעורת הרצועה, בעיקר בהשוואה לחברון ושכם, שקולות כנגד המספר המד־ איים של מיליון ערבים, בהם מוכנ־ לים וחברי בית, המצטופפים בכד־ באות אשקלון. על כן רבה היתה שמחתו של ח"כ דן תיכון על שנכנס בדברי תשובתו של שר הביטחון, יצחק רבין, להצעה לסדר היום של חבר סיעתו, חיים רמון, מ־27 באוק־ טובר בעניין "עזה תחילה".

"נבוא לאו"ם ומה נגיד להם? קחו את עזה ומה יהיה? אני רואה מה קורה בדרום־לבנון, שם נמצא כוח של 6,000 חיילי או"ם. הם מסוגלים למנוע מרוזה וכן, לא דיבוזה. עם ראש ממשלת בריטניה ואמרתי להם, באו תעזרו להם? הם אמרו 'תודה רבה' — לא. מה תעשה מחר? תגיד להם שזה סגור בנוסח קו מז'ינו, מתנה הסגר עם מתנק, בלי כלכלה, בלי שום דבר, בלי מזון, בלי מים? זה הפתרון שלך?"

והמון הקשה, "ומה הפתרון שלך?". רבין השיב, "המציאות הנוכ־חית, עם כל מצוקותיה, עדיפה על בריחה, שלא תעודד פיתרון מדיני, אלא תרחיקו". הוא גילה שהרעיון של "עזה תחילה" נדחה על־ידי כל גורם ערבי שהדבר הובא בפניו. מצרים אינה ששה לקבל לידיה את הצרה הזאת, ואף הקטינה מאלפים לעשרות את מספר הסטודנטים שהיא קולטת מהרצועה. הם מתעים גם שווק פרי ההדר מהרצועה דרך מצרים לאירופה. האולם, ירדן הביעה נכונות לקבל את הרצועה בהסדר קונפדרטיבי, ורבין רומז על כך באומרו: "כל גורם ערבי שבא במגע איתנו, גרס שאין לנתק את עזה מפתרון כולל. קשה לטפל בעזה ללא קשר לנושא הפלשתינאי או לשלום במזרח התיכון".

פרס עצמו אינו מאמין עוד באפשרות להסדר על עזה תחילה, ואולם הרצועה תהיה המובילה בחו־כה על דמותה של המדינה בשנת אלפיים. הצורך בפתרון מדיני למי־ליון ערבים, והמון רבים המחפשים בלאומיות הדתית מפלט לדיכאון ולייאוש, יעמוד מול הסטטיסטיקה, הדו־לאומית הנורספה.

איזו מין פסגה

מאת צבי בראל

וואשינגטון

מחר או מחרתיים עלול כל הקסם לפוג. הפיה הטובה תקיש במקל הקסמים, וסינדרלה גור־בצ'וב תשוב לאחיותיה המכוע־רות, כשהיא מותירה אחריה לא רק נסיך אמריקאי מודקן שבור־לב, אלא אומה שלמה שנפלה ברשתה. מחר או מחרתיים, מזכירים לנו השמרנים, עלולה ברית המועצות לפלוש למדינה חדשה, כפי שעשתה לצ'כוס־לובקיה, לחומת ברלין, להונגריה ולאפגניסטאן — בכל פעם, כאילו במקרה, אחרי ועידת־פסגה או מפגש בין מנהיג אמריקאי לסובייטי.

לצורך השוואה אפשר להע־לות מבבכי הזכרון את האווירה האופטורית שזרחה על ישראל לאחר ביקורו של סאדאת, ואת ההידרדרות המהירה בעקבותיה, שנעצרה בתוך הקיפאון העמוק שיצרו הפצצת הכור בעיראק ומלחמת לבנון. יתכן, מזהירים הגלדיאטורים השמרנים שכבר החלו לתקוע חרבותיהם הקצרות בעמיתם מאתמול, שכל ההסכם אינו אלא עורבא־פרח, פיסת־נייר שתשמש כסות למעשי הרמייה של הסובייטים.

בעמוד שלם (בתשלום) בעתון היומי "וואשינגטון טיימס", הם קוראים, באותיות אדומות: "איפור לא להסכם". וכמו דאן ראת'ר יצא הסמן הימני, פטריק ביוכנאן, עוזר לשעבר לענייני תקשורת של הנשיא, להגן על זכויות האדם. הנרמסות תחת המגף הסובייטי, בדיוק כפי שיצא להגן במאמריו על ג'ון דמיאניוק, וכפי שהוסיף לסנגר את המחלקה לחוקרת פשעי־ נאצים במשרד המשפטים האמ־ריקאי.

כלפי ביוכנאן ועמיתיו אפשר אולי להניף יד מבטלת, אבל מה לעשות שגנאדי גראסימוב, הד דובר המתוחכם של משרד החוץ הסובייטי, דווקא עוזר לו, ומ־סביר ש"אין בריה"מ יכולה לעודד יהודים להגיש בקשות יציאה, רק כדי להשביע את רצונם של כמה אנשים בא־רה"ב" ודווקא כאשר לחבורת אינטלקטואלים מכובדים, בהם יהודים רבים, אפשרות להביע דיעתם בפני המנהיג הסובייטי, הם עומדים ומשתאים מול הרגע, שוכחים את שליחותם, ולשונם דבקה לחיכם. זהו הפרוזר שפותי אל תוך המים המתוקים של הפסגה.

עכשו להגיגה.

אל היקב

חברי המשלחות הסובייטית, אנשי הביטחון הרוסים, הפקי־דים הבינוניים והעבדים הנהו־גים ששוכנו במלון "מדיסון" [illegible] — או עד הסוף. כמקובל בבתי־מלון מן הסוג הזה, מצוידים החדרים ב"מיני בר" מהודר, שבו מסודרים להם בקבוקים קטנים ממיטב המשקאות האל־כוהוליים.

כיום הראשון שבו השתכנו להם האורחים, כך מספרים לנו, הם רוקנו להנאתם את מלוא המיני־בארים, שמלאו שוב בידי צוות המלון. חלפו להם שלושה ימים עד שהשלטונות האמרי־קאיים", המשלמים את החשבון, הבהירו במתרוש, הד־רו להנהלת המלון לנעול את המיני־בארים בחדרים. הסובי־טים הרימו קול זעקה — הם הרי כבר התרגלו.

אחרי דין ודברים הוחלט לפתוח מחדש את הבארים, אבל למלא אותם במשקאות קלים בלבד. אבל עם האוכל הרי בא התיאבון, ולמשקה טוב צריך לשדך אוכל משופר. קבעו להם לכן הסובייטים מנהג, וסעדו את ליבם דוקא במסעדות היותר יקרות של המלון, בשמם מטי־בים את החשבון לזהר. שב פרצה זעקה אמריקאית. ראשי המשלחות הסובייטית הבינו הד־ גבילו עצמם למסעדות הזולות יותר. כך או כך, האמריקאים, שלא התמקחו מלכתחילה, נאל־צו לשלם חצי־מליון דולר עבור כארבעה ימי הארוח. הם יוכלו אולי להתנחם בארגז הקוויאר שהביא גורבצ'וב שי לריגן.

אגב, כל חבר משלחת סובי־טי, לבד מן הבכירים שאינם זקוקים לכך כנראה, קיבל דמי כיס בסך 8–20 דולר ליום לב־זבוזים. הרבה אי־אפשר לרכוש בוואשינגטון בסכום זה, שמס־פיק לעיתים רק לחניה. אבל אפשר, כך מסתבר, לפרוט כל דולר לארבע קוואטרים, ולבלות כמה דקות של הנאה בשי־לוש חנויות הפורנו שמתרו בעיר לשלשל את המטבע אל תוך מכונת הוידאו, ולראות סרטים כחולים. לכאן הלך חלק מהכסף. ביותר נרכשו [illegible] ברוס ספרינגסטין "נולדתי באר־ה"ב", ונעלי ספורט "נייקי". לתוך שקיות הניילון עשו את דרכם גם תכשירי פרפומריה, גלויות, חולצות טי, מכנסי ג'ינס, מצל־מות פולרויד — בעצם כל מה שכל תייר ישראלי עושה, ובי־חוד השאלה שלא חדלו הקונים הרוסים לשאול זה את זה: "יש הגבלות על כמות הקניות?"

פניני נשיא

כשריגן מבקש לתת דמי ציורי הוא משתמש בבדיחות. כך עשה גם בפני עמיתו הסובייטי כשרצה לתאר לפניו את האנ־ מוד המלווה את יוזמי המעצ־מות. "חייל רוסי אחד" הוא סיפר "הודיע למפקדו כי צד דב ביער".

הבא אותו לכאן, צווה עליו מפקדו. "אינני יכול" כך החייל. "מדוע?" שאל המפקד. "הדב אינגו נותן לי" ענה החייל. אך לא רק במשלים כנסים משתמש רייגן. [illegible]

של סופרים רוסים כמו במלים ומשפטים ברוסית. אבל בכל פעם שעשה שמוש בפתגם כזה היה גורבצ'וב נאלץ להמתין לתרגום לרוסית כדי להבין מה אמר המארח. המבטא הקליפורני אינו הולך כנראה ביחד עם שפתו של פושקין. גורבצ'וב לעומת זאת לא הפליט ולו מילה אחת באנגלית. למרות, כך אומרים, שהוא החל ללמוד אנג־לית באופן שיטתי והוא כבר מבין די הרבה. גם רעייתו ראיסה "דומה היה שהעיר וואשינגטון" למדה אנגלית ואף תרמה "גוד מורנינג" אחד לשמחת המאר־חים.

פניני עיתונות

לא בכדי זכה מדור הבידור־תרבות־רכילות, "סטייל", של "וואשינגטון פוסט" בפרס ראשון זו השנה השלישית. הנה, ביום הפסגה השני יצא המדור בכתב פלסתר [illegible] תונאים הסכסים את הפסגה. [illegible]

הפשטה עירומה על־ידי כ־6,000 עיתונאים. היא דומה לפרה שנתפסה באמצע נהר שורץ דגי פיראנה", כתב הנד־אלן כמוזר. רמיטוריז קולורוטים. מוכר הנקניקיות ממול למלון מדיסון (שבו שוכנה המשלחת הסובייטית) נתן שישה ראיונות באחר־צהריים אחד. שלושה ללא מצלמות ושלושה עם מצלמות. "אבל אינני יודע מאיזו רשת". לכולם הוא מסר כי רק רוסי אחד קנה אצלו "הוט דוג" בשבוע שעבר.

"שישה ראיונות אצל מוכר נקניקיות אחד, אבל מפגיני השל־לום ליד הבית הלבן נאלצו לרדוף אחרי העיתונאים כדי למסור להם עלונים", יורה בעל המדור חץ ראשון. "כולם רצו לכסות את השניים שהתחפשו לנוויל צ'מברליין כאות מחאה על מכירת ארה"ב לבריה"מ ואת איש כת הארי־קרישנה שבא במיוחד משוודיה כדי לרקוד מול הבית הלבן; אבל מול המפגינים הקמבודיים, האתיו־פיים והוויאטנאמים עמדו העי־תונאים משועממים... ובכל זאת נותרו שאלות רבות ללא מענה: האם הסובייטים מייצרים בכוונה את מכונית הזיל' כל־כך מכוע־רת? האם גורבצ'וב למד על הכתם בראשו רק אחרי שהתחיל להקריח?"

פירורים

● הדובר הסובייטי גראסימוב על קרן החלקיקים המכונה "אבנים חכמות": "אינני יודע אם זוהי טכנולוגיה חדשה או ישנה — הרי נעשה בה עוד שמוש בת־קופת דוד וגוליית".

● גורבצ'וב למו"לים ששאלו אותו על זכויות האדם: "תפסיקו להטיף לנו מוסר"; ולרייגן באותו נושא: "זה אינו הזמן להטיף מוסר אחד לשני. לכם אין סמכות להאשים, ואנחנו אינו החייבים בדין".

● ננסי לראיסה אחרי חתימת ההסכם: "הם לחצו ידיים. כנראה שגם אנו צריכות ללחוץ ידיים". (אהבה גדולה בין השתיים לא היתה).

● גראסימוב ודובר הבית הלבן מרלין פיצווטר במסיבת עיתונאים: "האווירה היתה כל־כך טובה, עד שהנשיא רייגן קרץ לי", טען גראסימוב. "לא נכון, הוא קרץ לי", מתעקש פיצווטר. "סליחה, חשבתי שהוא קרץ לי", נכנע גראסימוב.

● כתובת על חולצת טי של מפגין יהודי: "גלאסנוסט־סמי־אסנוסט, פסגה־שמיסגה, רק שלח את עמי וזהו".

● רייגן בראיון לקבוצת עי־תונאים שמרנים ששאלו אותו אם כשקם בבוקר הוא חשב שזה היום המאושר בחייו: "הרגשתי טוב כשקמתי. אחרי שנים של [illegible]"

רייגן וגורבצ'וב מחליפים ביניהם את ההסכמים החתומים

ננסי רייגן

ראיסה גורבצ'וב

מקום ארור לישראלים

הצעתו של שמעון פרס לפירוז רצועת עזה מעוררת סערת רוחות וזעם בקרב המתנחלים היהודיים ברצועה ואי־אמון בקרב התושבים הערבים ● בינתיים עזה אינה בטוחה לישראלים אשר ממשיכים לפקוד אותה

מאת איתן רבין

רחוב עומר אל מוכתר, יום שלישי השבוע, יומיים לאחר רצח הישראלי שלמה סקל בדקירות סכין בכיכר פלשתין. העסקים במקום כרגיל. התנועה הומה אנשים וביניהם אפשר להבחין במספר מועט של ישראלים, הבאים למרות הרצח לעשות עסקים ולקנות סחו־רות.

האירועים החמורים האחרונים בר־צועה שהסתיימו ברציחתו המתוכ־ננת של עוד ישראלי, אינם נותנים אותותיהם כלפי חוץ, לפחות לא בר־חוב המסחרי המרכזי של עזה. למרות הפיגועים שהיו לשיגרה, נמשכים למקום ישראלים בתחושה ש"לי זה לא יקרה".

בעזה אפשר להשיג מצרכי מזון, פירות וירקות, מוצרי חשמל וחלקי חילוף לרכב במחירים זולים מאד. לפעמים זולים ביותר כמוצר מאשר בתחומי מדינת ישראל. המוסכים הרבים כאן, שרובם מוכרים חלקי חילוף ממכוניות מפורקות שנגנבו בישראל, מציעים אפשרויות מפתות לתיקון רכב בזול. זהו כנראה קסמה העיקרי של עזה לישראלים.

רק מי שאינו מצוי בנעשה בעזה, ורק מי שעיר זו מצטיירת בדמיונו כמקום שבו מתפוצצים רימונים, נזרקים בקבוקי תבערה ורוצחים אנשים, ישאל את עצמו כל אימת שישראלי נפגע בכיכרותיה — "מה הם מחפשים בעזה". מסתבר כי הרצועה קשורה בטבורה למדינת ישראל. הטבור הוא המסחר. אומר זאב דורדבי, קצין המטה לתעשייה ומסחר במינהל האזרחי ברצועה: "90% מהמוצרים שאוכלוסיית רצו־עת עזה צורכת באים מישראל או דרכה".

הרצועה תלויה גם בשלוש חברות הדלק של ישראל. מכליות החברות הנהוגות בידי נהגים ישראליים מגיעות מדי יום ל־32 תחנות הדלק ברצועה, המספקות דלק ל־50,000 כלי רכב באזור. גם הבנקים הישר־אליים, בנק לאומי, פועלים ודיס־קונט, נותנים שירותים בכל העיר בניהולם של ישראלים. ברחוב העומרי מספרים על עסקת אפרוחים של מחזורים עצומים בישראל, תופעה הקיימת זה שנים.

הג'יהאד ממשיך לפעול

אך בצד הפעילות העסקית בר־צועה, מתנהלת פעילות חבלנית ענפה, שמסתורה מרוכזת על־ידי אחד מארגוני החבלה הקיצוניים ביותר הפעילים כאן — הג'יהאד האיסלאמי. לארגון זה יש אוהדים רבים, בעיקר מבין הצעירים. אנשי הג'יהאד האיסלאמי הם האחראים למעשי הרצח של כמה ישראלים בשנתיים האחרונות, ביניהם חיים עוזן וישראל קיטורו תושבי אשקלון ועבד אל סלים איברהים תושב אבו גוש, שכולם נרצחו בלב עזה. כן זוקף הארגון לזכותו את רציחתו של סרן רון טל, איש המשטרה הצבאית, ועשרות פיגועים שכוונו נגד כוחות הביטחון, שבכם לא הסתיימו במוות. "חיסלנו את הג'יהאד האיסלאמי בכך שעצרנו 50 מאנשי הארגון", אומרים השלטונות הצבאיים, אך במציאות מסתבר כי הארגון שאמנם הוכה מכה קשה, ממשיך לפעול בעזה ואף מייחסים לו את האחריות לרציחתו של שלמה סקל. התושבים, בעיקר הסוחרים בעזה המעוניינים לשמור על פרנסתם, מגנים את הפגי־עים ופגיעה באורחים חפים מפ־שע. "לא נהיה שותפים לרצח אורחים", הם אומרים.

אך לא תושבי עזה קובעים את המדיניות בעיר, אלא ארגוני המחב־לים. האירועים בעזה זוכים תמיד לדברי הרגעה מצד השלטונות הצבאיים, בנוסח "תפסנו את מבצעי הרצח ונעמיד אותם לדין. אין חשש לישראלים להסתובב בעזה", דברי אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי. הדברים לא תמיד קשורים למ־ציאות.

אלוף מרדכי: מי קובע?

עסקים טובים

הסטטיסטיקה מוכיחה כי עזה היא מקום מסוכן ל"ארור", כפי שהתבטא קצין בכיר. בשנתיים האחרונות נר־צחו בעיר שבעה ישראלים, אחרים נפצעו, נזרקו עשרות בקבוקי תב־ערה, הושלכו רימונים על כלי רכב ישראליים, הופעלו מטעני־צד בשלט־רחוק; וככל שעובר הזמן, מבצעי הפיגועים אוזרים יותר אומץ ומצליחים בשיטותיהם לעקוף את סדרי הביטחון ברצועה.

עתה, עם רציחתו של שלמה סקל, העלה שר החוץ פרס את ההצעה לפרז את הרצועה ולפרק את 18 היישובים היהודיים שבה. בעזה שמעו על ההצעה בחדשות אך אין מאמינים שהיא תתבצע לפועל. גם הסוחרים ברחוב הראשי אינם מאמינים כי אפשרי יהיה לפרז את הרצועה. אחד הסוחרים, חמיס פאוזי, אומר: "טוב לנו לעבוד עם הישר־אלים, אנו עושים עסקים טובים ורוצים [illegible] בשלום". לעומת זאת המנהיגים ברצועה תומכים בהצעה. בעל אחד העיתונים שביקש להי־שאר בעילום שם, אומר: "הגיע הזמן שייתנו לנו לנהל את עסקינו ודיינו ללא שליטה של עם אחר".

ביישובים היהודיים בגוש קטיף סוערות הרוחות. ראש המועצה האזורית של גוש קטיף ראובן רד־זבלום: "אנו רואים תקיפים חמור בהצעתו של פרס, היום פגיעה בביטחון, בהתיישבות ובערכי היסוד שעליהם עומדת מדינת ישראל. דבריו לא רק שאינם הצעה לפתרון ממשי, כי אם בריחה מהתמודדות אמיתית עם הבעיות הקשות הני־צבות בפנינו. הצעתו תשמש איתות למדינות ערב בדבר חולשתה של ישראל ותקנה לנו מעמד נחות לקראת כל משא ומתן אפשרי".

כל התושבים היהודיים בגוש תמימי דעים: הצעתו של פרס תביא אסון על היישובים היהודיים. "צריך לחזק את ההתיישבות בחבל עזה, להקים מייד יישובים חדשים ולתת תקציבים נוספים להגדלת היישובים הקיימים. זאת תהיה תשובה הולמת להצעתו המזמרה של פרס", אומר מנחם בית הלחמי, מראשי המתנ־חלים.

ראוי לציין כי הצעתו של פרס אמנם מעוררת זעם בקרב המתיישבים, אך בחוגי הדרים הם אינם מאמינים כי אי־פעם תמומש.

אין ספק כי הויכוחים על פירוז הרצועה, חיסול היישובים, התרופ־פות הביטחון, יימשכו ומאידך גיסא תימשך התסיסה ברצועה.

39 ש"ח + מע"מ

ויש חופשה בחנוכה

הזמנות בבתי המלון ישירות:

דיפלומט ת"א 03-294422

דיפלומט י-ם 02-777777

מרינה ת"א 03-282244

מרינה בת-ים 03-5526111

מבצע ברשת מלונות ח. שיף

★ 39 ש"ח + מע"מ
לינה וארוחת בוקר ליחיד בחדר זוגי במלונות דיפלומט ת"א וירושלים

31 ש"ח + מע"מ
לינה וארוחת בוקר ליחיד בחדר זוגי במלונות מרינה ת"א ובת"ים

המבצע עד 1.1.88

* מינימום 3 לילות

קרן חינוך ארצות־הברית — ישראל

מציעה מילגות לשנת 1988-89

1) בסך $10,000 לבעלי תואר דוקטור אשר בידיהם או שיהיה בידיהם מינוי לעסוק במחקר בארצות־הברית. מועדפים מועמדים עד גיל 35.

2) בסך $6000.- לבעלי תואר ראשון או שני שהתקבלו או יתקבלו ע"י אוניברסי־טאות בארצות־הברית ללימודים לקראת תואר דוקטורט. מועדפים מועמדים עד גיל 30.

עדיפות תינתן למועמדים אשר טרם למדו או החזיקו במשרות אקדמאיות בארה"ב והמועמדים חייבים להיות אזרחי ישראל ולהימצא בארץ בעת הגשת הבקשה. טפסי בקשה אפשר להשיג לפי המען:

קרן חינוך ארצות־הברית — ישראל, ת.ד. 26160, ת"א 61162, טלפון: 03-652131/2

הבקשות יש להחזיר לקרן עד: 15.1.88 — בעלי תואר דוקטור
20.2.88 — בעלי תואר ראשון או שני

"שרשים" מרכז לימודים יהודיים — משרד החינוך והתרבות האגף לתרבות ואמנות

תסמונת הרכבות

השואה ואנחנו

ניתוח החותם הנפשי, הספרותי, התרבותי והפוליטי של השואה והשלכותיה על מדינת ישראל ואוכלוסיתה. לימוד המניעים והגורמים הפסיכולוגיים לתגובה ולהפנמה של השואה בקרב הציבור היהודי בארץ, בתפוצות, בישוב הישן של ארץ ישראל, ובהשלכות על פעילותה ותגובותיה של מדינת ישראל בפוליטיקה הפנימית ובפוליטיקה הבין לאומית. לימוד ההשלכות הספרותיות על היצירה היהודית בכללותה ועל ספרות הילדים החדשה מאז 1948. ניתוח התגובה הציבורית לנושא השואה מול פרשיות ואיזכורים מפרשת קסטנר ועד משפט דמניוק.

הסמינר יתקיים במלון ניר עציון בימים שישי־שבת, 1־2 בינואר, 1988, בהשתתפות:

פרופ' אלברט באומגרטן – החוג להיסטוריה של עם ישראל, אוניבר־סיטת בר־אילן.

ח"כ ד"ר אליהו בן אלישר – מנכ"ל ראש הממשלה, 77־80, שגרירה הראשון של ישראל במצרים. חוקר שואה.

פרופ' אדיר כהן – ראש החוג לחינוך, אונ' חיפה.

ח"כ פרופ' שבח וייס – לשעבר, איש החוג למדעי המדינה, אונ' חיפה, סופר וחוקר שואה.

פרופ' צ'רלס ישעיהו ליבמן – החוג למדעי המדינה, אונ' בר אילן.

גב' שרית פוקס – מבקרת תיאטרון, עתון "מעריב".

גב' תמר שושן – פסיכולוגית קלינית.

פרטים והרשמה: "שרשים", טל' 02/690358, 02/663195

הסעה מובטחת הלוך ושוב

נמשכת ההרשמה לסמינר: "מלכות החשמונאים — המרד והנפילה", שיתקיים בחופשת חנוכה, 18־20 בדצמבר 1987, במלון "מגדל הכנסת", ירושלים. בהשתתפות: ד"ר נחום אריאלי, מר דן ביתן, ד"ר מרדכי בראון, ד"ר דב גרא, הרב יוסי הרציאל, פרופ' ישעיהו ליימוביץ, ד"ר חננאל מאק, ד"ר דורון מנדלס, ד"ר מאיר פעיל, ד"ר דני שוורץ

ביום שני, 14.12.87, תתקיים הצגת הבכורה "ברווזים", במועדון "צוותא" ת"א, ומיד לאחריה יערך דיון על תופעת "החזרה בתשובה". הדיון פתוח גם לציבור שאין בידיו הכרטיסים להצגה.

מתכת קשה

מכונה משומנת של יחסי ציבור הפכה את סטף ורטהיימר למיתוס כמעט. אך נביא הזעם של התעשייה הפרטית, שהוכיח את יכולתו בייצור ובקידום הייצוא, אינו מסוגל לשווק בארץ את תורתו

מאת רומן פריסטר

באוויר הצח והקריר של הגליל המערבי, בכביסה לגן התעשייה תפן, ניצבת לה גברת בלבוש קל וארנק קלפים בידה. זהו בסך הכל פסלו של מנהר רזה, אך מצאתי בו סמליות רבה לגבי מפעליו של סטף ורטהיימר, נביא הזעם של התעשייה הפרטית והוגה רעיונות טובים מכדי שיקבלם הממסד השלטוני בישראל. אומר עמוס קינן, האיש שהציב את הפסל במקומו, בתוקף תפקידו כאוצר המוזיאון הפתוח בתפן: "אל תסתכל בצורה בלבד. ראה גם את החומר המוצק שממנו בנוי ארנק הקלפים של רזה".

אכן, גם את הממלכה הכלכלית שלו בנה ורטהיימר הודות לכלים ממתכת קשה שאותם הוא מייצר בגליל ומשווק ברחבי העולם בהצלחה אדירה. אך הפילוסופיה שלה הוא מטיף, כמעט מאז קום המדינה, נותרה כארנק קלפים. לבד מקומץ מעריצים, חלקם מקבלי שכר מקופתו השונות של ורטהיימר עצמו, אין משכילי־הוד רבים לתורתו, הרואה בתיעוש בלתי־תלוי בתמיכת הממשלה תרופת פלא למרבית מכאוביה של החברה הישראלית.

מכונה משומנת של יחסי ציבור בנתה לורטהיימר דימוי הגובל במיתוס, ובכל זאת, לא עלה בידה להפוך מלים לעובדות בשטח. היא נכשלה במשימה זו על אף העובדה שהדברים שמשמיע התעשיין מכפר הוורדים הם נכונים ביסודם. הישגיו המקצועיים מוכיחים בעליל כי הדרך שבה הוא מבקש להוביל אותנו היא דרך המלך. סביר להניח שסוד כישלונה טמון בכך שלא הצליחה להסיר מהדרך הזו את המכשול הקשה המונח בה בצד הממסד המאובן והמערכות הפוליטיות שלו: את אופיו ואופי פעולתו של סטף ורטהיימר עצמו.

ילדות קשה

בשבוע שעבר ביקרו איגא מורי ופמלייתו ב"ישקר" ובגן התעשייה בתפן. לרגל הביקור הונפו דגלי השמש העולה על כל התרנים שבסביבה, ומכונית זו לפחות דימה אזור התעשייה כולו לסינגפור של אחרי הכיבוש היפאני במלחמת העולם השנייה. איגא מורי, מנכ"ל "קיוסר קראמיקס", משווק את תוצרת "ישקר" במיליוני דולרים. אך לא בשל ההיבט העסקי בלבד הכינו לו ורטהיימר ובנו איתן קבלת פנים נאותה. סטף סוגד ליעילות היפאנית ולכושר ההורות שלה, והוא אינו מבין מדוע לא יוקר אותם עמי הים התיכון. "בסופו של דבר גם יפאן פיגרה כ־100 שנה אחרי הסיגות המתועשות במערב, אך היא השכילה להדביק את הפיגור, למרות שלא התגנתה בתקופת המעבר של עידן הפתוח המפלרה", אמר לנו בפגישה ראשונה. בפגישה שנייה ציין שהיפאנים "מתייחסים אל ארצות הים התיכון כאל אזור שטוב לבוא אליו כדי לפוש וליהנות מאכילת ספאגטי", ובי כדי לשנות את המצב. המגמתו של איגא מורי לתפוך היותה בגזרות. צעד אחרי קדימה למימוש התוכנית.

בשבת כינס העננים את פסגת הגבעה שעליה שוכן כפר הוורדים הסמוך לתפן. מי שהביט מלמעלה חוף האגמים בנכון של איתן ורטהיימר נרתה מתמונתו נעימה של ריחוף כאוויר. הסלון שלו מרוהט בטוב טעם. האורחים שוקעים בנחת בכורסות העור הנהדרות והאש הכוססת מוסיפה חמימות. מבעד הבאר מגיחים צוואריי בקבוקים של מיטב המשקאות ומנצלים בבעוני שעל המסגר מגיסים בנו מגי חברתו של איתן, זמרת יפאנית שמרבה להופיע בבתי אופרה במערב גרמניה.

מעטים יודעים שאיתן בן ה־36 משמש מזה כארבע שנים מנכ"ל "ישקר". בניגוד לאביו המגמגם הכבד הלשון, מטיב איתן ורטהיימר לבטא את מחשבותיו בבהירות. לדבריו, מכיוון שלא רצה להיות "הבן של" התחיל את הקריירה המקצועית שלו בשיקום מפעלים כושלים באזור. "בעסק קטן אתה רואה כל ערב מה הישגת במשך היום, וזו אולי אחת הסיבות שלא נמשכתי לעבודה במפעלים של סטף".

איתן לעולם אינו אומר "אבי", תמיד "סטף". אולי מכיוון ש"סטף" זה יותר מאבא, זה כמעט סמל. המחזור ב"ישקר" ובחלק מהמפעלים האחרים שבממלכה גדל בשיעור שנתי מרהיב של כ־30 אחוז. "ישקר" עשתה אשתקד 62 מיליון דולר ואת השנה השוטפת תסגור במכירות שהיקפן יעלה על 80 מיליון. כל המפעלים יחד מגיעים למחזור של כ־140 מיליון. שאלנו את סטף ורטהיימר עד איזה גבול יכול לגדול המפעל מבלי לגייס הון ציבורי. והוא ענה: "איננו זקוקים לכסף. אם היו לנו מחשבות כלשהן, לפני חמש או 10 שנים, לצאת לבורסה, עבר לנו החשק הזה סופית כאשר הלאימה הממשלה את הבורסה כדי למכור אגרות חוב. אנחנו משפחה שחיה בשלום בתוכה ואיני מקדיש מחשבה לנושא. אם בעתיד ירצו ילדי למכור את החברה לציבור, זה יהיה עניינם".

יש משמעות מיוחדת במינה להערה על חיי משפחה תקינים, כי לא היו לורטהיימר יחסים טובים עם אביו. הוא נולד לפני כ־60 שנה בכפר הקטן קיפנהיים במחוז היער השחור בדרום־מערב גרמניה, למשפחה שבבעלותה טחנת קמח, שבניה גדלו בחינוך נוקשה הנגרם מחיים קשים. רבים מאלפיים תושבי הכפר היו יהודים. "אני הסתלקתי משם עם עליית היטלר לשלטון. הייתי אז בן תשע", הוא אומר. "אופיו של המקום הקטן עיצב את אופי יושביו. הם לא זזו, לא ימינה, לא שמאלה". עכשיו החליט לבנות מחדש את בית הכנסת הכפרי. בראיון שהעניק בשנה שעברה ליצחק ברנר עבור "דבר השבוע", אמר: "אבי לא האמין בי. לא חשב שייצא ממני משהו". בהתנהגותו נתן לו סטף סיבה טובה לחשוב כך. בגיל 14 התחיל לעבוד כשוליה במפעל למוצרים אופטיים. היה זה אחרי שנפלט מבית הספר. הוא לא הצטרף לתנועת נוער כלשהי, כי זה היה דבר שכמעט הוא רצה להיות יהצאודוני. להיות "אזרח העולם". (בתקופת המלחמה שינה דעתו והצטרף לפלמ"ח, עשה בו קורס טייס ולבסוף התנדב לצבא הבריטי).

אביו הלך לעולמו ב־1961 ולא זכה לראות בשיא הצלחתו. אחד מבניו עקב ורטהיימר בסיפוק, איתן יהיה היורש, אותו לא יכול לשאת בעול בגלל סיבות בריאותיות, ואחותו נשאה לתעשיין בעמק. [illegible] באלץ איתן להכנס לנעליו.

איתן: "במשך שלושת החודשים הראשונים הייתי מבוהל. פרנסתם של אלפי אנשים ברחבי העולם היתה לפתע על ראשי. לא שאלתי אם המערכת שסטף בנה לנהל היא טובה דיה; שאלתי אם אני די טוב בשבילה. היה עלי להתגבר מהר מאוד. ללמוד לא רק את רזי הייצור אלא בעיקר את האסטרטגיה של קבלת ההחלטות ואת תורת השיווק. כאשר חזר סטף לאיתנו, הוא אמר לי: 'אתה עושה את זה טוב מאוד, מדוע שלא תמשיך?'"

עשבים בגן

השבוע ראיתי את איתן ורטהיימר מדריך 40 סוכנים ומשווקים שבאו מרחבי העולם ליומיים של לימוד ויומיים של טיול. איתן דיבר על המתחרים במושגים שאולים מאנרון: כיבוש מבצרים, תוקפה, מצור. את דבריו המשיך בציורים מתארים. את "ישקר" המשיל לאוס טורפאי שחודר לשווקים חדשים בעוד האחרים עסוקים במאבקים בינם לבין עצמם. אחר שרטט כעין שדה קרב, תוך השתתפות פעילה של האורחים הגדיר את הכתמים הלבנים שעל המפה ואת יעדי הכיבוש, שלגביהם גבוהה במיוחד סבירות ההצלחה. הרגשתי שאני צופה במצב מתוחכם, חלק ממערכה מחושבת שאפשרה ל"ישקר" לכבוש קרוב לשבעה אחוזים מעוגת השוק העולמי לכלים "יהודיים" לעיבוד שבבי עשויים מתקל"ם (מתכת קשה).

"ישקר" תמיד הצטיינה בחדירה לשווקים לא־קונוונציונליים. ורטהיימר היה הישראלי היחיד שהציג את מוצריו ביריד בין־לאומי בפוזנאן שבפולין. את התצוגה ליווה סרט פרסום וידיאו דובר פולנית. ביריד אגבי, שנערך באוקטובר במילנו, ייצגה אותו החברה הפולנית הממלכתית "איטלמקס". מנהלו של הסניף התל־אביבי של "איטלמקס", יאצק לייה, שימש לפנים מנהל חברת "טולמקס" בארה"ב והכיר את "ישקר" מהשוק האמריקאי. אך טבעי היה שבבואו ארצה יצר קשר עם ורטהיימר ותיווך בינו לבין לקוחותיו בפולין. "העסקה הראשונה שהתבצעה בזמן האחרון פותחת שער להרחבה בעתיד", אמר לנו מר לייה.

אבל את האתגר האמיתי רואה איתן ורטהיימר לא במזרח אירופה כי אם דווקא ביפאן. הוא מסביר: "יש לנו בארץ יוצאי פולין רבים ולא קשה ללמוד את הלך המחשבה של הלקוח הפולני. יפאן היא עולם אחר וזר. בלי להכיר את הסביבה המחשבתית של הלקוחות בכות, אין סיכוי לחדור לעולמם. ביפאן, למשל, אם לא באת לפגישה עסקית חמש דקות לפני הזמן, סימן שאיחרת. כל פרט קטן עשוי לקבוע אם הצלחת או נכשלת. אנחנו מלקטים ניסיון מ־25 חברות השיווק שלנו הפזורות על פני כדור הארץ, מעבדים את התוצאות, לומדים משגיאות, מסיקים מסקנות ומכינים תוכניות שיווק שכוללות כל פרט, מאלף עד תו".

סטף ורטהיימר מאמין בכוחם של אמצעי תקשורת חזותיים. את סרטי הפרסום וסרטי ההדרכה המקצועיים [illegible] "לשעבר". מוטי אומר שהוא מפיק עצמאי אבל עובד "מתוך מחויבות מוחלטת" לסטף. אחרת אי־אפשר.

מי שאינו עובד מתוך מחויבות מוחלטת, אין לו מקום במחיצת בעל הבית. סטף ורטהיימר מאמין כי יש רק אמת אחת ואין בלתה: האמת שלו. המבקרים בגן התעשייה בתפן מוזמנים לחדר הקרנה מיוחד כדי לצפות בסרט שהוא פרי יוזמתו. על המסך מופיעים פניו ומתוך הרמקול בוקעת הפילוסופיה שלו: אלף יזמים קטנים ולא תלויים בממסד יכולים לשנות את פני המדינה. גן התעשייה בתפן ממחיש את נכונות התורה הזאת.

בסרט ובחוברות צבעוניות הכל נראה ורוד כמו כפר הוורדים הסמוך, יישוב קהילתי פרטי שאף הוא הוקם ביוזמתו. אלא שבכפר הוורדים לא הכל זוהר, ובגן התעשייה צומחים גם קוצים. והתורה הבנויה של ורטהיימר אינה עומדת במבחן המציאות. כפר הוורדים, היישוב לדוגמה, עבר תקופה קשה דווקא כאשר סטף נמנה על חברי ועד האגודה והיה קשה לו לקבל דעת אחרים בנושא פיתוח המקום. מה שאמור היה להיות עיר ובה 3,500 יחידות דיור, נשאר בינתיים ישוב קטן של 220 בתים מאוכלסים וכ־100 בתים בבנייה. חלק מהכבישים הפנימיים עדיין אינו סלול והפיתוח הסביבתי רחוק מלעורר התפעלות.

אכן, הקרקע שעליה בנוי כפר הוורדים הועמדה לרשות החברה המפתחת (שהיא, כמובן, בבעלותו של סטף ורטהיימר) על־ידי מנהל מקרקעי ישראל, ללא כל תמורה. עבור פיתוח התשתית משלמים המשתכנים כ־30 אלף דולר, כולל מע"מ. בעבר דרשו חברי האגודה דין וחשבון על השימוש בכספים. "בחברה הסתובבו כל מיני יועצים והיתה לנו הרגשה שחלק מהכסף מתבזבז במקום ללכת לפיתוח", אמרו לנו אחדים מתושבי היישוב. לבסוף שלח סטף את היועצים הביתה, אך דבק בסירובו לפתוח את ספרי החשבונות של החברה. "נאלצנו לרדת מהדרישה, כי המשק היה לצרה, אבל התקופה הזאת השאירה כאן משקע לא נעים. עכשיו יש לנו מנהל חדש והרוחות נרגעו". סטף ורטהיימר אינו משתתף עוד בפעילות ועד האגודה, אך הוא שומר על השליטה הפורמלית: עם ארבעה חברי הוועד המנהל של האגודה, שעל־פי התקנון יכהנו עד שיהיו ביישוב 1,200 נפשות, נמנים סטף ואיתן ורטהיימר והמנהל השכיר של החברה לפיתוח, אריה כהן.

העיקשות של סטף ורטהיימר אינה דבר "להכעיס". היא נובעת ישירות מהשקפת עולמו המביאה אותו לעימותים קשים לא רק עם הממסד כי אם, לפעמים, גם עם הסובבים אותו. הוא עצמו טוען בקול רפה שהוא "נותן לאנשים עצמאות מלאה. כל אשר הוא מבקש זה שילכו עמו בראש אחד". בנו איתן בהיר יותר בהגדרות: "אנשים התרגלו כי כאן המערכת שלנו קובע שאין הצידורוך ואין התמסרות בחצי לב. או שאתה בפנים, או בחוץ. אתה דבר ביום לעבודה, או שאתה עובד, או שאתה רוצה להשתתף. אם תבחן את הנושא מקרוב תמצא שסטף תמיד הגיע לעימות עם בעלי אופי חזק ואנשים טובים על־פי דרכם. הבעיה אתם היתה שהאנשים האלה לא הגיעו להזדהות מחשבתית אתו. וגילו בשלב מאוחר יותר כי בעצם המסגרת אינה לרוחם".

גם גן התעשייה בתפן, שהממשלה השקיעה בו באמצעות החברה למבני תעשייה בע"מ סכום של 11 מיליון דולר, והמסבכת בצורה מאוזנת את שכר הדירה שבו, אינו סיפור הצלחה כפי שמציגים אותו סטף ורטהיימר ואנשיו (ועל כך בכתבה הבאה). נוסחת הפלא שהצמיחה את "ישקר" [illegible] הקרקע הישראלית. אילו השכיל סטף ורטהיימר ליישם את אותה גמישות אסטרטגית שעזרה לו לכבוש את שוקי העולם גם בשיווק תורתו על השלב השלישי בכינון התיעוש, יתכן שכולם היו יוצאים נשכרים. אבל סטף ורטהיימר אינו חוזר דיו כדי לשנות את סטף ורטהיימר. חבל.

(המתכנה הבאה במוזיקה — ביום ו' הבא)

ההתחרדות (ה')

פעמי המשיח

לחסידי חב"ד מקום מיוחד בין התנועות החרדיות בארץ ובעולם כולו. הם מאמינים שהרבי שלהם הוא המשיח וכי קרוב היום שבו יעלה לישראל ויגור בירושלים

מאת רן כסלו

בפבזיאר השנה פירסם "יותר באמן", ביטאונו של הרב שך ושל הזרם הליטאי בעולם החרדי, מאמר ארוך, המשתרע על שני עמודים, מוקדש כולו לתנועת חב"ד ולסוגיית בואו של המשיח. לפחות מה שניתן היה לצפות מעיתון חרדי הכותב בסוגיה דתית, נכתב המאמר ברמה של מחקר אקדמי כמעט (לפי שיטת המערכת). זהו "פרק מתוך ספר העומד לראות אור", אך איננו מגלה את זהותו של המחבר, או את שם הספר, ומבוסס בעיקר על ציטוטים מפירסומים שונים של חב"ד, שראו אור בשנים אחרונות.

בציטוטים אלה מוכיח מחבר המאמר, כי חסידי חב"ד, ואף הבולטים ביניהם, רואים ברבם, הרבי מליובאוויץ', את מלך־המשיח. ולא באחר מבני שושלת הרבנים, הנמשכת כבר למעלה מ־190 שנה, עתיד לבוא, אלא ברבי הנוכחי, מנחם מנדל שניאורסון, היושב בברוקלין והשולט משם ביד רמה באימפריית חסידי חב"ד האדירה. המאמר מציין אמנם כי אין אלה דברים המפורשים של הרבי עצמו, אך מרגיש כי הרבי גם לא הכחיש את דברי חסידיו לגביו, דבר המוסבר להתפרש כהסכמה בשתיקה, או אף כעידודו של הרבי להכתרתו כמשיח העתיד לבוא. משמעות זו נובעת בעיקר מתגובותיו הנתיירות של הרבי מליובאוויץ' על כל הקורה מסביבו בעולם כולו, ומשליטתו המוחלטת בחסידיו.

כשנפגשתי לפני כשבועיים עם דובר חב"ד, רב ("בריקה") חלק, הבאתי לפניו את המאמר הנ"ל. הייתי בטוח שהכתוב בביטאון הליטאים יזכה להכחשה נמרצת ולטענה על סילופים מכוונים של אויבי חב"ד. להפתעתי הרבה, התרגשותו של בריקה היתה נמוכה מהמצופה. הוא השמיע אמנם מספר הערות על "יותר באמן" בכלל ועל הממונים על הביטאון בפרט, אך את הנאמר במאמר לא הכחיש. הוא אף אישר את הדברים, בסייג המיוחד: "כל אחד רשאי להעלות את מועמדו לתפקיד המשיח", הוא אמר. "הרבי הוא המועמד שלי. אם יש לך מועמד טוב יותר, אני מוכן לשמוע".

דרך אגב, לרבי מנחם מנדל שניאורסון מלאו לפני כחצי שנה 85 שנות חיים, ולפי חוקי הביולוגיה נשארו לו עוד רק שנים בודדות עד להופעתו על הסוס הלבן בשערי ירושלים. לפני עשר שנים עבר הרבי התקף־לב. אך, כידוע, לגבי מלך המשיח חוקי הביולוגיה אינם תופסים.

* * *

הרבי מנחם מנדל שניאורסון, השביעי בשושלת אדמו"רי חב"ד, נולד ב־1902 בעיר ניקולייב ברוסיה, לא לאדמו"ר הקודם, אלא לאחד מחסידיו, הרב לוי יצחק, מצאצאי משפחת שניאורסון, שמוצאה ממייסד חב"ד האגדי, רבי שניאור זלמן מליאדי, שחי ופעל במחצית השנייה של המאה ה־18 ברוסיה הלבנה. הייחוס הזה, ואף למדנותו וכישוריו האירגוניים, לא היו מספיקים כנראה כדי שיגיע אי־פעם לאדמו"רות, לולא קירבתו לאדמו"ר הקודם, שנוצרה עם הזמן. לאדמו"ר הקודם, רבי יוסף יצחק שניאורסון, לא היו בנים, אלא שלוש בנות בלבד. כאשר נפגש כ־1923 מנחם מנדל עם האדמו"ר, בעיר רוסטוב ברוסיה הסובייטית, בחר רבי יוסף יצחק שניאורסון בעילוי הצעיר כחתנו, עבור בתו האמצעית, חיה מושקה.

באותה תקופה שלט עדיין האדמו"ר במאות אלפי חסידיו ברחבי רוסיה הסובייטית, והיה אך טבעי שב־1927 נעצר על־ידי ג.פ.או. הוא נידון למוות, אך זכה להתערבות של גדולי העולם, ביניהם נשיא ארה"ב אז, הרברט הובר, וב־1929 ניתן לו ולקרובי משפחתו, ביניהם גם חתנו המיועד, לעזוב את ברית"מ. באותה שנה נשא מנחם מנדל את בתו של האדמו"ר ומיד אחר־כך יצא ללימודים באוניברסיטאות ברלין ופאריס.

אחרי שהות בת שנים מספר בריגה שבלאטוויה, התיישב האדמו"ר הזקן בוורשה וניסה לבנות מחדש בפולין את אימפריית חב"ד. בצד חצרות אדירות שפעלו בפולין — כמו חצרות הרבי מבעלז והרבי מגור, לא היתה זאת מלאכה קלה — והיא הופסקה כעבור שנים מספר על־ידי פלישת הנאצים. כמו האדמו"רים האחרים, הצליח גם האדמו"ר יוסף יצחק שניאורסון להימלט, אך לא כמו אדמו"רים אחרים, דרכו לא הובילה לארץ־ישראל, אלא לאמריקה. ב־1940 הוא התיישב בברוקלין וכעבור שנה הצטרף אליו חתנו — מנחם מנדל שניאורסון.

ב־1950 נפטר האדמו"ר הקשיש, ושנה אחרי מותו הוכתר מנחם מנדל שניאורסון כאדמו"ר, השביעי בשושלת אדמו"רי חב"ד. מאז הוא שולט בחצר ובשלוחותיה הרבות, שליטה אבסולוטית. נדמה שאין דומה לה אף בחצרות האדמו"ריות של אדמו"רים אחרים, בעולם החסידי כולו. בנוסף למבנה הפיאודלי, דוגמת החסידה הצארית, שעליו מבוססת החצר הזאת, סיגלו לעצמם חסידי חב"ד לגבי הרבי שלהם גם את פולחן האישיות, כדוגמת רוסיה הבולשביקית. את ביטויי ההערצה לרבי, בהם מלאים הפירסומים של חב"ד, לרבות תצלומיו הגדולים של הרבי המחייך הסבר, המקשטים בשפע את קירותיהם של כל מוסדות חב"ד בארץ, אפשר להשוות רק לביטויים כלפי סטאלין, בתקופת שלטונו.

הרבי נראה כנוגד אף את המסורת המקודשת של חב"ד. שלא כמו תנועות חסידיות אחרות, הנוהגות אמונה עיוורת באלוהים וברבי המתווך בין החסיד לאלוהיו, דורשת המסורת החב"דית מהחסידים שימוש בשכל, כמבקר הרגש וכמוביל לאמונה שלמה. מכך גם השם של חב"ד, המורכב מראשי־התיבות של המילים: חכמה, בינה, דעת.

מכל מקום, השפעתו של הרבי על חסידיו היא עצומה. חסיד חב"ד לא יעשה דבר משמעותי בחייו מבלי להתייעץ עם הרבי. זה כולל חתונה, מילה (לעבור ניתוח, אם לא, ואצל איזה רופא), פתיחת עסק או עשיית צעד עסקי חשוב, אפילו העברת דירה. בריקה חלק, האחראי על הקשר בין הרבי לבין חסידיו בארץ, מספר כי הוא מקבל כל ערב הודעה ממזכירות הרבי בארה"ב, בה מכילות לו תשובות לאנשים שונים בארץ, על משאלותיהם שנשלחו לרבי. הוא מעביר אותן, בלשונן, אפילו בלי לדעת מה היתה השאלה.

הוא עצמו התייעץ עם הרבי לפני שהשתדך עם אשתו הנוכחית, וקיבל ממנו תשובה חיובית. הוא התייעץ פעמיים בנדון: כאשר העלה רעיון השידוך ("אפשר להתחיל להתעניין", הודיע הרבי) ולפני החתונה. אך לא תמיד התשובה היא חיובית. אצל קרוב משפחתו של בריקה השיב הרבי באותה סוגיה, כי "טוב שהנערה תמשיך ללמוד". וזה היה סוף השידוך. "מאז התחתנו השניים — כל אחד לבן־זוג אחר, וחיים באושר ובעושר", אומר בריקה. וזה מוכיח, לדעתו, כי הרבי צדק.

כאשר אני מעלה תהיות איך הרבי מסוגל להשיב לכל־כך הרבה שאלות, ואיך הוא יכול להכריע בגורלם של אנשים שאותם הוא אף אינו מכיר, משיב בריקה בקיצור: "בגלל זה הוא רבי!"

* * *

אחרי התיישבותו בברוקלין, ניסה שוב האדמו"ר הקודם לבנות מחדש את האימפריה החסידית שלו, שאבדה לו ברוסיה הסובייטית. הצלחתו היתה מוגבלת בלבד. אבל מה שלא עלה בידי האדמו"ר השישי, הצליח מעל ומעבר יורשו, האדמו"ר השביעי לבית שניאורסון. יש המעריכים את מספר חסידיו היום ב־500 אלף איש, מספר זהה לזה שהיה לחסידי חב"ד בתקופת השיא ברוסיה הצארית.

הרבי, שאינו עוזב את רובע מגוריו, שכונת קראון־הייטס בברוקלין, בנה אימפריה חובקת עולם. הוא שולט בה באמצעות שליחים, שהוא בוחר אישית מבין חסידיו, ואותם הוא משלח לכל מקום שבו נמצאת קהילה יהודית. כל אחד מהשליחים מקים "מרכז חב"ד" עם בית־כנסת, בית־ספר ומוסדות אחרים, ומעמיד חסידי חב"ד נוספים. שליחיו של הרבי הצליחו לחדור כמעט לכל הקמפוסים, בהם לומדים סטודנטים יהודיים בארה"ב, ואף לעשות נפשות בחוג הצעיר. כך גדלה תנועת חסידי חב"ד לאחת הגדולות בעולם, המתגברת בהצלחה על חצרות חסידיות אחרות, היושבות בניו־יורק, ובהן חצר הרבי מסטמאר.

נוסף למוסד השליחים, מקיים הרבי קשר קבוע עם חסידיו דרך "ההתועדויות", כנסים המוניים הנערכים במרכזו בניו־יורק. בכל כנס כזה יושב הרבי על הבימה, כאשר מכובדי חסידיו מאחוריו ואלפי חסידים ממלאים את האולם. הוא מדבר, ללא רשימות ואף ללא ראשי פרקים מוכנים מראש, משך ארבע־חמש שעות, ודבריו מועברים בקשר טלפוני מיוחד למרכזי חב"ד גדולים בעולם. ב"התועדויות" מיוחדות, כמו זו הנערכת בי"ט בכסלו, ב"חג הגאולה" של מייסד חב"ד, שניאור זלמן מליאדי (והוא החג החל היום), הוא נעזר באמצעי־תקשורת משוכללים יותר: דבריו מועברים לעולם כולו מתחנת־לוויין מיוחדת ולרחבי ארה"ב ב־150 תחנות טלוויזיה בכבלים.

הוא הצליח לרכוש לו בארה"ב מקום מכובד. בעיקר הודות ליוזמתו להוקקק חוק שיחייב את כל בתי־הספר להקדיש דקות ראשונות של לימודים ל"רגע של אמונה", רגע של "התבוננות פנימית" של התלמיד, שיקדיש אותה לאמונה באלוהים, לפי דתו. ההצעה נתקלה בהתנגדות עזה מצד הליברלים בארה"ב, הטוענים כי היא נוגדת את החוקה, המבטיחה הפרדה בין דת ומדינה, אך היא מצאה לה כבר אוהדים בכמה ממדינות הדרום. משלטונו של רייגן, על הבטחותיו השמרניות שלו, זכה הרבי לכבוד מיוחד ואף לחקיקת חוק הקובע את יום הולדתו של הרבי כ"יום של מחשבה וחשבון־נפש בנושא חינוך לאמונה". חסידיו של הרבי התקבלו בכבוד גדול על־ידי הנשיא רייגן, והרבי בעצמו לא נפגש עמו רק בגלל סירובו העקרוני לעזוב את ניו־יורק (מסיבה זו דחה הרבי את הזמנתו של הנשיא קארטר לבקר בבית הלבן).

מעמדו בארה"ב מחזק, כמובן, את מעמדו בישראל, ולהיפך. אין כמעט פוליטיקאי ישראלי שלא עלה לרגל לחצרו של הרבי מליובאוויץ'.

* * *

למרות שהרבי מליובאוויץ' לא ביקר בישראל, ולמרות התנגדותו הנמרצת לאגודת ישראל ולציונות כתנועה פוליטית, תופסת חב"ד מקום מיוחד ביחסה לישראל ובפעילותה בה. הרבי מתנגד לפעילות פוליטית של חסידיו, במובן פלגת פוליטית, אך הוא מעורה היטב בעניינים פוליטיים בארץ. הוא מקדיש לא מעט מן ה"התועדויות" שלו לבעיות אלה.

מבחינה מדינית הרבי הוא בן קיצוני, התומך בשלמות הארץ, ואוסר ויתור טריטוריאלי כל שהוא (מנימוקים ביטחוניים ולאו דווקא דתיים טהורים). הוא תוקף פעם אחרי פעם את "מדיניות היד הרכה" שלדעתו נוקטים השלטונות נגד הערבים בארץ, ולגבי פעולות הטרור. הוא קיצוני גם בסוגיה של מי יהודי, והיה הראשון בין האדמו"רים, שדרש תיקון חוק השבות. הוא חוזר על דרישתו זו כמעט בכל הזדמנות, שלא כראשי מתנות חרדיים אחרים. מעריץ הרבי מנחם מנדל שניאורסון את צה"ל ואת חייליו, ורוב חסידיו בארץ, להוציא כמה מאות הלומדים בישיבה הגדולה של חב"ד, משרתים בצה"ל, חלקם ביחידות קרביות מובחרות.

אך לא רק בכך שונה מעמד חב"ד בישראל מתנועות חסידיות אחרות. למרות אי־ההזדהות עם הציונות הפוליטית, מבצעים לא מעטים מחסידי חב"ד מפעלים ציוניים בארץ — בהתיישבות ובחינוך למלאכה ולעבודה יצרנית. מוסדות החינוך החשובים ביותר בכפר חב"ד הם בית־ספר מקצועי לבנים, בו מלמדים דפוס, נגרות, מכונאות, מסגרות ואלקטרוניקה, ובית־ספר תיכון מקצועי לבנות. בכפר חב"ד מתגוררות כ־500 משפחות, ובמוסדות החינוך שלו לומדים למעלה מ־2,000 תלמידים, רובם מעיירות־פיתוח. אחד מבתי־הספר בכפר מיועד במיוחד לילדי משפחות הרוסות, הר־השב מוסר לטופת.

נוסף לכפר חב"ד, פועלים היום בארץ כ־70 מרכזי חב"ד. הגדולים ביניהם בקריית מלאכי (500 משפחות), בלוד (300 משפחות), בצפת (250 משפחות) ובירושלים. הם מקיימים רשת חינוך אוטונומית, הפועלת בתוך מסגרת של חינוך ממלכתי־דתי דווקא, ולא החינוך העצמאי של אגודת ישראל.

כל זה נעשה למען המטרה המוכרזת על־ידי הרבי — לקרב כל יהודי לדת ולשמירת המצוות. חסידיו אינם משתתפים בהפגנות אלימות של חרדים, אך חב"ד היו הראשונים בתנועת החזרה בתשובה בארץ. בגלל אופיים המיוחד, והסימפטיה שזוכים לה בחוגים רחבים, נתנים חסידי חב"ד מהופש־פעולה בצה"ל ובמוסדות־החינוך החילוניים, ומנצלים את החופש הזה עד תום.

* * *

אחרי השיחה עורך לי בריקה סיור בכפר חב"ד, במוסדות החינוך המרובים שלו ובמוזיאון החסידות ההולך ונפתח. לבסוף, אנחנו עוצרים ליד בית בודד, בשולי הכפר, בנוי לבנים אדומות, ובולט בשוני הארכיטקטוני שלו. זהו העתק מדוייק של הבית שנבנה לאדמו"ר הקודם בברוקלין, ומשמש היום כמרכז עולמי של חב"ד. הבית מוכן לבואו של הרבי, והחסידים מאמינים כי לא רחוק היום והרבי יתגורר בו.

"הוא יבוא כמשיח," אני מנחש, ובריקה הלך מאשר בהדרת האדפיניה: "אתה אמרת".

נפילת מתח

באווירה כמעט פלמ"חית נוהל מבצע החלפת הזרם בירושלים ● לתושבי מזרח־ירושלים הזכיר [illegible] את ימי הכיבוש ב־1967

מאת אורי ניר

שעת השין היתה 11 בערב ביום ראשון השבוע, אחרי סיום התוכנית "שושלת" בטלוויזיה. במשרד האנרגיה חשבו על כל הפרטים, כמעט. לא הביאו בחשבון את האיחור בלוח המשודרים בגלל שידור המשחק של "מכבי תל־אביב". בשעה היעודה הורו אנשי חברת החשמל הישראלית לשלושת עמיתיהם, מהנדסי החשמל מהחברה המזרח־ירושלמית — שנקראו למקום בתוקף צווי־חירום — להפסיק את הזרם בסניף המרכזי. ארבע שעות קודם לכן, בפינה הצפונית של אולם תחנת הכוח הישנה, במושבה הגרמנית בירושלים, התקיים התדריך האחרון לכוחות שהתפרסו בשטח.

"ערב טוב לקומנדו חברת החשמל", הכריז במיקרופון יצחק הופי, אלוף במילואים. יותר ממאתיים גברים בבגדי עבודה, מרביתם מכורבלים במעילי "דובון" וחלקם חובשים כובעי־גרב, קיבלו את האלוף במחיאות כפיים. תערובת הכשל התוואקי, וריח הגריז של הציוד המכאני והחוגרים, השרו אווירה כמו־פלמ"חית.

לתושבי מזרח־ירושלים הזכירה האווירה דווקא את ימי '67. "זה היה כמו בזמן הכיבוש", תיאר יזיד ממזרח העיר. "ג'יפים של צבא ומשטרה הסתובבו ברחובות. היתה עלטה גמורה — שאף אחד, אגב, לא טרח להודיע לנו עליה מראש — וכולם התכנסו מפוחדים בבית. עדיף להישאר בבית כשבחוץ יש כל־כך הרבה משמר הגבול". גם במהלך השבוע נראו חיילים שאינם שכיחים במזרח העיר. שוטרי משמר הגבול סיירו משני צדיו של רחוב צלאח א־דין המשגשג, כשהם שולחים מבטים חשדניים מסביבם, דרוכים לאפשרות שהסדר הציבורי יופר.

אך הסדר הציבורי נותר שריר וקיים. התקבל רושם שברחוב הפלשתיני מעטים האנשים שאיכפת להם באמת מה יעלה בגורלה של חברת החשמל המזרח־ירושלמית. גם מנהליה של החברה, כך ניתן היה להתרשם במשך השבוע, השלימו למעשה עם הפתרון הכפוי של משרד האנרגיה. הם אמנם מחו נגד התוכנית של השר שחל, תקפו את השימוש שהוא עשה בצווי־חירום, והביעו בקול גדול שלא ישתפו פעולה, אך בפועל הורו לחבר את השכונות הערביות בחזרה לרשת, בכל אותן הנקודות שבהן עשו הטכנאים הישראלים "מעקפים" לשכונות היהודיות. למחרת כבר הודיעו כי ימשיכו לשרת את כל הצרכנים שלהם, ויהי־מה.

מוסד לאומי

מבצע חיבור השכונות היהודיות החדשות בירושלים לרשת החשמל הישראלית היה מבצע הנדסי מסובך, הישג לוגיסטי, וגם — יש לומר — פתרון פשרה אלגנטי לפי שיטתו של משרד האנרגיה. נראה כי על כל אלה אין חילוקי דעות. מעבר לכך, ניתן למצוא במציאות שהובילה אל המבצע ובמציאות שנוצרה אחריו, ביטויים רבים לתופעות שונות המאפיינות את החברה הפלשתינית, את יחסי ישראל וירדן ואת המצב בגדה המערבית ובמזרח־ירושלים.

חברת החשמל המזרח־ירושלמית קיבלה בעשרים השנים האחרונות מעמד של "המוסד הלאומי" הגדול והחשוב ביותר בשטחים. מן הבחינה המקומית, היתה חשיבותה נעוצה בכך שבמועצת המנהלים שלה יושבים נציגים של כל אחת מהעיריות שבתחום זכיונה. אגב, ירושלים היא העיר היחידה שמאז 1967 מיוצגת במועצת המנהלים בידי יהודי, משום שמזרח העיר אינו מיוצג בעירייה. כיום הנציג הוא אמיר חשין, יועצו של טדי קולק לענייני ערבים. מן הבחינה הציבורית, מדובר בגוף הציבורי המעסיק את מספר העובדים הרב ביותר בשטחים, ולפיכך קיים בה ועד עובדים חזק, ועל־פי רוב מיליטנטי.

מעמדה זה של החברה, כעין מוסד פלשתיני, גרם לכך שיוזרמו לתקציבה סכומי כסף גדולים מן הקופה המשותפת של ירדן ואש"ף. מטבע הדברים, היה זה גם "המוסד הלאומי" הפלשתיני שספג את המהלומה הקשה ביותר, כאשר הוקפאה פעילותה של הוועדה המשותפת ושעדי המימון נסתתמו לפני כשנתיים.

הצביון הלאומי־אש"פי המובהק של החברה ושל עובדיה, שחלקם אסירים משוחררים בעיסקת ג'יבריל (שנקלטו בחברה באורח כמעט אוטומטי אחרי שחרורם), היה לצנינים גם בעיני השלטונות בישראל ולא רק בהם. ממשלת ירדן הואילה לספק כספי סיוע לחברה בעקבות הקרע עם אש"ף, והתנתה את המשך הסיוע בשישה תנאים כמעט בלתי־אפשריים (הפסקת הפקה עצמית של חשמל בידי החברה; צמצום משכורות העובדים לכדי מחציתן; הפסקת אספקת החשמל להתנחלויות בגדה — ולצורך זאת גם השכונות היהודיות שסביב ירושלים נחשבות התנחלויות; פיטוריהם של כ־250 עובדים; הארכת הזיכיון; הזלת תעריפי החשמל שגובה חברת החשמל הישראלית מן החברה המזרח־ירושלמית עבור החשמל שהיא מוכרת לה). תנאים אלה היו קשים הרבה יותר מן הסעיפים הנכללים בתוכנית שחל.

העולם הערבי התעלם

במשך השנתיים האחרונות פנתה הנהלת החברה שוב ושוב לממשלת ירדן בבקשת סיוע, אך ללא הועיל. יו"ר מועצת המנהלים, חנא נאצר, אמר לפני מעט פחות משנתיים בראיון לטלוויזיה הישראלית: "המצב של הדרונית בוגדת את החברה מבקרת מבט של רוחה המפור. לדעתי, מתנאי החברה הנוכחיים, יש להגיע לנקודת המבט הזו (...) מה שאנחנו מצפים לו הוא, שתתקבל החלטה פוליטית. ההחלטה הפוליטית חייבת להיות מלווה בקורבן חומרי, שהוא השתתפות במאמץ להוציא אותנו מהמשבר הכספי הנוכחי".

מאז לא השתנה דבר. ממשלת ירדן רק הקצינה את עמדתה. ישראל בחרה ב"אופציה הירדנית", שביסודה שאיפה להביא לנפילת מתח מן ההיבט הפוליטי של חברת החשמל, בעלת הצביון העצמאי־פלשתיני, המזוהה עם אש"ף. גם משקיעים אחרים בעולם הערבי לא שעו לקריאות הסיוע של הנהלת החברה, וגם זעקת ההצלה של הרגע האחרון, שהנהלת החברה שלחה לועידת הפיסגה ברבת־עמון לפני כחודש, לא זכתה לכל מענה. ירדן והעולם הערבי כולו זנחו את החברה.

ההחלטה נותרה איפוא בידי ישראל, לשביעות רצונה של ירדן. הפתרון הישראלי מאפיין את המדיניות הנהוגה בשטחים בשנים האחרונות: פיצול מערכות בין יהודים לערבים. לדוגמה — סלילת "כבישים עוקפים" בגדה המערבית, פיצול שירותים כגון משרדי רישוי, שירותי תעסוקה וביטוח לאומי, והעמקת המערכת המשפטית הנפרדת ליישובים היהודיים בגדה. במקרה של חברת החשמל, היהודים — הן תושבי השכונות החדשות (ביניהם גם הרובע היהודי בעיר העתיקה) הן אוכלוסי ההתנחלויות ומחנות צה"ל בגדה — יקבלו "חשמל יהודי" מחברה יהודית. הערבים ימשיכו לקבל חשמל מחברה ערבית (שאף הוא מופק בידי החברה הישראלית). אגב, רק השר אריאל שרון ועמיתיו שבחרו להשתכן ברובע המוסלמי יוצאים מן הכלל הזה.

מצב של אין־ברירה

עשרים שנה אחרי האיחוד, הופרדו איפוא על בסיס אתני שירותי אספקת החשמל לתושבי העיר שחוברה לה יחדיו. ההפרדה ברשת החשמל משקפת היטב את הקרע שאינו מתאחה בין שתי הקהילות בעיר. שטחים מסוימים חוברו לירושלים המערבית במשך השנים, אך הקהילה השוכנת בעיר המזרחית נותרה, ונשארה, הרבה יותר פלשתינית מאשר ישראלית. "הישראלים", אמר השבוע עיתונאי מזרח־ירושלמי בכנס של עובדי החברה, "רוצים את האדמה, אבל בלי התושבים שיושבים עליה". גם הפעם, למשמע דבריהם של בכירים בישראל על פתרון בדרכי נועם, המשקף מידה של דרקיות, שב מצטייר הדרקיזם המפורסם של סוס ורוכבו.

בעל המאה, בעל הדעה

הסוכנות היהודית תשתנה בלי ספק בראשותו של מנדל קפלן

מאת מרדכי ארציאלי

לידי חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית נבחר באחרונה מנדל קפלן, איל־פלדה בין־לאומי, בעל שרשרת חברות ומפעלים בדרום־אפריקה, אנגליה, ארצות־הברית, ישראל ועוד. מכריו אומרים, שמעכשיו תהיה הסוכנות היהודית שונה מאוד, והבחנה אינה רק לתרומותיו.

הוא אדם כריזמטי, נמרץ ומהיר תפישה, תקיף ומקפיד במילים. שאלות שאין הוא רוצה להשיב עליהן, ידחה בנימוס אך בתוקף. המאזין לדבריו מקבל את הרושם, שהוא חי בתחושת שליחות, רוצה מאוד — ואף מסוגל — לשנות דברים. אין הוא שולף רעיונות מהשרוול. "יש ללמוד", יאמר. הוא מאמין באבולוציות ולא ברבולוציות. אך משיקבע עמדה ויגיע למסקנה — איש לא יעצור בעדו. כך בענייני התעשייה שלו, המפורסמים ותובקי העולם. כך יהיה, כנראה, גם בסוכנות היהודית.

מנדל קפלן היה בעל השפעה ניכרת גם כאשר שימש אחד מחברי חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית. אך משנבחר ליו"ר, גדלה השפעתו שבעתיים. הוא האיש שבעבר חסם בפני יורם אריזור את תפקיד גזבר הסוכנות, מנע מאריק שרון את תפקיד ראש מחלקת העלייה, תבע מדולצין מכתב התחייבות שלא יציג שוב את מועמדותו, הטיל וטו על לוינסקי ו"פסל" את ניסים זווילי ואת מוטה גור לתפקיד יו"ר הנהלת הסוכנות.

אין הוא מורגל בראיון עיתונאי. זה, למעשה, הראיון הראשון אתו. אין הוא בוטא אל הכלים. נהפוך הוא: הוא מודע לכוחו ולהשפעתו. הצניעות אינה אצה ממכונותיו. אך מאחר שהוא מאמין שאין הברכה מצויה אלא בדברים הסמויים מן העין — מוטב ויצא שלא להתחשף. ואם להיחשף, אז לא להתערטל. על שאלות רבות סירב להשיב.

במעמד ירושלמי

בעשור האחרון הוא מתגורר כ־4 חודשים בשנה בביתו היפה, באחת משכונות היוקרה של ירושלים. הרי הוא צנוע, ניכר מיד, שאין הוא שייך ל"עשרדישים". טעם הרב — כן. ביקור עיניים — לא. אין הוא מועיק את העוזרות כדי לתת לאורחו משקה קר. הוא ניגש למקרר וחוזר עם שתי כוסות ביד אחת וקרטון עם מיץ פרי ביד השנייה.

בתו הבכורה, שרון (23), מתגוררת בירושלים כבר 5 שנים. הבן, דויד (21) למד מינהל עסקים באוניברסיטת קייפטאון ועתה הוא בירושלים, כדי ללמוד חודשים מספר בישיבה, לפני שייצא להמשך לימודיו בארצות־הברית. הבן השני, אורן (18), סיים את לימודיו התיכוניים וישהה בירושלים לפני שיתחיל את לימודיו האקדמיים. הבת הצעירה, רוזי (16), לומדת עברית באולפן עקיבא. בתקופת כהונתו בסוכנות, יבלה קפלן בירושלים יותר מ־4 חודשים בשנה. הוא לא רואה בכך קורבן.

הוא מבקש להבהיר כשומר־מצוות, כי אין הוא אוהב את המונח דתי, או חילוני. הוא מניח תפילין מדי יום, אינו משיב לטלפונים ביום השבת, הולך לבית־הכנסת גם באמצע השבוע — לומר משניות, ועתה החזיר סיים עם רב את מסכת ביצה.

ומה דעתך על המאבק בעניין חוק מי יהודי? "אני לא רוצה להיכנס לשאלה זו. אני נגד הצעת החוק שלא יוסיף להלכה. אני נגד החוק גם מבחינה הדתית, כי שינוי החוק הקיים ימנע ממיליוני יהודים את הקשר לישראל".

ומה יחסך לתנועה הרפורמית? "לא רוצה להתייחס. לא רוצה לכפות את עצמי על אחרים. ולהיפך. אחת הבעיות של החברה הישראלית היא חוסר־הסובלנות, חוסר הנכונות לאפשר לבעלי דעות שונות ומנוגדות להביע את דעותיהם".

ודעתך על העימותים בירושלים בעניין השבת: "ירושלים היא עיר שונה מתל־אביב. ירושלים היא עיר קדושה ואין שום הצדקה לפתוח בה בתי־קולנוע בשבת. אני מדבר כתושב העיר שחי בה. יש עוד בעולם שתן מנהגות בימי ראשון".

הוא מודע לתדמית השלילית של הסוכנות היהודית. גם לו יש ביקורת קשה נוקבת עליה. אך קודם לכן, אין הוא חוסך את שבט ביקורתו מכלי התקשורת. לדעתו, העיתונות לא ביקרה את הסוכנות. והיא גם לא הסתפקה בהתקפות. היא פשוט ניסתה להרוס את הסוכנות. העיתונות לא דיווחה על שום דבר חיובי. ולא יתכן שגוף כה גדול, יהיה כולו שלילה, בלי שיהיה בו משהו חיובי.

לשאלה במה יכלה הסוכנות להתגאות, אומר מנדל קפלן שתוכנית שיקום השכונות, למשל, היא הצלחה גם בקנה־מידה בין־לאומי. הוא לא רוצה שהוא אישית תרם כספים רבים לתוכנית זו. גם עליית הנוער עשתה גדולות. האם לא נעשה דבר בשטח ההתיישבות? אך איש אינו קושר הצלחות והישגים אלה עם הסוכנות היהודית.

הוא מכיר את הסוכנות היהודית, ועוד לפני שנתיים תבע לבצע בה שינויים מרחיקי־לכת. שינויים שנדחו על־ידי דולצין. השבוע אמר: "הימים של דולצין הלכו ולא ישובו עוד". למשפט קצר זה היתה אינטונציה שלא השאירה ספק בדעתו על מי שהיה עד השבוע יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית.

את דימויה של הסוכנות היהודית לא ישנה באמצעות משרד ליחסי ציבור. גם בדברים אלה היתה עקיצה לדולצין. התדמית תשתנה באמצעות שינוי המציאות. עונה הוא לא מדבר בלשון יחיד, אלא בלשון רבים. "נבנה בהגדרות את הגבולות המשותפות עם הממשלה, נפרק את הכפילויות. אך עוד קודם לכן נבצע שידוד־מערכות בתוך הסוכנות. יש "בלגן". (במרוצת הראיון השתמש בשתי מילים שלא בשפה האנגלית עם המבטא הדרום־אפריקאי — בלגן וצדקה), ואת ה"בלגן" יש הכרח לחסל, כמו שיש לחסל את הכפילות בנושאי הקליטה בין הסוכנות והממשלה. כל נושאי הקליטה יועברו לממשלה".

כל החברות והנכסים שבידי הסוכנות יעברו ביקורת ובקרה. "בכך נבר החול. "מבטי" נסגרה. "לחמת הגליל" נסגרה. אך זו רק טיפה בים. "אני נחוש בדעתי, ולא אהסס לחסל נכסים וחברות שאינם נחוצים להם. הכספים שנקבל יעבדו וישמשו למטרות ישראל של מחר".

משמעות הדבר: פיטורים של מאות פקידים ועובדים. לא כך שאלתי. מנדל קפלן אינו שש להשיב על השאלה. מבקש לעבור לשאלה הבאה. אני לא מוותר, והוא משיב: "המטרה שלי היא ייעול הסוכנות היהודית. יש הכרח לטלטל אותה טלטלה אמיתית. אם יהיו פיטורים, הם יהיו מוצר לוואי של הייעול. נגדיר את העדיפויות של ישראל לעשור הקרוב ונראה במה הסוכנות יכולה לסייע. אני חושב שהעדיפויות צריכות להתמקד בנושאי חינוך, עבודה וכלכלה".

אין הוא מהסס להשמיע ביקורת נוקבת על התנועה הציונית, החייבת לשנות את גישתה ולחפש לעצמה מטרות חדשות, ובעדיפות ראשונה — מקורות תעסוקה. בכשלונה של התנועה הציונית הוא מאשים את המנהיגים הציוניים בגולה, שלא נתנו דוגמה אישית. "כיצד ניתן לקיים תנועה ציונית שהיסוד שלה הוא עליה, ואילו מנהיגיה יושבים בנוח להם" הוא שואל.

ביקורת קשה יש בפיו גם על הממסד הפוליטי השולט בתנועה הציונית. כל עוד ישלטו המפלגות הפוליטיות תהיה לתק שליטה השלילית חזקה — לא תהיה התנועה הציונית חלק בלתי־נפרד מחיי היהודים, ולא יהיה קשר בין השותפים של הסוכנות בארץ.

מנדל קפלן נולד לפני 51 שנה בעיירה שטבה, כ־15 ק"מ מקייפטאון — עיירה שבה נולדה גם אמו. אביו נולד בעיירה אחרת בדרום־אפריקה. סבו וסבתו הגיעו לדרום־אפריקה בין השנים 1885—1905 מ"שטעטלאך" בליטא. ב־1979 פירסם את הספר "מהשטעטל לסטיל". הספר יצא לאור בדרום־אפריקה והוא דן במשפחתו. כשביקשתי לקרוא את הספר, אמר שאינו בידו. תשובה זהה נתן לעסקן ישראלי שביקרו בביתו בדרום־אפריקה. אשתקד פירסם ספר שני מפרי עטו: "שורשים יהודים בכלכלת דרום־אפריקה".

את חברת "קייפ גייט" ייסד אביו ב־1929, אך הוא רואה את תחילת האימפריה התעשייתית־משפחתית ב־1904, כאשר סבו החל את דרכו כמוכר גרוטאות ברזל וסיים בהקמת מפעלי ברזל. "אני המשכתי את מה שסבי החל".

מנדל קפלן סיים את לימודי המשפטים בדרום־אפריקה, הוסמך לעורך־דין ויצא לארצות הברית, בה סיים מינהל־עסקים באוניברסיטת קולומביה. שנות שהותו בארצות־הברית לא שינו את היגויו האנגלי, שרכש בדרום־אפריקה ושהוא מבטא אותו "אנגלית במבטא הולנדי".

איש הפלדה

מפעליו הרבים הם בעיקר בענף הברזל והפלדה. ממעודדי־ברזל פשוטים ועד כדי התכה וייצור, מוצרים מתוחכמים מפלדה. יש לו מפעלי פלדה בדרום־אפריקה, באנגליה, בטקסס. כמה עובדים הוא מעסיק — אחד החיוכים הנדירים בראיון עולה על פניו. חיוך, אך לא תשובה. אלפים רבים, שאלתי. כן, הוא משיב. "אך אל תשאל יותר. על דברים אלה אני לא מוכן לדבר". הוא שבאמר — אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין. אנשים המכירים את היקף עסקיו מעריכים את מחזורם בשנה האחרונה ביותר מ־800 מיליון דולר.

עד 1971 לא עשה עסקים בישראל. אז פנה מפעל לרשתות ברזל בבני־ברק בבקשת מידע טכני לגבי מ"קייפ גייט", ו"אבי אמר לי: סע לישראל". כמה חברות ומפעלים הם בשליטתו המלאה או החלקית בישראל? גם על שאלה זו לא ישיב. "בדיקה, השקעתי והצלחתי". על העסקים או על מחזורם הכספי לא יאמר דבר. אך אין זה סוד בחוגי התעשייה בישראל, כי "קייפ גייט הולדינג", אחת החברות הבריטיות שבשליטתו, הקימה בארץ, עם החברה להשקעות של בנק דיסקונט, את חברת די.בי.אף.טי. לחברה משותפת זו שליטה על מפעלי הפלדה "רשתות יהודה" באשדוד, "מסילות סינמה" בבני־ברק, מפעל מזון בירושלים, מפעל אלומיניום ועוד.

הוא אינו מאמין בפילנטרופיה. מילה זו אינה אהובה עליו. את התרומות הרבות הוא מכנה צדקה.

ידוע, לא מפיו, שהוא אחד התורמים הגדולים לתוכנית שיקום השכונות; שהוא מימן את חצר היישוב הישן בעיר העתיקה — המוזיאון ושני בתי־הכנסת (בחצר זו ביקרו השנה 40 אלף איש); שהוא מימן וגייס כספים לחפירות בעיר דויד. סכומים אדירים תרם לגן הבוטאני המשתרע על מאות דונמים, בין המוזיאון והאוניברסיטה. תרם למרכז הטניס בקטמון, שבו 19 מגרשים, ולמרכז הטניס ברמת שאול. קודם לכן תרם להקמת מרכז לאתיקה יהודית־רפואית באוניברסיטת בן־גוריון בנגב, ע"ש ידידו הקרוב, הרב עמנואל יעקובוביץ, מלונדון. אף אחד ממקבלי התרומות לא היה מוכן, לפי הוראתו, למסור פרטים על גובה תרומותיו.

הזיכיון של מברומיטיס

חברת החשמל המזרח־ירושלמית (או בשמה הרשמי: "חברת החשמל למחוז ירושלים הירדני") ירשה את "חברת החשמל והשירות הציבורי הירושלמית בע"מ" מימי המנדט.

חברה זו נוסדה בתוקף זיכיון שניתן במקורו של דבר ליווני בשם אוריפידס מברומיטיס, שהוגדר "צייד זיכיונות". מברומיטיס רכש את הזיכיון מן השלטונות העותמאניים בערוב ימיה של האימפריה העותמאנית. אחרי הכיבוש הבריטי, ניסה מברומיטיס לממש את זיכיונו, אך פנחס רוטנברג, מי שהניח את היסודות לחברת החשמל לישראל, מיאן לנהל אתו משא ומתן. הבריטים עמדו לימינו של רוטנברג.

מברומיטיס לא ויתר. ולאחר שגייס לצדו את ממשלת יוון, פנה ב־1925 לבית המשפט הבין־לאומי בהאג. שם התקבלה פסיקה לטובתו. כך נמנע מרוטנברג להכליל את אזור ירושלים בזיכיון אספקת החשמל שהיה ברשותו. כעבור כמה חודשים נחתם הסכם בין מברומיטיס לבין ממשלת המנדט הבריטי, שבו ניתן זיכיון "ברדיוס של 20 ק"מ מראש הרוטונדה של כנסיית הקבר".

מברומיטיס מיהר למכור את הזיכיון לחברה בריטית, שסיפקה חשמל לשני חלקי העיר, גם אחרי 1948. ב־1954 רכשה חברת החשמל לישראל את הזכויות לחלק הזיכיון שנפל בתחום שליטתה של ישראל, בהסכמת ממשלת ירדן. בצד הירדני נוסדה כעבור שנתיים "חברת החשמל למחוז ירושלים הירדני", בהשתתפות שש העיריות של מחוז ירושלים. כעבור זמן הצטרפה גם עיריית יריחו. ממשלת ירדן רכשה את הזיכיון ואת כל נכסיה של החברה הבריטית, והעבירה אותם לידיה של החברה החדשה. עד 1967 פעלה החברה היטב, והיתה מבוססת מבחינה כלכלית. אחר־כך החלו הבעיות.

43 מיליון שקל חובות

המחזור הכספי של חברת החשמל המזרח־ירושלמית עמד בשנים האחרונות על כ־20 אלף דולר בשנה. ההפסד התפעולי שלה היה כ־6 מיליוני דולר בשנה, במהלך שלוש השנים האחרונות.

כדי מחצית ההפסד התפעולי היתה תוצאה של ייצור עצמי בלתי יעיל של חשמל (בגנרטורים של מוטס), שכל תרומתו לסך החשמל שסופק לצרכנים בשנים האחרונות היה כ־5% מכלל החשמל המסופק לצרכנים. כל השאר נרכש מחברת החשמל הישראלית, בהסדר של צובר (כעין רכישה בתעריף "סיטוני").

כ־40% מההפסדים של החברה היו תוצאה של איבוד מתח ברשת (בשיעור של כ־12% מהחשמל המסופק ומתקבל מהחברה הישראלית, לעומת שיעור איבוד של 4% בחברה הישראלית). עוד 10% מההפסד התפעולי היו תוצאה של רמת הוצאות ניהול גבוהה, הנובעת בין השאר מעודף כוח־אדם. בעטיים של גורמים אלה צברה החברה גרעון מצטבר, ושקעה בהתחייבויות העומדות כיום על כ־43 מיליון שקל.

במסגרת ההליך של ניתוק מהחברה המזרח־ירושלמית וחיבור לחברה הישראלית, נקלטו 30,000 מנויים חדשים בקהל הצרכנים של החברה, תושבי 11 שכונות בירושלים. אלה מהווים אמנם רק כ־30% מתוך כלל הצרכנים של החברה המזרח־ירושלמית, אך בשל רמת צריכה גבוהה יותר במגזר היהודי, משקלם היחסי ביותר מ־50% מן החשמל שהחברה סיפקה עד כה.

כיצד הופכים נתונים למעשים?

יגאל אילן חברה לפיתוח תוכניות שיווק בע"מ - שרותים בישראל ארה"ב ואירופה.

דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 / פקס: 268020

למי שמחפש תשובות מעשיות בתחום השיווק

מורדים ללא דגל

מאת ג'ונתן אלטר
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

היפים, רקדני ברקידאנס, פאנקיסטים, משתמטים מהצבא אך גם בני נוער רבים במסגרות רגילות בבריה"מ מרגישים מנוכרים ואינם נותנים אמון בשיטה

זה אינו בדיוק קניון קניות, אך ארבאט הוא רחוב מוסקוואי הסגור לתנועה ופתוח רק להולכי רגל. אבני רחוב הונחו באחרונה לעבוד בו. משורדים ומוסיקאים מרכבים אליהם מעגלים קטנים של צופים. בהשוואה לאמות־מידה אמריקאיות כל זה נראה כאולף ומכוית. אך מטיילים יכולים להיתקל בהיפים רוסיים ששיערם גולש עד לכתפם, ורקדני ברייקדאנס רוסיים או פאנ־קיסטים רוסים עם בגדי עור, שר־שראות, פרש מעוכי כלשהו, אולי קופסה מהוצה של בירה היינקן, בהוברת לשורך מסביב לצוואר. ביניהם אפשר לפגוש את אלכסנדר בן ה־18, גרפיקאי. הוא ושלושה ידידים בראים כל אחד את הצלקות על אבות ידיהם, שאותן חתכו כדי להשתמט משירות בצבא. התנהגות כזאת מביאה צעירים לבתי חולים להסתכלות פסיכיאטרית, היכולה להימשך משבועיים עד כמה חו־דשים. אך הם מעדיפים זאת על שירות באפגניסטאן.

"המעבר הבינוני מסתכל עלינו ואומר שאנחנו זרוא, שאנחנו הד־מוסקבאלים", מתיו אלכסנדר. בין הסופרים המערבים האהובים עליו נמנים סאלינג'ר והרבים מרקוזה הסאבאלי. "מה שאני באמת", הוא אומר בחיוך עייף, "זה ניאו־רומנ־טיקן, פוסט־תעשייתי, ניהיליסט דקאדנטי".

הפציעות הגופניות והמילוליות של אלכסנדר אינן אופייניות לבני נוער בברית המועצות. אך הניכור שלו יכול להיות אופייני. יש אלפים, כן הכתם מיליונים, של צעירים שאין להם כל אמון בשיטה, יהיה אשר יהיה זה העומד בראשה. החשש שמרבים לבטאו כעת, הוא כן צעירים אלה יבצעו את לשונן של התקוות להתחדשות ויותירו אך קליפות ללא תוכן.

פאנקרוק, בין שאר דוגמאות, ששמו "האם זה קל להיות צעיר". גילוי־הלב והעימה השלילית בס־רט, ללא אופטימיות רשמית, היו מפתיעים, אך נראה שסיפורנו הוא, כי התרופה לניכור היא בפסטות הבנה והשתתפות. במקום לרחוש טינה לצעירים אלה, מרמז הסרט, על הורים לנסות להבין עד כמה קשה לגדול.

האבזרים הזוצניים של תרבות מערבית יכולים להוליך שולל. מתחתם יש לעתים קרובות קונפור־מיזם ותו לא. ולאדימיר הוא מומחה אלקטרוניקה בן 20, בעל תספורת נוסח ריידר באי תולצת־טי שכתוב עליה "העונה הרגילה של ניו־יורק". בקונצרט של "אקוואריום", להקה לנינגרדית שהורשתה לא מכבר להוציא את האלבום הרשמי הראשון שלה, לא מוצא ולאדימיר שום סתירה בין חוסר יראת הכבוד וההלגלגנות של להקת הפופ האהובה עליו ובין הדעות האורתודוקסיות לעילא ולעילא שלו עצמו. "הממשלה היא העם, כך שאין זה אפשרי שהממשלה תטעה".

סרגיי, נער בן 16 ממעמד הפוע־לים, האומר שהפסיק באחרונה להאזין לאיירון מיידן ומעריץ את טוקינג הדס, מעריץ שירים של הקבוצה הסובייטית אליסה, שמלו־תיהם אומרות למשל: "הדור שלי מביט בעולם, הדור שלי חש את הכאב". אך ההזות הזאת משוללת תוכן פוליטי. הוא מגיב בהתנגדות כאשר זר שואל אותו על המחסור במוצרי מזון. "אתה יכול להכות בתור 15 דקות ולקבל כל מה שתרצה" הוא אומר, וזה בוודאי אינו נכון.

אנדריי בודין, סטודנט סכבי בן 17 מהריי אוראל, מעריץ להקות רוק־קשה סובייטיות כמו גלאקסי וקפה שחור. אך הוא חוזר על נימות התעמולה הפשטניות ביותר: "מירוץ החימוש הוא אך ורק אשמתה של ארצות הברית. אם הם יפסיקו, גם אנחנו נפסיק".

ליד בית קברות במוסקווה, אלכ־סנדר פ., סטודנט לטכנולוגיה חקלאית בן 22 הלובש ג'ינס שקנה בשוק השחור, מסווג את הנוער הסובייטי בשלוש קבוצות: "ישנם הטיפשים הבלומניקים — כ־60% עד 70% — שיכולים לשמוע מו־סיקת רוק, אבל יודעים מעט. איכפת להם עוד פחות ממה שהם יודעים. הם מאמינים לכל מה שאומרים להם. היפים, פאנקיסטים (ונון קונפורמיסטים) אחרים מהווים עד 10% בערך. היתר הם צעירים נורמליים שחושבים ומודאגים".

אם הביורוקרטיה תצטמק

אלכסנדר היה באפגניסטאן. הוא לא נטל חלק בקרבות אך ראה כיצד חבר הוכה למוות בידי חיילים סוביי־טיים אחרים. פשע שטויה וטושטש. הדבר שינה אותו. "אני מעריץ את גורבצ'וב, אני חושב שהוא פיקח וישר ושיג יותר מאחרים. אבל כל אלה (המנהיגים) תמיד נתקלים בסלע גדול, ובסופו של דבר הכל יחזור למה שהיה". השינוי יהיה אפשרי, אמר, רק אם הביורוקרטיה תצטמק לעשירית מהיקפה הנוכחי. הוא יודע שדבר זה לא יקרה.

לאלכסנדר וידידיו אין כל עניין או הערכה לקומסומול, ארגון הנוער השמרני של המפלגה, שעל כל סטו־דנט מופעל לחץ להצטרף אליו. כמוהו חשים מיליוני צעירים אחרים שאינם רוצים שום חלק במפלגה. בתגובה, נוהג לפעמים הקומסומול בגמישות, בלב ולב.

למשל, קבוצה של צעירים לאנר־חיים הקימה "מועדון מחתרת" אוונגרדי בתמיכת הקומסומול. במר־תף היין לשעבר שבו הם משתמשים שורות בעין אחורית טיאגס ספיר־סואליסטי: נרות, מים מטפטפים, תמונות של גולגלות האמנות מודר־נית, כתובות קיר האומרות "אחר הופעה מבשק גרעיני". אין שם אלכוהול ואף אחד אינו מדבר על שאיפות לאומיות לאסוריות, מחשש מפני מעקב. אך להברים יש קונצר־טים בלתי רשמיים ותצוגות אמנות אוונגרדית הנערכות על מסלול עץ מתוספם.

"קרנואל הפאנק" שלהם הצליח. "קרנואל כשר" הצליח פחות: השאלה איך להתלבש עוררה בעיות, מכיוון שאף אחד שם לא פגש מעודו שחור. אולם גם צעירים ממעמד הפועלים יודעים יותר על התרבות וההיסטוריה האמריקאית מכפי שצעירים אמריקאים יודעים על ברית המועצות. ולאדימיר אוליאבקו, צעיר בן 17 הלומד מסגרות, אומר על הפוליטיקה האמריקאית: "את רוזוולט וקנדי חיבבנו יותר מאשר את רייגן". כמה אמריקאים בני 17 הלומדים בבית ספר מקצועי הזו בכלל יודעים מי הם ברז'נייב וסטאלין, שלא לדבר על הערכתם?

סמל המעמד החדש: הווידאו

מובן שאת צימאון הידע לגבי מערב־אירופה וארצות הברית יכו־לים להרוות בעיקר ילדי הצמרת. קל יותר להשיג רומן של ג'ון אפדייק אם אתה בעל קשרים. בעלי זכויות־יתר מתחילים להתייחס בבוזה כמעט מגובת מאליה לרשמי־קול ולקלטות ריקות שהביאו להתפשטות מוסיקה מערבית ברחובי המדינה. סמל המעמד החדש — המזמין רק לעשירי השוק השחור או לבעלי המשכורות הגבוהות יותר בקרב המקצועות החופשיים — הוא הווידאו. כל שמונת הסטודנטים בקורס לעיתונאות באוניברסיטת מוסקווה יוקרתית אמרו כי הם ראו את "ראמבו" וכמה מהם דיברו בצורה אינטליגנטית על הבמאים האמריקאים בריאן דה פאלמה וסי־דני פולאק. איש מינהל במועדון חברתי בבית חרושת בלאטוויה נוהג מ"בית ספר לשוטרים", שאותו ראה בווידאו. ביורוקרט צעיר בחליפה גזורה היטב אפילו קץ במקצת במ־כשיר הווידאו שלו.

כל אותם דברים יכולים לקצץ במידה מסוימת בשמנות הבוטה של סטריאוטיפים סובייטיים. אלכס־נדר סוראייב, סטודנט בשנה הש־לישית הלומד היסטוריה אמריקאית באוניברסיטת מוסקווה, מספר כיצד עבר יחסו לארצות הברית גלגולים: "קראתי בשבועון 'קרוקודיל' (שבועון סאטירי) ואני זוכר קרי־קטורה שהראתה שוטר אמריקאי מסתכל על רחוב מלא בגוויות שוטרים שנורו בידי גאנגסטרים. אמי עמדה לנסוע לארצות הברית ואני אמרתי 'אמא אל תלכי. יירו בך. יורים שם אפילו בשוטרים'. אז התחלתי לקרוא על המערב האמריקאי ונוצר אצלי סטריאוטיפ חיובי יותר". עכשיו הוא קורא את ארתור שלזינגר ואת ג'ון אירווינג.

נסיגה מהגלאסנוסט עלולה להוק־שות שינויים של סטריאוטיפים אלה. אולם סגירת הסביבה המסיתה בפני העולם מבחוץ יהיו כעת עוד קשות יותר. לפחות כמה מרכיבים של תרבות מערבית מושרשים כעת עמוק בחייהם של מיליוני צעירים. דבר זה יכול להיות מעודד בדרכו, אולם אין לראות זאת כתרופה של החברה הרשה. בעוד להקת האוונגרד טלוויזור שרה שיר שמלותיו אומ־רות "צא מכלל שליטה", אין זה סביר שצעירים בברית המועצות אכן יעשו זאת.

"הממשלה היא העם"

למעשה, סימנים מצביעים על כך שתרבות כהאופנות המערביות וביטויים אחרים של צעירים כאלה, הם אינדיבידואליסטים מיסודם. דבר זה עשוי להסביר את סובלנותו של מיכאיל גורבצ'וב כלפיהם. המזכיר הכללי יצא מגדרו כדי להבטיח הקרנה רחבה ככל האפשר השנה של סרט המגלה אהדה לבני נוער מורדים (נערה בעלת נטיות התאבדות, חסיד של הארי קרישנה, בריון חובב

טיבט בצל המאורעות

מאת פראנסיס דֶרון
Le Monde
מיוחד ל"הארץ"

למרות הכרזות השלטונות הסיניים כי המדינה פתוחה, רק תיירים שנרשמו לטיולים עוד לפני מהומות הסתיו וכמה הרפתקנים שהצליחו לחמוק מהביורוקרטיה, נכנסו לטיבט • בקשות עיתונאים לבקר — נדחות • דיווחים מהמדינה מדברים על נוכחות משטרתית חזקה בבירה ובערים מרכזיות, במקביל למערכת תעמולה נמרצת שמנהל המשטר נגד נאמניו של הדאלאי־לאמה

פקינג
"טיבט אינה סגורה לזרים וגם לא תהיה בעתיד. טיבט נשארת פתוחה". הכרזה זו המושמעת בכל הנימות האפשריות — לרבות נימת איום כמעט גלויה כלפי עיתונאים הבו־חרים את ההיפך — מאז הפגנות סוף ספטמבר 1987, שהתפתחו למהומות ב־1 באוקטובר, מתעלמת למעשה ממציאות "הפתיחות" בשטח שממנה נהנה "האזור האוטונומי" של "גג העולם". טיבט אינה פתוחה עוד אלא לקומץ של מבקרים אקראיים שנרשמו לטיולים בקבוצות מאור־גנות לפני אירועי הסתיו, ואליהם אפשר להוסיף כמה הרפתקנים מסיירי־עולם שהצליחו לחמוק מבין אצבעותיה של הביורוקרטיה ה־סינית. אך השלטונות אינם יכולים להבטיח, שהמצב חזר להיות "נור־מלי לחלוטין".

מדוע איפוא "מייעצים" שוב ושוב לעיתונאים, חודשים לאחר המהו־מות, שלא לנסוע לשם? שלטונות פקינג נמנעים מלאסור על נסיעות לטיבט באורח רשמי וחד־משמעי. הם מתבצרים מאחורי סירובם של השלטונות בלאסה לקבל את העי־תונאים המבקשים לבוא. באורח פרטי מסתפקים מנהיגים סיניים בהודאה, שלנוכח חומרת האירועים בעבר, דרוש כעת זמן כדי להחזיר את הסדר בנפשות האנשים. התיי־רים הבודדים שהגיעו ללאסה מדב־רים על נוכחות משטרתית חזקה ברחובות הבירה והערים העיקריות שאליהן יכלו להגיע, ועד לאחרונה גם על התאספויות ומחאות של נזירים, המתנגדים להצבת כוחות מסביב לכמה מהמנזרים שכעת אסורה על זרים הגישה אליהם. בי־דיעות המקוטעות המגיעות מלאסה מדובר על מערכת תעמולה נמרצת מצד המשטר, כדי לנסות להשמיט את הקרקע מתחת לרגלי "הבדלנים המיסטיים" הנאמנים לדאלאי־לאמה.

"שדולה פרו־טיוואנית"

ברור יותר ויותר שהתקוממות הלאומית בטיבט באה כהפתעה גמורה על סין. זו גם מופתעת ובלתי מרוצה בעליל מכך, שכמה מיליטנטים שהחליטו לנצל את שהותו של הדאלאי־לאמה בארצות הברית, הצ־ליחו בקלות כזאת לשבש את הסדר. עצבנותם של השלטונות הסיניים בשאלת טיבט בתקופה האחרונה מלמדת עד כמה נושא זה רגיש. הנשיא לי שיאנניאן הקדיש זמן ניכר במהלך מרשות שיחות שקיים בביקור לא מכבר במערב־אירופה, כמו גם בהכרזותיו הרשמיות, כדי לדבר נגד תמיכתם של חברים בקונגרס של ארה"ב, ארץ זכויות האדם כפי שכינה אותה, בשובה של "שיטת העבדות" המנוהלת על־ידי האל־המלך של טיבט. בפקינג, כמו גם בוואשינגטון, דיפלומטים סיניים אינם מחמיצים שום הזדמנות לגנות את פעילותו של הקונגרס הא־מריקאי בקרב דעת־הקהל בנושא זה.

לפרשה זו יש כמה היבטים. אחד מהם, שלגביו מתכוונת פקינג לעמוד על המשמר, הוא מקורן של המחאות בקונגרס האמריקאי בנושא טיבט. סין לא איחרה לאתר את ידה של "שדולה פרו־טיוואנית" בתוך הקונגרס, היא חוששת מפני השפ־עתה של זו על הדיפלומטיה האמריקאית, עם סיום הקדנציה השנייה של רייגן. היבט אחר שלא הועלה בפומבי בקונגרס ה־13 של המפלגה בסין שנערך באחרונה, שכן ההוראה היתה לעבור בשתיקה על כל פולמוס בנושא, הוא שאלת השפעתם של האירועים האלה על הרפורמות והפתיחות לעולם.

תומכי הרפורמות של דאו זיאנג אינם רוצים להגיע למצב שיאלצו למסור דין וחשבון פומבי על בעיה, שלדעתם אחראים לה גורמים מחוץ שהתכוונו לעורר את התקריות. סין האשימה מספר מסוים של זרים שהיו אז בביקור בלאסה, בהסתת האוכלוסייה הטיבטית להפגין נגד הנוכחות הסינית באזור ואפילו בהת־נפלות על אנשי כוחות הביטחון. בעוד שפרטי האירועים שהתרחשו אז אינם ידועים, אין זה סוד שאי־אלו צעירים מערביים המגיעים לטיבט מטפחים תחושות אידאליס־טיות ביחס למסורת העצמאות הטיב־טית.

מיצוי מכובד

לעומת זאת, הפוליטיקה הטיב־טית של סין נתקלה בפרשה זו בכי־שלון שהמשטר אינו ערוך להתגבר עליו, כל עוד הוא מתבסס על דרכי החשיבה המקובלות על הצמרת בפ־קינג. לאחר הרגעים הקשים של הסיפוח הסיני ב־1950 ושוב ב־1959, ולאחר הרגעים הנוראים לא פחות של "המהפכה התרבותית", חשבה המפלגה שהיא פיצתה בצורה מכובדת את האוכלוסייה הטיבטית בהעניקה לה מודוש מגנון חיים "ניבתי" מאוד בהשוואה לאזורים אחרים בסין. עצם נוכחותם של אותם תיירים מהמערב, ארוכי־שיער, בבגדים צבעוניים ועם תרמיל על הגב, המהלכים בין הסוחרים הרוכ־לים ברחובות לאסה לפני שהם מב־לים את הלילה בפונדקים מקומיים, מעידה על כך. וכן הסימנים לאין ספור של השפעה חזקה מבחוץ, החל מראמבו... וכלה בדאלאי־לאמה. אפ־שר לראות את הכרזה של ראמבו מקשטות באר, תצלומי הדאלאי־לאמה עוברים מיד אל יד.

העיתונות הסינית אינה חדלה להבליט לא רק את שלטונה ההיס־טורי של האימפריה הסינית על טיבט, אלא גם את מאמציה של פקינג לפתח את האזור. טיעון זה נתקל בשטח עצמו בטינה חזקה של חלק מהאוכלוסייה לפחות. וכיום מיתוסף פרדוקס נוסף. מבין 20 אלף התיירים שביקרו בטיבט ב־1986, ומספר תיירים גבוה במידת־מה שביקרו השנה ("בונוס" כלכלי לאזור שההכנסה הממוצעת לגולגולת בו היא בסביבות 530 פראנקים צרפ־תיים לשנה), הרוב הם אכן אותם טרמפיסטים "ורוקים", ארוכי־שיער, שאינם מתגוררים במלון המהודר שהוקם בלאסה על־ידי "הולידיי אין". בעלי המלון מודאגים כרגע לנוכח שיעור תפוסה של כ־10% שאין סיכוי כי ישתנה בעתיד הנראה לעין.

טיבט היא ללא ספק עקב אכילס של מדיניות פקינג כלפי מיעוטים לאומיים. עם זאת, אין זה האזור היי־חיד שבו בני האן (הסינים) מודאגים בגלל חוסר הפופולריות שלהם, חרף מאמציהם להגמיש במידת־מה את מדיניותם בשנים האחרונות. הרגש ששטה העיתונות הסינית על עצרת גדולה לתפארת "אחדות הלאומים" בשינג'יאנג, טורקיסטאן הסינית, בסוף נובמבר — הראשון בהיקף כזה מאז 1982, על־פי הוראה, העיתונות עצמה — מאלף בהקשר זה. נוסחה אחת ויחידה יש לפקינג בשאלת טיבט: נראה שהודו לא ניצלה את בעיותיה של סין בלאסה כדי להעלותן כנושא בשי־חות על נירמול יחסי שתי המדינות, שנערכו בניו־דלהי באמצע נובמבר. בהקשר המורכב של יחסי הודו־סין, זה גורם מרגיע של יציבות לפי שעה.

הוועדה הציבורית לבדיקת מצב הילדים בפנימיות

שר העבודה והרווחה מינה ועדה ציבורית לבדיקת מצב הילדים בפנימיות. הוועדה התבקשה לבדוק את הנושאים הבאים:

1. אופן ביצוע הפיקוח על המעונות.
2. תהליכי ההשמה, הקליטה והיציאה של ילדים מהפנימיות.
3. רמות הטיפול בפנימיות.
4. התנהגויות חריגות.

כל אדם או גוף המבקש להציג בפני הוועדה נתונים או מסמכים הקשורים לנושאים המפורטים לעיל יעבירם בהקדם האפשרי למרכז הוועדה לפי המען הרשום מטה.
כמו כן, כל אדם או גוף המבקש להופיע בפני הוועדה יעביר למרכז הוועדה מראש את תקציר הדברים שהוא מבקש להשמיע.
הוועדה תשמע את המבקשים להופיע בפניה במהלך חודש ינואר 1988.
הוועדה שומרת לעצמה את הזכות לזמן לדיוניה את כל מי שתמצא לנכון.

המען לפניות: הוועדה הציבורית לבדיקת מצב הילדים בפני־מיות, ת.ד. 8069 ירושלים, מיקוד: 91080.

יקותיאל צבע
מרכז הוועדה

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03-58 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

מרכז תנובה אנף המשק

מעמיד למכירה ציוד שינוע עגלות משומשים חשמליות ומלגזות חשמל ודיזל משומשות וכמפורט מטה:

מס' סידורי	מלגזות עגלות	סוג	תוצרת	דגם	כושר הרמה בק"ג	שנת ייצור	כמות	הערות
1.	מלגזה	חשמלית	קונוינסר	E-2	1000	1973	1	
2.	•	•	•	E30	1500	1979	1	עם מטען
3.	•	•	•	E4	2000	1967	1	
4.	•	•	פמויק	EL155	1500	1976/4	2	
5.	•	גז	ייל		2000	1976	1	
6.	•	דיזל	פמויק	DAP205	•	1976/4	2	
7.	•	דיזל	קלרק	C500	2500	1972	1	
8.	•	•	•	LI500	1500	1974	1	
9.	•	•	קונוינסר	TC4	2000	1977/8	4	
10.	ע.משטחים	חשמל	אכסטן	WLF	2000		22	
11.	•	•	קלרק	PA65	2000		1	
12.	מלגזה	דיזל	פמויק	DAP205	2000	1976	2	
13.	•	•	קלרק	500Y40	•	1977	1	
14.	ע. משטחים	חשמל	אכסטן	WLP	2000	1977	1	
15.	•	•	•	WLS	1500	1978	2	
16.	•	•		XL15	1500		1	
17.	•	•		BT	2000		1	
18.	מרגילית	•		AMEISE	1500	1984	1	
19.	מלגזה	חשמלית	SALEV	ZCI15B2	•	1977/6	2	
20.	מלגזה	חשמלית	קונוינסר	E324	1300	1970	1	מטען +
21.	מלגזה	חשמלית	סקסבי	WR040	800	1977	1	מטען +
22.	מלגזה	חשמלית	פמויק	EL125	1200	1977	1	
23.	מלגזה	חשמלית	סלב	ZCI5132	1500	1977	1	
24.	מלגזה	חשמל	קלרק	H-500	1500	1977	1	
25.	מלגזה	דיזל	קלרק	500Y-40	2000	1977	1	
26.	עגלה	חשמל	אכסטן	WLF	2000		2	מטען +
						סה"כ		55 כלים

כל הציוד הנ"ל אינו במצב עבודה תקין, בחלקו מפורק וחסרים בו מכללים.

השוואת לב המעוניינים בקניה:
את הציוד הנ"ל אפשר לראות בימים מה־13.12.87 עד ה־22.12.87 ועד בכלל, בין השעות 8.00 עד 14.00, פרט ליום ו' ולפי המקומות המפורטים מטה:
ציוד הר"מ מס' סידורי מ־1 ועד 11 כולל, נמצא במגרש סניף "תנובה" בני־ברק, צומת מ.ד.ו, רח' מודיעין מס' 25 (דרך בן גוריון) לפנות לר' אברהם מיכאל, במקום.
ציוד הר"מ מס' סידורי מ־12 עד 17 כולל, נמצא בסניף "תנובה" מרים ברחובות, דרך יבנה, בסמוך למחלבת "תנובה" רחובות (ע"י התחנה מכבי אש) לפנות לר' שלמה כהן, במקום.
ציוד הר"מ מס' סידורי מ־18 ועד 26 כולל, נמצא במגרש מחסן אריזות של "תנובה" בחיפה בסמוך למחסן ביצים של "תנובה" במפרץ (בין רח' עמלים לכביש אי.פ.סי). נאמרי מפעל והלקי (למצברים) לפנות לה' יוחנן ולמכר או לה' זלמן, במקום.
הצעות יש לרשום על גבי טפסים, אותם ניתן לקבל במשרדי מרכז "תנובה" לפי הכתובת הרש', בצירוף המחאה בנקאית בשעור 10% מערך ההצעה.
את ההצעות יש להגיש במעטפות סגורות מיוחדות, המכמצאות במרכז "תנובה" עד 24.12.87 ועד בכלל, פרט ליום ו', בין השעות 8.30 ל־13.00, לפי הכתובת "מגדל רסקו רח' דניאל פריש מס' 3 פינת דובנוב תל־אביב" בקומה 5 למזכירות אנף המשק במרכז תנובה.
אם האיכה יוחזר בו מהצעתו, לא יהיה רשאי לתבוע החזרת סכום ההפקדה. הציוד אינו כולל אביזרים, חלקי חילוף, כלים או ציוד־עזר כלשהו.
אין הקונה רשאי לתבוע כל תוספת או החלפת חלק ממלגזה המוצעת למכירה, לאחר שהוחלט שהיא מתאימה לרכישה.
אין מרכז "תנובה" אחראי לכל חלק מחלקי הציוד, שמסיבה כלשהיא לא נמצא בזמן קבלת המלגזה/עגלה.
לא תתקבל כל תביעה מצד הרוכשים לגבי תקינות מגבה הטכני של המלגזה/עגלה או כל ציוד אחר ברשימה דלעיל.
בהתאם לחוק אנו נגבה מהקונה מס־ערך־מוסף עבור הציוד הנרכש, בשיעור 15% או לפי הקיים בזמן הרכישה.
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
אנו שומרים לעצמנו את הזכות להוציא מהרשימה דלעיל כל ציוד המועמד למכירה אם נראה צורך בכך.
הציוד לא כולל ביטוח או אגרות־רישוי בר־תוקף.
תשלום עבור אגרת רישוי חל על רוכש הציוד.
הרוכשים בפועל חייבים להוציא את הציוד (כמות) תוך 7 (שבעה) ימים ממסירת הודעתנו לקבלת הצעתם.
את הציוד אפשר יהיה לקבל רק לאחר העברת התמורה.
בהצעה יש לציין בכתב יד ברור (או במכונת כתיבה) שם פרטי ומשפחה, כתובת, מספר טלפון — כדי שנוכל להעביר את הודעתנו במהירות האפשרית.

מרכז תנובה
אנף המשק

כאבי הצמיחה של הפסיכיאטריה

Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

תחום התראפיה בארצות הברית נראה כמתקרב לנקודת רוויה. כיום לא די להיות תראפיסט טוב, יש גם להימכר טוב, ומדריכים המלמדים כיצד לרכוש לקוחות מטופלים רבים יותר, מסייעים לתראפיסטים

מבטפי מחות, פסיכיאטריה באיכות בעה"מ: השמנת־יתר? שאפתנות־יתר והתמכרות לעבודה? אתה חש עצמך במדרון? יש לנו צוות־מתן של תראפיסטים בעלי הבשורה הטובים והמוסמכים לתקן כל מה שמפריד אותך. מתמחים במוצאם הכתובות, דפי רשימה זוקפה ומיקצות בפאוניות. הנחה לכל המובלים משיבושי אכילה, פגישות היכרות בחינם.

כמובן, הדברים עדיין לא הגיעו לידי כך, אך הם מתקרבים. במדורי מודעות עיתונים ובדפי־הזהב ברחבי ארצות הברית הולך בשנים האח־רונות להופיע פרסומות דומות מאוד לאותה פרסומת פסיכותראפיה בי־דיונית שלעיל, לרבות פגישות היכרות בחינם ו"ענפי התמחות" שונים ומשונים. אפשר לראות, למשל, פרסומת אחת תחת הכותרת "הצלחה תוך 10 שבועות או שת־קבל את כספך בחזרה" בספר דפי־הזהב של בוסטון. היא מציעה גם פגישה ראשונה בת 90 דקות חינם. מודעה בדפי־הזהב במנהטן מציינת "שיבושי אכילה" ו"ייעוץ אבל" כענפי ההתמחות הלא כל־כך משת־לבים של החברה. פרסומת אחרת מכריזה ללא כחל ושרק: מטפלים ב"אובססיות והתמכרויות... מתקב־לים חברים בחברות ביטוח רפואי".

תחום התראפיה נראה כמתקרב לנקודת רוויה. התראפיסטים מרי־מים יותר ויותר את קולם כדי שיישמעו. עלפי אומדן לא מדויק, עובדים כיום בארצות הברית קרוב ל־300 אלף תראפיסטים. הם כולי־לים פסיכיאטרים, פסיכולוגים, עוב־דים סוציאליים רפואיים, אחיות פסיכיאטריות והאלפים על אלפים של יועצים ללא רשיון, בדרגות שונות של הכשרה ולגיטימיות. לא ייפלא איפוא שיש תראפיסטים שאינם מצליחים להיתקל אף לא בפציינט אחד.

"הם מתקינים שירות של מזכירה אוטומטית לפרקטיקה הפרטית ש־להם, ואף אחד אינו מצלצל", אומר הפסיכולוג ברני זילברגלד, מחבר ספר המעלה את הסברה שהא־מריקאים נעשים תלויים יותר על המידה בתראפיה. אנשי מקצוע של בריאות־הנפש אוהבים לטעון, שאף פעם אין עודף של תראפיסטים "טובים". הבעיה היא שהפונים יכו־לים לבסוף למצוא את עצמם מול אותם תראפיסטים הנוקטים את שי־טות הפרסום והשיווק הטובות ביותר, ולא בהכרח מול התראפיס־טים הטובים ביותר.

להיכנס לשוק הגירושין

לאחר פרשה של פסיקות בית משפט, החל מ־1975, שהתירה לרו־פאים ולאנשי מקצוע אחרים בתחום זה לפרסם פרסומות, החלו אנשי עסקי התראפיה שבזמנו שמרו על חזות של ריחוק והסתייגות, להשת־מש יותר ויותר בטכניקות מכירה. לדברי זילברגלד, כמה תראפיסטים בתחילת דרכם משתמשים במ־חשבים האישיים שלהם כדי לצוד עורכי־דין באזור שלהם המתמחים בזוגות עם בעיות נישואים. "הם מקווים להיכנס לשוק הגירושין, או מקרים החולקים בשאלה מי יקבל אפוטרופסות על ילדים", אומר זי־לברגלד. "לאחר מכן הם מרימים טלפון לעורך־הדין ומבקשים להיפגש לארוחה".

תראפיסטים שאפתנים אחרים מבקרים בעצמם בארגוני בריאות שונים ובתוכניות של חברות המסיי־עות לעובדים בביטוח בריאות. "אם אתה יכול להגיע לכך שבחברת ג'נרל מוטורס תירשם כמקור להפניה, אתה יכול להשיג פציינטים רבים באמצעות מכירה אחת", אומר הרברט קליין, עורך "פסיכותראפי פיינאנסס", פרסום מקצועי. "אם אתה חייב למכור את עצמך לפציינט אחר פציינט, הפרסומות לא יעזרו לך בהרבה".

במצב שבו ציר המעמד של מקור הפניה בחברה חשובה מוסיף את התחרות, אחד מענפי ההתמחות החדשים החמים ביותר הוא זה של "מדריכי תראפיה", המלמדים תרא־פיסטים אחרים איך לשווק את מוצריהם ביתר הצלחה. "אם אתה תראפיסט טוב, אתה יכול לכבוש לעצמך מקום", מסבירה ניקי ביירד־מן, יועצת נישואים ומשפחה באוקלנד, קליפורניה. ניקי, שאחותה וגיסתה גם הן תראפיסטיות, משת־משת לפרקים בשירותיה של הנדי דייוויס לארקין, יועצת פרסום לתראפיסטים ולאנשי מקצוע בת־חום הבריאות.

לארקין, בעצמה יועצת נישואים בתעסוקה חלקית, מצאה שאפילו עסקי ההדרכה מתחילים לסבול מצפיפות־יתר. כאשר החלה בכך לפני שנתיים היא היתה היחידה בסביבתה שהציעה שירותי הדרכה כאלה. כיום יש לה 15 מתחרים. "אני סבורה שהתחרות עוזרת לי", היא אומרת. "מכיוון שמצב־דברים זה מאותת לכולם שהם חייבים לעשות זאת".

בקליפורניה, אלדוראדו של הפ־סיכותראפיה, נכנס כמעט כל אחד בשלב זה או אחר לעסקי השיווק. ג'ין קול, "מדריך לפרקטיקה פרטית" שמשרדו שוכן באזור בראנ־טווד המהודר בלוס אנג'לס, טוען שסייע ל־2000 עד 3000 תראפיס־טים לשפר את טכניקות המכירה שלהם בקורס בן שמונה שבועות, במחיר 425 דולר, שאותו הנהיג לפני שש שנים. פסיכיאטר אחד המרוויח כעת יותר מ־200 אלף דולר לשנה נהג לבוא אליו מדי שבוע זה ארבע שנים. "אני בעצם עושה לו תראפיה", מתבדח קול, שאינו תראפיסט בעצמו אך נבחר חבר כבוד בהתאחדות תראפיה מקומית. קול מעודד את לקוחותיו למצוא לעצמם תחום התמחות. "אני מלמד אותם להיות יותר אסרטיביים, לעמוד על שלהם", הוא אומר. "הדבר נותן להם מרשם להתנהגות, משהו שהם יכולים לנעוץ בו שיניים".

צפונה יותר, בטריטוריה של לארקין במחוז מארין, התחרות בקרב מרפאי הנפש חריפה במיוחד. תראפיסטים בעלי רשיון חייבים להתחרות באחד הריכוזים הגדולים ביותר של תראפיסטים אקלקטיים לא מקצועיים — מהפנטים, תראפי־סטים באמצעות תנועה וריקוד, אם להזכיר רק כמה מהיותר שמרנים מביניהם. "בעבר כאשר היו פחות תראפיסטים, היתה הדעה הרווחת שהם פשוט צריכים לעשות עבודה טובה ואנשים יבקשו את שירו־תיהם", אומרת לארקין. "זה אינו עובד כך עוד. אתה צריך לומר לאנשים היכן אתה ומה הוא מספר הטלפון שלך".

לארקין שחזרה ללמוד לתואר שני בפסיכולוגיה לאחר 16 שנים בעסקי הפרסום, מנהלת סדנאות קבוצתיות וסמינרים. היא מלמדת תראפיסטים איך לתפקד כ"אנשי עסקים", באמצעות קביעת יעדים ואסטרטגיות, ניסוח "הכרזה בת שלושה עד חמישה משפטים, נקודת מוצא שאפשר להרחיבה כאשר אנשים שואלים אותם מה הם עושים". בינתיים גם מטפלת לאר־קין בעשרה פציינטים משלה.

תופעה חדשה יחסית נוספת בת־חום התראפיה — וסיבה נוספת לתחושה המתמדת של צפיפות־יתר — היא הופעתם של תראפיסטים חלקיים, המגיעים ממקצועות אח־רים. כמה מהם נפגשים עם לקוחות במשרדים שהם שוכרים למשך כמה שעות ביום. יש שעושים זאת כדי להשלים את משכורתם. אחרים משום שהם נהנים לעזור לאנשים, ויש שעוסקים בכך כדי לממש צורך אישי כלשהו. להייל לבו וקאורן רוס, זוג נשוי, שחקנים שניהם, יש פרקטיקות תראפיה נפרדות וחל־קיות, בבית מגוריהם ברובע אוליינג־מון שבבוסטון. השניים מפרסמים דרך קבע מודעה ב"בוסטון פניקס" האומרת כי הם רגישים במיוחד לבעיותיהם של שחקנים ואמנים, אף לטענתם, הם מטפלים בטווח רחב של לקוחות.

רוס, שחקנית זה 15 שנה, מקווה להיעשות לתראפיסטית בתעסוקה מלאה. כרגע היא מקדישה 15 שעות מדי שבוע לתראפיה ו־25 — למשחק. היא אומרת שהחליטה להיעשות תראפיסטית מכיוון ש"זה באמת כמעט קומה. זה מספק, כשאתה יודע שאתה עוזר למישהו". לבו ורוס החלו לגלות ולהעמיק את התעניינותם בתראפיה כאשר היו פציינטים בעצמם ב"מכון המסר בתראפיה קיימברידג'".

מוסד זה, המאויש על־ידי תראפי־סטים ללא רשיון, מכשיר כשליש מלקוחותיו כתראפיסטים. הוא הוקם ב־1973 על־ידי הפסיכולוג פיטר ג'יל, בן לאחת ממשפחות האצולה של בוסטון והידוע בביקורתו על הממסד התראפיסטי. ב־1984 נמחק שמו מרשימת חברי ההתאחדות הפסיכולוגית האמריקאית, לאחר שפציינט לשעבר הגיש נגדו תביעה על טיפול כושל. מצדו, יוצא ג'יל נגד הדגש על מתן אישור לתראפיסטים. הוא אומר: "הזכות להיות תראפיסט כלולה בתיקון הראשון של החוקה. הוא מדבר בעצם על השאלה מי זכאי לשבת עם אדם אחר ולגבות ממנו על כך תשלום, והתשובה היא — כל אחד".

הסבה של עובדים סוציאליים

ואכן, בעוד שבכמה ממדינות ארצות הברית, כדי לקבל רשיון חייב תראפיסט לענות על דרישות שונות, אין כמעט שום הגבלות בדרג ארצי בשאלה מי יכול לקרוא לעצמו תראפיסט. מדינת ג'ורג'יה קיבלה בשנה שעברה חוק המתנה מתן היתר ליועצי נישואים ומשפחה בדרישות מדרישות שונות. אך מתחת לערימת הדרישות, החוק אינו עושה יותר מאשר להגן על התואר. למעשה יכול כל אחד לעסוק בתראפיה משפחתית בלי רשיון, כל עוד אינו קורא לעצמו תראפיסט לענייני משפחה. ואפילו אלה שעושים זאת אינם צפויים לעונש על עבירה פלילית. המועצה הבודקת של המדינה יכולה רק להוציא נגדם צו על הפסקת פעילות.

ואם אמנם, כפי שמציינים תראפי־סטים רבים, רשיון אינו ערובה לאי־כות העבודה, הוא לפחות מצביע על מידה סבירה של הכשרה. "אני לא חושב שתמצא שם אנשים רבים המנסים להוליך שולל, כמו מי שמנסה למכור נפט עשוי מנחושים", אומר ד"ר אנטסוס גאפיר, לשעבר פקיד בהתאחדות האמריקאית לתר־אפיית נישואים ומשפחה. "אבל אני חושב שיש אנשים רבים ללא הכשרה מספקת".

יש תראפיסטים הטוענים שהגי־דול במספרים בהחלט מועיל לפציי־נטים ומקנה להם אפשרויות בחירה טובות־יותר. אולם הבדיקה בין הסו־גים המשגשגים במהירות של תרא־פיות ותראפיסטים יכולה לבלבל, להביך ולהרתיע. בינתיים נראה כי המגמה שהעמיד כבר תפסה, לא תגיע לאנשי כולם. קיימת למשל דאגה, שעובדים סוציאליים רבים מפנים את גבם לעיסוקם המסורתי ומשפים את עבודתם בקרב העניים לטובת תראפיה פרטית. בין 1982 ו־1986 עלה מספר העובדים הסוצי־אליים העוסקים בתראפיה פרטית, חלקית או מלאה, מרבע לכשני שלישים.

בכנס השנתי של ההתאחדות הארצית של עובדים סוציאליים בספטמבר התמקד דיון אחד ב"הת־פוצצות כפי שהיא נראית, של תראפיה למעמד הבינוני על חשבון המעמד הציבורי ושירותים בסיסיים".

במידה מסוימת, תרומות תוכניות ביטוח הבריאות של חברות שונות לעובדיהן, שרובן מממנות שיעור מסוים מהוצאות הטיפול, לתעשיית התראפיה הצומחת. גם אין ספק שאמצעי התקשורת סייעו להמריץ את המודעות הציבורית לתראפיה. נראה שמלאכת קידום המקצוע הזה עדיין רחוקה מלמצות את עצמה. בשנה שעברה הקימה ההתאחדות הפסיכולוגית האמריקאית משרד חדש לפרקטיקה מקצועית, שנטל על עצמו מאמצי שיווק נרחבים. המטרה, לדברי אשת השיווק לינט סיארבו, היא "לחנך אנשים לחשוב על פסיכולוגים כעל חלק טבעי מחייהם, להתגבר על הסטיגמה שאתה צריך להביט אחורה בחשש פן יראו אותך כאשר אתה נכנס למשרדו של פסיכולוג".

מטרה ללא ספק מבורכת. החשש הוא שעל־פי מצב הדברים הנוכחי, לא יוכלו בסופו של דבר אנשים להביט אחורה בלי לראות פסיכולוג או תראפיסט כלשהו מסוג אחר.

דחפון
שרות הודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611 001

עירית כרמיאל

מכרז מס' 11/87

העברת חנות בככר מרכז אזרחי בכרמיאל

עירית כרמיאל מזמינה בזאת הצעות ממעוניינים שאינם תושבי כרמיאל ביום פרסום המכרז לשכירת חנות במבנה הנמצא ליד העירייה בככר מרכז אזרחי. את מסמכי המכרז ניתן לקבל החל מיום 13.12.87 תמורת 50 ש"ח שלא יוחזרו וכן לקבל הסברים ופרטים נוספים במזכירות העירייה.
את ההצעות יש להגיש בשני עותקים ביחד עם שאר מסמכי המכרז במעטפה סגורה שתימסר למציע עם מסמכי המכרז, כשעליה מצויין מספר המכרז.
את מסמכי המכרז בצירוף ערבות בנקאית אוטונומית צמודה למדד בסך השווה לדמי שכירות המוצעים לחודש, יש למסור במזכירות העירייה עד ליום 23.12.87 או לשלוח בדואר רשום עד ליום 23.12.87.
תנאי תשלום דמי השכירות ויתר תנאי המכרז והשכירות מפורטים במסמכי המכרז.
העירייה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.
ברוך ונגר
ראש העיר

משרד החינוך והתרבות
המרכז לשלוב מורשת יהדות המזרח

עירית ירושלים — המחלקה לתרבות
הפרויקט לשקום שכונות — בוכרים ובית ישראל
ועד העדה הספרדית

מי ימלל עדות ישראל — חנוכה תשמ"ח

חגיגות חנוכה במסורת העדות בבית "כוזרי" בשכונת הבוכרים
בחסות שר החינוך והתרבות מר יצחק נבון

בתכנית
הדלקת נרות, תכנית אמנותית מהווי העדה וכבוד קל

נר ראשון	יום ג'	כד' כסלו (15.12.87)	בשעה 17.30	יהדות בוכרה
נר שני	יום ד' כה'	כסלו (16.12.87)	בשעה 17.30	יהדות ספרד
נר שלישי	יום ה'	כו' כסלו (17.12.87)	בשעה 17.30	יהדות כורדיסטאן
נר חמישי	מוצאי שבת	כח' כסלו (19.12.87)	בשעה 18.30	יהדות אשכנז
נר ששי	יום א'	כט' כסלו (20.12.87)	בשעה 17.30	יהדות פרס
נר שביעי	יום ב'	ל' כסלו (21.12.87)	בשעה 17.30	יהדות צפון אפריקה
נר שמיני	יום ג'	א' טבת (22.12.87)	בשעה 17.30	יהדות תימן

סיורים מודרכים בשכונת הבוכרים יצאו מבית "כוזרי" בשעה 15.00
בימים: ד', ה', א', ב', ביום ג' היציאה מככר השבת. ביום ד' מבית "כוזרי".
כתובת: "בית כוזרי", רחוב רחובות הבוכרים 10. אוטובוסים 39, 36, 35, 27, 9, 4.
הפקה: מרכז תרבות עמים לנוער ירושלים, סיורים מודרכים על ידי החברה להגנת הטבע.
הקהל מוזמן

כתב זר / תום שגב

ימי ולדהיים האחרונים

ועדת ההיסטוריונים הבין־לאומית שמונתה לחקור את עברו של קורט ולדהיים — מסכמת את ממצאיה. ולדהיים יוצא מהדו"ח הזה כשותף לפשע, קרייריסט שקרן וטיפש. אם לא יתפטר לפני פרסום הדו"ח — יסולק אחריו

הרכילות האחרונה מווינה גורסת כי הגברת ולדהיים, אשתו של נשיא אוסטריה, שעמדה עד כה מאחוריו בבאבקין — נשברה, ועכשיו היא משדלת את הנאצי הזקן להתפטר. עוד לפני חג המולד.

לפחות ישראלי אחד יצטער אם זה יקרה. זהו הפרופסור יהודה ואלך, החבר בוועדת ההיסטוריונים שמינתה ממשלת אוסטריה כדי לחקור את עברו של ולדהיים. כל־כך הרבה עבודה הם השקיעו במחקר הזה, כל־כך הרבה ממצאים העלו — מי יתעניין בזה אם ולדהיים יתפטר לפני שישלימו את עבודתם.

לוואלך (66) יש רעמת שיער לבנה וקול רועם. הוא ייקה וכפ"מניק, לשעבר קיבוצניק, מח"ט גבעתי באלוף־משנה, כיום פרופסור להיסטוריה צבאית באוניברסיטת תל־אביב. אדם סימפאטי ונהנה מאוד לחקור את עברו של ולדהיים. הוא אוהב את הנושא, הוא אוהב את המהומה הפוליטית והתקשורתית המקיפה את הוועדה, הוא אוהב את הנסיעות ואת וינה, הוא אוהב להחזיק בסוד שהכל רוצים לדעת עכשיו: לא, אמר לי השבוע בחומרה, בשום פנים ואופן אינו יכול לגלות מה העלתה החקירה. בשום פנים ואופן.

בתום שיחה בת שלוש שעות עם הפרופסור, אני מנחש אפוא: ולדהיים ייצא מדו"ח ההיסטוריונים כשותף לכמה מפשעי המלחמה של הנאצים, לרבות גירוש יהודים, חיסול פרטיזנים ורצח שבויי מלחמה בריטיים. הדו"ח לא יאשר את כל מה שעלה לכאורה מהאשמות שהשמיעו כלפיו עסקני הקונגרס היהודי העולמי. למעשה — חלק ממה שטענו עסקני הקונגרס חומרי היוהצ"נות — התגלה כחסר־יסוד, והנה הלקה לקראת המהומה הבאה שיקימו.

ולדהיים לא ייצא מהדו"ח כרוצח, גם לא כנאצי קנאי. הוא ייצא כקרייריסט טיפש, שקרן ומנוול, שידע על פשעי המלחמה שבוצעו ביחידתו. הוא היה קצין המטה ביחידה. לא הבכיר ביותר, אך גם לא ראש קטן. הייתה לו יד בניירת שהצריכו הפשעים. אילו רצה — יכול היה להתחמק מפשעי היחידה. הוא לא רצה. יתכן שחלקו ברצח שבויי המלחמה הבריטיים ורצח הפרטיזנים — יודגש בדו"ח יותר מחלקו בגירוש יהודים ורציחתם.

הדו"ח יקיף בין 70 ל־100 עמודים. הוא נמצא בשלבים מתקדמים של ניסוח. הוא יפורסם בסוף ינואר או בראשית פברואר. קרוב לוודאי שהוא יוטל את נשיאותו של ולדהיים. אם לא יתפטר מרצונו לפני פרסום הדו"ח, או עם פרסומו — יסולק. גם בקרב מפלגתו יש הרואים בו כעת נטל על ארצו, ומחפשים דרכים להיפטר ממנו. ממצאי ההיסטוריונים יסייעו בכך.

הם מלומדים בתחומם. הנס רודולף קורץ, היסטוריון צבאי ומשפטן משוויץ הוא יושב־ראש הוועדה. לבד מוואלך חברים בה ג'נראל (בדימוס) ג'יימס קולינס מארצות־הברית, לשעבר ראש מחלקת ההיסטוריה של הצבא האמריקאי; מאנפרד מסרשמידט מגרמניה המערבית, היסטוריון רשמי של הבונדסוור; ז'אן ואנדרלכהון מבלגיה, יו"ר הוועדה הבין־לאומית לחקר מלחמת העולם השניה; וג'ראלד פלמינג מבריטניה, שספרו על היטלר והשואה יצא זה עתה גם בעברית. כמו כן משתתף בדיוני הוועדה היסטוריון יווני ממוצא גרמני, האגן פליישר.

רובם מכירים אלה את אלה מקונגרסים בין־לאומיים. הם מתכנסים בביטחות וינאית, סביב שולחן ישיבות שהועמד לרשותם באחד מאולמות הפאר שבארמון אסטרהאזי. יש שם וילונות ארגמן ונברשות בדולח על הקירות, על כורסאות העור וספלוני הקפה — יש עיטורי זהב. ואלך אומר שהוא מצפה כל העת לכניסתו של הקיסר פרנץ יוזף.

יש להם מחשב ומכונת צילום ומזכירה, ועכשיו גם נייר מכתבים משלהם. אחד מפקידי משרד החוץ האוסטרי משמש כעין קצין־קשר בינם לבין ממשלת אוסטריה. הממשלה העמידה לרשותם 120 אלף דולר. הם הוציאו כבר יותר, דמי נסיעות ואש"ל ומחקר. כמה אלפי דולרים יקבלו בסופו של דבר גם כשכר טרחה.

הם אספו כ־20 קילוגרמים של מסמכים, מאות מהם נושאים את חתימתו של ולדהיים.

הם חילקו ביניהם את העבודה. ואלך חקר את גירוש יהודי יוון. בימים אלה הוא יוצא ליוגוסלוויה, לאחר שלשלטונות בלגראד סרבו תחילה לשתף פעולה עם הוועדה, כנראה מחשש לפגיעה ביחסים עם אוסטריה. אלפי סלובנים עובדים באוסטריה; כלכלת יוגוסלוויה תלויה בהם במידה רבה.

כל אחד מחברי הוועדה מופקד על פרק בדו"ח, ועכשיו יש צורך לאחד את הדו"חות הנפרדים למסמך אחד. ואלך מניח שהם יגיעו להסכמה, לא יהיו דו"חות מיעוט. זמנם דוחק. היו"ר משוויץ צריך להיכנס לניתוח. יתכן שלפני שיותחנו על הנוסח הסופי של הדו"ח ייפגשו עם ולדהיים עצמו. היו"ר כבר נפגש איתו ושמע מפיו שהוא רק ביצע פקודות. "הייתי רק שמש קטן", אמר ולדהיים. הוא השתמש במילה העברית שמש, וביטא אותה כפי שמבטאים ביידיש — שאמס.

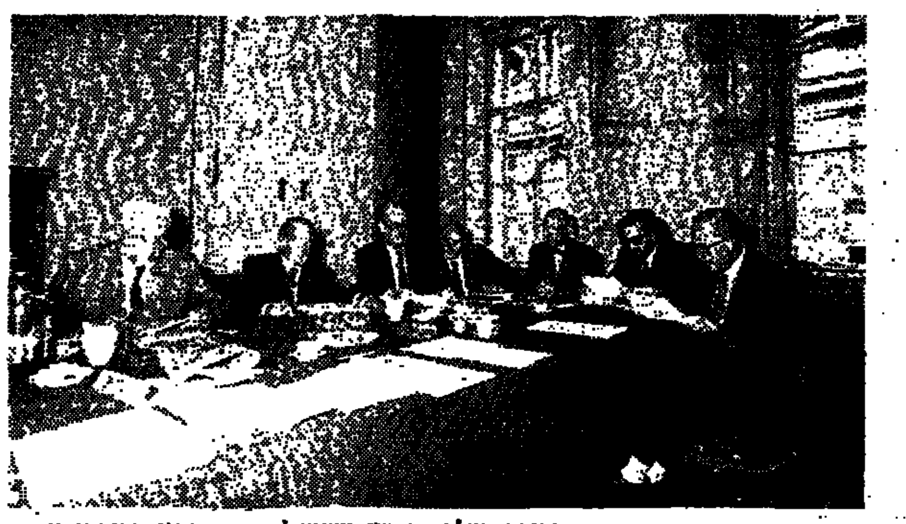

איפה הקיסר פרנץ יוזף. יהודה ואלך, ראשון משמאל, עם עמיתיו ההיסטוריונים החוקרים את עברו של ולדהיים

אהרון ברק נגד הכנסת

המבריק בין שופטי בית המשפט העליון והמעניין בכולם, כתב ספר־לימוד לשופטים ובו הוא מתדרך אותם כיצד לפעול גם כמחוקקים וקובעי מדיניות. ספר פרובוקטיווי ועל־פי דרכו גם פוליטי מאוד. ברק ימצא עצמו בוויכוח

אהרון ברק יודע למצות עד תום את עוצמת סמכותו. הוא היה חזק מאוד כשכיהן ללא רתע וללא מעצורים כיועץ המשפטי לממשלה. מועמד לכהונת נגיד בנק ישראל נשלח בימיו לכלא, שר שאת מעשיו חקר — שלח יד בנפשו. ראש הממשלה, עבריין, אולץ לפרוש. "ברק היה האורים והתומים של המדינה בענייני משפט", קבל יצחק רבין; לימים: "סמכות בלתי־מעורערת. הכל נתון בידו". יחד עם משה דיין ועם עזר וייצמן ניווט ברק את מנחם בגין לחתום על הסכמי קמפ־דייוויד; יחד עם עמיתיו בוועדת כהן הביא להרחקתו של אריאל שרון ממשרד הביטחון.

תשע שנים הוא יושב בבית המשפט העליון. אם יחיה ולא יפרוש — יישאר שם עוד עשרים שנה ויותר. במשך עשר שנים ויותר יהיה כנראה נשיא בית המשפט, ובסך הכל יכהן בו כמעט שלושים שנה. אין מי שמשפיע על הפסיקה יותר ממנו; יתכן מאוד שדורו יישא את שמו. הוא רואה עצמו גם כמחוקק וכמחנך, מן הסתם גם כמדינאי. אין מי שמרבה כמוהו לעסוק בחקיקה שיפוטית. יותר מכל שופט אחר הוא ראוי על כן למעקב בקורתי בוכר בית מגדלת. גם שופט, כמו פוליטיקאי, יכול להיות חזק מדי.

בימים אלה פירסם ברק ספר מעניין מאוד, פרובוקטיווי מאוד, ועל־פי דרכו גם פוליטי מאוד; הוא ראוי לוויכוח. "שיקול דעת שיפוטי" (הוצאת "פפירוס" של אוניברסיטת תל־אביב) אמור, לדברי ברק, לסייע לעמיתיו לגבש את תפישת עולמם כשופטים; למעשה הוא בא לתדרך אותם כיצד לפעול לא רק כשופטים, כי אם גם כמחוקקים וקובעי מדיניות, ולעודד אותם לעשות זאת במסגרת שפיטתם, במקום שלדעתם הכנסת לא הבהירה את עצמה די צרכה, במקום שיש יותר מאפשרות חוקית אחת להכרעה; ובמקרים אחרים, הם "המקרים הקשים", בלשונו של ברק, להבדיל מהמקרים הקלים והבינוניים, הצריכים רק ליכולתו של השופט לגלות את הוראת החוק ולפסוק על־פיה. במקרים הקשים יש לפסוק הלכות שכמוהן כחוקים, לפעמים תוך שינוי פסיקות ותקדימים שנקבעו בעבר. החקיקה היא חלק בלתי־נפרד מעבודתו של השופט, גורס ברק.

[illegible] יש לו דיעה טובה על המשפט בישראל [illegible] הכנסת. "קיים חשש מסוים", הוא מאשים, "המבוסס על המציאות, כי ברצונו להשיג מטרות פוליטיות קצרות־מועד, עלול המחוקק לפגוע בערכי יסוד דמוקרטיים". זוהי האשמה חמורה. בהערת השוליים לביסוסה נאמר, בהסתמך על תיקון מספר 2 לחוק יסוד הממשלה: "לא פעם שינה המחוקק הישראלי מהוראותיו של חוקיסוד, ואף עשה כן לעיתים בהליך חקיקתי מגורז".

ברק למד מכאן שישראל זקוקה לחוקה כתובה, עניין שנוי במחלוקת כשלעצמו.

בית המשפט, לעומת זאת, "ידע תמיד" לרסן את עצמו שעה שקבע מדיניות על יסוד ערכי היסוד של המשטר, טוען ברק. אך הוא עצמו פסק פעם אחרי פעם לטובת מאיר כהנא. למעשה כהנא חייב לו את ישיבתו בכנסת. ברק: "לא הרי מי שעבר את חווית ויימר כהרי מי שלא עבר חוויה זו, לעניין הגישה לפעילותן של מפלגות פוליטיות ולא דמוקרטיות". הוא עצמו לא עבר את ויימר. הוא מציע לעמיתיו לא להתעלם מנסיונם האישי בחיים, לא מהשקפת עולמם, לא מהשירים והספרים שהם קוראים לדבריו, לא מהאינטואיציה שלהם. הוא מרבה דברים רב־עניין גם על הפסיכולוגיה של השופטים, וכה מרחיב בזה — עד שהוא רואה צורך לציין כי לא, אין הוא סבור שכל שופט צריך לעבור פסיכואנליזה.

הוא מייחס לשופטים לא רק את הסמכות כי אם גם את היכולת לאתר את עקרונות היסוד של החברה, לקרוא את הקונסנזוס, וגם להבחין מתי נתפסת החברה למצב־רוח חולף ו"אינה נאמנה" לערכי היסוד שלה. אם שכן או שלא: תלוי בשופט. בהקשר זה ממליץ ברק לשופטים לנהוג ב"התאפקות שיפוטית" בכל הנוגע להנהגת נישואין אזרחיים ולקביעה מיהו יהודי, שכן עניין זה שנוי במחלוקות חריפה בציבור.

סמכותו של השופט לחוקק חוקים אגב שפיטתו, מוגבלת לדברי ברק, ושאבת את כוחה מעקרונות היסוד של הדמוקרטיה; אך השופט, כפי שברק מעיד בעצמו, אינו נבחר על־ידי העם ואינו חייב לתת לו דין־וחשבון; אין הוא אחראי כלפי הציבור או נציגיו, אין הוא מתחלף מדי כמה שנים, ואין הוא כפוף להצבעות אי־אמון.

לא אחת אכן התגלו גם שופטים שאינם ראויים לאמון; לא אחת התגלו רק כשהיה מאוחר מדי. במקרה של השופט יוסף חריש למשל, זה התגלה רק לאחר שמונה כיועץ המשפטי לממשלה. יש שופטים שבמשך שנים התירו לשב"כ, ומכל מקום לא מנעו ממנו, לשקר להם. שני שופטים לשעבר, כישה לנדוי ויעקב מלץ, התירו באחרונה למדינה לענות עצירים.

כמו הנשר בשמים

אהרון ברק, שופט, מחוקק

ברק מקווה, הוא כותב, כי השופט בישראל לא יהיה "שופט נאיבי", הרואה בכל בעיה ביטחונית, אך הוא עצמו אישר בעבר הוראות, אטימה והריסה של בתי מחבלים. זוהי ענישה אכזרית מאוד, הפוגעת כידוע באנשים חפים מפשע, בני קרבתם המשפחתית לחשודים או לנאשמים — שאף הם על־פי רוב עודם חפים מפשע בעיני החוק, הכתוב לא תמיד שלהם.

ברק, ריאליסט כל־כך: "מקווה אני שהתרבות הישראלית לא תמצא שופט תמים, הרואה בזכויות היסוד את חזות הכל". הנה עוד סיבה טובה להיזהר גם בעוצמתם של השופטים, כמוהם ככל גורם שלטוני, שהרי לעולם אין לדעת.

זהו ספר בהיר מאוד, אינטלגנטי משהו, נעים מאוד לקריאה. כמו מחברי הספר האדום והספר הירוק, גם מחבר הספר הכחול הזה אוהב ליצור מכתמים לציטוט. "כמו נשר בשמים, השומר על יציבותו רק כאשר הוא בתנועה, כך גם המשפט יהא יציב רק כאשר ינוע", הוא כותב וזה יפה. כי זאת לפחות אין ליטול ממנו: ברק יודע לכתוב.

אשכול במעט בלע את הטלפון כשליאור, בתמונה, מסר לו על כיבוש הרמה

כך כבשו את רמת הגולן

מבט חדש על הפוליטיקה שעשתה את מלחמת ששת הימים. איך אפשר לסמוך על מנהיגים שמתנהגים כפי שנרשם ביומנו האישי של ישראל ליאור, מזכירו הצבאי של לוי אשכול. אי־אפשר

ישראל ליאור המנוח היה מזכירו הצבאי של ראש הממשלה לוי אשכול. בימים אלה פורסמו זכרונותיו וקטעים מיומניו ("היום תפרוץ מלחמה", בהוצאת "עידנים"), ספר מרתק, שכולו תככים ומריבות בצמרת הביטחונית של ישראל ערב מלחמת ששת הימים, במהלכה ואחריה. האיש הרע בספר הוא משה דיין, אז שר הביטחון. האיש הטוב — לבד מאשכול עצמו — יצחק רבין, אז הרמטכ"ל. מחבר הספר, בגוף ראשון, כמו נכתב בידי ליאור בעצמו — הוא איתן הבר, אז כתב צבאי, כיום יועצו של אותו רבין, שר הביטחון.

ליאור אהב את אשכול ונטה לעשות לו צדק, אך האיש יוצא מספרו כפי שהוא זכור לרבים — הססן וחלש, חרד לכבודו. מלחמת ששת הימים, לרבות כיבוש סיני, הגדה ורמת הגולן, מצטיירת מהספר הזה לא רק, אולי אפילו לא בעיקר, כתוצאה של איום צבאי מצד מדינות ערב, כי אם כתוצאה של אינטריגה פוליטית שרקם דיין נגד אשכול, בעזרת היסטריה הזויה שפשטה בארץ ובצמרת הצבא, מעין שטש.

אשכול נגרר למלחמה גם מתוך שיקולים מפלגתיים ושיקולי יוקרה. המלחמה יכולה היתה להסתיים ביומה הראשון, עם השמדת חיל האוויר המצרי. אך אז כבר כולם היו אחוזים בבולמוס קרב ויצאו לכבוש את הגדה. איש לא חשב אז על התוצאות לטווח רחוק. אשכול נאנח: "מה נעשה עם כל־כך הרבה ערבים". אך עד שמישהו הספיק לחשוב על זה ברצינות — כבר היה מאוחר מדי.

הרושם העולה מהספר הוא שכולם היו מסוכסכים עם כולם, כולם שמו לכולם רגליים. דיין מתואר כשקרן.

ביום הרביעי למלחמה הסכימו למשל שלא לכבוש את רמת הגולן. כולם קיבלו בעניין זה את דעתו של דיין. כעבור שעות אחדות הורה דיין לכבוש את הרמה בכל זאת.

ליאור: "חשבתי שאני משתגע... התירוצים של דיין... היו דחוקים, אם לא לומר מגוחכים. שום דבר לא השתנה במשך הלילה — חוץ ממה שהשתנה אצל משה דיין. טילפנתי מיד לראש הממשלה. סיפרתי לו ששר הביטחון הורה לצה"ל לכבוש את הרמה הסורית לנוכח הידיעות שהמערך הסורי הולך ומתמוטט.

"לא הייתי בצד הטלפון של אשכול כאשר שמע את קולי ואת ההודעה. אני משוכנע שהיה נכון באותו רגע לבלוע את הטלפון על כל קרביו. אשכול נשמע לי מופתע ביותר. הייתי אומר נרגז מאוד. הוא שמע את דברי ואמר שתי מילים: איזה נבזה.

"אחר כך התאושש אשכול מן ההלם הראשוני ואמר לי דרך הטלפון: אתה יודע כמה שהייתי בעד כיבוש הרמה ולפחות כיבוש מקורות המים. היתה ברכה של אשכול ניכרת שלו ועם. היה ברור לו, כמו גם לי, שדיין ביקש לגנוב את כל התהילה לעצמו. הוא החליט מתי לא לכבוש את הרמה הסורית, והוא החליט מתי לכבוש אותה. אשכול היה נרגז ביותר.

"הוא נתן את הפקודה לצבא", אמר בזעם רב. "עכשיו אבטל את הפקודה? אין לזה כל הגיון. אם הוא חושב שהוא יכול לעשות מה שהוא רוצה — שיעשה".

"איזו נבזות", מלמל אשכול לתוך הטלפון, "איזו נבזות".

וכך כבשו את הרמה.

כספת / נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, יונתן שרמן

ועתה מחכים לפיחות

לאחר מהומת הריבית של השבוע האחרון, ממתין הציבור הרחב לפיחות — בינואר־מארס 1988. עובדה: מחיר הקנייה של דולר לחודש דצמבר '87 עומד על פי "עתידית" של בנק המזרחי, על 1.584 שקל, דומה לשער היום, בעוד שמחיר הקנייה למרס '88 קופץ ל־1.672 שקל.

הורדת ריבית הזכות בתוך שבוע על פקדונות ג'מבו, מרמה של 28 אחוזים לשנה לרמה של 20 אחוזים, יוצרת כדאיות מחודשת להתבצרות בדולרים, מה גם שריבית הזכות על סכומים קטנים של כמה אלפי שקלים ירדה היום לאפס אחוז לחודש.

האם הבורסה הפכה לכן לאפיק השקעה מעניין? עובדה: ביום שלישי ורביעי נכנסו הספקולנטים לשוק, כך שאם אתה אוהב סיכון, נסה ללכת בדרות והסכומים קטנים על מניות דלות סחירות. בבורסה תמימי דעים כי למניות ה"כבדות" אין סיכוי בטווח הנראה לעין להתאושש.

שלוש דרכים זולות לטוס למזרח הרחוק

יפן והמזרח הרחוק קפצו למודעות הישראלית. בעקבות החשיפה של יפן לתקשורת העולמית. ובעקבות חילופי משלחות כלכליות בין יפן לישראל לפני כחודש. טיסה רגילה דרך גרמניה עולה 730 דולר בכיוון אחד, ועל כך יש להוסיף מס נסיעות של 250 שקל.

איך מגיעים בזול למזרח הרחוק?

הדרך הפופולארית ביותר היא נסיעה יבשתית למצרים ומשם להמשיך בטיסה לבנגקוק, המהווה כיום את המרכז האסיאתי לטיסות במזרח הרחוק. בדרך זו ניתן לחסוך את מס הנסיעות, ומחיר כרטיס טיסה לכיוון אחד מקהיר הוא קצת למעלה מ־400 דולר.

אפשרות שנייה, יקרה מזה יותר, היא טיסה לרומניה ומשם למזרח הרחוק. גם כך ניתן לחסוך במס הנסיעות, שכן מס הנסיעות לרומניה הוא כמחצית מס הנסיעות הרגיל. נוסף לכך, חברת התעופה הרומנית, "טארום", דואגת לאכסון הנוסעים על חשבונה, במידה שההמתנה לטיסה המשך היא מעבר למספר שעות.

אפשרות שלישית, המוזלת מקובלת, היא טיסה מכל בירה אירופית לבריה"מ באמצעות חברת התעופה הסובייטית, החלפת מטוסים בבריה"מ והמשך הטיסה למזרח הרחוק. טיסה כזו אינה נוחה, אך לעיתים היא הדרך המוזלה ביותר להגיע ליפן או קוריאה — במחיר סביר.

פרופ' מרשל סרנת

מייקל שטיינהרדט: גם הוא היה בפנים

גם מייקל שטנייהרדט נתפס

ב־19 לאוקטובר, "יום שני השחור" בבורסה של ניו־יורק, נזכרו כמה ישראלים במייקל שטנייהרדט, בוקר ניו־יורקי מפורסם.

שטנייהרדט, שביקר בארץ בתחילת השנה, טען שהבורסה בניו־יורק טיפסה לרמת שערים גבוהה מדי והיא חייבת ליפול יום אחד באופן חד. הוא טען גם, שרוב הבוקרים החדשים אינו יודע מפולת מהי: "הם חושבים שלשוק יש רק כיוון אחד — כלפי מעלה".

כשהמפולת אירעה, חשבו רבים שהנה, שטיינהרדט צדק, לבטח הוא לא נתפס עם מניות. השבוע בירורנו את העניין, והאמת היא שונה לגמרי. שטנייהרדט, למרות עצותיו שלו עצמו, השקיע את עיקר כספי קרן הנאמנות שלו דווקא במניות. הוא נתפס בדיוק כמו האחרים.

לפרופ' מרשל סרנת יש לכך פיתרון. הוא טוען, שמומחי שוק המניות יכולים לעשות כסף רק בשני דרכים: לכתוב ספר על הבורסה או לתת ייעוץ — והרלא.

ההשקעה הטובה ליוצאים לחו"ל

אחת המתנות הכדאיות ביותר לילדים היא רכישת רשמקול של "פישר פרייס" בחו"ל.

מחיר הרשמקול בארה"ב הוא 50 דולר בלבד, אך בארץ הוא נמכר תמורת 300–320 שקלים. הסיבה לכך היא, ששלטונות המכס אינם מכירים ברשמקול כצעצוע ולכן הם מחילים עליו את מלוא המכס המוטל על מכשיר הקלטה רגיל.

רכישת הרשמקול בחו"ל וייבואו לארץ אינם בגדר עבירה על החוק, שכן מחירו נמוך מ־100 דולר — סכום המותר ליבוא אישי.

כדאי להיות דירקטור

הדירקטורים בחברות ממשלתיות אינם מקבלים, על פי רוב, שכר, אלא רק החזר הוצאות עבור השתתפותם בישיבות הדירקטוריון.

באסיפה הכללית האחרונה של כי"ל מימון הצבקות הוחלט לשנות את תקנון ההתאגדות של החברה ולקבוע תקנה חדשה, הקובעת, כי אם דירקטור יידרש על ידי הדירקטוריון לשירותים מיוחדים, או לעשות מאמצים מיוחדים למען החברה, ויהיה מוכן לכך — תשלם לו החברה גמול בשיעור שיקבע הדירקטוריון באישור האסיפה הכללית.

גמול זה יתוסף לגמול הקבוע של אותו דירקטור או יבוא במקומו, כפי שיקבע הדירקטוריון.

לא ללכת לאיבוד בדיסקונט

בנק דיסקונט מפעיל מהשבוע שירות ייחודי לכל לקוחותיו: "מוצאן דיסקונט ריינרס". "המוצאן" הוא כרטיס פלאסטי, שיוצמד למחזיק המפתחות של הלקוח, ועליו מספר.

המוצא הישר של צרור המפתחות יעביר אותו לאחד מסניפי בנק דיסקונט, ושם כבר ידאגו (על פי המספר) להעביר את הצרור לידי הלקוח.

אל תתפתה למבצעי הקרנות

קרנות הנאמנות נוהגות מדי פעם לערוך "מיבצעי המצה" לציבור הרחב, שבמסגרתם הם מוכרים את תעודות הקרנות ללא שיעור הוספה. שיעור התוספה הוא עמלה מיוחדת, שגבייתה נועדה לממן את התשלום עבור הבנקאי של הקרן, האחראי להפצת התעודות. אם הקרן נמכרת ללא שיעור תוספה, כיצד יקבל הבנקאי את העמלה המגיעה לו?

ובכן, במיבצעים מסוג זה נוהג בדרך כלל הבנקאי למחול על המגיע לו מהקרן. הוא כבר מוצא דרכים אחרות ליהנות מפירות הקרן. ואולם יש בנקים מסוימים, הנוהגים, למרות שהמדובר במיבצע, לגבות עמלה מיוחדת מהציבור הרחב. או כדאי לבדוק.

קינאת גימלאים

אחד מגימלאי שירות המדינה שלח ל"כספת" תלוש של "גימלאית נכבדה". הגימלאית היא אשת שופט ז"ל. המקבלת גימלה חודשית של 3465 ש"ח נטו פי ארבעה מן המשכורת הממוצעת במשק, ופי שישה ממה שמקבלים רוב הגימלאים.

מזכירה יקרה

מדוע מחירי המזכירה האלקטרונית מנופחים כל כך? מכשיר כזה, תוצרת "פאנאסוניק", מחירו לצרכן הישראלי נע בין 650 ל־740 שקל, בעוד שהוא נמכר בחנויות ניו־יורק תמורת 569 בלבד.

יבוא אישי הוא הפתרון, מי שמביא מכשיר כזה מניו־יורק, ישלם מכס בנתב"ג (כולל מע"מ) סך של 130 ש"ח, כך שהחיסכון רציני.

פתרון לשכחנים

קבוצת הסנה מציעה פתרון לנהגים השכחנים להגנד חגורות בטיחות. היא הפיקה מדבקות תזכורת לנהגים. המדבקה נושאת את הסיסמא "חגורה — לא נראה", שנועדה להדבקה על הגגה או ליד לוחות המכשירים. את הסיסמא חיבר אהרון שמי, העיצוב הגראפי הוא של רני קרמן.

מס הכנסה מתעקש

בית המשפט העליון פסק באחרונה בערעור של "שולל מנה", כי אין לשלם מס מעסיקים על תגמולי מילואים ובעקבות פסק־דין זה הפיצה נציבות מס הכנסה חוזר, שלפיו אין לשלם מס מעסיקים על משכורות החל בחודש פברואר '85.

בפסק דין נוסף חייב מס הכנסה להחזיר מס מעסיקים ששולם על תגמולי מילואים, גם אם שולם לפני פברואר '85.

למרות פסק דין זה, הורתה נציבות מס הכנסה לפקידי השומה שלא להחזיר מס מעסיקים ששולם לפני פברואר '85, וזאת כיוון שבדעת הנציבות להוכיח, כי היה קיים נוהג כזה בעבר והנוהג יביא לתוצאה, שלפיה אין להחזיר את המס.

לשכת הפרסומאים בישראל

אסיפה כללית ראשונה של העמותה

אנו שמחים להזמינך לאסיפה הכללית הראשונה של העמותה שתתקיים ביום ראשון, 27.12.87, בשעה 17:00, ב"בית סוקולוב", רח' קפלן 4, תל־אביב.

על סדר היום:

1. דו"ח הועד היוצא על פעילות העמותה מאז ייזומה ואסיפת היסוד שלה.
2. בחירות לועד המנהל של העמותה.
3. בחירת הגוף המבקר של העמותה.
4. קביעת עקרונות הפעולה של העמותה בשנה הקרובה.
5. שונות.

השתתפותך באסיפה זו חשובה לביסוסה ולקביעת דמותה של הלשכה.

הועד הפועל של לשכת הפרסומאים בישראל.

"רננות" המכון למוסיקה יהודית | המשרד לענייני דתות | משרד החינוך והתרבות, האגף לתרבות תורנית, המרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח

ב"ח, כסלו תשמ"ח

הכינוס השנתי למוסיקה יהודית

הכינוס השנתי העשרים והשנה למוסיקה יהודית, יערך ביום חמישי כ"ז בכסלו התשמ"ח 17.12.1987 ב' חנוכה, במלון רמדה רנסנס רח' וולפסון 6 ירושלים (איזור המלונות שליד גבעת רם) החל משעה 9.00 בבוקר.

9.00 — 9.30 התכנסות ורישום

9.30 — 11.15 ישיבת פתיחה

יו"ר: פרופ' ו. זילברשטיין
דברי פתיחה: מר עזרא ברנע — מנהל המכון
ברכות: מר זבולון אור לב — מנכ"ל המשרד לענייני דתות
מר שלום קליין — מנהל האגף לתרבות תורנית
הרצאות: האילנור הכלי (התנקסים) והקולי (הליאלי והמואל) במוסיקה המזרחית — מר וילי אלנאס
ניגונים בקבלת הפנים ובחופה אצל חסידים — מר יעקב מזור
מסורות יהודי תוגריה — דרום תימן — מר אפרים יעקב נגר

11.45 — 13.30 ישיבה ב'

יו"ר: מר אביגדור הרצוג
הגדה של פסח — כנגד ארבעה שלבים נוצרה ההגדה — ד"ר אביגדור שנאן
מסורות מוסיקליות ותפקודן בהגדה של פסח — פרופ' אורי שרביט
"עיטור" לשלוש רגלים במסורת יהודי אשכנז — פרופ' אלי שלייפר

14.30 — 16.00 ישיבה ג'

יו"ר: פרופ' אבנרה היידו
פיוטי הימים הנוראים ופייטניהם — ד"ר צבי מלאכי
מסורות מוסיקליות של יהודי איטליה הספרדיים בימים הנוראים — אזריאנה פידור אברמוביץ
פיוטי הימים הנוראים בקהילות ספרדיות בירושלים — מר יעקב כהן
במקביל — יתקיים בשעות הצהרים — באולם סמוך — הכנס השנתי של חברי ארגון המלחינים מהתנועה הקיבוצית.

דברי סיום: מר נסים יושע — מנהל המרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח
ההרצאות תלוינה בהדגמות מוקלטות.

בשעה 7 בערב נקיים קונצרט חגיגי בהשתתפות מלחינים ומקהלות מהתנועה הקיבוצית.

הכניסה — לכל התכניות — חפשית

صورة عن الاصل

مكان في الأصل

תרבות וספרות

לאו דווקא על קפקא

שיחות עם קפקא, מאת גוסטב יאנוך. מגרמנית שלמה טנאי. ספריית פועלים, 1987, 93 עמודים

מאת יורם ברונובסקי

ספר "שיחות עם קפקא" מאת יאנוך שימש לי למבחן פסיכולוגי (!) שערכתי, בלי משים, על עצמי, ואולי יש בו עניין גם לקוראים אחרים של הספר. קראתי אותו פעמיים. פעם, לפני שנים, מתוך התפעלות והקשבה רבת־אמון, ומתוך שימת לב לדמותו של קפקא בלבד, התעלמות מן השם יאנוך — ברוח לנה שקורה על עקיפת התרגום העברי הנבוכי שאין עליה שמו של המחבר. יאנוך (אלא רק על גב הספר) והיא מסתפקת ברישום כמו של הספר, באותיות "קפקאיות" ובליווי ציור של קפקא.

חשבתי אז שהספר הוא גילוי של ממש: הוא תואם כה יפה את דמותו של קפקא כפי שהצטיירה מכתביו, ושבא בעיקר מן המיתוס הגדול הזה, מיתוס־קפקא, עד שיכולתי רק להתפעל מזיכרונו של הרושם, ומן החזות שבה רשם את דיבורו של קפקא ואף תיאר את מראהו ואת תנועותיו, שהן תמיד "קפקאיות" לעילא־ולעילא ("ראשו של קפקא היה כמוט אתורנית. רגליו פשוטות הזדיים רפויות על השולחן". "פרנץ קפקא פרש את אצבעותיו הן צנעו חזרה על ברכיו במשותקות").

בפעם השנייה קראתי בספר (במהדורתו המורחבת, משנת 1968, שאינה זו המונחת בבסיס התרגום העברי, המבוסס על המהדורה הראשונה של שנת 1951) מתוך פקפוק ותהייה מתמדת, תוך שאני מדמה לגלות בכל אימרה שבפי יאנוך בפיו של קפקא אך ורק זיוף מתוחכם, פוטפודיות או סתם דבר הבל — והכל קפקאי מכדי שיהיה קפקאי באמת. לקריאה השנייה הזאת קדמה, כמובן, הקריאה במסתו המבריקה של אדוארד גולדשטיקר שחשף את היותו של "שיחות עם קפקא" מעשה זיוף גמור במעט, הנפסל מכל־וכל כמקור של ידיעות מהימנות על אודות הסופר הפראגאי.

ביחס ל"שיחות עם קפקא". נכון שהמהדורה העברית נשענת על המקור המוקדם, משנת 1951, שבו לא העז יאנוך לשלוח ידו לדמיונו כמו שעשה במהדורה המור־חבת, זו שבה הוסיף כששים עמודים של חומר חדש מזיכרונותיו הישנים — שהיו במשך השנים נוסף בעוד ועוד מדברי קפקא, ותמיד בדיוק כלשונם — תוספת שחשפה אותו יותר מכל לחשד ולחשיפה. ובכל זאת שבט זעמו של גולדשטיקר ניתך גם על המהדורה המוקדמת, וגם בה לא התיר החוקר שורה מבלי להחריבה.

לא התיר שורה, זה אולי מוגזם, שהרי גם גולדשטיקר מודה שיאנוך הכיר את קפקא ואל־נכון שמע מפיו כמה הערות, ואולי ביניהן כאלה שמצאו את דרכן ל"שיחות עם קפקא". אך היות כתשעים אחוז של הספר אמבאה צרופה היא כיום עובדה שאין מפקפקים בה עוד, ומחקר־קפקא הרציני אינו נזקק עוד לספרו הקטן — ובמהדורה המורחבת, לא כל כך קטן — של יאנוך. כך או כך, המגע עם המהדורה המוקדמת, דרך מסננת תרגומו העברי, הביא אותי לידי מחשבות מקלות ביחס לאשמתו של יאנוך, ואף להצדקתו, בסופו של דבר, ואף להודאה בקסמו ובכשרונו של הצ'כי הנבכולי. גם זעמו של גולדשטיקר נראה לי פתאום מופרז להלוטין.

צריך לומר עוד מלים אחדות עם חיבורו של גולדש־טיקר, שלצערי איני יכול לצטט ממנו במישרין, ועלי לסמוך על זיכרון מלפני כחמש שנים. כך או כך, המאמר הזה הוא יותר מחשיפת זיוף ממאריסטי שהן, לדעת החוקר, "שיחות עם קפקא". המאמר הוא בעצם סאטירה חריפה על מיתוס קפקא ועל מעצביו ומאמציו, שקפצו כמוצאי שלל רב על ספרו של יאנוך. הוא משלח כמה חצים שנונים גם במאכס ברוד, ש"גילה" את יאנוך,

אולי אין זה קפקא כמו שהיה בעליל, אך ספרו של גוסטב יאנוך בכל זאת אינו שקר. הוא עדות על אווירה, על תקופה, עדות לכך שקפקא היה מאוד לא־קפקאי, ובוודאי לא היה "בודד כמו פרנץ קפקא"

איזו משתי הקריאות שלי באותו הספר היתה הקריאה הנבונה יותר? זו הנשענת על ההערצה ועל הדמיון (המא־תום) בלבד, על הדימוי התמים (בכל שתמים יכול להיות מי שקרא את כתבי קפקא עצמו, ולוא חלק מכתביו) של האיש הגבוה והצנום, השותק, מפראג? או שמא זו המודעת, העצורה בחיבור כמעט־בלשי של חוקר מבוין, שהפריך כמעט כל אנקדוטה שיאנוך מביאה כקפקאית ומציג את הספר כולו כניסיון שפל לגרוף במיסחור דמותו של קפקא?

אחרי ככלות הכל, כך מוצג הספר באותו חיבור מוחיר של אדוארד גולדשטיקר, המדינאי הצ'כי שנאלץ לגלות ממולדתו אחרי הפלישה של 1968, ופנה לתחומי האקדמה, תחום חקר הספרות, ההתמחות בקפקא וביצירתו, וכתב בין השאר את המסה הנ"ל, שהראשת כותרתה הגרמנית "אקרמאן של קפקא? לעניין השיחות עם קפקא של גוסטב יאנוך" ושהופיעה בקובץ המאמרים על קפקא "נושאים ובעיות" בעריכת קלוד דויד (בשנת 1979 או 1978 — הספר איננו לפני ברגע זה).

מובן שזה כבר לא פקפקתי כי הקריאה השנייה, הבתר־גולדשטיקרית, היא הנכונה, וכי ההתפסותי הראשונה ל"שיחות עם קפקא" יסודה רק בתמימות ובמגבלות (רבה יותר מזו של היום) של קריאה בקפקא ובהבנת דמותו ויצירתו. ואחרי ככלות הכל הייתי רק אחד מבין הרבים שנתפסו במלכודת המיסטיפיקציה הכשרונית (אם כי גולדשטיקר אינו מוכן לזכות אותה אפילו במחמאה זו והוא מן למיסחור היסודי ולהתפירה־כזוב־סימ־נסים של הזיוף הזה), החל במאכס ברוד עצמו וכלה בחוקרים רציניים של יצירת קפקא — ודי להזכיר שאחד הספרים הידועים על קפקא, ספרה של הצרפ־תייה־היהודייה מארת רובר נוטל את שמו — "בודד כמו פרנץ קפקא" — מתוך אחת האנקדוטות בספרו של יאנוך.

אבל קריאה שלישית, הקריאה במהדורה העברית הצנועה המונחת עתה לפני, החזירה אותי, במקום שני־עורר את זעמי, דווקא לעידן הקדם־גולדשטיקרי שלי

לאחר ש"גילה" (בעצם, גילה) את קפקא. המאמר כולל [illegible] הצ'כי המארקסיסטי, וכבר שמו מגלה את כוונתו הסאטירית — האמנם יאנוך הוא ביחס לקפקא מה שאקרמאן, מזכירו הנאמן של גיתה ובעל ה"שיחות עם גיתה" הוא ביחס לגיתה? הכותרת שואלת את השאלה הזאת על דרך הקיצור, ומתוך השאלה משתמעת הנימה הסאטירית העתידה לשלוט במסתו של גולדשטיקר כולה. נהניתי עד מאוד מן המאמר והמדעי־האכזרי הזה, בשעת קריאתו, אבל עתה מבצים בי פקפוקים אם אמנם גולדשטיקר לא הקדיח את תבשילו.

אלא אם כן אפשר להצדיק את זעמו הקדוש, ואף להתפעל ממנו, על רקע הגידולים היותר־מפלצתיים של מיתוס קפקא, אלה שהתרבו במיוחד בשנים האחרונות. אלא אם כן נאמר שביחס לאיש אמת טהור כל כך כמו קפקא יש איזו נבזות שלאת־יסלח בזיופי הביוגרפיה הד־אנקדוטה, ושלגביו עלינו להיות או לנסות להיות מדייקים יותר וחרדים יותר מאשר לגבי רוב הסופרים האחרים. אולי כל הסופרים האחרים הרבים שסביבם נרקמים "מיתוסים". אכן, כאשר על במת אחד התיאט־ראות של לונדון רצה במשך חודשים ארוכים, אשתקד, הצגה של מחזה שעצם שמו יכול לגרום חלחלה אצל אלה שקפקא הוא להם אל או קדוש (כוונתי להצגה Kafka's Dick — "הזין של קפקא" — שלא ראיתיה, אך לפי סיקורה בטלוויזיה נראה שהיא התייחסה לביוגרפיה האינטימית של קפקא, כביכול), יכולה הסאטירה המלומדת של גולדשטיקר להיראות עדינה מדי ואכזרית פחות מדי.

אבל, אמר — או "אמר" — פעם קפקא ליאנוך: "הכל, אפילו השקר, משרת את האמת" (עמ' 54 בספר העברי). לכאורה, אחת מאותן האמירות ה"קפקאיות", אם לא ממש בנוסח היירקליטוס ההגנה האפל, שהן מטרה להתקפותיו המגחכות ביותר של גולדשטיקר (איני זוכר

הסוף בעמוד ב7

ראיון

"המקום שלי הוא הספר"

שיחה עם הסופר אדמון ז'אבס המבקר בארץ

מאת מישל אליעל ובני ציפר

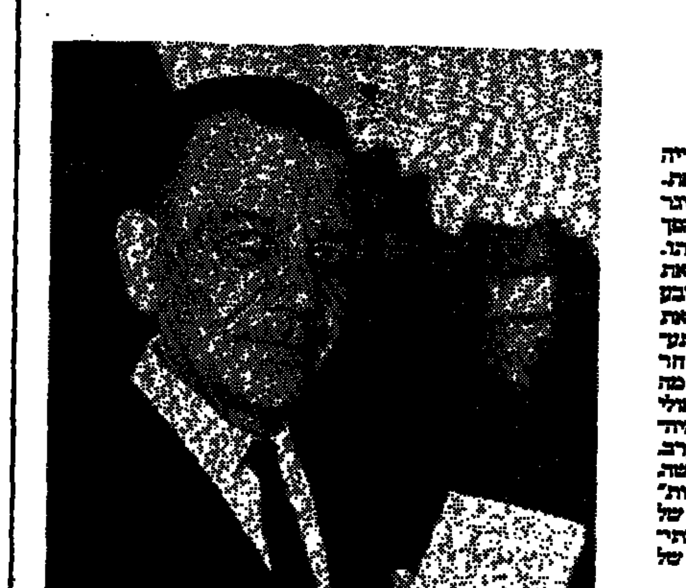

אדמון ז'אבס: להאזין לדממה

אדמון ז'אבס הוא ממופתיה הזהות־המסתורית של צרפת. יהודי, יליד מצרים, שהגיע לצרפת בשנות החמישים והפך את הצרפתית לשפת כתיבתו. ספרו הראשון "אני בונה את ביתי" — פואמה בת ארבע מאות עמודים, העמידה את ז'אבס בשורה של הזהות־ציינות בצרפת שלאחר המלחמה. אחריו קדנה לו מה שהוא מכנה "הרומנקה": אולי בתוצאה מן המפגש בין היהדות לצרפת ובין מזרח למערב, צמחה ההלכה יצירה חדשה, שהחזילתה ב"ספר השאלות" (1963), ערבסקה מפותלת של שאלות על הספרות, על הכתיבה ועל הלשון, במגנון של פלפול רבני־תלמודי.

לפני כחמש שנים ביקר ז'אבס בארץ והשתתף בכנס על יצירתו. שהרצאותיו בו כונסו לא מכבר בספר שיצא במאורים ושמו "ז'אבס — הספר שנקרא בישראל" (הוצאת פתאן אור ליין). השנה הופיע תרגומה של אביבה ברוק ל"ספר השאלות" שלו, בהוצאת שוקן.

ז'אבס, שהתארח השבוע בתל אביב מטעם המכון הצר־פתי ושגרירות צרפת בישראל, הביע בפתח שיחתו אכזבה מן העניין המועט שמגלים בו אנשי ספרות בארץ, לעומת ההצלחה הגדולה שנוחלים ספריו בצרפת ובמערב.

שאלה: ודאי ניסית להסביר לעצמך את הסיבה לאי־ההתקבלות שלך כאן.

ז'אבס: באתי לישראל מלא סקרנות לראות כיצד יגיבו על התרגום לספרי וגיליתי שאנשים כאן סבורים ש"ספר השאלות" הוא ספר יהודי־מסורתי, מאחר שמופיעים בו שמות של רבנים כביכול. זו טעות גמורה. זהו ספר של הרהורים על הספר. זהו ספר ההרהור על עצמו, על הלשון, על הדיבור. חשבתי שיווצר פה דיאלוג. רציתי אפילו שיאמרו לי "אנחנו רואים את הדברים אחרת". אבל לא נוצר כל מגע. אולי מפני שהר־גישות לשפה ולמלה, מהסוג שיש בספרי, אינה קיימת בארץ. שמעתי למשל שבאוניברסי־טאות מלמדים טקסטים של הוג־ים צרפתים בשפה האנגלית, הסטודנטים אינם יודעים אפילו שהם קוראים טקסט מתורגם.

מה דעתך על התרגום של "ספר השאלות"?

אביבה ברוק עשתה עבודה [illegible] ומבין כל כך לישראלים. אבל לשכוח שבצרפת יצא "ספר השאלות" לפני 25 שנה, וגם שם התקשו לקבל אותו. אבל לא בזה טמונה הבעיה, אלא בחוסר הסקרנות הבסיסית שמצאתי בישראל. יש לי הרגשה שאנשים חיים כאן סגורים ביריעותיהם ואינם מוכנים לקלוט רעיונות חדשים.

הבעיה היא אולי בתוויות: אין יודעים אם אתה סופר יהודי, או צרפתי, או יםתיכוני.

אני סופר יםתיכוני מהבחינה הזאת שנולדתי במצרים והם נופי המדבר. אבל מקומי האמיתי אינו באגן הים־תיכון ולא בשום מקום אחר. המקום שלי הוא הספר. עולמי הוא עולמו של הספר. כשאני אומר שאיני משתייך לשום דבר, אני מתכוון לכך. השייכות היהודית שלי היא לדיבור, למלה. ממולד־תי, מצרים, לקחתי עמי את חוויית המדבר, מפני שהמדבר הוא נוף לא נוף, מקום לא מקום, הוא ריקות ומלאות כאחת.

ועם זאת יש בספרך משהו יםתיכוני אופייני. בתפניות הצורניות, בעיקוב המתמיד של הדאגרים הספרותיים.

כן. זה מה שעשה את ייחודו של הספר. יש בו כאילו שני ספרים. אחד, הכתוב, האחר, קודם יותר, הנף מדי פעם במאמר מוסגר, תוך כדי כתיבה. כמו שני חברים ותיקים היוש־בים ומעלים זיכרונות, ואחד קוטע את משנהו ומזכיר לו אפיזודה נשכחת. ספרי אינם ספרים שאפשר לומר עליהם: הנה, זה דומה לספר זה או אחר. כשיצא "ספר השאלות" לפני עשרים וחמש שנה, עוד לא היה ספר שהעלה שאלות כה הרות על הכתיבה על־ידי הכתיבה. ספרי, שנכתבו כיצירות ספרותיות, היה להם גורל לא צפוי: הם אומצו קודם כל על ידי חוקרים במדעי הרוח. היום כבר מבינים אותם טוב יותר.

כתיבה המבקשת לרדת לחקר עצמה, היא בעצם שירה. מה דעתך, אם כן, על ההגדרה [illegible]

[illegible]

ולא, לייחס לספרי נוף קונקרטי הוא דבר המנוגד לכל תפיסתי. הנוף אינו העיקר. מי שמביט על נוף של ים, למשל, האם פירוש של דבר שהוא מכיר את הים? כמובן שלא. מי שמבקש להכיר את הים חייב לצלול לתוכו, לחוש את הסכנה שבשחייה מתחת לפני המים. הסופר, מב־חינה זו, הוא כמו צוללן. אין הוא רואה את הנוף החיצון, אלא את המעמקים. לכן, מי שקושר את ספרי בנוף מסוים, מגביל אותם.

ורק מנוף המדבר, כאמור. כי המדבר הוא נוף שאינו נוף, והוא מופיע הרבה בספרי.

וישראל, כלום אינה בעיניך אנטיתזה של המדבר, סמלה של התרבות שכבשה את המדבר?

עלי להודות, קשה לי מאוד לדבר על מדבר בישראל. מפני שבשביל ישראלים, מדבר פיר־ושו מלחמה, מוות. לבוא ולספר להם שהמדבר הוא האלגוריה של הכתיבה, זה פשוט לא הוגן. ואף על פי כן חבל שישראל לא הצליחה לשמור על נשמת המדבר. זה חבל, מפני שמדבר פירושו היכולת להאזין לדממה, להאזין לעצמך, להיפתח אל עצמך ואל הזולת. הבעיה של ישראל, שהיא שקועה בלי הרף ביומיום, במלחמת ההישרדות היומיומית. כל דבר נראה פה חמור, נוגע בעצם הקיום. האנ־שים, מרוב הדריכות לסכנות המיידיות, איבדו את היכולת להאזין. הישראלי צועק כדי להתגבר על קולו של זולתו. המדבר, לעומת זה, הוא היכולת להאזין לדממה, הוא ההיפתחות הטוטאלית.

האם ישראל אינה גם אנטי־תזה של היהדות כפי שאתה רואה אותה?

אני סבור שכן. היהדות בעיני פירושה כבוד לספר, למלה. בכ־תבי הקודש שלנו קולו של האדם שווה ערך לקולו של אלוהים, ולפעמים צועק מאלו־הים. ואילו מדינת ישראל מידר־דרת אל יהדות של קנאות דתית, המאזינה רק לקול שהיא [illegible] העליון של היהדות שהיא הפתי־חות [illegible] שעבר, נוכחתי לדעת שאנשים חוששים לעבור בשכונות מסו־מות הנחשבות לחרדיות. בסופו של דבר, עם כל הכסף שהם מקבלים מארצות הברית, ישתל־טו החרדים על כל ירושלים. יש לי הרגשה שישראל עוד לא השיגה את עצמה. כל אחד חולם על ישראל כפי שהיה רוצה לראותה. הפתרון לבעיה יבוא רק כאשר ישראל תשתחרר מן הגולה, מתלותה ביהודים החיים מחוצה לה.

הספרים שזכו בפרס ביאליק תשמ"ח

המוסיקה, מולדתם של חסרי־המולדת

רביעיית רוזנדורף, רומאן מאת נתן שחם. ספרייה לעם, הוצאת עם עובד, 1987

מאת א. ב. יפה

ארץ־ישראל בשנים 1936—1939. חמישה אנשים, ארבעה מוסיקאים וסופר, מספרים איש איש את סיפורו על התקופה מנקודת־ראות הסובי־קטיבית שלו. זה בצורת פסקי־זמן וזה בצורת סיפור המתנהל על ידי איגרות, בלי הבדלים ניכרים בדרכי ההבעה הלשוניות, ובכעין־תקופתיות, שנתן שחם הקפיד לא לערב בה את השקפותיו האישיות. הנפשות הפוע־לות נבדלות ביניהן בעיקר על פי מזגן: רוזנדורף איש התרבות ה מעריצת הציונות המעודן; פרידמן בעל המצפון העברי הלאומי; לי־טובסקי הספורטאי הנוטה ל־הרפתקנות; אווה שטאובבלד ה רמנטית, הרכנית, הפרובוקאטיבית מאחורי מסכת השקט הריסון העצמי כביכול; להנטל אישיהודית, היהודי המסוגל להתרומם מעל פני המציאות הבעייתית, להשקיף עליה מתוך פרספקטיבה רחבה, לבחון בני אדם על דרך האינטרוספקציה המוראליסטית. ולבסוף, הסופר ה גרמני־יהודי אגון להנטל, המחפש כמה מן הבעיות שהיו צריכות להעסיק את כל היהודים יוצאי גרמניה — אך בסופו של דבר הוא נשאר בחוץ, אינו נקלט בתרבות הארצישראלית ואינו מוצא את מקומו בחיי הספרות הנוצרת בארץ.

נתן שחם בא להעלות דמויות של אנשים תלושים, מנוכרים, לא־מעור־בים, אנשים שאינם מבינים כי נתפסו מתוך מערבולת נוראה של ההיסטוריה, בתוך מצב שאין ממנו מוצא. רוב גיבורי "רביעיית רוזנ־דורף" הם אנשים שקיומם המנסים להבטיח את קיומם המוראלי המיידי ולהיצמד לערכי התרבות שעליהם גדלו ואליהם הורגלו. קיומם כאן שוטיליאי, ללא חזרות־חיים. אין הם מסוגלים ליצור קשרים מספקים עם הזולת ועם בן המין השני, אינם נקלטים בחברה שלתוכה נקלעו, והרקע היהודי המציל אותם הוא זיקתם למוסיקה, כיישות יצירתית וכעיסוק המפרנס אותם.

"אני נתקעת כאן"

יהודי־גרמניה אלה, גם לאחר כל הסבל והייסורים שנפלו בחלקם, לאחר שהתעצו ברכוש (כמו להנטל, שאינו אומר דבר רע הוצ' דבר על תר־סיון הנורא שעבר עליו שם), מכוח מסורותיהם, נשלו מרכושם, השר־פלו והושכו, אין הם מסוגלים לנתק את הכבל, ולהביא לידי ביטול זיקתם לתרבות וללשון הגרמנית. אחדים מהם מאמינים כי הנאצים אינו־אלא אפיזודה חולפת וכי כעבור זמן לא רב יוכלו לשוב ולהמ־שיך [illegible] את [illegible] המציאות הנוכחית מנקודת־הראות של מורשת התרבות ששמכו בשנות נעוריהם.

כמשקל־נגד לגרמניה ההיטלראית שטיפחה את התזמורת הגדולה, הנועדת להלהיב את ההמונים, מנסים חברי הרביעייה הקאמרית ברומאן של נתן שחם להפוך את המוסיקה לאורח חיים, לתיראפיה, למפלט מהמציאות הקרתנית והעלובה של ארץ־ישראל המנדטורית

מי שמסמל עיוורון זה בצורה הבולטת ביותר הוא להנטל, מכיוון שהוא סופר המסוגל להתבטא רק בשפה הגרמנית. הוא אומר מאלה שווש כי לשונו היא מולדתו, כי לא יוכל ליצור רב־של־ממש מחוץ למסגרת התרבות והלשון שלתוכן נולד. אין הוא יכול ואינו רוצה להטיל חרם על השפה הגרמנית. הוא בוחר בדרך ההפוכה: "כאשר אני מלטש משפט גרמני כיהלום וזוהר אני מתנקם בהם. מי שירצה לדעת מה היתה גרמניה בעשור הרביעי למאה, יצטרך לחפש בכתביהם של סופרים יהודים".

במובן מסוים, מצבם של רביעיית המוסיקאים היהודים שהגיעו לארץ בתוך זרם הפליטים מגרמניה, שונה במקצת. שפתם בינלאומית ומק־צועם אינו קשור בתחום גי־אוגראפי מוגדר — אך מסתבר כי גם הם [illegible] את עצמם ולשכנע [illegible] "המוסיקה היא אקלים לעצמו, היא מולדתם של חסרי־המולדת", אך המוסיקה הארצישראלית אינה נגבית על תחושתו של אחד "אני [illegible] כאן...הכל כאן נגדי — האקלים, הנוף, האנשים".

אין תימה איפוא שרעותה שלה על

ארץ ישראל, ודעת כמה מחבריה, היא קטלנית. "ארץ מהגרים גידוחה", "מקלט זמני מבוזן", הם מכנים אותה. את תל־אביב מתאר רוזנדורף כ"עיר העלובה הבנויה על חול. כפר גדול כזה, ים־תיכוני שאין בו לא אופרה ולא קתדראלה". המהגרים מגרמניה חשים מרוחקים מן ה פגישה הראשונה עם "תושבי הארץ המתבוללת". להנטל אומר כי מה שמכנים כאן בשם "עלייה" אינו בעיניו אלא "ירידה", כמעט "נ־פילה". כולם חשים כי אינם דרושים כאן, אינם רצויים. אך בשעה שרוזנ־דורף ולהנטל סובלים מתחושה זו, מפתחת אווה רגשי סלידה ואפילו שנאה כלפי הארץ ותושביה ואינה פוסקת לתכנן בריחה מכאן. אפילו פרידמן, שיש לו רקע יהודי ציוני, והוא הגיבור ה"חיובי" ביותר של הרומאן, מודע לפער הגדול המפריד בין ילידי הארץ לבין היהודים שבאו מאירופה בשנות בגרותם. "הם דור ראשון של צאצאי מהגרים וניכרות בהם כל הצלשות של דור כזה. חייהם הפשוטים, בלי עומק היסטורי, נראים להם כמצב הדברים הטבעי. מי ששונה מהם זר לרוחם."

ואמנם, פרידמן מתקנא בהם, בשל בריאותם ופשטותם, ריחוקם מן הטרדה־העצמית בשאלות קיומיות — כך לכל הפחות הם נראים בעיניו: "שמחתי לגלות שצומח לנו דור של בחורים פשוטים ובהירים והמור־ראגה ושמחים בחלקם. יהודים חוקים בלי מבל־ירושה יהודי". אך בעיית הפער במנטאליות ובתרבות בעינה עומדת.

גם אם במבט ראשון בולטים בעיקר קווי הדמיון בין גיבורי הרומאן, מצליח הקורא להבחין בהדרגה בקווי־הייחוד של כל אחד מהם. קורט רוזנדורף, שהוא בלי ספק האישיות המוסיקאלית ה מרכזית בספר, הן בזכות כישוריו האמנותיים והן בזכות סגולותיו האישיות, שומר על גבולות פר־טיותו, אינו נוקט עמדות בשום עניין פוליטי או חברתי, אינו מוצא כל עניין בהיסטוריה ובסוציולוגיה של העם היהודי וכולו מרוכז בעולמה של המוסיקה. שונה ממנו להלוטין ברנארד ליטובסקי, שהיה קצין בצבא הגרמני ואף זכה בעי־טור. ליטובסקי הוא נצר למשפחה יהודית מעוטת שהיגרה מפולין לגרמניה בראשית המאה ה־20, ועם היותו מוסיקאי מבוין, שלולא היס־טוריה היה יכול להיות סוליסט בתז־מורת גרמנית מעולה, דבק בבעוריו בהשקפות פרולטאריות, ובעת הוא ספורטאי נלהב המחפש אתגרים בתרגילי־אמגר והתגרויות במצבים מסוכנים. [illegible] נוצרי, נהפך שם לנוצרי אדוק, וב־גיל בר־מצווה פקד אותו משבר והוא חזר ליהדות, נעשה ציוני ובארץ רצה להיות חלוץ ועבד ברפת בבן־שמן.

הסוף בעמוד ב7

א. ב. יפה, מבקר ומסאי, היה עורך המוסף לספרות של "על המשמר"

אל מסתרי הפייטנות

פיוטי רבי ינאי, מהדורת צ"מ רבינוביץ, שני כרכים, הוצאת מוסד ביאליק ואוניברסיטת תל אביב, 1987

מאת עזרא פליישר

פרופ' צ"מ רבינוביץ יקבל השנה את פרס ביאליק על המהדורה המפורשת שלו לפיוטי ינאי, שכרך שני האחרון שלה הופיע זה עתה מטעם מוסד ביאליק ואוניברסיטת תל אביב. עם גמר מלאכה זו, שע־ליה שקד המהדיר למעלה מעשרים שנה (חיבור ראשון שלו בנושא, "הלכה ואגדה בפיוטי ינאי", יצא לאור בתשכ"ה), נפתח אולם חדש וקסום בבית הגנזים של תרבות ישראל, הבי אוצרות של יופי מזהיב, שמעטים כדוגמתם בעולמנו.

כמו לרוב גנזי הספרות הקדומים שלנו, — יש לינאי ולפיוטיו היס־טוריה מרתקת. ינאי (כך, לפי הכתיב הארץ ישראלי המקורי, חותם את שמו בהרבה עשרות פיוטים), מגדו־לי המשוררים שקמו לנו מעולם, הוא מן הדמויות הנעלמות של תול־דותינו. עד עצם היום הזה איננו יו־דעים בדיוק לא איפה ולא מתי חי ופעל. אפילו את שם אביו, וזה המעט שאנו יודעים בדרך כלל על קדמונינו, איננו יודעים. גם שמו נודע לראשונה כבדרך נס: במקרה העלה אותו, בתשובה מפורסמת שלו, רבינו גרשום מאור הגולה, מחכמי אשכנז הקדמונים: הוא העיד בו שהיה "מן החכמים הראשונים", ושחיבר "קרובץ" (קרובות הן סדרות פיוטים לעיטור עמידות השחרית בשבתות ובחגים) "לכל סדר וסדר של כל השנה". אבל מכל ה"קרובץ" הללו לא נשאר בסדרי התפילה שלנו כמעט כלום: קומפוזיציה אחת בלבד, שגם היא נזהתה רק על ידי חוקרים מאוחרים, שרדה ממנו בסי־דורי אשכנז המערביים. רק קטע אחד מסדרת פיוטים זו, השיר "אז רוב נסים הפלאת בלילה", זכה לתפוצה גדולה: הוא חדר אל הגדות ליל הפסח של רוב עדות ישראל. אף הוא, כמובן, כיצירה אנונימית.

מהפיכה בידיעותינו על פיוטי ינאי התחוללה עם גילוי גניזת קהיר, גילוי שהסעיר את עולמם של מדעי היהדות ושינה את פניהם מן הקצה אל הקצה. הנצה ראשונה כמעט באוצרות הגניזה העלתה פיוטים משל ינאי, ולידם — איזכורים חיצוניים של שמו, בעיקר בספרי רב סעדיה גאון (ראשית המאה הע־שירית). אבל גם בשלב הזה התעלל הגורל בינאי. זמן מועט בלבד אחרי הגילוי הרשמי של הגניזה פרסמו שני חוקרים לא יהודים, בורקיט וטיילור, ממתמצאי אוצר זה של כתבי יד קדומים, קטעים מתוך תרגום

עיקר חשיבותה של המהדורה החדשה של פיוטי ינאי הוא בפירוש שהוסיף המהדיר על הפיוטים... כי כמעט כל מלה של ינאי רומזת לרעיון או למאמר של חז"ל. הזדקקותו המצועפת, הנלחשת כמו, של ינאי אל אוצר דברי הקדמונים היא מסוגי היופי המיוחדים של הפיוט הקדום

יווני בלתי ידוע של המקרא. הקטעים נמצאו מועתקים על גלי־יונות קלף גדולים, אשר הכתב היווני המקורי שלהם נמחק לימים, כדי לפנות מקום לטקסט עברי. החכמים טרחו הרבה לפענח את הטקסט היווני המחוק, הטקסט העברי, העליון, לא עניין אותם כלל. למרבה הפלא — הוא לא עניין גם את קוראיהם: רק אחרי למעלה מעשרים שנה גילה חוקר הפיוט הנודע ישראל דוידסון (בעל "אוצר השירה והפיוט"), שהכתב העליון של "הפאלימפססטים" של בורקיט וטיילור מכיל, בהעתקה מהודרת, פיוטים משל ינאי. על הממצא הזה כתב דוידסון ספר ושמו "מחזור

ינאי". הוא הופיע בניו־יורק, בשנת 1919. הספר הכיל את מעט הפיוטים של ינאי שנודעו עד אז, כולל קטעים משמונה קומפוזיציות שלו שנחשפו בפאלימפססטים הנזכרים.

"מחזור ינאי" של דוידסון הראה לא רק את יופיים המפעים של פיוטי ינאי אלא גם את חשיבותם המחקרית הגדולה. ניכר היה ממעט החומר שנחשף, שינאי היה מראשוני הפייטנים (הוא פעל, לדעת רוב החוקרים, סביב שנת 550 לספירה), ושירתו מייצגת שלב בעל חשי־בות מכרעת בהתפתחות שירת הקודש העברית. ברור היה גם כן שינאי פעל בארץ ישראל, ושיצירתו משקפת איפוא את פניו הרוחניים של היישוב בארץ בשלהי השלטון הביזנטיני, תקופה שעליה לא הגיעו לידינו אלא ידיעות מעטות ו־סתורות.

כשייסד ש"ז שוקן, בשנת 1930, את המכון לחקר השירה העברית בברלין, ברור היה שמכון מסוקר יעסוק במכון החדש בחקר יצירת ינאי. עבודה זו נמסרה לידיו של מנחם זולאי (1900—1954), גדול חוקרי שירת הגניזה בדור שלפנינו. שמונה שנים עמל זולאי על פיוטי ינאי: בשנת תרצ"ח, אם כן בדיוק לפני חמישים שנה, יצאה לאור בהוצאת שוקן מהדורתו המפוארת "פיוטי ינאי". כמה עשרות קטעי השיר שנתלקטו מפיוטי ינאי אצל הראשונים שפתו כאן לכמה מאות. ידיעת יצירתו של הפייטן הקדמון נפרשה לפני המעיין ברחבות מר־היבה.

מהדורת זולאי היתה עבודת מופת מכל הבחינות. היא לא חסרה כלום, מלבד דבר אחד: פירוש. אכן, פיוטי ינאי אינם "קשים" יותר על המידה. שלא כפייטנים המאוחרים ממנו — הוא ניסח את דבריו בלשון פשוטה יחסית. זולאי סבר שמי שמבין אצל העברית הפייטנית יבין את יצירותיו גם בלי פירוש. הוא עצמו חקר את לשונו של ינאי לעומק, והקדיש מאמר מפורט, שמצד היקפו הוא כמין ספר ומצד תוכנו הוא שקול כנגד הרבה ספרים, לבירור המיוחד של העברית הינאיית. למעלה מזה לא פרח.

אבל המהדורה הזאת, מעולה כמו שהיתה, התיישנה ביום שבו הופיעה. זמן כמעט בלבד אחרי צאת הספר נתגלו באוספי גניזה שונים עוד ועוד פיוטים משל ינאי. זולאי עצמו מצא טקסטים נוספים משל הפייטן.

הסוף בעמוד ב7

פרופ' עזרא פליישר הוא מגדול מפעל פיוטי הגניזה ומחבר "שירת הקודש העברית בימי הביניים"

עורך: בני ציפר

תגובה

ביקורת בעידן הבינוניות

מאת חנה הרציג

רשימתה של אילנה המרמן, "הרהורים בגנות מלאכיה הרעים של הביקורת", שהתפרסמה כאן לפני שבועיים, היא דבר בשעתו. אכן, הגיעה העת לדון בתרומתה של ביקורת הספרות לאותה ריגשה היסטרית־כמעט המתחוללת ל־אחרונה בחיים הספרותיים במקומנו. אילנה המרמן הישיבה לקלוע כשר הצביעה על אחד החוליים המסוכנים של הכתיבה הביקורתית — הזלזול, ההתנשאות, הקטילה ללא כיסוי, שנועדו לפרסם את האגו השאפתן של המבקר. אכן, הרושם המעציב הוא כי אהבת הספרות היא אחד הגורמים האחרונים בחשיבותם המני־עים את המבקרים לשלוח ידם בכ־תיבה —, וכוונתי לעניין העקרוני, ולאו דווקא לדוגמה זו או אחרת המצוטטת ברשימתה של המרמן. עם זאת, נראה לי כי נקודת־המוצא לרשימה זו — ההתקוממות נגד התגובות השליליות לרומאן "מל־אכים באים" ליצחק בן־נר — גרמה לטשטוש כלשהו של מקורות הבעיה והמגוונים השונים.

שכן, לא במקרה נעשתה הצגה ה"כמאוית" יעילה ומשתלטת כל כך דווקא לאחרונה. אם כי מאז ומתמיד דבקו בה מבקרים שונים מטעמים מגוונים. באווירה שבה תכתיבי הי' (ראה רשימת כללים שנוסחה לא מכבר במוסף נפרק) כוללים גם בקיאות־יתר בכבני רב־המכר האחרון, לצד הבנה בתפריטי עילית ובבעלי ספורט מן הסוג הנ־כון, היה בזכות פיזות בטעם הספרותי, הבינוניות משתלטת, ופר־זות "מבריקות" וריקות מתוכן ממשי פועלות בהצלחה מרבית.

אך כדי להצליח בימים אלה אין המבקר חייב לנסות כוחו בכתיבה קטלנית דווקא. פתוחה בפניו — וזו הנקודה שברצוני להדגיש — גם הדרך המנוגדת. בדיוק אותם גורמים המאפשרים ביקורת שלילית ללא־כיסוי, משרתים גם את המגמה ההפוכה — היסטוריה של סופרל־טיבים, שמחת תגליות ספרותית בנוסח "בוא אתנו אל קהל הסופרים" סאמנון נבות במאמר על רדיביה־

פרי", ובקצרה — כתיבת ביקורת "גלהבות", שהן בלתי מנומקות ושר־ירותיות בדיוק כמו מקבילותיהן הקטלניות. למעשה, אלה שני צד־דים של מטבע אחד, שתמביתו היא הפיכת הספר לסמן קישוט, מוצר

הנהייה האופנתית ועדרת ההבהמה אחר הלהיט הספרותי התורן מחייבת את המבקר למלא תפקיד של בלם ולהראות במקרה הצורך את מערומי המלך

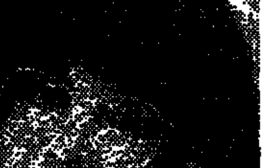

המרמן: מפרולטיזוים מהיקום

אופנה, העולה ושוקע בספרה שאינה אלא מים רדודים, ובלי להותיר עקבות.

איני מקבלת איפוא את עמדתה של המרמן כי "ספרים שאין להם שום ערך שבעולם, השתיקה תעשה עמם את הדין הטוב ביותר, אלא אם כן כתיבתם והופעתם היא תופעה משמעותית מטעם כלשהו ויש עניין לדון בהם בפומבי". להיפך: דווקא הנהייה האופנתית ועדרית ההבהמה אחר הלהיט הספרותי התורן מחייבת את המבקר למלא תפקיד של בלם ולהראות, במקרה הצורך, את מערו־מי המלך (ממבחינה זו יש עניין מר־מבי גם ב"ספרים שאין להם שום ערך שבעולם"). בהקשר הסמוים של "בכות הרומאן מלאכים באים", נטה אילנה המרמן להדגיש צד אחד של הבעיה. אך בניסוח כולל יותר מן הראוי להוקיע כל ביקורת בלתי מנומקת, שרלטנית, מנופחת — "קטלנית" וסבולה במתק כאחת.

משום כך, דווקא העילה שהצי־מיחה את מאמרה של המרמן היא ההזדמנות המתוחכמת־אותה, לדעתי, להעלאת הנושא. רומאן זה הוא תולדה טיפוסית של המגולה ה־מתחוללת באחרונה בתחום החי־בות והספרות, שמרכיביה הם מרכזיים הם יחסי ציבור מנופחים ובריבוי אחוריות מלאות הבטחות כדימוך. דווקא מקרים כאלה דורשים מן המבקר לעמוד על המשמר מפני "בלוף" אפשרי, ולהשוף אותו במקרה הצורך. ניסוח בלתי מנומק, שרירותי, ארסי, הוא ראוי לגינוי, בלי קשר לצורת השיפוט המובע בו. אך אין מתבקש מכך לגנות את הביקורת על תוכן השיפוט — ומכל מקום, עיקר היה להפריד בין העניין העקרוני לבין המקרה הספציפי, הטעון דיון בפני עצמו.

האם להעתר לעניין העקרוני, כראי היה שהמבקרים יעמדו בפר־תני, ובמקום להשתלב במגמות הקיימות ולתרום להן את חלקן יילחמו בהן על־ידי ביקורת עניינית, שקולה, מאוזנת ואיזון פירושו עמדה של צניעות כלפי עצם העשייה הספרותית, תהא תוצאתה אשר תהא, והמודעות של הוקרה עד בלי די לערכן של יצירות אמנותיות באמת, שאין להזילן לשווא.

חנה הרציג היא מבקרת ספרות ומרצה באוניברסיטה הפתוחה

עניני לשון / משה זינגר

יורד גשם

הקשבתי השבוע לתכנית "שירים ושערים". הנה, נער שואל: מהו משפט שמני ומהו משפט פעלי? מסביר לו המורה, אגב הדגמות, כי משפט שמני הוא משפט שבו הנשוא הוא שם ("שלמה חכם"), ומשפט פעלי הוא משפט שבו הנשוא פועל ("שלמה הלך").

בזה רעתו של השואל. אך אנו — ודעתנו הלכה והתבלבלה. שהרי, אחרי ששמענו שהנשוא הוא... וכי שאלנו — מהו "נשוא"?

הנה, פותחים אנו את ספרו החדש של יעקב שביט (ספריית פועלים 1987) "תחביר והגנה" וקוראים הגדרות יפות וברורות: "הנשוא הוא אותו חלק שעליו מדובר במשפט, הוא הדבר הנ־תון, הוא ידוע לנו, לרוב, מבחינת קודם" וכו'. "הנשוא הוא אותו חלק, המסמן במשפט את החידוש. למשל — במשפט "הגשם פסק", ידוע לנו על הגשם, החידוש הוא שהוא פסק."

עד כאן הכל טוב ויפה. ואם היו כל המשפטים דוגמת "הגשם פסק" הכל היה פשוט ביותר. אך הדברים אינם כך. וגם אם נישאר בתחום הגשם, תסתפק במשפט ידוע בן שתי מלים בלבד — "יורד גשם" — נראה כי מול משפט תמים זה מתעוררת כל חכמת התחביר. וכאן מתחילה ההסתבכות, הבלבול, והתוצאה העצמית.

אשאיר לקוראים להשתעשע במשפט זה, ולקבוע מהו בו הידוע (הנושא) ומהו החידוש (הנשוא). נקווה שאיש לא ייצא מדעתו מרוב תסכול.

ומעניין — את שעשועי התחביר מלמדים לילדינו שנים על גבי שנים, ואין בזה כל תועלת שהיא. להיפך — זה עלול לגרום לתסכול, ולמחשבה לא ישרה ולא נכונה. כשאמרתי את פעם לאם אחת, הגיבה היא בי בתמיהה וכביטול כאומרת: הרי בין כה וכה איש אינו מתייחס לזה ברצינות, ולומדים זאת רק כדי לעבור את הבחינה. יש להניח שהצדק עמה.

ואילו ידידה אחרת אמרה לה התועלת היחידה שיש בתחביר היא, שבאמצעותו אפשר להוכיח שהמשפט "יש לי את הספר" הוא לא נכון... ואכן — גם היא צודקת. שהרי, בטרם היות ה תחביר, אי אפשר היה להוכיח הוכחות כאלה, והארץ מלאה "את"ים לא נכונות כמים לים מכסים.

למשל — נראה נא קצת מה מתרחש במקרא, שהוא מופת לשוננו ובסיס דעקונה: "ויולד לחנוך את עירד", "ויולד ליוסף את מנשה". "ויולד לאהרן את נדב", "ביום הגמל את יצחק". כלומר, הצורה הפסוקית גורדה "את" בניגוד לכללי הדקדוק שלנו, כי לא היה להם או את התחביר להוכיח שזה לא נכון.

תחזור אל הגשם. נניח שב־דרך נס יעלה בידינו לגלות מהו הנושא ומהו הנשוא במשפט "יורד גשם". מה התועלת ש־תצמח מזה? האם נבין או את המשפט טוב יותר, או נשתמש בו נכון יותר?

שהרי, יש אומרים שהתחביר עוזר "לכתוב נכון", מסייע ל"שיפור הלשון", וכו'. נער הייתי וגם זקנתי, ולא ראיתי אדם המתקשה בהבעה בשפת אמו מאחר שאינו יודע מהו משפט כולל, או מחובר, או מורכב, או מהו מושא ישיר, או עקיף, וכו' וכו'. אך ראיתי גם ראיתי אנשים שדווקא ידיעת הדברים הללו מבלבלת את דעתם, והם מוליכים התלמות לגבי המציאות הלשונית לפי מערכת הכללים המבולבלת והמפוקפקת והמצומצמת הזאת, דהיינו — כללי התחביר. וראה ראיתי תלמידים — ואני הייתי אחד מהם — המתענים להבין את ההיגיון שבתחביר, ללא הצלחה.

אם יש בזה היגיון, ספק גדול. תועלת ודאי שאין. ואם כך, שב־היה כולנו בריאים, ושיורד גשם במידה מספקת, בין אם נדע לנתח את "יורד גשם" בין אם לאו.

שבוע של ספרים / דן דאור

סיפורים

דברי ימי תועבת העולם
מאת חורחה לואיס בורחס
תרגמה מספרדית והוסיפה הערות ואחרית דבר: רנה ליטוין
עיצוב העטיפה: לביה שור
סדרת פרוזה אחרת,
בעריכת אילנה המרמן,
עם עובד, 1987, 156 עמודים

ההיסטוריה האוניוורסלית של ה"אינפאמיה" אינה, כמובן — כדרך מאליה שהרי בבורחס עסקינן — לא היסטוריה, לא אוניוורסלית, ולא אינפמיה, קצת כן, זאת אומרת. יש כאן מעשיות, קצרות למדי, לעתים קצרות מאוד, הלקוחות מתוך ספרי היסטוריה (תולדות שודדי הים, תולדות פרס) או כמעט היסטוריה (החיים על המיסיסיפי של מארק טוויין), ממקומות שונים בעולם, והגיבורים נתעבים למדי, אם כי כמו החומר שהצטמק בעיבודו של בורחס לשניים שלושה עמודים, גם התועבה לא גדולה מאוד.

הנבלים והנוכלים האלה, נביא השקר הכים ממרב, שודד הים צ'ינג, המתחזה המטומטם ארתור אורטון האאורים, אף אחד מהם לא היה מגיע למקומות הראשונים ברשימת הקלון העולמית. בורחס מזכיר את צ'סטרטון וסטיבנסון בהקדמה שלו. אך קשה להאמין שה"אקראה לנמאה". "מחצ את הגיפה", קריאת הקרב של וולטר, לא מתחזה מה"אינפאמיה" שלו, ושסיפורי המוסר השכל של וולטר לא רובצים ברקע.

ה"תרגילים בפרוזה סיפורית" האלה שבורחס פרסם בצעירותו, היפים מאוד למי שקרא את בורחס המאוחר ותוהה איך התחיל, ולחובבי חידות שיש להם מספיק זמן וגישה לספרייה (מה לקח, מה שינה, מה הוסיף), ולמתחילים, שכן קל לקרוא בהם (בעבודתה הנקייה והמלידית הצליחה המתרגמת להעביר את הדברים לעברית נעימה ומדויקת), הציפוי הדק של סיפורי מעשיות מוצק דיו כדי לאפשר למי שרוצה בכך להחליק בנוחות על פני התהייה הבורחסית בשאלת אמת ובדיה, בלי לטבוע בים הרמיזות האמיתיות לפעמים והמדומות לפעמים והמטעות תמיד.

את רוח המאה ה־18 המנשבת מכותרות הספר ומהמשלים לשום דבר ("מאחורי הקלות והבדיקים אין כלום" כותב בורחס בהקדמה השנייה) שובר "האיש מהפינה הוורודה", סיפור "מהחיים", כלומר מומצא לגמרי, שנכתב לדברי המתרגמת בעגה המזרחית כפרברי בואנוס איירס. בורחס בכל הידוע לי לא חזר על ניסיון זה, אבל בסיפור האחד הזה הוא נתן לליטוין הזדמנות להראות את כוחה במציאת עברית מתאימה ואחרת. ההערות שהוסיפה עוזרות הרבה למי שמעוניין בפרטים על הרמיזות האמיתיות המרובות בסיפורים, האחרית הדבר מרחיבה את הדיבור על שאלת מקומם של הסיפורים ביצירתו של בורחס ובספרות הלטינו־אמריקאית בכלל.

הצגה שנייה

דבקות
מאת י.ו. גיתה (בק"ז)
מגרמנית: מרדכי אבי שאול
ספריית פועלים, 1987, (בק"ז),
175 עמודים

בימים שבין כל שמיר וויינן יש (או אין) כימיה, קשה להתייחס ברצינות למדע התרכבות והתפרדות החומרים כמטפורה ליחסים בין בני אדם. אבל גתה, שהיה חוקר טבע נלהב (אם גם הנצו לא הייך לתיאוריות שלו על צבעים ועל צמחים, כשם שהצהיל פיו ל"פאוסט"), ושבימיו היתה הכימיה בחיתוליה, עושה בדיוק את זה. "הן יכולני לסכם את הדברים בקיצור, בלשון של נוטריקון. נדמה בנפשנו א' הקשורה בלב הנפש אל ב'; אמצעים מרובים וגם מעשי זרוע לא יוכלו להפריד ביניהם. נתאר לעצמנו גם ג' המתייחסת באותו אופן אל ד'. נביאן עתה במגע בין הזוגות: א' תטיל עצמה אל ד', ג' אל ב', מבלי שנוכל להבחין מי זנח את מי בראשונה ומי התחבר עם מי בראשונה."

יותם ותפשיים בגויטה, או שני גברים ושתי נשים, נאים ומשכילים, עסוקים בתכנון קוצנם, מעשה מובהק של בני תרבות במאה ה־18, בהתקרבות והתרחקות. אלא שלא באתי לא להלל ולא לקבור את "קרוביות הבחירה" (כפי שמתרגם אבי שאול את שם הספר בגופו. השם "דבקות" נוח אולי יותר אבל הוא מטעה), אלא לתהות על מה שנראה לי כמעשה נבלה. התרגום ישן למדי (אינני יודע מתי בדיוק שההוצאה לא טרחה לכתוב זאת), אך זה עצמו אולי לא אסון: עריכה חדשה היתה יכולה להוציא את המרווחות, ולהשאיר את עיקר עבודתו של מתרגם משיעור קומתו של אבי שאול. אבל בלי מלה של הסבר בלי מבוא או אחרית דבר שהיו יכולים לקרב אולי קוראים חדשים ל"קרוביות" האלה.

אולי לא יצירת מופת (מה שמסמנים כאן במגדולה ותוקפנית בשעת, אבל י.ו. גיתה (להבדיל מא.ב. גיתה) אולי בכל זאת ראוי ליחס קצת יותר לכבוד. בהדפסה מהאמונות הישנות נשארו מספרים עיליים קטנים ליד עניינים תמוהים כגון "צילין ראוי", הפניות להערות שהיו בכל הנראה בהוצאה הישנה. כאן אין.

מקור

עניין של זהות. סיפורים
מאת ג'ון אוראבך
מאנגלית: אברהם יבין
עיצוב העטיפה: שמעון זבדאאוי
עם עובד, 1987, 160 עמודים

"אלא שאחד ממגרעותי הוא שאני רואה אנשים בהקשרים שונים, במצבים שונים מאלה שבהם אני מוצא אותם. זה פגם מוזר, המשבש את יכולתי לטפל במציאות". הפגם המוזר הזה מאפשר לג'ון אוראבך ליצור אשליה של מציאות ולהקנות נפח לגיבוריו גם בשרטוטים המהירים ביותר. הגברת השמנה היושבת באוטובוס, למשל, בסיפור הקצר "רקוויאם לכלב". היא לא אומרת אלא מלה אחת: "מבעיל", אבל די במלה האחת ובתיאור הסיטואציה הכמעט בנאלית לאפשר לקורא לראותה בהקשרים אחרים, על עליבותה, צרקנותה ומרירותה.

ב"עניין של זהות", הסיפור שעל שמו נקרא הקובץ כולו, אומר הגיבור, שהיה במשך זמן מסוים גרבובסקי, אבל לא הצליח להיפטר לגמרי מדרישה שהוא לא, "אבל אני, עלי לשוב עכשיו למה שהייתי קודם, אל מה שנולדתי להיות, אל חיי שלי ואל גורלי שלי".

איני יודע הרבה על המחבר. פרט לזה שהוא כותב אנגלית, היה יומאי שנים רבות, וחי בקיבוץ בארץ, אבל המוחו של המספר מודקקת בהירה וברורה מבעד לחילופי הזהות, מבעד המפוכה ועצוב. "הוא רצה להישאר ישר והגון ועדין — אפילו אם יואשם בשל כך בחולשה".

אנרכיסט מטבעו, אין לו אמון אלא בקשר הלא כתוב של אנשים הגונים: לא להאמין יותר מדי בזולת, בוודאי לא במסגרת, אפילו לא של הקיבוץ, ולהימנע מלפגוע בזולת. בדיוקנו של אדם הגון שראה הרבה ושמר על שפיותו אינה מלוירה אולי פרוזה מהפכנית, אבל זהו קול נקי צנוע וסימפטי.

ביוגרפיה

חיים וייצמן, בדרך למנהיגות
מאת יהודה ריינהרץ
מאנגלית: משה רוזן
הספרייה הציונית על יד ההסתדרות הציונית העולמית,
תשמ"ז. 613 עמודים,
כולל מראי מקומות, ביבליוגרפיה ומפתח עניינים

דומה שפרט להיסטוריונים של הציונות יש כיום מעט אנשים שיוכלו להשיב אפילו על שאלות פשוטות בקשר לנשיאה הראשון של מדינת ישראל. מה הוא עשה? למה הוא נבחר לנשיאה ולמה בעצם לא שומעים עליו?

הביוגרפיה המפורטת והמרתקת הזאת אף היא לא עונה על שתי השאלות האחרונות, אבל יש בה הרבה על הראשונה: מה עשה וייצמן בארבעים השנים הראשונות לחייו. מתיאור חייו של חיים וייצמן, יליד מוטל שליד פינסק, 1874, עד ערב מלחמת העולם הראשונה, עולה דמות מעניינת בהרבה מזו שמופיעה בזיכרונות הנשיא המנוח, "מסה ומעש".

ריינהרץ היה אחד העורכים של מכתבי וייצמן, וכתיבתו ממוגנת בקיאות בחומר, זהירות בהערכתו, ויכולת הרצאה בהירה ושוטפת של העובדות. הוא ביקורתי דיו לכתוב, למשל, שאינו מבין איך יכול היה וייצמן לומר מה שאמר על הרגשתו לשמע הידיעות על הפוגרום בקישנב. והעובדות שהוא מביא מוכיחות יפה שוויצמן לא אמר אמת בעניין זה.

ההערכה המחיבה שהוא חש למושא הביוגרפיה שלו אינה מעוורת אותו לחולשותיו: דלות עולמו הרוחני, למשל, (לא היו לו אלא שני תחומי התעניינות: כימיה והעניין הציוני. לספרות או פילוסופיה או להיסטוריה, לא היו לו זמן ולא סבלנות) נטייתו להפריז, הסגנונות הקל (קל ביותר, בהשוואה לאשתו האהובה וצרת האופקים) או גמישותו הרעיונית, האופורטוניסטית משהו. זו האחרונה היא אולי סוד הצלחתו: "כללית היה לו חוש לעיתוי נכון ולמעשה קולע כשל פוליטיקאי מבטן ומלידה".

כמו בכימיה גם בציונות וייצמן היה איש מעשה, יותר מאיש של רעיונות מקוריים. בתפיסתו המהירה השכיל להזות רעיון מוצלח וליישם אותו. כמו ברעיון הקמת האוניברסיטה העברית, המסיים את הכרך הזה. הוא שינה את דעתו באשר לאופיה של האוניברסיטה אבל הוא שהביא לבסוף להקמתה של האוניברסיטה... [illegible]

רומאן

העשב פום
מאת דוריס לסינג
מאנגלית: נורית פלד
זמורה, ביתן, 1987, 186 עמודים

שם הספר (בעברית) הוא הדבר המשונה היחיד בו, וגם לזה יש הסבר. שם הספר לקוח מהחלק החמישי של "ארץ השממה" (כך בתרגום) לת. ס. אליוט, שתרגם נתן שחם, ושם מופיעה השורה "...העשב פום / מעל לקברות ההרוסים..." הקטע מהשיר שמופיע בפתח הספר נגמר בשורה "או דיבר הרעם", להזכיר לנו מה שהרעם אמר שם: (דאטא, דאיאדהוואם, דאמיאטא), מילים סנסקריטיות, שאליוט מתרגם כ"לתת", "לגלות סימפטיה", "למשול".

אולי די בכך ובמוטו השני של הספר הטוען שאפשר ללמוד על חולשתה של תרבות מאופי הכשלון של אלה שנכשלים בה, כדי לעמוד על טיבו של רומאן זה. [illegible] אפריקה (זה כללי מספיק כדי להיות רודזיה של ילדותה של המחברת) שלפני המלחמה מתפוררים היחסים בין חוואי אנגלי כושל ואשתו הקרתנית, השבויה בעליבות נפשה ובדעות הקדומות של המתנחל הלבן.

פרט לפרק הראשון שמקדים את הקץ, הספר כולו מביא כסדרם את המאורעות שקדמו להירצחה (המוצדקת אם כי לא חוקית) של מארי טרנר בידי משרתה השחור. היחסים בינה ובין בעלה ויחסיה עם המשרתים השחורים מתוארים בפירוט רב ונראה ששם טמונה ההפרכה לכרוניקה העיתונאית שבפתיחה "לא נתגלה כל מניע לפשע".

זהו ספרה הראשון של לסינג, ואם כי יש משהו קצת צפוי מדי בכתיבה שלה, הספר לא בלתי מעניין וגם התרגום בסדר.

מעולם הספרות והאמנות / רות אלמוג

ספרי השנה של בריטניה

השנה שוב נסתיימה וכבר יצא ה"סאנדיי טיימס" האנגלי עם משאל הספרים השנתי שלו. הפילוסוף איי. ג'יי. אייר מודה על ההזדמנות לציין את הערכתו לספרו של ריצ'רד אלמן "אוסקר ויילד" (ה. המילטון, 15 ליש"ט) שהוא ספר מחקר מרשים. כן נהנה עד מאוד מספרו של אותו מחבר "ארבעה דבלינאים" (ה. המילטון 9.95 ליש"ט) ובו ארבעה דיוקנאות של גיבורי ספרות: ויילד, ג'ויס, ייטס ובקט. מותו של אלמן, כתב אייר, הוא אבידה גדולה למחקר הספרות באנגליה.

אל הבחירה הזאת מצטרפים ההיסטוריון וההוגה ישעיהו ברלין ובן אנתוני קליה, ברנרד לוין, המחזאי בן מרטימר, ג'וליאן סימונס ואחרים. מכאן זכה שאלמן זכה הפעם במעט ברוב מהולל כסופר השנה. לעומת זאת בחר המבקר ג'ון קארי בספרו של פרואייה "צ'כוב", שראה אור בתרגום אנגלי ב"מקמילן" (14.95 ליש"ט) ובסיפוריה של מיוריאל ספארק (הוצאת "בודלי הד", 12.95 ליש"ט). סיפור קאפט בחר בקובץ הסיפורים של הסופרת הקנדית הנחשבת אליס מונרו "מהלך האהבה" (צ'אטו, 9.95 ליש"ט), קובץ סיפורים שזכה לשבחים גדולים מצד הביקורת, המתארים את החיים באיזור הספר בדרום אונטריו. כן הוא מזכיר את קובץ השירים האחרון של שיימוס היני, גדול משוררי אירלנד כיום (הוצאת "פאבר", 3.95 ליש"ט).

ברנרד לוין הזכיר מלבד "אוסקר ויילד" גם את ספרו של שמעון שאמע "Embarassment of Riches" (הוצאת "קולינס" 19.95 ליש"ט) שהוא מחקר היסטורי בתור הזהב ההולנדי. אליזבת לונגפורד ושיינה מאקאיי בחרו בספרה של איריס מרדוק "הספר והאחווה" (צ'אטו, 11.95 ליש"ט). הסופר אנתוני פאוול בחר בספרו של ו.ס. נייפול "חידת ההגעה" שאותו יש לקרוא, לדבריו, לפחות פעמיים ואשר יצא ב"וייקינג" (10.95 ליש"ט). פרדריק רפאל, סופר ומבקר, בחר בספר מעורר סקרנות הוא "זכרונות של יהודי בר־מזל" מאת דן ג'ייקובסון, המספר תולדותיה של משפחה יהודית איטלקית בתקופת שלטונו של מוסוליני ("האלבאן/ווידנפלד", 12.95 ליש"ט).

ג'ורג' סטיינר מציין שני רומנים. האחד הוא "קדושים ומלומדים" מאת טרי איגלטון ("הארבסטר", 9.95 ליש"ט), ספר משעשע, עצוב וחכם. השני, "אבני מולדת" של דייוויד קריין, שאותו הוא מציין כספר בלתי נשכח וקלאסי (סאקר וארבורג, 10.95 ליש"ט).

ברגמן: המאבק על השפיות

אינגמר ברגמן בן ה־69 שוב איננו עושה סרטים. עתה הוא שרוי בתקופת הזיכרונות. ספרו "לטרנה מג'יקה" שראה אור בתרגום צרפתי מעלה זיכרונות קשים מאוד מילדותו בבית הוריו. אביו היה כומר מכור למחצה, שהיה נתון להתקפי זעם ומשועבד לצורך המצוות להשפיל את הקרובים לו. את ילדיו היה מעניש בעונשי גוף קשים ומכאיבים. האם אהבה תחילה את בעלה, אבל עד מהרה תיעבה אותו והם היו מתקוטטים ביניהם עד כי החיים היו לגיהנום שנוהל על ידי "שני אנשים קודרים ושתלטניים, אנשים חונקים וחסרי הבנה".

ברגמן מספר כי הוא ואחותו כמעט מתו והיו קרובים לטירוף.

ברגמן לא נפטר כל ימיו מסיוט ילדותו הנורא. ספרו אינו בחינת אוטוביוגרפיה רגילה, שכן הוא קופץ מזמן לזמן באופן אסוציאטיבי. חייו כפי שהוא מתארם רדופים על ידי אשמות ורגשי אשמה כבד.

"לטרנה מג'יקה" הוא ספר קודר ומפחיד שאינו מספר את תהילתו של ברגמן, אלא את מאבקו על השפיות (נובל אבוחצרה).

Laterna magica d'Ingmar Bergman, Gallimard, 120 £.

ייסורי האימהות

"הבת של אמה", הרומאן החדש של מרילין פרנץ' ("חדר הנשים") הוא ספר עב־כרס ובכל הנראה, אוטוביוגראפי. זהו סיפורם של ארבעה דורות במשפחות מהגרים כפי שהוא נראה מצד הנשים במשפחה, ובעיקר מצד המספרת, אמה וסבתה.

פרשיות נישואיה של המחברת והצלחתה המסחרית והספרותית מתעמתות עם העוני, הקשיים וייסורי הנישואין של קודמותיה. המסקנה העולה מסיפורה של פרנץ' היא לדעת מבקרת הט.ל.ס., שהשחרור של המספרת בת הדור האחרון אינו אלא אשליה, ולמרות השינויים בדרך ההתנהגות ובאופן החיים, חייה הפנימיים תואמים בתוכם ניסיונן של האמהות. המחברת עצמה מודה בכך בחצי פה בכתבה: "האמת היא שלא עוון אבות פוקד את הדור השלישי, אלא ייסורי האמהות".

Her Mother's Daughter by Marilyn French, Heineman, &10.95

עשרת רבי המכר

ציפורי־צל, דן בניהורי, כתר
רביעיית רוזנדורף, נתן שחם, עם עובד
לקראת גיוס, חיים רביה ועמנואל רוזן, כתר
התגנבות יחידים, יהושע קנז, עם עובד
ליד בארים שקטים, יהודית הנדל, סימן קריאה הקיבוץ המאוחד
אלוהים יודע, ג'וזף הלר, עם עובד
הרוזן ממונטה כריסטו, אלכסנדר דיומא, כתר
עלובי החיים, ויקטור הוגו, כתר
דיאטת הצירופים, ברוריה טל, זמורה ביתן
מילון פונטנה למונחים המודרניים, עם עובד

הבעיה העיקרית בהרכבת רשימה של רבי־מכר היא הפער הגדול בין תל־אביב ליתר יישובי הארץ בכל הקשור לרכישת ספרים. תל־אביב ערה לחילופי אופנות ולספרים חדשים, ואילו ביתר אזורי הארץ הכל איטי ומוליכי הרבה יותר. הקוראים מבקשים עדיין את הלהיטים הספרותיים של השנה החולפת.

הסקר נעשה על־פי נתונים שמסרו חנויות הספרים הבאות: פרוזה, דיזנגוף 50 תל־אביב; ברומטם, דיזנגוף 214, תל־אביב; ספריית פועלים, אלנבי 73, תל־אביב; כתר, מרכז כלל, ירושלים; זמן פנוי, קרן היסוד 64, קריית ביאליק; סטימצקי, הרצל 24, אשקלון.

צבי סקל

"מ. לא שב אלא בעשר"

"שלשום, לראשונה בחיי, התוודעתי אל ייסורי הקנאה". כתב אנדרה ז'יד ביומנו ב־8 בדצמבר 1917, ומוסיף: "מ. לא שב אלא בעשר. ידעתי שהוא אצל ק... לא ידעתי את נפשי. הייתי מסוגל למעשי הטירוף הגרועים ביותר."

מרק אלגרה: הנאהב

מ. הוא מרק אלגרה וק. הוא ז'אן קוקטו. ב"יומן של אלמוני" כתב קוקטו כי רק לאחר 25 שנים נודע לו מפי ז'יד כי חפץ להורגו. הוא היה מאוהב באלגרה עד טירוף, אבל לא היה לו יסוד לקנא, שכן אלגרה לא היה הומוסקסואל. אלגרה, בימאי קרוב לבוא בעתיד, ומי שעשה את אחת מיצירות המופת של הקולנוע הצרפתי, את "פאני" על פי פאניול (1931), היה אז נער בן 16 וז'יד בן 48. תשוקתו אל אלגרה היתה הגדולה בתשוקות חייו והמהוללת בהן. אלגרה היה נער יפה להלל, שובה לב ובעל אישיות מרשימה. השניים הרבו לנסוע יחדיו. בין השאר יצאו למסע המפורסם הגדול באפריקה ב־1925. הם עשו באפריקה כעשרה חודשים. מרק צילם שם סרטים תעודיים המעידים על צמיחתו כבימאי קולנוע.

על המסע הזה כתב ז'יד שני ספרים: "מסע בקונגו" ו"חזרה לצ'אד". הנה מתברר כיום כי גם אלגרה ניהל יומן מסע. יומנו של אלגרה ראה אור עתה בצרפת והוא מוכיח כי כל הזוויות, הקורות, השיחות וכו' יצא באלה שאיפשרו לז'יד לכתוב את ספריו נעשו על ידי אלגרה, שהקריאה בספרו נוגעת ללב ומוליכה את הקורא אל הרפתקה רוחנית שבה נטלו חלק שני אנשים יוצאי דופן (נובל אבוחצרה).

Carnets du Congo par Marc Allegret. Presses du CNRS, 98F.

עדות מוזרה אחרת על המסע הגדול לאפריקה של ז'יד ואלגרה אפשר למצוא בכרך הרביעי של התכתובת של רוז'ה מרטין דו גאר [illegible] עתה. די גאר בא לבקר את ידידו הגדול ז'יד בטוניס והוא משם לאחר ממכתביו, שהארץ דוחה אותו וכי היא מאשרת בשבילו פעם נוספת את חוסר התועלת שבמסעות בכלל.

רוב המכתבים המקובצים בכרך זה נכתבו אל סופרים בני הדור ההוא כמוריאק, דיהמל, ז'אן פרוו, מרסל ארלן ושלד מבדה. בדרך כלל מתייחסים המכתבים לספריהם והם כתובים כרצנזיות מן המדרגה הראשונה. מרטין דו גאר שהיה סופר מקובל במינו, איבד מזוהרו בדורות האחרונים וכמעט נשכח מלב (נובל אבוחצרה).

Correspondence par Roger Martin du gard gallimard.

אל מסתרי הפייטנות

סוף מעמוד ב־6

ופרסם נוספות למהדורתו במאמר מיוחד. העוסק בחקר הגניזה יודע שזו מלאכה שאינה נגמרת לעולם. גם מי שמגיע, וזה דבר רחוק וקשה, אל קצה גבול הים הזה, לא ימצא את [illegible] היותן. [illegible] בכפי־תגלית חדשה שהפכה על פיה את עולם חקרה של גניזת קהיר, בקיימבריג', המקום שאליו הובאו בסוף המאה שעברה רוב אוצרות הגניזה, נתגלו בסוף שנות החמישים עשרות ארגזים של כתבי יד שהוגדרו בשעתם 'פסולת'; ושנשכחו משום כך מלב. הם נחשפו במקרה, עם פינוי מחסן גדול בבניין הישן של ספריית האוניברסיטה. חוקרים עטו על המציאה המופלאה הזאת והרכיבו על פיה את "הסדרה החדשה" ואת "סדרת הנוספת" של אוסף הגניזה בקיימבריג'. הפסולת שבארגזים הנושנים הכילה הרבה זהב: היא הכילה גם הרבה קטעי ינאי, וחלק מהם השלימו קטעים נוספים, לעתים שלמות יותר, של שירים ידועים, וחלק מהם שירים חדשים, בלתי ידועים, והתקנת מהדורה חדשה ומלאה של פיוטי ינאי נעשתה מתוך כך הכרח.

מהדורת רבינוביץ של פיוטי ינאי מכילה את כלל יצירתו של המשורר, כפי ששרדה בכתבי היד של הגניזה על כל אוספיה. היא שבה ומפרסמת את פיוטי ינאי שבהוצאת זולאי, עם השלמות מכתבי היד שנתגלו אחרי חתימת מהדורתו, ואת כל פיוטי ינאי שנתגלו בסדרה החדשה ובסדרת הנוספת של אוספי הגניזה בקיימבריג'. מספר הקטעים החדשים (כשלוש מאות) מספיק להעמידנו על חשיבותה של אסופה שנייה זו. כל שורה חדשה, בלתי ידועה, של ינאי, חשובה, קל וחומר תוספת גדולה כזאת של חיבורי שיר. הפיוטים ניתנים במהדורה החדשה על פי שיטתו של זולאי, בחלוקה נבונה ומאירת עיניים של מרכיבי הקומפוזיציות, ובמעתיק הניקוד שגם עקרונותיהם נקבעו על ידי זולאי. מחקרי זולאי הקלו על רבינוביץ את זיהוי הקטעים החדשים, והמיומנות הגדולה שרכש בעבודתו המפוקחת במשך עשרות בשנים בשטח הזה הידרה את ראייתו להבחין בשירי ינאי גם בשרידי כתב יד מינימאליים, מפורדי נייר וקלף ממש.

המרשף במהדורה החדשה יש־תאה לראות קטעים שאין בהם אלא שברי מלים בודדות וצירופים מעטים שאין בהם אפילו כדי שורה אחת שלמה. זיהויים של קטעים אלה כשייכים למדרשו של ינאי הוא הישג מרשים. הוא הצריך לא רק עין חדה, הכרות של הדרוש במעט עם דרך המשורר בלשון ובתבניות השיר, אלא גם ניסיון גדול ותבונה גדולה ושיקול דעת נכון וסבלנות אין קץ. מן הצד הזה אפשר לומר שהמהדיר הגיע אל תכלית השלמות האפשרית. רק מי שמבין מה פירושה של הגדרה זו בהקשר הנתון יכול להעריך הערכה נכונה את הישגו של המהדיר ואת גודל הכרת הטובה שעולם המחקר חייב לו.

אבל עיקר חשיבותה של המהדורה החדשה הוא בפירוש שהוסיף המהדיר על הפיוטים. למרות הערכתו של זולאי — פיוטי ינאי אינם קריאה קלה, וגם חוקר מיומן לא ירדן בהם כקורא באיגרת. אבל אל הפשט של פיוטי ינאי אפשר אולי להגיע גם בלי פירוש. אלא שמי שמבין את ינאי על פי פשוטו בלבד אינו מבין את פיוטיו בשום אופן. כי כמעט כל מלה של ינאי רומזת, לעתים ברימוז עדין ביותר, לדיון או למאמר של חז"ל. הזיקה המצועפת, הבלוחשת כמו, של הפייטן, אל אוצר דברי הקדמונים, היא מסוגי היופי המיוחדים של הפיוט הקדום. הרמזים הדקים של הפייטן הקדום אל דברי הלכה ואגדה רחוקים עוררו בלב שומעיו לא רק התפעלות מידיעותיו המופלגות ומכשרונו המדהים לצרף דברים מפורדים לעניין אחד, ומיכולתו לצקת מדרשות הלכות בלשונה המיוחדת והמסורות של הפייטנות, אלא גם התרגשות חריפה, אינטלקטואלית, מן ההדייאה הפתאומית, הבלתי צפויה, של ידיעותיהם הם במדרשי חז"ל. פירוש אמיתי לטקסט פייטני קדום אינו איפוא הסבר של מלותיו, אלא בינוי חדש שלה, שחזור שלה, על פי מקורותיה.

כתיבת פירוש כזה היא כמובן משימה קשה וסבוכה ועדינה. מי שנוטל אותה על עצמו צריך שיתמצא בים הגדול של כל ספרות חז"ל, לא רק בתלמודים ובמדרשים הידועים, אלא גם במאמרי חז"ל נידחים שנתגלגלו לספרים מאוחרים ובלתי ידועים, ובטקסטים המדרשיים שנחשפו בגניזה עצמה; הוא צריך לבדוק אין ספור מקבילות למאמרי חז"ל, כדי לבחור מהן את המתאימה ביותר, מצד המקום והזמן, לאמור בפיוט. ועל הכל — הוא צריך להיות בן בית גמור בעולמה של הפייטנות ולהכיר את מסתרי הקונוונציות שלה, כדי לדעת, לחוש, עד היכן אפשר למתוח את הטקסט בחיפוש אחרי מקורותיו [illegible] כפיוטי ינאי זו משימה שמצריכה מאמץ פרומטאלי.

משימה זו כאילו ציפתה כל השנים לצ"מ רבינוביץ. בין חוקרי הדור הזה — כמעט שאין מי שיכול היה לבצע אותה מלבדו. בזכות הפירוש שהוסיף על פיוטי ינאי נפתחו כעת לרווחה פתחי העיון ביצירתו של משורר מופלא זה. כל מה שהחוקר צריך לדעת על הפיוטים הללו מצד מקורותיהם ומשמעם מוצע עכשיו לפניו בפירוש המבליאות. הוא מוצע בדייקנות ובתבונה ובקפדנות מקצועית נוהרת, ובצמצום הניסוח, בלא אריכיות שלא לצורך ובלא העמסה מיותרת של חומרים עודפים. מכל הבחינות הללו, והן כל הבחינות הרלוואנטיות, עבודתו של רבינוביץ נקייה ומסולתת. היא כבוד לעושה ומתנה גדולה לתרבות ישראל.

אפשר שעדיין אין כאן סוף פסוק ממש. לקטעי הגניזה יש מקומות מסתור טמירים, הם כמו נגנזים שוב ושוב, כמו מכוח הרגל. אבל מה שיתוסף על מהדורת רבינוביץ — אם בכלל — יהיה מן הסתם מעט מאוד. הספר הוא, וכך גם יישאר לעתיד, מסד לחוקר ינאי ואבן פינה לחקרה של הפייטנות הקדומה בכלל. משתי הבחינות הללו הוא הצעד המכריע, ההכרחי, בדרך הארוכה המצפה עדיין לחוקר. הטקסטים הישנים שנתבארו והשירים החדשים שנחשפו, גם אם אין בהם, למרבה הצער, ידיעות בטוחות ומוחבות על זמן פעלו של ינאי ועל מקום פעלו המדויק, מכילים שפע גדול של נתונים על שירתנו הקדומה, על ראשית התגבשותה, על סוגי היופי שאהבה וטיפחה — וממילא גם על אופיה וטובה של החברה שלמענה נוצרה. יש לקוות שמפעלו של צ"מ רבינוביץ יזרז את העיון בשירתנו הקדומה ויקל גם על הציבור הרחב לטעום את טעמה הרחוק והחריף. התקנת אנתולוגיה ייצוגית משירי ינאי לשימושם של משכילים ונבבי שירה היא מעתה לא רק משימה רצויה ודחופה, אלא גם אפשרית.

לאו דווקא על קפקא

סוף מעמוד ב־6

אם בדיוק את האמירה הזאת הוא מתקיף או מגנה, אבל אמירות מן הסוג הזה, הרבות בספרותו של יאנוך, מאשר מות ב"שמפניות" ובהתהדרות סרק בטאראוקסים פסאודו־קפקאיים). אם נרצה, נוכל לשים את האמירה הזאת כמוטו למאמר המצדיק את "השיחות" של יאנוך בפרט, ואת מיתוס קפקא על שגיונותיו בכלל (כולל "הוזן של קפקא"? לא ראיתי, באמת), אחרי ככלות הכל אפשר למצוא אצל קפקא האמנטי, במכתבים וביומנים, הצדקה כזאת של הספרות כ"שקר המשרת את האמת", לאו דווקא ראייה מקורית במיוחד. האם השקר או הזיוף על אודות חיי האמן יכולים גם הם לשרת את האמת, אמת הבנתנו אותו והכרתנו אותו?

מכאן העניין בגוסטב יאנוך, שבקריאה הראשונה, כאמור, כלל לא שמתי לב אליו, מרוכז בהארה האופטית ש"שיחות עם קפקא" מאיר בה את הדמות הקוסמת, המסתורית עד הסוף, של הסופר המופלא. האמנם, מצאתי, אם גם לא בקלות, דברים על האיש שהיה גוסטב יאנוך. התמונה שהצטיירה היתה באמצת של אדם בעל הומור ודמיון משובחים, יתר על כן, של מוסיקאי מוכן — וכלום אין "הלוך" של השיחות עם קפקא נבוך?

יאנוך היה נגן ג'ז ומשהו כעין מייסד נגינת הג'ז בצ'כיה. במאמרו של הסופר הצ'כי יוזף סקוורצקי (בכתב העת "קרוס קארנטס" משנת 1983) מצאתי התייחסות לספריו של יאנוך ("מאגיה של ג'ז") ואף לפרשת היכרו עם קפקא ופרשת ה"שיחות" והשיפוץ בידי הצ'כי האחר, אדוארד גולדשטיקר. יוזף סקוורצקי כותב במאמרו "פראנץ קפקא, מקראות אנטישמיות ועניינים שוליים אחרים":

"יאנוך האומלל! האמנם מאגנום' שלו נתון כיום לדיסקרדיטאציה גמורה באשר לאפשרות היותו מקור של מידע מהימן על קפקא. נראה שנגן הג'ז הזקן שיפר יתר על המידה את זיכרונותיו ואף ייפה אותם מעל כל מידה. אך האמנם ראויות היו 'השיחות עם קפקא' לנימה הזלזולית הבוטה של האגליות הקטלנית של אדוארד גולדשטיקר? האמנם יש לנו הזכות המוסרית לגנות את יאנוך על רצונו להרוויח כמה פרוטות מהיכרותו עם רב־האמן?... אין ספק שהבריטש עשה מה שרק יכול היה למכור את היכרותו עם קפקא, שהרי בתקופתו המאוחרת נהפך קפקא למקור הכנסותיו היחיד, ועל כך יש עדויות אחרות"...

וכן הלאה וכן הלאה. סקוורצקי עצמו נוקט גישה סלחנית הרבה יותר ביחס ליאנוך, אף שספק אם גישה כזאת היתה מרצה את יאנוך עצמו. על כל פנים, הדמות הנשקפת מתוך המידע הזעיר על יאנוך היא דמות סימפטית מאוד — דמות "שוויייקית" או למצער "האשקית". ואולי זו היתה הפגישה האמיתית בין שני הסופרים הצ'כיים הגדולים ביותר, בין קפקא והאשק וכן הלאה וכן הלאה.

המהדורה העברית של "שיחות עם קפקא" מתעלמת לחלוטין, כאמור, מגילויי גולדשטיקר ומבעיית מעמדן של "שיחות עם קפקא" בכלל (אלא אם כן נראה ברמז שבמבוא למהדורה העברית באשר לבעייתיותו של האנגר עצמו התייחסות לבעיה הזאת). כמו כן, הספר מביא את המהדורה המוקדמת, לא רק בלי ההרחבה המאוחרת אלא גם בלי פסת המבוא של יאנוך על "תולדות הספר הזה".

לכאורה, אפשר היה לבוא על כך בטענות אל המתרגם או אל "ספריית פועלים". מה גם שרמזים ביחס למהימנות "שיחות עם קפקא" מצויים בספרים ובמאמרים שהופיעו בארץ (לדוגמה, כמה משפטים שהקדיש לספר גרשם שלום בספר "מברלין לירושלים" שראה אור ב"עם עובד"). אבל אני, כאמור, משבח את המו"ל העברי על התעלמותו מן הביקורת של השנים האחרונות ועל הבאת הספר כנתינתו הראשונה, שבכל מקרה הריהו פתוח מזוייפת. הקריאה השלישית שלי — הודות לתרגום העברי — היא חזרה אל הקריאה הראשונה, אל התום שלה, אל השקר־שהוא־האמת שלה. אכן, יש לזכור שחיבר את הספר גוסטב יאנוך, והוא נשקף מתוכו לא פחות מאשר מתוכו פראנץ קפקא. אך התגובה, אחרי ככלות הכל, נאמנה לחיים, אולי יותר מן ההתחכמויות של המנתחים האנאליטיים וכיו"ב.

אולי אין זה "קפקא כמות שהיה בעליל" — אך הספר בכל זאת אינו שקר. הוא עדות על אווירה, על תקופה, על כמה אנשים. עדות לכך שקפקא היה מאוד לא־קפקאי (כפי שהעיד פעם נתן זך), ובוודאי לא היה "בודד כמו פראנץ קפקא" — היפה באמצאותיו של גוסטב יאנוך.

המוסיקה, מולדתם של חסרי המולדת

סוף מעמוד ב־6

בדמותה של אותה שטאאנפלד יצר נתן שחם אישיות מורכבת ומרעותת. אותה היא בת לאם יהודייה שהרתה לגבר פרוסי ממשפחה רמת־יחס, התנצרה בנכר, ואחרי מות אמה החוזרה לבית משפחת פון שטאאנפלד, נישאה לבן דודה שהתאהב בה, אך הוקי הגוע שם קץ לחייו בגרמניה; והיא הגיעה לארץ ישראל כפליטה שגורשה מבולדתה. אותה היא אשה נאה מאוד, הופעתה מרשימה אך אופיה בלתי נסבל. מעל לכל היא שונאת גברים שנאה פתולוגית, מנצלת אותם לצרכיה ומשליכה אותם מלפניה לאחר מכן. פרידמן אומר עליה שהיא גרמנייה אמתית, מסובכת, סנטימנטאלית ואכזרית.

מה יכול היה להביא ארבעה אנשים אלה, שניגודים כה חריפים מבדילים ביניהם, להרכיב יחד רביעייה בהצלחה לא מבוטלת? תשובתו של שחם היא: ההתייחסות למוסיקה כאל אוחדותיהם. פתרון לבעיות אישיות וקיומיות. תראפיה. קונראד פרידמן מדבר במפורש על ערכה התראפי של המוסיקה "היא מקלה עלינו להגן על עצמנו מפני הטירוף האורב למי שמגלה את אינטנסיביותו של הזמן". גם אוזה מודה כי המוסיקה הקאמרית היא התראפיה שלה. כשהיא מנגנת, היא "אדם אחר לגמרי". לגבי קורט רוזנדורף "המוסיקה הקאמרית היא אורחותיים". הוא ויתר מרצון ומרוצה על מעמד של סוליסט בתזמורת גדולה, דבר שהיה בהישג ידו, מפני שראה במוסיקה הקאמרית את "הפשרה הנבונה בין הדרישות של האני ובין ההכרה העמוקה בחשיבותה העליונה של עבודת־צוות". שהרי נגינה במסגרת של רביעייה היא מעין כפיית חינוך עצמי של אדם החושש מפני האגואיזם הטמון בנפשו ומפני הכניעה לתביעות המיכניות של השתלבות במסגרת. רחוב יותר. רוזנדורף רואה בנגינת מוסיקה קאמרית "שיעור בענווה" בשביל המנגן, התחשבות בזולת, ויתור מרעת על הבלטה עצמית. כי רביעייה אינה רק התאגדות של ארבעה מוסיקאים־מבצעים לשם נגינה בצוותא, אלא מעין "מיקרוקוסמוס, עולם ומלואו בזעיר־אנפין".

גם לונצל, הסופר שבחבורה, משתמש באותו דימוי עצמו. הוא מתאר את הרביעייה כמיקרוקוסמוס, "תמצית הווייתה של החברה האנושית כולה" (שמא שכח המחבר כי הוא שם דברים כמעט זהים בפי רוזנדורף), לונצל מפתח את התיאוריה שלו על המכבה האסתטי של הצוות: הוא רואה ברביעייה בית־פוי נאמן לחיותנו, ובנגנים הוא רואה מעין נזירים המומרים עם עצמם בכללי הטקס, וטופס "שהם זוכים, כנזירים הללו, בהשארות־הנפש." כל זה בניגוד לגרמניה ההיטלראית שטיפחה את התזמורת הגדולה שנועדה "להלהיב את ההמונים, את תרועת ההצעצרות המתפכנת ההמודרות בהמון רגשות עזים ואת הלמות התופים המצעידה בריתות מאורגנות למופת". כנגד כל אלה באה המוסיקה הקאמרית למתן את השמולה, להוריד את הטון, להעדיף את התבונה על היצר.

חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד • חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד • חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד

פרימו לוי – הטבלה המחזורית
תירגם מאיטלקית: עמנואל בארי

פרימו לוי – "אחד מחשובי הסופרים האיטלקיים" (אומברטו אקו), "אחד מן הסופרים היותר חשובים והיותר מחוננים של זמננו" (איטאלו קאלווינו), שימעו הגיע לקורא הישראלי באיחור, עם התאבדותו לא מכבר. "הטבלה המחזורית" הוא המפורסם והמוכר שבספריו, תערובת של אוטוביוגרפיה וכתיבה בדיונית, מעז בטכניקה שלו, משעשע בתוך הכאב והזעזוע, על רקע איטליה הפאשיסטית וצמיחתו כימאי כותב לוי את אחד הספרים האינטלגנטיים ביותר על שאיפות האדם. הספר הבנוי לפי "הטבלה המחזורית" של היסודות של מנדלייב הופך את היסודות השונים לבעלי כוח מטאפורי עז, בלי שום מלאכותיות. אם כאלה היו חייו של לוי – יש בהם מירקם מתוחכם של רומאן בנוי לתלפיות.

(במסגרת "הספריה")

יאיר הורוביץ – "ציפור כלואה"

יאיר הורוביץ כתב שני מחזורי שירים, מן הנועזים והקונקרטיים ביותר בכתיבתו. ברקע – התמודדות חווייתית עם פגמי לב ואשפוז, ההופכים לסמל קיומי. משה קופפרמן שיתף פעולה עם המשורר וצייר במיוחד לספר 12 ציורים, שישה מהם בצבע שאינם אילוסטרציות אלא דיאלוג בין עולמו שלו לעולמו של יאיר הורוביץ.

(במסגרת ספרי "סימן קריאה")

• חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד •

אוניברסיטת תל-אביב

בית הספר להיסטוריה ע"ש זלמן ארן — ספריית וינר

מילגות לחוקרים־צעירים לשנת הלימודים תשמ"ט

במסגרת תוכנית המחקר בהיסטוריה אירופית משווה יהיה נושא סמינר־המחקר בשנת הלימודים הבאה:

דת וחילון באירופה המודרנית

העבודה בצוות תנחה על־ידי פרופ' עמוס פונקנשטיין. המשתתפים בתוכנית יעבדו במשך שישה חודשים בספריית וינר וישתתפו בסמינר שבועי. חוקרים בכירים מן הארץ ומחו"ל ישתתפו בתוכנית על בסיס קצר־מועד.

במסגרת התוכנית יוענקו
פרסי־מחקר לפוסט־דוקטורנטים ומילגות לדוקטורנטים
העוסקים בתחום הנדון

בקשות יש להגיש למכון להיסטוריה גרמנית, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, תל־אביב 69978, עד לתאריך 1.5.88
מידע נוסף אפשר לקבל בטלפון 03-420731

מוזיאון ישראל, ירושלים

פרס בן־יצחק לאיור המעולה

מדליה וציון לשבח יוענקו בחודש יולי 1988 למאייר ספר הילדים המעולה שייבחר ע"י חבר שופטים במוזיאון ישראל.

הקהל מוזמן לשלוח ספרים שנדפסו בשנתיים האחרונות (מ־1.1.86 ועד 31.12.87) ולהוסיף פרטים אישיים מזהים.

התאריך אחרון למשלוח: 28 בפברואר 1988.

הכתובת למשלוח: תחרות פרס בן־יצחק, אגף הנוער, מוזיאון ישראל, ירושלים – 91012

הצעות להשכרה
שטחי החסנה גדולים

חברה גדולה מעוניינת לשכור שטחי החסנה גדולים במבנים סגורים ומקורים באזורים של: חיפה והקריות, לוד – רמלה או בסביבתם, באזור בית שמש או הסביבה.

בכל אחד מהאזורים הנ"ל דרושים שטחי החסנה של 7,000 עד 10,000 מ"ר.

הצעות בכתב יש לשלוח לתיבת דואר 3211 מיקוד 61031 כאשר על המעטפה ירשם: "הצעות להשכרת שטחי החסנה"

יהושע אורנשטיין, הוצאת ספרים "יבנה" בע"מ
תל־אביב, רח' מזא"ה 4, טלפון 297856

ספרים חדשים!

● **בסדרת "תמונות מספרות"**
מילון מצויר עברי־אנגלי
מאת: שרה בורק, ציורים איה שמואלי
הספר נועד לשמש כמילון ראשון של הילד.
מלווה באיורי צבעוניים ונדפס בתבנית אלבומית

● **סדרת קופיקו — אולי תדע?**
מאת: תמר בורנשטיין־לזר, ציורים מ. אריה
4 ספרים חינוכיים לפיתוח וקידום הילד: 1. איפה צומחים? 2. שמות בעלי החיים. 3. איפה גרים? 4. איך קוראים לקולות?

● **בסדרת וולט דיסני**

בזיל הבלש הגדול
עברית: **שפרירה זכאי**
תצלומים מתוך הסרט

הבלבולים
עברית: **לאה נאור**
לפי סדרת הטלוויזיה

הגומונים
עברית: **לאה נאור**
לפי סדרת הטלוויזיה שתוקרן בקרוב.

טרן וקדרת הקסמים
עברית: **לאה נאור**
תצלומים מתוך הסרט

בחזרה לארץ עוץ
עברית: **לאה נאור**
תצלומים מתוך הסרט

אבא דב רוצה לישון
מאת: **ז'יל מורפי**
סיפורים לגיל הרך
מלווים בציורים יפהפיים,
מודפסים בשלל צבעים

ספרי דיסני גלגלים
שלושה ספרים לגיל הרך:
דונלד דק, מיקי מאוס, גופי

● **סדרת ספרי פעלולים — הפתעות זוות לגיל הרך**

ספר החיות
ספר משעשע על עולם החיות

הגוף שלנו
לימוד על איברי הגוף

ביקור בגן־החיות
פגישה עם בעלי־חיים גדולים וקטנים
שהגיעו לגן החיות ממקומות שונים בעולם

דברים שעפים ומרחפים
לימוד משעשע על מטוסים, כדורים פורחים ועוד

ביקור במשק
ביקור במשק ובמושב, שם רואים בעלי־חיים, שדות מטעים ומכונות חקלאיות

להשיג בהוצאה ובחנויות הספרים בארץ

صكنا من الاصل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

הפוליטיקה הופכת לדראמה

מלת־המפתח של הימים האלה היא "באמת". הבנדמון הוא להשמיץ ולקטול — וכל המרבה הרי זה משובח. כך גם נידון "יומן השבוע" שיתקפו אותו, או לפחות ינסו לגלות בו נקודות־תורפה — ורבות ככל האפשר — ויפתחו כלפיו עמדת עליונות בלתי־מבוססת. אני מנסה גם להבין את הסתירה בין עמדתם העוינת של המבקרים לבין הגנה על היומן. בין השאר, כאשר הללו יוצאים לתקוף בחרי־אף את תוכנית יבין. ואמנם, אם "כבר" ר"יומן השבוע" גרועים ובטעמים עד כדי כך, למי איכפת אם יורידו אותם מן המירקע, ובמקום אלה נהיה נידונים לקשקשים בלתי־פוסקים, כלומר, לאותה פטפטת ישראלית, שקנתה לה שביתה באמצעי התקשורת האלקטרוניים: או אולי מתאוים המבקרים לתוכניות ביזור, שעד ליתן באמת לא יהיה לבי כדאב ודואב אם ייגמר גולם.

"יומן השבוע" של ליל שבת האחרון מאשר דווקא את דעתי שלי. ניסים משעל מצא דרך מקורית לזווה על הפסגה בוואשינגטון. משעל מתלווה אל העיתונאי הרוסי דוסאייב, שהגיע לוואשינגטון עוד לפני גורבצ'וב, והלה כולו מתמרים, בסגנון הגלאסנוסט — עונה על שאלותיו של משעל באריכות רבה, כשהוא מתחמם לאורה של הפסגה לגורבצ'וב, ברחוב ובאמצעי התקשורת האמריקאים. "קדחת גורבי" שמכבים את האופנה החדשה, ואין כמו אופנות לסחוף את האמריקאים. ועכשיו גורבצ'וב הוא ה"כוכב" החדש הפופולארי ביותר. משום כך גם תמהתי, כיצד קורה שמשעל, שאין לו חלק בגורבצ'וב, ואינו מתחמם לאורו, לובש זאקט פתוח בתוך הוואשינגטוני. ולצידו דוסאייב במעיל ארוך ולא אופנתי והוא וראי ילמד בעתיד הקרוב ממש כמו גורבצ'וב, שתפר לו גרדרובה חדשה אצל חייט איטלקי בדרעלשם, ונראה מאוד אלגנטי בטקס החתימה.

משעל קשר כנראה קשרים טובים עם דוסאייב, והאחרון מרעיף עליו אמיתות ברוח של אהבה ורעות. ובאמת, "אם גברת אמריקאית", לדבריו, "ואדון רוסי יכולים להינשא, לחיות יחד ולגדל שלושה ילדים, למה לא יוכלו גם עמים לחיות יחד?" אבל מתברר שהמשל אינו תופס, כשם שגם המשל עלול לעתים מזומנות להתפוצץ.

בינתיים מסתבר ניסיונו של משעל בדיפלומטיה בהצלחה. היחסים בינו לבין דוסאייב, לבין המצלמות, נראים מצוינים. רק חבל, שהטלוויזיה לא כבאה לכך להביא את הראיון המלא של גורבצ'וב, שקנה לו לבבות, ששודר באן.בי.סי. או לפחות חלקים גדולים ממנו. סוף־סוף גם אנחנו חלק מן העולם.

יגאל שילה ז"ל — חוד החנית

תמר שילה, אלמנתו של הארכיאולוג יגאל שילה ז"ל, מגלה עיר־דוד, הגיעה לאולפן "זה הזמן" לא כדי לשתף את הצופים בכאבה האבלה האישי. עצורה מאוד היא מספרת שגם לא הופתעה מכרוז התועבה, שהפיצו חוגים דתיים חרדים, לאחר מות בעלה. גם עוצמת התגובה לא הפתיעה אותה. תמר שילה יודעת, שבעלה, יגאל שילה, הפך להיות חוד־החנית וסמל למאבק בין חילוניים לחרדים קיצוניים ובימים הסוערים של מאבק זה עמדה. היא ובני משפחתה לצידו של יגאל מתוך הכרה מלאה, בשהם מודעים למה שהם עושים, ומה עלולות להיות התוצאות. וכשם שהחרדים לא התפשרו עד עצם היום הזה, גם יגאל שילה לא התפשר. והדגיש שלו בולט לעין כל. תרדות לעזו רוחו נחפרה ונחשפה עיר־דוד. והסיפור המקראי־תנ"כי מימי דוד ושלמה קרם עור וגידים לעיני המטיילים והמבקרים הרבים — עדות לניצחונו של יגאל שילה.

תמר שילה גם מאוכזבת, אם כי איננה מרת נפש. כשהיא שומרת "דיגניטי" רב היא אומרת, שקיוותה לתגובה ציבורית חזקה פי כמה. וגם עכשיו, בימי אבלה, כואבת לה המשמעות הציבורית שיש לכרוז זה. איש, מתברר, לא נזעק למשמע דברי הנבלה, מלבד אולי אמצעי התקשורת, ומספר אישים דתיים שהביעו את צערם. אבל באמת, היכן הם המתחסדים הדתיים, רקרני הכיפות, אנשי גוש אמונים ורבנים למיניהם כיצד קרה שהללו לא יצאו במחאה נמרצת ובוטה כנגד חילול כבוד המת? מלבד האוניברסיטה העברית, שיצאה במודעה גדולה, "מודעה של ירושלמים" — כפי שמגדירה אותה תמר שילה — התגובה הכללית היתה למרבית הפלא, מתונה מאוד, מתונה מדי. אולי עוד סימן לאדישות שפשטה בנו.

תמר שילה גם מבחישה מכל וכל את הסיפור הדמיוני שהפיצו עיתונים דתיים, כאילו בימי חליו האחרונים ביקש שילה סליחה ומחילה מרבנים שנקראו למיטתו — על פגיעה בקברים יהודיים. "לא היה לו על מה להתנצל ולא מה לבקש סליחה ומחילה", היא אומרת.

יגאל שילה הלך לעולמו והותיר אבידה קשה לא רק למשפחתו ולעולם הארכיאולוגיה הישראלית, אלא לאותם אנשים שעדיין לוחמים על עקרונות הומנות ודבקים בהם. יש מי שחייב לבקש סליחה ומחילה — ולא רק חוגים דתיים, אלא כל אלה שהוא שימש עבורם חוד־החנית במאבק על פרצופה של החברה הישראלית.

שילה: חוד החנית

סיסמאות מיושנות

הכרזתו של אביו של הש"צ המפורסם ביותר במדינה, שזכתה לכיסוי נרחב שלא במקומו, שצה"ל רוצה את הבן שלו גיבור מת והוא רוצה אותו חי — ויעועה רכיס. כאילו התעוררו לפתע אושיות חיינו ואמונתנו. אין ספק, שעל הצהרה זו יש להגיב בחומרה. רבה האין היא יכולה לעבור סתם כך לסדר היום. הרי פירושה, כפי שכתב מפקד אוגדה לאב — שלא היתה לנו מדינה. זהו הולך. אבל יש גם להגיב עליו בתבונה ובשכל.

אחד המגיבים הוא תא"ל נחמיה דגן, קצין חינוך ראשי. ואכן, בהופעות קודמות שלו, הצטייר בעיני נחמיה דגן כאידיאליסט, אפילו נאיבי במקצת, המאמין במה שהוא עושה ועושה את מה שהוא מאמין, מתוך הכרה פנימית ורצון עז לשכנע. אבל ב"זה הזמן" הוא נשמע מבולבל — קופץ בחוסר סדר הגיוני מנושא לנושא, נתפס לאמיתות פשטניות ולסיסמאות שאינן עונות ישירות לאביו של הש"צ, אלא מנסה להיתלות באילנות מיער אחר.

ראשית, הוא מדבר על השרדות לעומת הקרבה, עובר לפלפול בלתי מוצלח — שכבר הכשיל את הרמטכ"ל — על דרג צבאי לוחם ומסתער, לעומת דרג עורפי. גם כדי להגדיל, אולי, את הבוחנו האומללה, הוא אומר שהש"צ מייצג משהו חריג — ומיד מכריז שהוא רואה לנגד עיניו תהליך חריג ומשהו השתנה בחברה וגם בצבא.

אלה דברים מוכרים מדי, שעל דגן היה לפחות להסדיר אותם במחשבתו. אבל מה עניין השימוש העצמי, הרווח לדעתו, בקרב בני נוער, שדגן מציג אותו כמנוגד לשימוש חברתי? האם זו הבעיה, והש"צ, כאשר נמלט מן השעה, ניסה לממש את עצמו מבחינה אישית? תא"ל דגן באוזן, דומה, בסיסמאות מיושנות שאבד עליהן הכלח. וכך גם כשהוא מחזיר את הכדור למגרשה של החברה הישראלית. אמנם אין ספק שקיימים יחסי גומלין בין צה"ל לחברה, אבל ממש כמורה שאינו יכול לבוא ולהאשים בכישלון את בית ההורים. אפשר היה לצפות מתא"ל דגן שיבהיר לנו כיצד הוא רואה את צה"ל כעמוד האש ההולך לפני המחנה. ואכן, מקצין חינוך ראשי אנו מצפים שישתחרר מסיסמאות אנכרוניסטיות ויאמר דברים חדים וחד משמעיים בנושא שהוא בנפשו של צה"ל.

"זה הזמן" שינתה גם את התפאורה ועכשיו אנו צופים ברם עברון בין זהב לתכלת. נראה עוד יותר גרוע מאשר קודם לכן.

הפיוט, היופי והכאב

לאורי גולדשטיין יש נשמה של משורר ובוודאי קשה לו מאוד בבניין הטלוויזיה. אבל מדי פעם עדיין מוצא הפיוט את ביטויו, הפעם ב"סיפורים צפוניים". מסוג הכתבות שגולדשטיין מצטיין בהן, כשהוא משלב מראות בגלים ואלה משלימות את אלה.

גולדשטיין מצליח להעלות על המירקע נופי צפון יפהפיים, רגועים ושקטים, שונים בתכלית מהקהלות האדרבאיים שאנו מורגלים בהם, עד שגם מטוס הריסוס, העובר ביקף על השורות המטעים נראה כאילו הגיע לכאן ממקום אחר. לצד הנופים האלה — נופים אנושיים. אנשים שאנו נוטים להאמין כי פסו מן הארץ, והנה הם קיימים, חיים ונושמים, במרחק של כמה שעות נסיעה. אולי אלה הן המצלמות של גולדשטיין היוצרות ובוראות אנשים מורש. אנשי הצפון של גולדשטיין משתייכים כאילו על זן אחר, ההולך ונכחד מן הארץ: עובד אדמה בגוש חלב, אחד מקיבוץ מעיין ברוך (ולצערי לא קלטתי את שמו), שהקים במו ידיו מוזיאון פרה־היסטורי. כאן גם עולה נימה אקסוטית: המוזיאון לדברים הוקם ללא תמיכת המוסדות וללא תמיכת גוש אמונים. ואלה נראים רחוקים מאוד משם.

בצפת הולך גולדשטיין אצל יהודים העושים כדי להביא את המשיח והוא מגלה גם יהודי מרוקאי, שרוצה, סתם כך, למות על אדמתו ליד סוסיו האהובים. וכולם יחד יוצרים פסיפס ססגוני, דיוקנה של ארץ שיופייה עומד בניגוד גמור לכאב ולצער שהיא מגדילה לאוהביה.

הדראמה — מערכה שניה

בטלוויזיה, כפי שנאמר, הופכת הפוליטיקה לדראמה, ואנו צפינו בדראמה זו ב"מבט" של ליל שלישי, שהוקדם במיוחד, כדי להביא בשידור ישיר את טקס חתימת ההסכם לחיסול טילים ביניים, שנערך בבית הלבן. ואין כמו הבית הלבן כתפאורה מתאימה לדראמה היסטורית כזאת. אני מצידי מנסה לקלוט את מראות הרהיטים העתיקים, השטיחים האדומים, כדי הפרחים והתמונות — כלך מה, דיוקן גדול של לינקולן בעל לאה. השחקנים הראשיים מוכרים הם כבר "כוכבים" לכל רבה: הנשיא רייגן מפגין את כישוריו כשחקן מעולה, ונראה תמיד במצב רוח טוב, והפעם גם הוכיח אומץ לב.

גורבצ'וב, שהפך לאופנה חדשה בארה"ב, נראה באמת אדם פתוח, בעל קסם אישי רב, שופע הומור, ומעל לכל — חכם מאוד. דמות שונה בתכלית מזו של מנהיגים סובייטים שהורגלנו בהם. בשורה הראשונה — נשותיהם של השניים, שאמצעי התקשורת מוסיפים להן נופך, כשהם מרודחים על היחסים הקרים בין השתיים. ננסי רייגן קרירה, נאה ואלגנטית כדרכה, וקשה להבחין, שרק לפני מספר שבועות עברה ניתוח קשה ומסוכן. ראיסה גורבצ'וב חביבה וסימפאטית ומזכירה לי סוג מסוים של נשים ישראליות דווקא. וגם אם בהשוואה לנשות המנהיגים הסובייטים היא אלגנטית, קשה להבין את ההתפעלות שאוחזה באמריקאים.

בינתיים מתברר שבפוליטיקה הכל אפשרי: שוב אנו נתקלים בתופעה מסקרנת, שדווקא מנהיגים שמרנים מאוד הם שמצליחים לכרות בריתות עם הצד שכנגד (ראה בגין־סאדאת). "זה מושג "היסטורי" אינו מכוסם הפעם", מכריז שרון בריסי, וכדבריו, זה אכן יום גדול לבאומים וגם לפרשנות. ועכשיו גם אולי יש באמת לאנושות תקווה להישרד.

תגלית השבוע

הפוליטיקה הפכת לדראמה — בלשונו של שלמה אחד — גם במערכה לפני האחרונה, בריצה אחר הגנב המבוקש ביותר במדינה — כלומר, זה של יו"ר הסתדרות... (כך) כנות היהודית. אחד מסקר את הדראמה של השבוע האחרון, אם כי הפעם התפאורה שונה בתכלית מזו של הפסגה. ניסים זוילי המנצח הוא דווקא ה"כוכב" האמד ביותר של אמצעי התקשורת, והוא זוכה לחשיפה מאין כמותה. "מלח הארץ" מכנים אותו אוהדיו. גם מקומו של לובה אליאב אינו נפקד, בוד גינה בעולש, וגם הוא מקווה שזוילי ייבחר. אחר מגיע עד לעולש, וזוילי מצטלם בפתחת שונות, עם הכלב האיטלקית בגינת ביתו, ואפילו על הטרקטור. נראה בעיני מגוגם במקצת. זוילי אינו זקוק לתשריר שירות ברוח זו. הוא קנה לו שם ועמדה, ולכל הדעות הוא פנים חדשות ורעננות במפלגת העבודה, ונכון לו שם עתיד. אין טעם להיגרר אחר פרסומת כזאת.

מוטה גור, תמיד נמרץ וזועם, מסיח האשמות סביבו. ואני מפקפקת, אם כדמות פוליטית הוא נוקט את המהלכים הנכונים. שמחה דיניץ הוא איש רעים להתוודע. תמיד סימפאטי, אריב וחביב, נפגש עם עסקנים, מתנשק ומתחבק, ולא קשה לחוש לו חיבה. בשעת ההצבעה כאלם אני תוהה עדיין מה חושבים כולם: המועמדים וראשי המפלגה, המשמיצים באומים הלקלקים ואיש אינו חורג מן הפראזיאולוגיה הגדושה. ברור מעל לכל ספק, שעבור זוילי זו תחילתה של קריירה מבטיחה והוא נמצא בקו עלייה.

בשוליים — גדעון פת, השייך לאופרה אחרת. ואולי הוא בעצם האיש המתאים ביותר לתפקיד בנסיבות הנוכחיות ואם גם אי־אפשר לצפות לדבר וגם לא להתאכזב. הוא מעיד על עצמו שיש לו ניסיון אדמיניסטרטיבי רחב, והוא הוכיח את עצמו בעשר שנותיו בממשלה. זו באמת תגלית השבוע.

המלצה

אני ממליצה על הסידרה האנגלית החדשה, "גן העדן המוכסמו", שכתב ג'ון מורטימר, המוקרנת מדי ליל שלישי — אל תחמיצו.

געגועים לד"ר בורג

ב"מגע אישי" (מוצאי שבת) הופיע הפעם ד"ר יוסף בורג, שסירב להתאפר, ועדיין נראה מצוין, שופע חיוניות ואמרי שפר. בורג מספר על בית אבא ועל ערבים של גינה בגוזתא, אביו ליד הפסנתר והוא עלי כינור, בבית יהודי בגרמניה, שלצד מוסיקה קלאסית היתה בו מסורת של שירה חסידית. ד"ר בורג גם מפתיע, מתברר שפעם, כאשר קולנוע היה משהו חדש, היה חובב קולנוע, צווק בסרטים, של באסטר קיטון והוא זוכר לטובה גם את השחקנית גלוריה סוונסון, בגלל יופיה ותמימותה. היום כבר אין לו, לא עניין ולא זמן, לקולנוע, והוא מוותר על הכלי העולם הזה, בשביל פרק בגמרא, אם כי קשה להאמין למראהו שהוא מתנזר מכל תענוגות החיים.

עכשיו גם תוקפים אותנו געגועים לד"ר בורג, מי שבמשך שנים ציפינו להתפטרותו. ואכן, אנשי תרבות כמותו הם בחזקת פנומנים נדירים, ועוד במחנה הדתי, הנסחף בפאנאטיות הדתית. ד"ר בורג הוא אחד האחרונים — אם לא האחרון — מבין אנשי מפד"ל, שמשלב באישיותו אהבת חיים, תרבות וציונות, אדם שביקש תמיד את דרך הפשרה. ואולי הסוהנו הגדול הוא בכך שהתפשר יותר מדי.

"כל הבורגנים שווים לתחת"

הרוזאים ממשיכים לשיר ולספר גם בליל שבת, בחלקה השני של התוכנית "חיים שכאלה" — שהיה מיותר לגמרי, ולי לצערי לא היתה סבלנות לצפות בו מראשיתו ועד לסופו. רק השירים עוררו מדי פעם את תשומת לבי. "כל הבורגנים שווים לתחת", נאמר בפזמון המפורסם של ז'אק ברל. שהם שרים, ואני מסתכלת במירקע. והנה הבורגנים יושבים כולם, נהנים ומוחאים כף בהתלהבות, ולא רק באולפן "חיים שכאלה" — הבורגנים מתברר אוהבים כאשר יורקים בפרצופם.

מכתבים למערכת "הארץ"

עוד יש שופטים בירושלים

חוגים דתיים וביניהם חברי־כנסת, זעמו על כך שרשות השידור חידשה את פעילותה אחרי השביתה הנמשכת — דווקא לקראת שבת. אין לזעם זה השלכה מעשית. אולם הוא מעיד על זילזול מוחלט בציבור החילוני ובצרכיו.

לפני כ־18 שנים החליטה ממשלת ישראל, בלחץ השותפים הדתיים, על קיום שידורי הטלוויזיה בשבת. פסיקתו של שופט בית המשפט העליון, צבי ברנזון, בעקבות בג"ץ שהגיש עו"ד כסלר, סיכלה את המהלך הזה. ממשלת גולדה מאיר גילתה תבונה וקיבלה את הכרעתו של בית המשפט.

יש לקוות כי גם ממשלת ישראל הנוכחית תקבל את הפסיקה המשפטית, העולה בקנה אחד עם זכויות האזרח הבסיסיות ועם המאוויים והצרכים של הרוב הגדול של הציבור — ולא תזדקק למרקים חוקיים כגון "חוק ההסמכה", כדי לספק את תאבונם של העסקנים הדתיים.

אלחנן שנון
תל־אביב

פריצת דרך?

האם דבריו של ראש הממשלה יצחק שמיר בגנות המשתמטים בצה"ל, מהווים פריצת דרך לגבי היום שיהיה בגדר "הס מלהזכיר" במשך ארבעים שנה. בדבר אלה שאינם לוקחים חלק בחובות כל אזרח הארץ במדינה? רוה"מ שמיר העז לגנות את תופעת ההשתמטות, דבר שהיה בגדר טאבו כל השנים.

אלפי בחורים השתמטו מצה"ל בטענה שהם משרתים את התורה. התורה לא אמרה איך לשרת אותה ואם בכלל, אך הפכה להיות גורמה במדינה — אם אפשר לקבל היתר השתמטות, אזי יש לנצלו עד תום. עדיף לשבת בישיבה או להיות קרוב אליה מאשר להזול בחולות, לישון מינימום שעות, לצעוד, לרדוף, לשאת קילוגרמים של תחמושת וציוד לאורך קילומטרים, להגיע במדי הזאקי, לסכן את החיים, כדי שהמשתמטים ברחובי הארץ יוכלו לבזבז זמן ביתר־קלות ובפחות דאגות בישתון.

מתן שש"ס, אגודת־ישראל וחרגים נוספים נועצו, ובראה "איים במשבר ממשלתי". אולי באמת ינצלו המערך והליכוד את אחיזתם המשותפת בהנהגה, יעצרו החוצה את חבר המשתמטים, ויחוקקו חוק חובות וזכויות אחיד לכולם.

אהוד מיכלים
כפר אברהם

הכיבוש והגלשן

הסיבות האמיתיות שגרמו למחדל הגלשנים היא הכיבוש עצמו. הכיבוש וכל הכרוך בכך דורש חיל־מצב בלתי־פוסק של כח צבאי, כדי להשתלט על הפרות סדר מצד האוכלוסיה הכבושה.

במקביל לאותו צבא הנשלח לשמור, יש לפתח זרועות־עזר כדי ללחום נגד הטרור המקומי בתוך מדינת־ישראל. החיילים המזיירים, שמתפקידם להיות תמיד השלוחה הראשונה בכל התלת־מלחמה, כדי להדוף כל אוייב, נשלח להיות פנימית זו — שמירת הכבושים.

כך, אין זמן לאימונים הדרושים נפגעת. חיילי הצבא הסדיר, בהיותו מעורב בתהליכי הכיבוש, אינם רוכשים בקביעות ורוגבאות של צבאי מוסת. כל חובש נוטה להיות שאנן ובטוח בעצמו, בהיותו חולש על חלשים ממנו.

חיים הצגורי
אילת־השחר

הטעות של ועדת תעסה־גלזר

במודעה המשוקצת שפירסמו חרדי ירושלים לאחר פטירתו של פרופ' יגאל שילה ז"ל, היה משום הוכחה נוספת לגישתם הבלתי־אנושית של מפרסמיה.

אזיעם רוגמת זה מעידים על טעותה של ועדת תעסה־גלזר. שנמנעה מלקבוע כי חבורת החרדים זו אינה אלא כת זרה וכתודה שיש להוציאה אל מחוץ לחוק, מה גם שאין כמבא כת אחרת, הוזה אשר תהיה, המסוגלת לזהם את ידיה בפעילות כמו זו של החרדים במקרה דנן.

דב רובין
עומר

זהו הלהיט!

26,000 ש"ח כולל מע"מ
ההפקדה על חשבוננו.

רנו "סופר 5 1250"
דגם 1988 Type 2

- 5 דלתות
- 5 הילוכים
- מנוע 1237 סמ"ק
- גימור מהודר
- הצתה אלקטרונית אינטגרלית
- מד"טורים"
- מגב אחורי

הכל כלול במחיר

רנו סופר 5 היא הלהיט הנמכר ביותר בצרפת והיא גם בצוות המוביל במכירות באירופה.
ברנו סופר 5 קיימת אפשרות להתקנת מזגן "אלכס אורגינל" וניתן להשיג אותה כעת בישראל.
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לאולמות התצוגה שלנו.
ניתן גם לקבל דגמי רנו סופר 5 1400 סמ"ק עם תיבת הילוכים רגילה או אוטומטית.

זוהי ההשקעה הבטוחה ביותר.

אין מחיר לאמינות של RENAULT

בני משה קרסו
■ ת"א טל. 627151 ■ חיפה טל. 723294
■ ירושלים טל. 226491 ■ באר־שבע טל. 70911
■ חיפה טל. 510296 ■ נתניה טל. 40404
■ ק. גת טל. 887870

המחירים כוללים מע"מ ואינם כוללים אביזרי רישוי.